OBJEKTIV

Nr. 62 1993

AMATØR-FOTOGRAFEN

1839-1970



TEMANUMMER

Dansk Fotohistorisk Selskab

Indhold

2 Et spejl med hukommelse
Danmarks første amatørfotograf.

12 De våde pladers tid

15 Rejsekameraet

26 De tørre pladers tid

32 Rullefilm
(Georg Eastman)

37 Heinrich & Poulsen

38 "Amatørfotografen" ved Enna

40 Stølten & Simonsen

41 Peter Knudsen Eftf.

43 Kongsbak & Cohn

50 Farvefotografi

54 Humor i amatørfotografien

61 Københavns Fotografiske Amatørklub

66 Kodak Folding

72 Provins-mappen

86 Småbilled-formatet

88 "Fotomagasinet"

98 Provinsfotohandleren

102 Okholm

104 Thorkild Henriksen

106 Sigvart Werner
En amatørfotograf.

107 Konsumkameraet

112 Dansk kamera produktion

116 "Foto-Magasinet Lyngby

121 Made in Japan

122 photokina - 1950

123 En verden i farver

124 Reidls fotorier

128 Instamatic

130 Brugt-marked

133 Amatøren ombejles

135 Hvad kostede det?

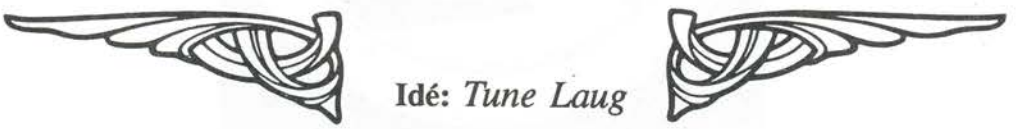
136 Noter & litteratur

Også dette nummer udgives med velvillig bistand fra Kodak a.s. - Grafisk Division

Udgivet med støtte af Kulturministeriets bevilling til almenkulturelle tidsskrifter .

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af skriftet samt dele deraf er kun tilladt efter skriftlig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab.
No part of this publication may be reproduced in any form, without prior permission in writing from the Copyright holder. Copyright D.F.S. all rights reserved under international Copyright Conventions ISBN 0107-6329 Denmark.

Temanummeret "Amatørfotografen 1839-1970" beskriver fotoamatørens vilkår i Danmark i 131 år. Det dokumentariske materiale er indsamlet over en årrække. Billeder og tekst er formuleret ud fra det forhåndenværende materiale. På verdensplan er der fremstillet ca. 40.000 forskellige kameramodeller. For hver 10-års periode præsenteres et udsnit af disse kameraer, hvoraf kun en lille del er solgt i Danmark. De, som har bidraget med materiale, nævnes i alfabetisk orden.



Idé: *Tune Laug*

Computerudskrift: *NIELS-OVE ROLIGHED*

Bidragydere:

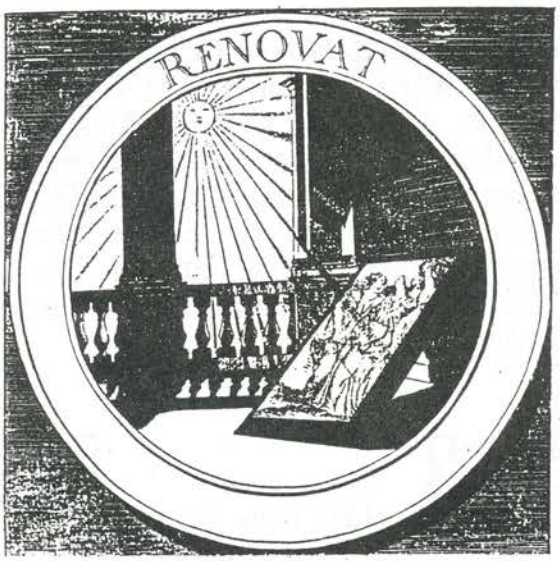
Flemming Anholm
Henrik Andersen
Flemming Berendt
Cote Cuculiza
Andrew Danemann
Jørgen M. Gregersen
Rudi Hass
Ida Haugsted
Svenn Hugo
Finn Jensen
Niels Resdahl-Jensen
Lars Larsen
Tune Laug
Torben Lind
Sigfred Løvstad
Henning Thestrup Nielsen
Per Ask Nielsen
Svend Nielsen
Inge Olsen
Bent Okholm
Poul Pedersen
John Philipp
Niels Weitemeyer

Institutioner:

Danmarks Fotomuseum
Danmarks Tekniske Bibliotek
Det Kgl. Bibliotek
Københavns Bymuseum
Danmarks Fotohandlerforening
Universitetsbibliotekets avisarkiv

Redaktion: *FLEMMING BERENDT*

"ET SPEJL MED HUKOMMELSE"



Solens velgørende virkning på menneskers, dyrs og planters organisme var allerede kendt i den fjerne fortid. Man anså solen for livets og kraftens oprindelige kilde. Lysets indvirkning på døde stoffer blev allerede forstået, og praktisk udnyttet i en tid, da man endnu ingen anelse havde om deres kemiske og fysiske egenskaber. Paulus Hackenberg viste i sit værk "Symbole" et billede med titlen "RENOVAT" (fornyelse). Dermed blev den gamle erkendelse, at oliebilleder og frisker mister deres glans og bliver mørkere i mørket, men gengiver deres friskhed i lyset, åbenlyst udtrykt!

Flemming Berendt

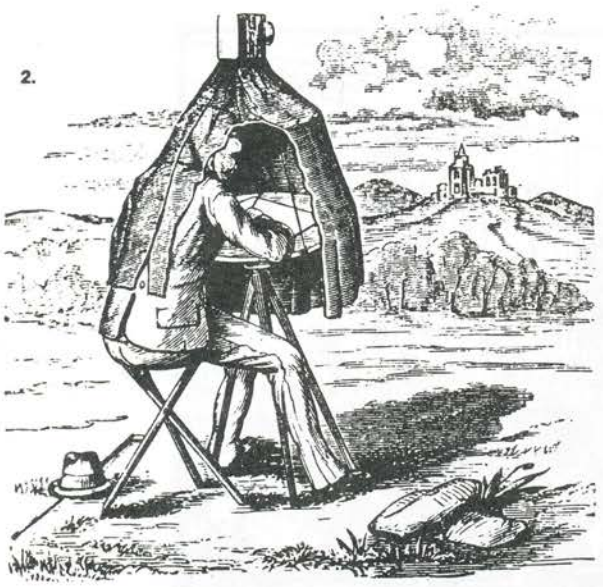
Mennesket af i dag spekulerer næppe over, hvorledes det fotografiske billedmedie er opstået og udviklet gennem tiderne. Tanken om at fastholde det sete kan spores tilbage til en fjern fortid. For over 1000 år siden, da Arabien var et blomstrende kultursamfund, beskrev én af datidens største videnskabsmænd, Abu Ali Ben al Haitam, et instrument med det latinske navn camera obscura (det mørke rum). Hans tanke har næppe været at fastholde det sete, men at bruge apparatet som hjælpemiddel til studiet af solformørkelser, hvilket fik stor betydning for menneskets kendskab til matematiske og fysiske love. Camera obscura optræder herefter i flere århundreder som tegneinstrument, især anvendt af kunstnere. Samtidig var de lærde optaget af gåden omkring lysets påvirkning af visse lysfølsomme materialer (1).

Johan Schultze

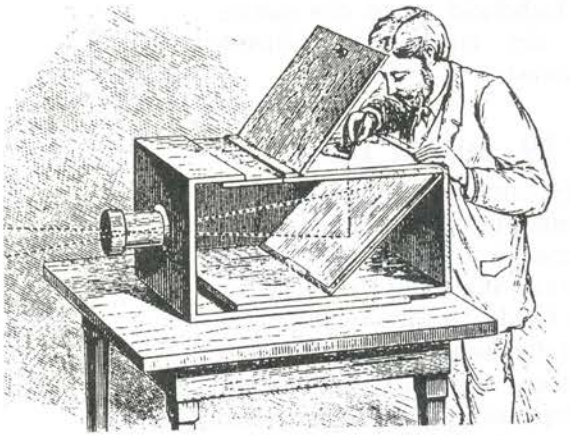
I 1726 opdagede den tyske læge og professor, Johann Heinrich Schultze (1687-1744), nærmest ved et tilfælde, at visse sølvsalte sværtes ved belysning. På dette tidspunkt var både camera obscura og kemien til stede, men der gik over 100 år før man tænkte på, at de to ting kunne få noget med hinanden at gøre. Alligevel skulle Schultze's opdagelse blive afgørende for de næste skridt henimod den fotografiske drøms opfyldelse. Omkring 1800 lykkedes det Thomas Wedwood (1771-1805) at fremstille "solbilleder". T. Wedwood anbragte uigennemskinnelige genstande f.eks. blade oven på læder, som var gennemvædet med sølvnitrat. Udsat for solens lys blev de utildækkede dele af læderet efterhånden mørkere, og når bladet blev fjernet, blev dets hvide omrids tilbage. Desværre fortonede det hele sig efterhånden i mørke på grund af manglende fiksering. Det blev imidlertid to franskmænd, Joseph Nicéphore Niépce og Louis Mandé Daguerre, delvis i kompagniskab, som forenede de elementer, der skulle til for at udvikle et brugbart fotografisk billede: kamera, objektiv, kemi og lys.

Det første fotografi

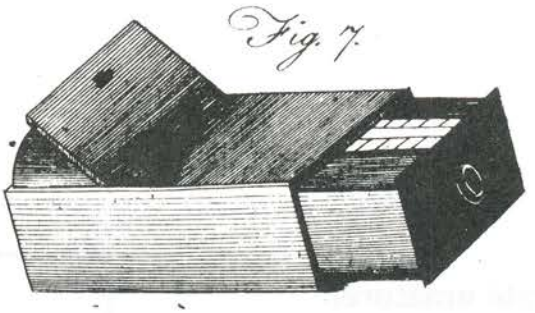
Det var imidlertid allerede lykkedes for Joseph Niépce i maj måned 1826 ved hjælp af sollys og kemi at lave fotografiske kontaktkopier efter kobberstik. Metoden kaldte han HELIOGRAFI, hvilket betyder sol-tegning. Niépce har også æren af at have optaget verdens første og ældste kendte fotografi af sit landsted Gras, Saint Loup-de-Varennes i Sydfrankrig. Eksponeringstid 8-10 timer i solskin, resultatet svagt og uegnet til praktisk

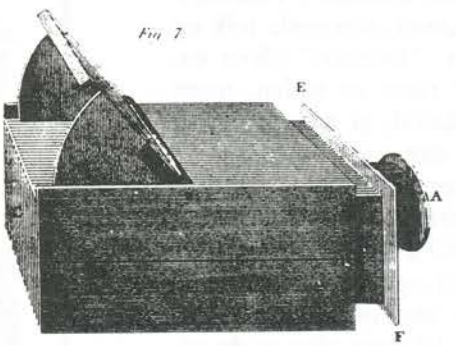


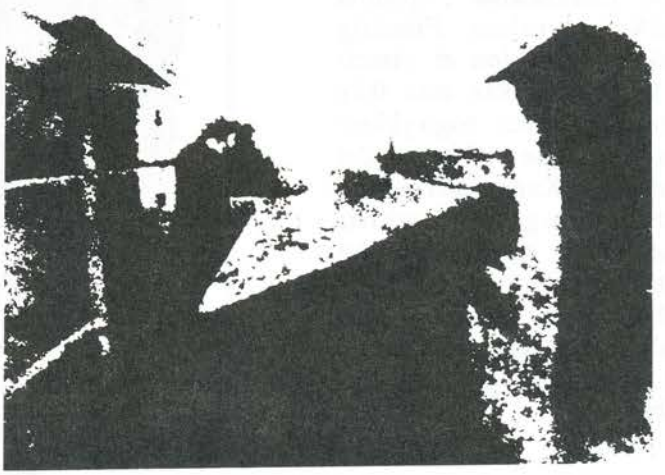
Camera obscura optræder i flere århundreder som tegneinstrument.



anvendelse, men et fotografi var det. Grundstenen var lagt for den fotomekaniske reproduktion (2). Men i 1824 begyndte teater- og dioramamaleren Louis Daguerre sine forsøg på at fastholde billedet i sit camera obscura. 1829 indgik Niépce og Daguerre i et partnerskab. Formålet var at udnytte en evt. fælles opfindelse. Efter Niépce's død i 1833 fortsatte Daguerre, som ikke var videnskabeligt uddannet, eksperimenterne for at finde den rigtige kombination af et lysfølsomt stof, en fremkaldeproces og en kemisk forbindelse, som kunne fiksere billedet. Under sine utallige forsøg med forsølvede kobberplader, opdagede Daguerre, i foråret 1835 ved et tilfælde, at nogle spildte dråber kviksølv i bunden af et skab havde forårsaget en kemisk kviksølvforbindelse og forstærket det svage eller usynlige (latente) billede på én af pladerne. Daguerre udnyttede denne tilfældighed. Den forsølvede kobberplade dampede han med jod, hvorved der dannedes et tyndt lag lysfølsomt sølvjodid. Ved belysning af pladen i hans kamera obscura opstod et latent billede. Pladen anbragtes derefter i kviksølv-fremkalderkassen. Kviksølvet opvarmedes, og dampen påvirker pladen. Under denne proces toner et synligt billede frem, idet det mere eller mindre belyste sølvjodid i vekslende grad tager imod kviksølvdampen. Der skulle dog gå endnu et par år, før det lykkedes ham at fiksere billedet







Joseph Niépce's fotografi optaget i 1826 på hans landsted i Sydfrankrig. Eksponeringstid 8-10 timer i solskin.

i en varm stærk opløsning af kogsalt. Produktet kaldte han et DAGUERREOTYPI. Den fotografiske metode har i princippet, med visse forbehold, været den samme indtil det elektroniske billedes fremkomst.

Den 19. august 1839

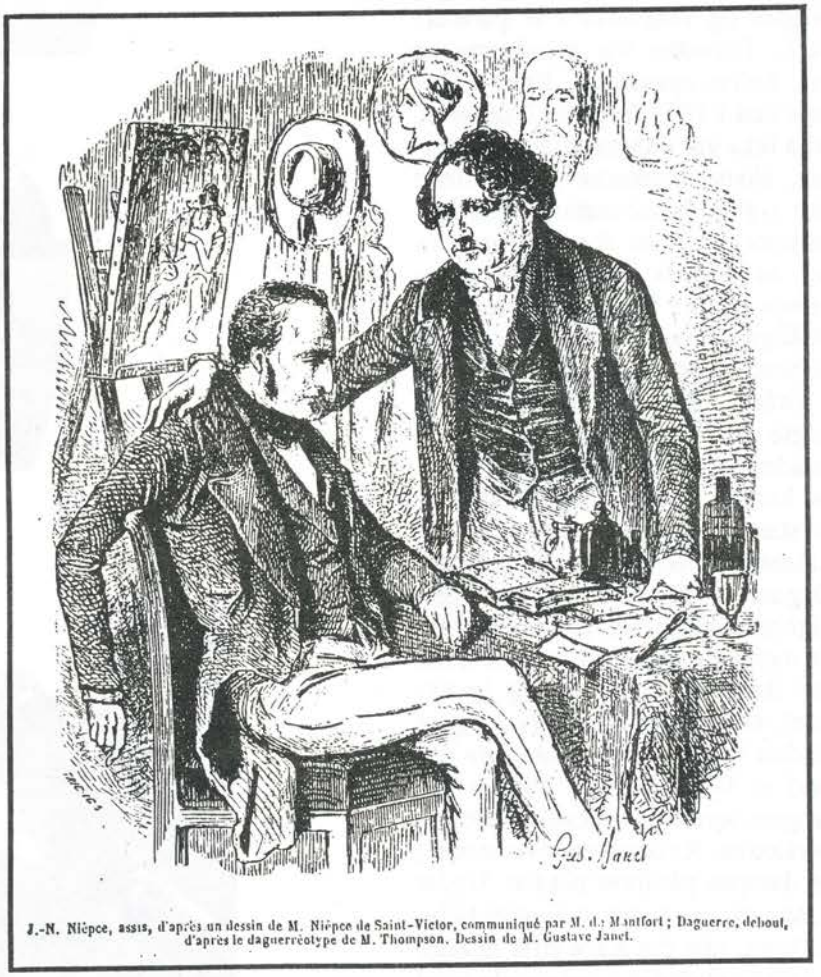
Den 19. august 1839 blev hans daguerreotypiproces offentliggjort af fysikeren Francois Arago i Videnskabernes Akademi i Paris. Sideløbende havde det franske parlament besluttet at købe alle rettigheder til processen, bevilge opfinderen en livstidspension og stille opfindelsen til fri afbenyttelse for hele verden (3).



Den 19. august 1839 var Videnskabernes Akademi samlet i Paris for at høre fysikeren Francois Arago bekendtgøre den daguerreotypi-processen.

De første amatører

I samme øjeblik mødet var afsluttet, og dørene åbnedes i Videnskabernes Akademi, stormede folk ud i vestibulen. "Jodsølv!" råbte én, "kviksølv!" råbte en anden, mens en tredje påstod, at navnet på det hemmelige stof var natriumtiosulfat. Få timer senere var samtlige kemi- og optikerforretninger ribbet fra kælder til kvist for kemikalier. Alle ville ud og afprøve metoden. De første amatørfotografer var sluppet løs. Få dage efter er de parisiske pladser og torve fyldt med trebenede "mørkekasser", opstillet foran kirker og palæer. Frankrig havde skænket verden et visuelt medie, hvis sidestykke man ikke havde oplevet siden bogtrykkerkunstens opfindelse i midten af det 14. århundrede. Kunstmaleren Paul Delaroche udtalte ganske forvirret: "Fra denne dag er malerkunsten død!" Daguerreotypi-processen tiltrak enhver, som kunne se dens anvendelighed. Blandt disse var en dansker, arkæologen Christian Tuxen Falbe.



J.-N. Niépce, assis, d'après un dessin de M. Niépce de Saint-Victor, communiqué par M. de Montfort ; Daguerre, debout, d'après le daguerréotype de M. Thompson. Dessin de M. Gustave Janet.

Efter Joseph Niépce's død i 1833 overtager Louis Daguerre hans stol ved arbejdsbordet.

Danmarks første fotoamatør

Den 16. august 1838 ankom generalkonsul og arkæolog Chr. Tuxen Falbe (4) til Paris, primært for at bearbejde sit geografiske materiale fra sine opmålingerne af Karthago i Tunis. Han blev i hovedstaden frem til april 1840 - hvorved han blev vidne til Louis Daguerre's offentliggørelse af den fotografiske proces den 19. august 1839. Allerede den 5. januar 1839 afsender Falbe fra sin bolig i rue Faubourg Saint Honoré et brev, det første i en række, til kronprins Christian, den senere Christian VIII, om Daguerre's såkaldte "lystegninger". Brevene fortæller os, i mindste detalje, at Falbe er blandt verdens første daguerreotypister. Hans store interesse for Daguerre's opfindelse lå i dens velegnethed til brug for hans arbejde som arkæolog og kartograf:

"Jeg tænkte paa, hvorledes jeg paa min Reise i det Indre Tunis havde anvendt Tiden til nogle ufuldkomne Opmaalinger og Afbildninger af Monumenter, hvis endelige Reentegning har kostet mig flere Timers Arbejde under mit allerede lange Ophold her (d.v.s. Paris). *-Med Hr. Daguerres Apparat havde jeg, i den Tid Lyset alene tegnede for mig, kunnet beskiæftige mig med Observationer for ikkun behøvet at afpasse Tiden for at faae Prospecter og Monumenter fuldkomment afbildede".*

Det næste brev sender Chr. Tuxen Falbe efter offentliggørelsen i Videnskabernes Akademi i august 1839. Kronprinsen beder Falbe hurtigst muligt at erhverve en af disse "lystegninger", helst fra opfinderens egen hånd. Falbe opsøger Daguerre, som er aldeles overbebyrdet. Falbe tager nu sagen i egen hånd. Med det til prinsen indkøbte daguerreotypikamera vil han selv "aftage" prospekter af Paris, hvilket sker mindre end fire uger efter processens frigivelse - hermed bliver Falbe Danmarks første fotoamatør og beskriver i enkeltheder sit fotografiske arbejde:



Kronprins Christian (Chr. VIII) tog begejstret imod modtog Falbe's mange breve.



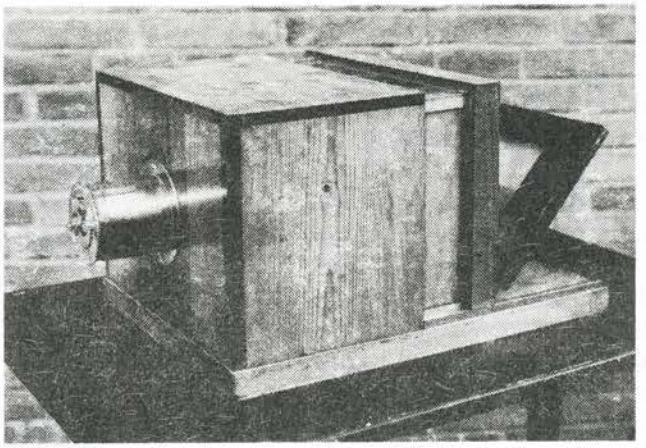
Den 16. august ankommer Chr. Tuxen Falbe til Paris.

"Jeg udførte ialt 24 Prøver, hvoraf adskillige bleve udslettede for at bruge Pladerne til nye Forsøg. Udførelsen medtager meer Tid end man skulde troe. Der udfordres en Time til Apparaillets Preparering og Pladens Polering - 20 Minutter til Ioderingen, fra 15 til 30 Minutter til Camera obscura - endelig Qviksølv Dampens Udvikling og Billedets Afvaskning. - Altsaa to Timer uberegnet den Tid man bruger for at henbringe og placere Camera obscura paa Punktet hvorfra man vil tage Udsigten".

Falbe beskriver i enkeltheder processens forløb, og videre hedder det:

"Foruden værdien af Pladen, Rammen og Glasset, bør hvert Billedes Bekostning beregnes efter de øvrige mindre udgivter der ere forbundne dermed; nemlig: Slid paa Pladen ved mislykkede Forsøg, destilleret Vand, kartet Bomuld, Jod, Qviksølv, samt de med Apparaillets nødvendige Transport til og fra Steder hvor man vil operere, forbundne Drikkepenge."

Daguerreotypikameraet, som Falbe gør brug af, ankommer til Den Militære Højskole på Kongens Nytorv i begyndelsen af november 1839, og den 5. november meddeler kronprins Christian Frederik i et brev til Falbe, at apparatet er vel ankommet. Det bliver imidlertid nødvendigt, i løbet af 1840, at udskifte det planslebne spejl, som leveres fra professor Chr. Smidt's instrumentfirma i Silkegade 46. Her møder vi to andre amatører, hans kompagnon, J.E.A. Hansen og en ansat H. Christian Sørensen, som arbejder intenst med daguerreotypiforsøg i etablissementets gård.



Det 154-årige daguerreotypikamera, indkøbt af Julius de Meza til Den Militære Højskole, kan ses på Danmarks Tekniske Museum i Helsingør.


HISTORIQUE ET DESCRIPTION

DES PROCÉDÉS DU

DAGUERRÉOTYPE

ET DU DIORAMA.

PAR DAGUERRE,

PARIS.

SUSSE FRÈRES, ÉDITEURS,

DELLOYE, LIBRAIRE,

1839

Den originale franske udgave.

Louis Daguerres proces

Forudsætningen for at kunne håndtere og fremstille daguerreotypier var en udførlig og korrekt brugsanvisning, samt indkøb af diverse kemikalier. Louis Daguerre havde i Paris straks efter offentliggørelsen den 19. august udsendt et lille hefte, "Historique et Description des procédés du Daguerréotype" (5), som blev refereret i Handels- og Industri-Tidende den 8., 15. og 22. oktober 1839, og umiddelbart derefter den 31. oktober og den 7. og 18. november udgav redaktør G.F. Ursin i "Nyt Magazin for Kunstnere og Haandværkere" en praktisk beskrivelse med udførlige illustrationer. Hermed er vejen åben for enhver i Danmark til at nedsætte sig som daguerreotypist, professionelt eller som amatør.

Danmark på forkant

Major Christian Julius de Meza (1792-1865), sproglærer ved Den militære Højskole i København, køber yderligere et daguerreotypikamera hos den parisiske optiker Lerebourg. Hermed befandt der sig to apparater i Danmark, og allerede i januar/februar måned 1840 "aftages" en række billeder. Artillerikaptajn ved Den Militære Højskole J.C. Hoffmann fotograferer bl. a. det sneklædte Kgs. Nytorv, og lærer ved Polyteknisk Læreanstalt J. Hellerung optager et billede af Rosenborg Slot. Desuden bliver der i overværelse af Bertel Thorvaldsen optaget et billede af Vor Frue kirketårn fra Polyteknisk Læreanstalt i Studiestræde. To andre eksperimenterende amatører, polyteknisk kandidat Peter Faber og apoteker Jørgen Albert Bech, fotograferer Gråbrødre Torv med Skamstøtten. I betragtning af den iver, som udfoldes, virker det ejendommeligt, at kronprins Christian Frederik, som den 3. december 1839 blev udråbt til Christian VIII, ikke har ladet sig "aftage" på et daguerreotypi. Hans store interesse og beundring for opfindelsen, samt H.C. Ørsted's løbende orientering, har tilsyneladende ikke fristet ham nok. Eller måske var kongen overtroisk?

Guldsmed Chr. Piil

Den næste person, vi her vil omtale som amatør, er guldsmed Christian Actonius Theodorus Piil (1804-1884) fra Århus. Denne meget alsidige begavelse betegnes som guldsmed og kemitypist. Christian Piil havde anskaffet sig beskrivelsen i "Nyt Magasin for Kunstnere og Haandværkere" -lært sig kunsten, og den 31. januar 1840 kunne Aarhus Stiftstidende meddele at en optagelse af torvet i Århus var at beskue på adressen Farvergade 130. Chr. Piil's status som amatør er kortvarig, han gør fotografien til en levevej. Han bliver, udover professionel fotograf, en banebrydende kemist og opfinder af kemitypien samt udgiver en række bøger og skrifter bl.a. "Veiledning for begyndende Photographer ("Photographisk Haandbog"

1839. **Nyt Magazin** № 15.

for

Kunstnere og Haandværkere.

Torsdag.] Udgivet af G. F. Ursin. [31. Octbr.

Practisk Beskrivelse af Fremgangsmaaden med Daguerreotypen og Dioramaet af Daguerre*).

Fremgangsmaaden med Daguerreotypen bestaaer i Selvfrembringelsen af de i Camera obscura optagne Billeder, ikke med Farver; men med den største Jævnhed i Tonegradationerne.

Daguerreotypen.

Copierne tages paa Sølvblade, loddede paa Kobber (eller Sølvplet). Ihvorvel Kobberet især tjener til at styrke Sølvbladet, bidrager Foreningen af disse to Metaller til en fuldkommere Virkning. Sølvet bør være saa reent, som muligt. Hvad angaaer Kobberet, bør det være tilstrækkeligt tykt for at vedligeholde Pladens plane Figur, saa at Billederne ikke blive vanskabte; men man bør undgaae at give Pladerne større Tykkelse, end behoves, for at opnaae dette, eftersom de ellers blive for vægtige. Tykkelsen af disse to forenede Metaller maa ikke overstride et tykt Kortpapir.

Fremgangsmaaden deler sig i 5 Operationer:

*) Ihvorvel Handels- og Industri-Tidende har i et Uddrag meddeelt Forfatterinden til ovenstaaende Skrift, antage, vi dog, at samme fuldstændigen oversat, ikke vil være uden Interesse for Magazinets Læsere. Vi give allerede i dette Nummer en Deel af samme, ihvorvel vi først med det i næste Uge udkommende Nummer kunne give Tegningerne, hvortil det her forefundne henviser; det er nemlig først i denne Uge at vi have modtaget gjennem Boghandlen Daguerre's Skrift.

Daguerreotypiprocessen - frit tilgængelig for enhver amatør!

PREIS-COURANT № I.

DAGUERREOTYPIE.

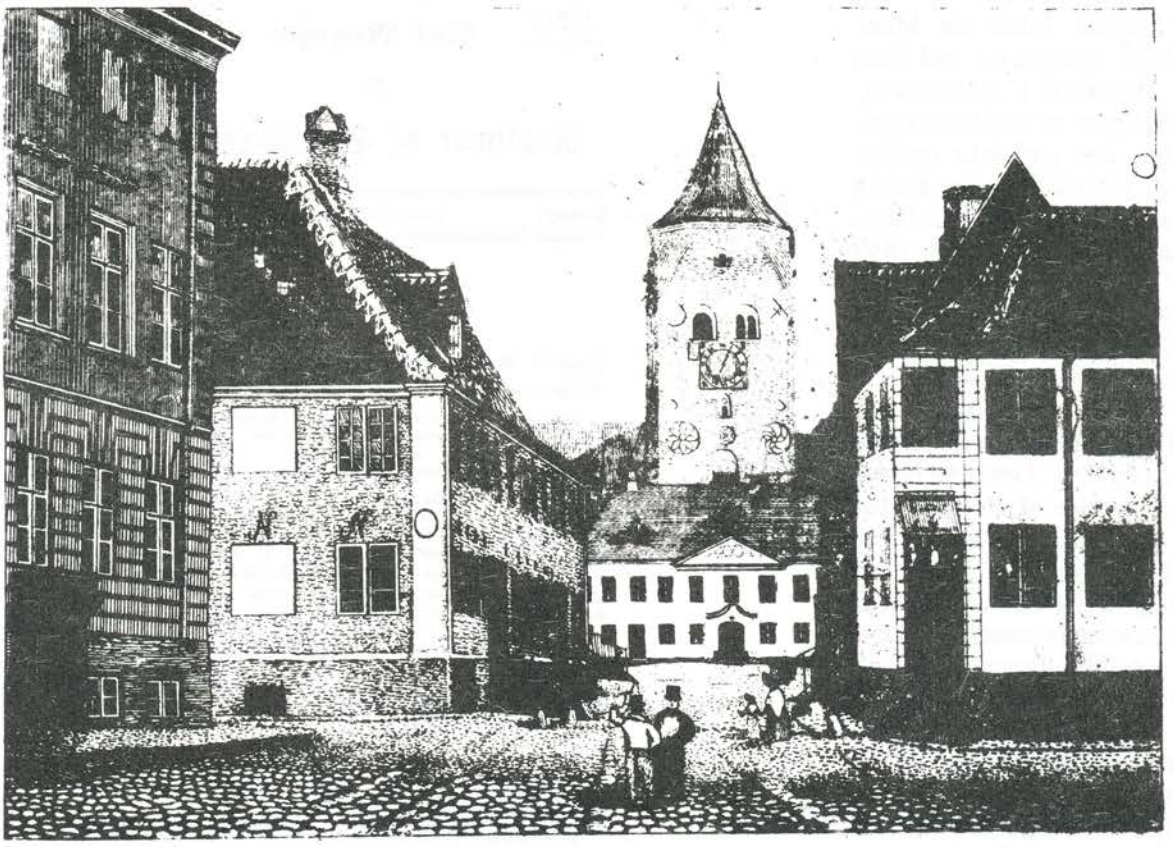
CHEMISCHE PRODUCTE.

Sämmtliche Präparate von erster Qualität und aus den vorzüglichsten Quellen von Paris.

(Die Flacons werden separat berechnet. Kleinere Portionen werden nicht verkauft.)

	Gram.	Thl.	Sgr.
Jod, in Blättern, sublimirt,	25	—	22½
„ in Pulver, wie vorhin,	25	—	22½
Brom, rein,	25	—	22½
Jodchlorür, concentrirt,	25	—	25
Chlorbrom, rein,	25	1	—
Bromkalk, rein, constant,	125	2	—
„ dito	250	3	20
Alle Kalke enthalten sehr viel Brom und sind von erster Qualität. Sie lassen sich unter Bisquit, sowie in offener Schale, mit Vor- und Nachjodirung anwenden.			
Chlorbromkalk vorzüglichster Qualität,	125	2	15
„ „ Legros,	125	3	—
Bichlorbromkalk, Dubois,	120	4	15
Die Hälfte des Flacons, in gut schliessender Schale angewendet, bleibt durch ein Jahr gleichförmig wirksam, wonach man nur 10 bis 15 Tropfen Brom zuzusetzen nöthig hat.			
Imsteinpulver, fein geschlemmt und präparirt,	125	—	8
Photogine, fein geschlemmt,	100	—	12
Schmirgel,	125	—	8
Trippel, feinster, venetianischer, geschlemmt und auf Porphyr erzeugt,	125	—	15
„ fein, unfühlbar,	125	—	8
Englischroth, erste Qualität,	100	1	—
Alkohol, (s. unten für Photographie).			
Lavendelöl, rectificirt,	50	—	12
Citronenöl,	25	—	18
Terpentinöl,	50	—	5

	Gram.	Thl.	Sgr.
Olivenöl, feinstes,	50	—	12
Poliröl, amerikanisches,	50	—	15
Polirfett, amerikanisches,	25	—	15
Steinöl, angesäuert,	50	—	10
Baumwolle, feinste Pariser, ganz rein,	250	—	20
„ doppelt gekrämpelt, inländ.	250	—	10
Natron, unterschwefligsaures, Pariser, vorzüglichste Qualität,	500	1	6
„ Dito	250	—	18
„ inländisches, bestes,	250	—	15
„ chemisch rein, gefällt mit Alkohol,	50	—	12
„ wie vorhin, in ganz kleinen Fläschchen zur Vergoldungsflüssigkeit sammt Fläschchen, auf 100 Gramme destillirtes Wasser, à	⅛	—	1
Chlorgold, krystallisirt, neutral,	1	1	—
„ wie vorhin in ganz kleinen Fläschchen, für 100 Gramme dest. Wasser à	⅛	—	7
Diese Chlorgoldlösung wird, wie bekannt, obiger Natronlösung zugesetzt und gibt 200 Gramme Vergoldungs-Flüssigkeit.			
Goldsalz von Fordos und Gelis, ächt, nicht nachgemacht,	1	1	15
Wird in 1000—800 Grammen dest. Wasser aufgelöst.			
Goldsalz von Engler und Gaudin,	1	1	15
Gelöst wie vorhin.			
Quecksilber, destillirt, chemisch rein,	100	—	16



Torvet i Århus var at beskue på adressen farvergade 130.

1861) (6). Daguerreotypiet havde dog et handikap. Det var et unikum. På denne baggrund ventede næste fremskridt lige om hjørnet. Kombinationen af det negativ/positive princip, som var vejen frem, blev dog fuldbyrdet af den engelske selvlærte adelsmand, William Henry Fox Talbot.

Negativ/positiv proces

Fox Talbot havde siden sin ungdom beskæftiget sig med bl.a. fysik og eksperimenteret med at lave tegninger ved Como søen ved hjælp af camera obscura. I 1833-34 lykkedes det at fremstille billeder af flade genstande, som blade og kniplinger på skrivepapir, dyppet i klorsølv, udsat for sollys. Også han arbejdede intenst på at fastholde det fotografiske billede. Den 25. januar 1839 udstillede Fox Talbot sine såkaldte fotogeniske billeder i Royal Institute i London. Det blivende, kopierbare negativ på sølvjodidpapir blev opkaldt efter dets opfinder, talbotypi senere kalotypi. Talbotypierne savnede dog



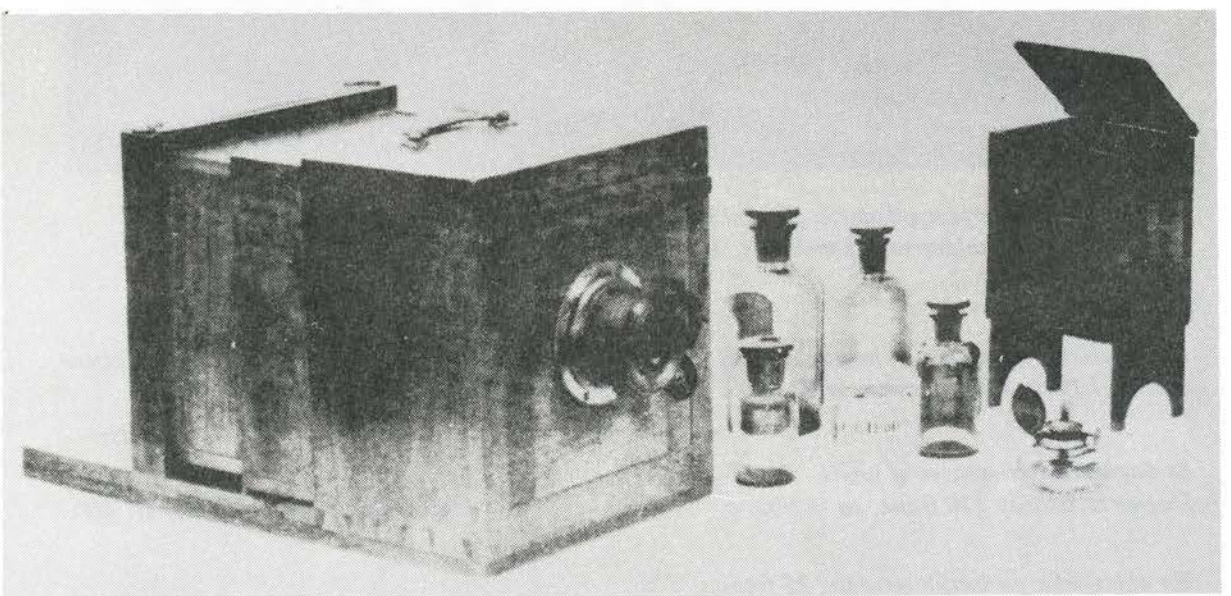
Fox Talbot udgav verdens første bog med indklæbede fotoillustrationer.

daguerreotypiets skarphed og detaljrigdom. Den kopierbare metode blev mest udbredt i England og Skotland. Fox Talbot udgav verdens første bog med indklæbede fotoillustrationer "The Pencil of Nature" (7). Et senere værk "Sun Pictures in Scotland" solgtes i et oplag på over 7000 eksemplarer - desværre havde billederne en tendens til at falme efter nogle måneders forløb. De to processer konkurrerede bravt i 1840'erne. Tiden begyndte at kræve effektivitet og hurtighed. Daguerreotypiprocessen var og blev for besværlig, kostbar og uhåndterlig. Mange ivrige amatører, særlig i England og Frankrig, kastede deres kærlighed på kalotypien. De foretrukne motiver var portrætter, landskaber og i særdeleshed arkitektur. En anden fotografisk mulighed var at anvende glas, som det bærende materiale. Niépce havde gjort det i 1822, Sir John Herschel frembragte i 1839 det første bevarede fotografi på en glasplade med en diameter på 6,3 cm, som Talbot havde kaldt en genistreg. Ni år senere i 1848 lykkedes det en fætter til Niépce, Abel Niépce de Saint-Victor at gyde en glasplade med albumin (æggehvide) iblandet jodkalium og gjort lysfølsom i en sur sølvnitratopløsning. Pladen var langsom (lav lysfølsomhed) og selvfølgelig gennemskinnelig, men billedet var negativt og skulle kopieres på papir, - eller være underbelyst og betragtes i mod en mørk baggrund, hvorved billedet kan ses positivt (amfitypi). Fra 1849 fremstillede bdr. Friedrich og Wilhelm Langenheim, slægtninge til Vilhelm Voigtländer, i Philadelphia positive glasbilleder, diapositiver efter Niépce St. Victors proces, på æggehvideplader. Den første fremvisning af fotografiske diapositiver fandt sted i 1851, ved en udstilling i Krystalpaladset i London. Metoden kaldte de "Hyalotypi". Der var tale om positive kopier på glas efter negativer på glas (Niépcotypier). På dette tidspunkt arbejdedes der overalt i verden på nye og bedre fotografiske metoder, og det blev en ukendt London-billedhugger og fotoamatør, som virkelig formåede at revolutionere den fotografiske proces.





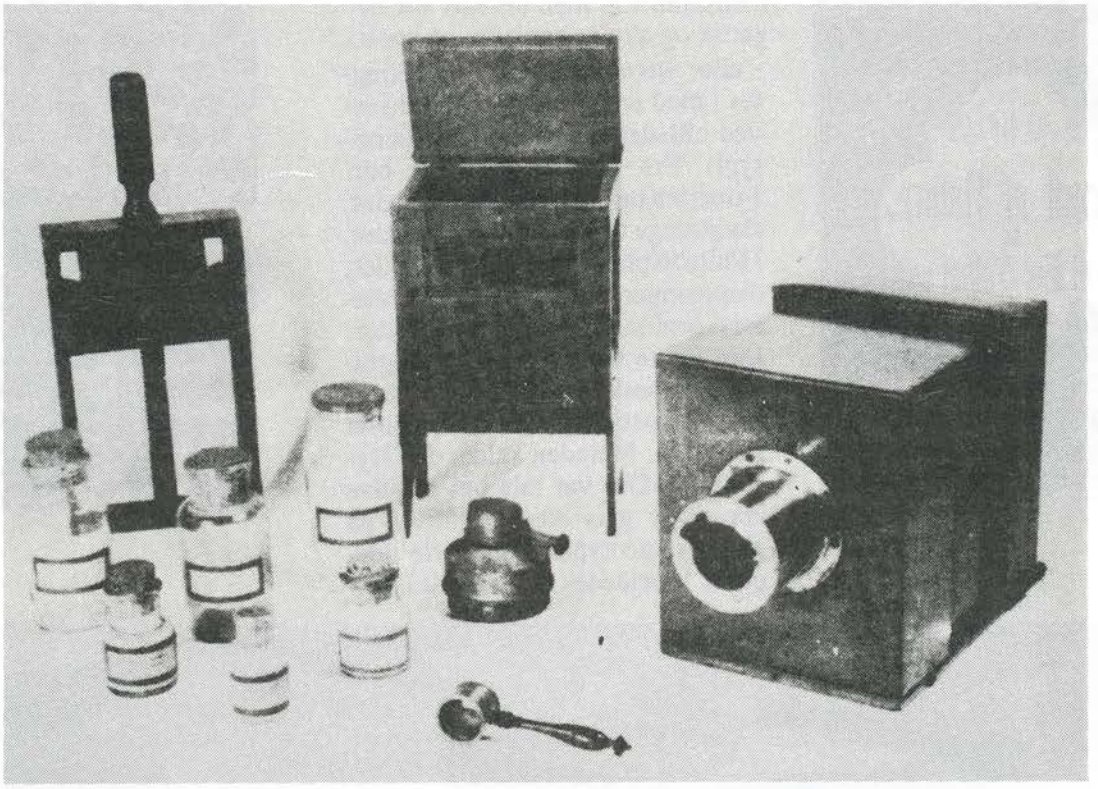




Daguerreotypi-kamera 19x19 cm. Fransk fabrikat. Ukomplet udstyr, ca. 1848.



Komplet daguerreotypiudstyr fremstillet af Lerebours, Paris ca. 1840. Har tilhørt Gaudin.



Daguerreotypikamera til 11x13 cm plader. Spritlampe, kviksølvfremkalderkasse, pladeholder samt kemikalier. Ukomplet udstyr, ca. 1843.

Et daguerreotypikamera til helpladeformat kostede i Paris 800 franc, ca. kr. 23.000.

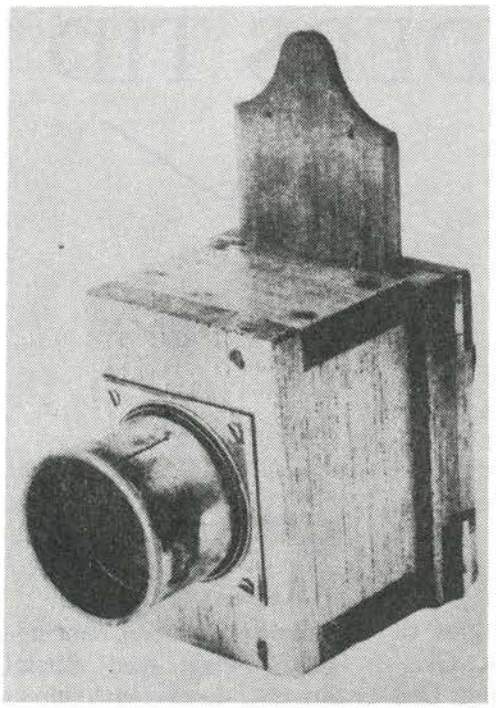
Et daguerreotypi aftaget af Louis Daguerre kostede 120 franc, ca. 3.500.

En almindelig pariserfotograf tog 25 franc, ca. kr. 700.

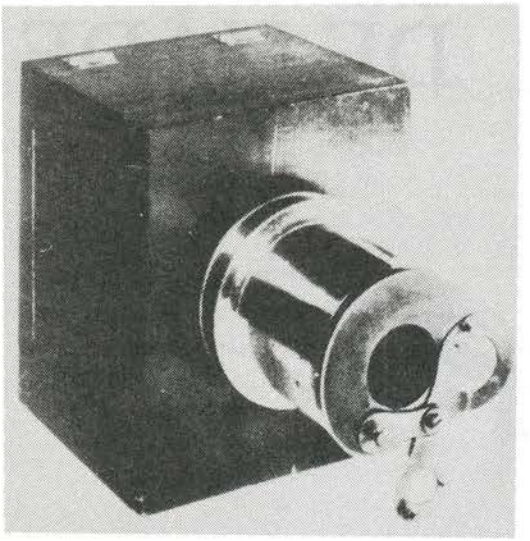
Et daguerreotypikamera til 1/6 pladeformat (7x10 cm) kostede i 1843 90 franc, ca. kr. 2.500.

Mads Alstrup tog 5 rdl, ca. kr. 400.

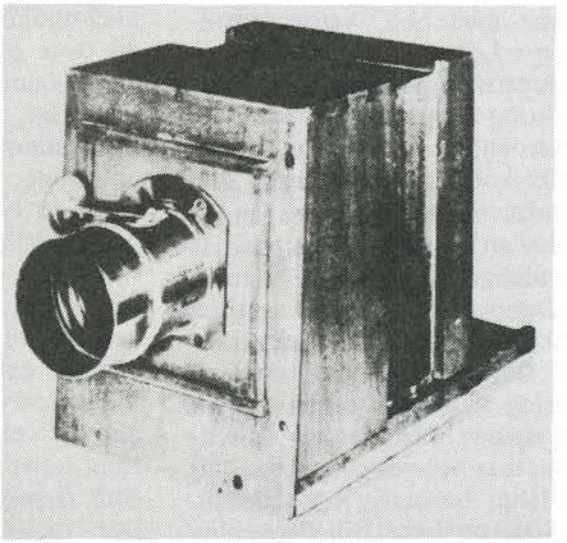
I Tivoli var prisen i 1843 4 rdl, ca. kr. 300.



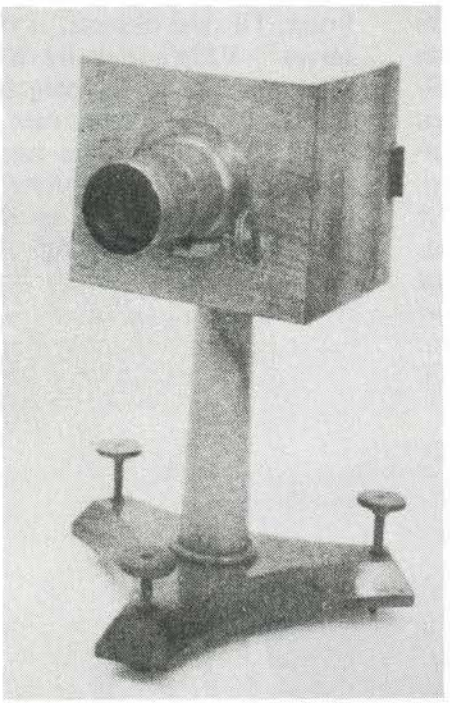
Trækamera med messingfatning. Samme type som Fox Talbot anvendte. Ca. 1835-39.



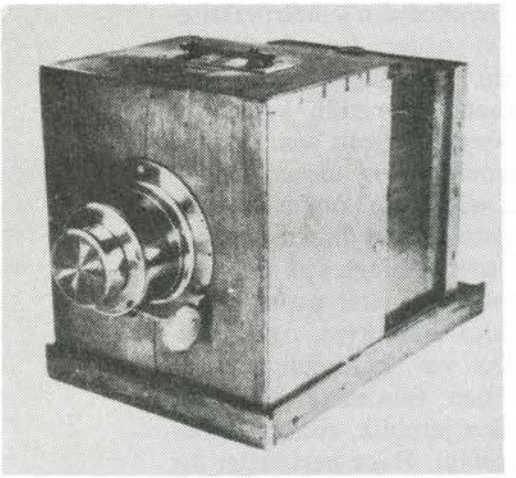
Daguerreotypi-kamera 7,5x10 cm. C.A. von Steinheil Objektiv 1:4. Forblænde ca. 1840.



Glidebox-kamera til 10x14 cm daguerreotypier. Objektiv: Lerebours. Paris ca. 1844.



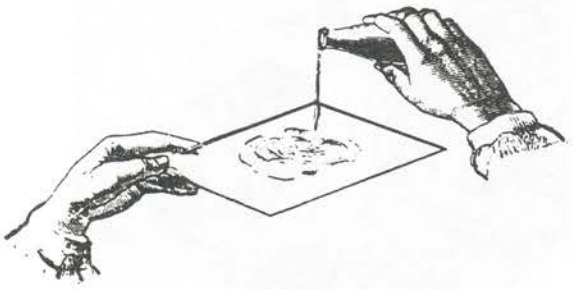
Daguerreotypikamera, bordmodel. Petzval-obj. Har tilhørt fysikeren Smetana. Ca. 1842.

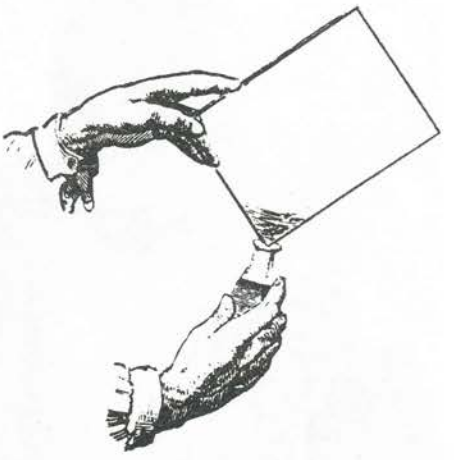


Træ-glideboxkamera 8x10 cm daguerreotypiplader. Objektiv: Darlo, Paris, ca. 1845.

1850-1859

DE VÅDE PLADERS TID





Kollodium-processen

Det engelske imperium ekspanderede ud over alle grænser. Industrialiseringen nåede nye højdepunkter med bl.a. verdensudstillingen i London 1851. Samme år præsenterede den engelske billedhugger og fotograf Frederick Scott Archer en ny og mere avanceret teknik: kollodium-processen. Som en stormvind besejrede den verden og blev en hel generations praktisk anvendelige fotografiske metode. Udgangspunktet var som sagt det klæbrige stof kollodium, skydebomuld (nitrocellulose), opløst i en blanding af alkohol og æter, gydt på glasplade. Metoden var en sensation, men arbejdsgangen var omstændelig, besværlig og langsom. Resultaterne flotte. Billederne blev næsten lige så skarpe og detajlrige som daguerreotypierne. Med ét slag var daguerreotypien, kalotypien og de andre metoder forældet. Vådpladeprocessen kunne praktiseres på to måder: man fremkaldte en plade som negativ, hvorefter man kunne fremstille kopier på klorsølvpapir, præcis som ved kalotypiprocessen og niépcotypiprocessen, eller man kunne anvende den negative plade direkte som positiv. Pladen anbragtes på sortmalet baggrund, fløjl eller papir, metoden kaldes ambrotypi, og er unikum. Det var også muligt at anbringe den følsomme hinde på sortlakeret jernblik, resultatet kaldes ferrotypi. Hvor besværligt det var at arbejde med kollodium, skal vi forsøge at give et billede af.

Glasnegativet

Først tilskæres et stykke glas til vådpladekameraets størrelse. Glasset renses og poleres grundigt. Den klæbrige kollodiumopløsning gydes ud over pladen i et jævnt lag I mørkekammeret, stationært eller medbragt, gennemvædes pladen i flere minutter med en sølvnitratopløsning, herefter anbringes pladen i en lystæt kassette - før den bringes hen til kameraet. Eksponeringstiden var som regel imellem 30 sekunder op til flere minutter ved lille blænde. Pladen føres tilbage til mørkekammeret, hvor en fremkaldervæske bestående af gallussyre hældes over pladen. Langsomt toner billedet frem, og efter endt fremkaldelse skylles i vand. Der fikseres i natriumthiosulfat skylles og tørres over en svag flamme. Til sidst ferniseres pladen. Alt dette måtte ske indenfor 15-20 minutter.

Aftryk

I mørkekammeret anbringes et ark papir belagt med albumin tilsat kogsalt, den belagte side anbringes i en skål med en sensibiliseringsopløsning af sølvnitrat. Tørres og anvendes umiddelbart. Papiret lægges bag negativet i en kopiramme og stilles frem i sollys indtil et purpursort billede er dannet. Aftrykket skylles og tones i guldklorid. Herved bliver billedet mørkebrunt. Til sidst fikseres, skylles og tørres. Vådpladeteknikken blev mest anvendt af fagfotografer til langt ind i 1880'erne, men måtte endelig vige pladsen for næste udviklingstrin, den tørre bromsølvgelatineplade. Det store amatørgennembrud lod vente på sig!



Den tyktflydende kollodium kendes også som "flydende plaster", og fås stadig på apoteket.

En vis Alliance.

Efter Photographi i Spiritusbelysning.



Damen: Nej, du kan tro Nej! Jeg skal inte være saa gal at slaa de søde Tyskere ihjel - Gud - (hulkende), min salig Mand var Tysker - en rigtig Vildtysker - Gud - sikken et Skæg han havde.

Herren: Schön! Madame! De er Gud forbande mig et prægtigt Fruentimmer. Og det altsammen for den døde Tyske Mands skyld - sandt for Dyden! Han skal Leve - Hans Skaal!

Fotoamatøren i Danmark

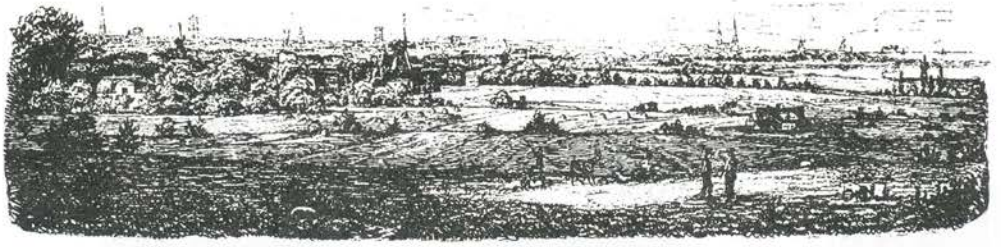
Den billedglade digter H.C. Andersen var straks fra begyndelsen meget interesseret i fotografiet (8). Portrætbilledet, som han kaldte "Sjælens og Fysiognomiens Spejl" havde hans særlige bevågenhed. Men han, som var en dreven silhuetklipper, giver sig aldrig i kast med et fotografiapparat, måske hans spirituelle gemyt forbød ham at beskæftige sig med noget så jordisk? Derimod har vi glæde af de mange breve til og fra H.C. Andersen, som giver os et indblik i hans syn på den fotografiske teknik. I et brev til Henriette Collin fra den 3. august 1860 hedder det bl.a.:

"De vil faae det at see; det er det eneste Portræt min Forfængelighed ønsker gaaer over til Efterverdenen. Hvo de unge Damer da ville sige: "At han ikke blev gift?!"

I øvrigt blev H.C. Andersen fotograferet mere end 160 gange. En anden vigtig informationskilde er den før omtalte brevveksling mellem Christian Tuxen Falbe og prins Christian Frederik (Christian VIII) og H. C. Ørsted. Det er meget sparsomt med skriftlige vidnesbyrd om, hvorledes amatøren måtte erhverve sig viden samt anskaffe sig de fornødne instrumenter og kemikalier. I København var man henvist til apotekerhandlen eller materialisten f.eks. Hr. Grosserer Lorenz Heckscher, Østergade Nr. 49, og hos Hr. Porcellainshandler Christiansen, Hjørnet af Amagertorv og store Kjøbmagergade. Fotoamatøren kunne også blive henvist til en nærmere angivet apoteker i Wien. Ugebladet "Illustreret Magasin" dateret København den 25. feb. 1854 meddeler følgende:

"Man har anmodet os om at meddele de nyere Fremskridt i "Kalotypien", navnlig den eller de bequemmeste Maader at tilberede Papir paa i stedet for de forsølvede. Kobberplader e.c. Vi skulde gjerne have imødekommet Ønsket, dersom vi ikke antoge, at noget nogenlunde Fuldstændigt om denne Gjenstand ikke kan interessere Størstedelen af vore Læsere, og dertil maa dog tages vigtigt Hensyn. Men hertil kommer den Omstændighed, at man hertillands vanskelig kan faa Apparater, selv de chemiske Præparater erholdes ikke lettelig fra Apotheker eller Materialister. Vi maa derfor nøies med at henvise Vedkommende til de Skrifter, der er udkomne om Photographien og af det hele store Repertoire navnlig (maaske foruden det i Norge udkomne temmelig tilbageholdne Skrift) (9), give Anviisning paa

Illustreret Magazin



Nr. 9. Kjøbenhavn. Løverdagen den 25de Februar. 1854.

☞ **Correſp.** Man har anmodet os om at meddele de nyere Fremſkridt i „Kaletypien", navnligen den eller de bequemmeſte Maader at tilberede Papir paa iſtedenfor de forſølvede Kobberplader ꝛc. — Vi ſkulde gjerne have imødekommet Ønſket, dersom vi ikke antoge, at noget nogenlunde Fuldſtændigt om denne Gjenſtand ikke kan interesſere Størſtedelen af vore Læſere, og dertil maa dog tages et vigtigt Hensyn. Men dertil kommer den Omſtændighed, at man hertillands vanſkelig kan faae Apparater, ſelv de chemiſke Præparater erholdes ikke lettelig fra Apotheker eller Materialiſter. Vi maae derfor nøies med at henvise Vedkommende til de Skrifter, der ere udkomne om Photographien, og af det hele ſtore Repertoire navnlig (maaſkee foruden det i Norge udkomne temmelig tilbageholdne Skrift) give Anviisning paa „Repertorium der Photographie" af A. Martin, k. k. Cuſtos ved det polytechniſke Inſtituts Bibliothek i Wien, der tillige har meddelt det Vigtigſte af Photographiens Literatur, Pris-Tarif angaaende Apparater oſv. Forøvrigt faaes de til Photographier paa Papir nødvendige chemiſke Præparater bedſt hos Apotheker Joſeph Theyer i Wien.

Samling: Danmarks Fotomuseum.

"Repertorium der Photographi" af A. Martin k.k. Custos ved det Polytechniske Instituts Bibliothek i Wien, der tillige har meddelt det Vigtigste af Photographiens Litteratur, Pris-Tarif angaaende Apparater osv. Forøvrigt faaes de til Photographier paa Papir nødvendige Præparater bedst hos Apotheker Joseph Theyer i Wien."

I Christian A. Piil's før omtalte "Photographisk Haandbog" fra 1861 gengives prisblade får såvel Alfred Benzon, Østergade 18. København, som Julius Jacobsen, Bredgade 12. København. Prisen for et helplade-daguerreotypikamera er 26 Rd.

Priser pr. Comptant

over

Artikler til Fremstilling af Lysbilleder

hos

Alfred Benzon,

Kjøbenhavn, Østergade 18.

	Bd.	ß	₰	
Æther, absolut (Fl. m. 13 Uc. 60 ß)		»	64	Pd.
Aetskali		»	16	Uc.
Aetsnatron		»	20	-
Alcohol, absolut (Fl. m. 14 Uc. 56 ß)		»	56	Pd.
Alun, brændt		»	32	-
Arrowroot		»	48	-
Asphalt, udsøgt		»	48	-
— -Fernis, see Fernis.				
Benzoi eller Bensin		»	64	-
Blysukker 32 ß renset		»	48	-
Bomuld fin renset (Pk. med ½ Pd. 84 ß)		1	72	-
Borsyre (Gl. med 2 Uc. 20 ß, 4 Uc. 32 ß)		1	16	-
Brom (Fl. m. 1 Uc. 56 ß)		»	48	Uc.
— -Ammonium (Gl. m. 2 Dr. 18 ß)		»	56	-
— -Arsenik		»	40	Dr.
— -Cadmium (Gl. m. 2 Dr. 26 ß)		»	88	Uc.
— -Jern (Gl. m. 1 Dr. 14 ß)		»	80	-
— -Kalium (Gl. m. 2 Dr. 11 ß)		»	40	-
— -Kalk (Gl. m. 1 Unc. 52 ß)		»	40	-
— -Zink		1	»	-
Bromoiform		2	»	-
— -Fluidum		»	64	-
Bruunsteen, pulveriseret		»	10	Pd.
Cadmiummetal		»	40	Uc.
Chlor-Baryum (Gl. m. 2 Uc. 12 ß)		»	48	Pd.
— -Brom (Fl. m. 1 Dr. 24 ß)		1	32	Uc.
— — -Kalk (Gl. m. 1 Uc. 60 ß)		»	48	-

Julius Jacobsen,

Bredgade Nr. 12 i Kjöbenhavn.

er stedse forsynet med efternævnte til

Photographien

hennørende Gjenstande til hosſøiede Priser.

Bemærkninger.

Af **Objectiver** ere i nærværende Fortegneise kun nævnt de meest anbefalede og gangbare Sorter. Desuden er paa Lageret de deste gode Optikeres Arbeider repræsenterede og forenndes med 1" indtil 6" Lindsestorreise.

Camera obscura haves deels af fransk Fabrikat, forarbeidet af Valnøddetræ, deels af dansk Fabrikat, af Mahognitræ. Foruden de paa Lageret værende Constructioner, udføres ogsaa saadanne, som særskilt opgives.

Af **Rammer, Indfatninger etc.** findes her kun nævnt de meest courante Sorter. En fuldstændigere Fortegneise findes i min Priis-Courant, som gratis udleveres paa Forlangende.

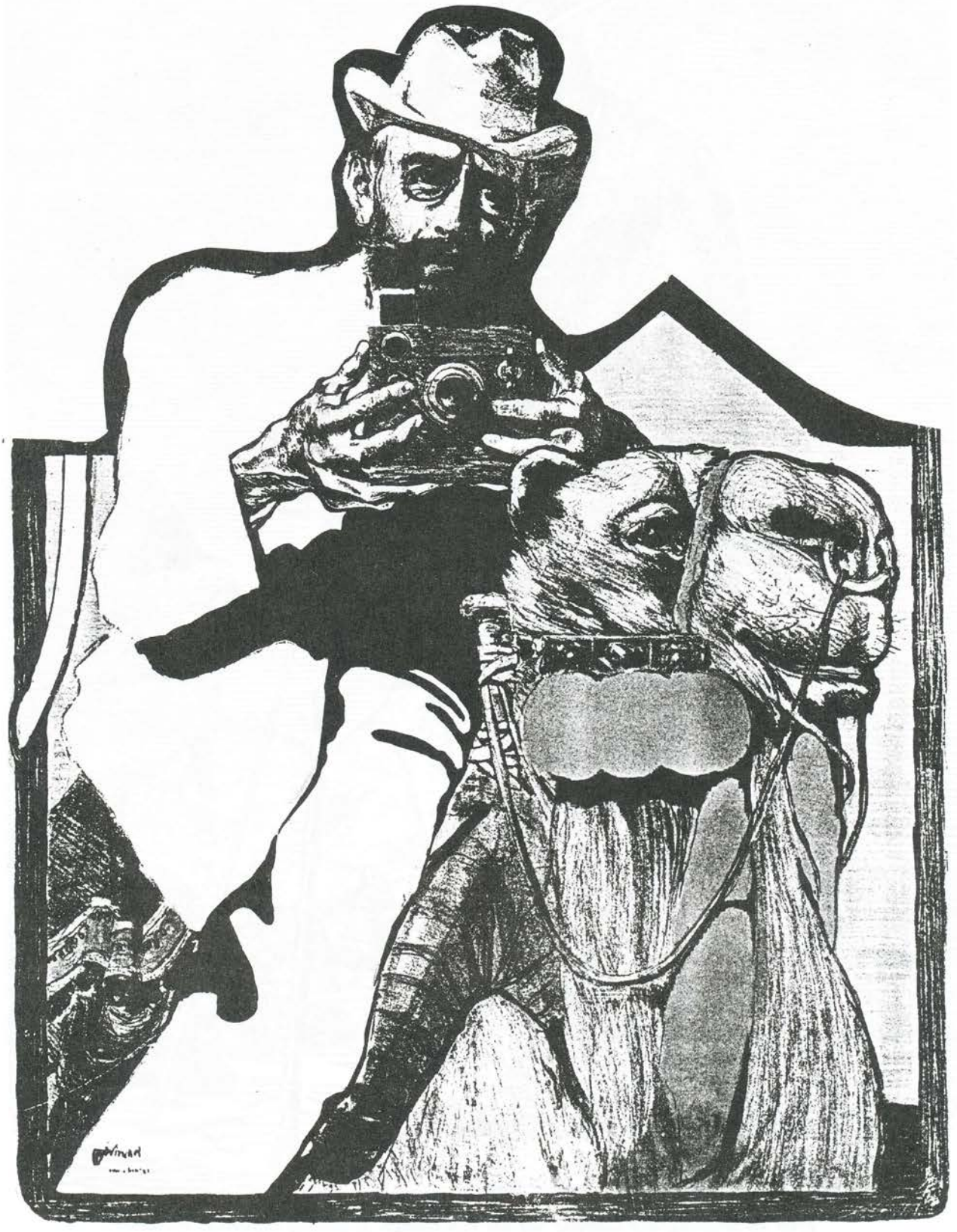
Udenbyes Ordres udføres mod Postforskud. Indsendelse af Contanter, eller Anvisning paa herværende gode Firmaer.

Emballage beregnes billigt og bliver ved Retournering godtgjort, dog kun naar samme er i aldeles ubeskadiget Tilstand.

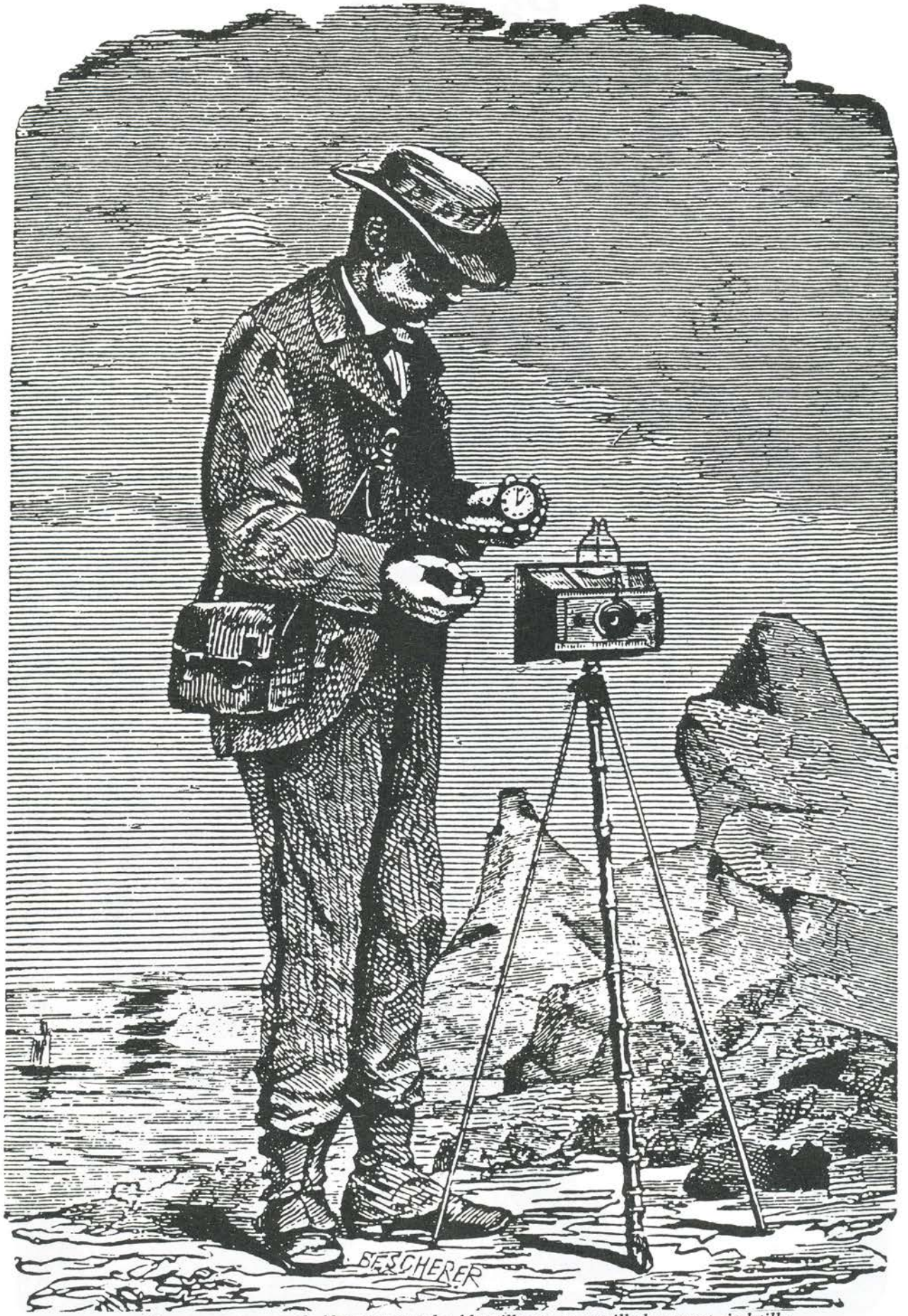
Julius Jacobsen,

Bredgade 12.

På rejse



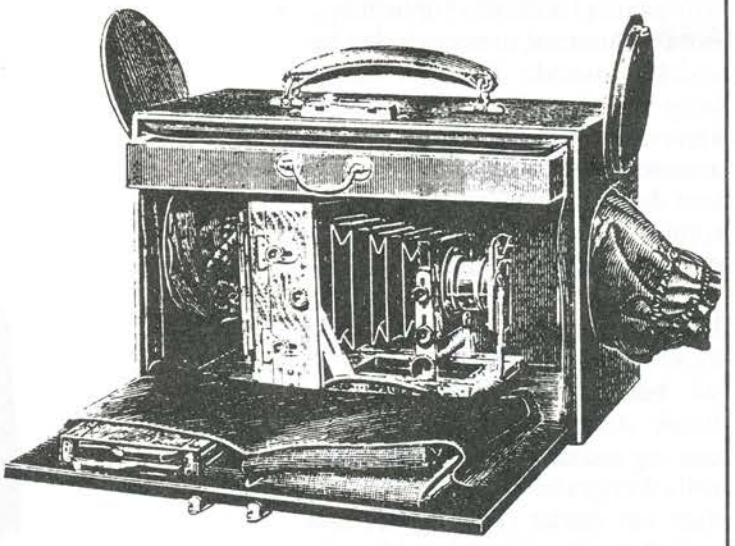
De mere velbeslåede fotoamatører begyndte i midten af 1850'erne at drage ud i verden for at beskrive naturens undere. At det var besværligt og anstrengende betød mindre.

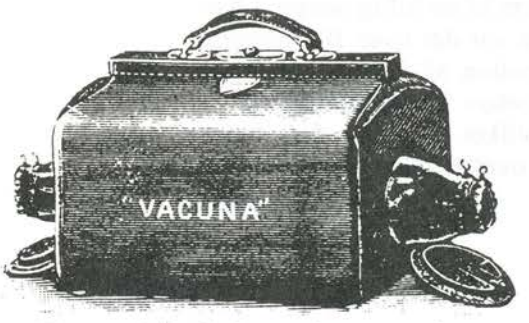


Efter en anstrengende klatretur var der blot tilbage: at opstille kameraet, indstille eksponeringsuret, vente på solen, og ellers holde tungen lige i munden!



Udstyr for manden som drog på langfart.





"Vacuna"- et ideelt rejsekamera, indrettet som mørkekammer.



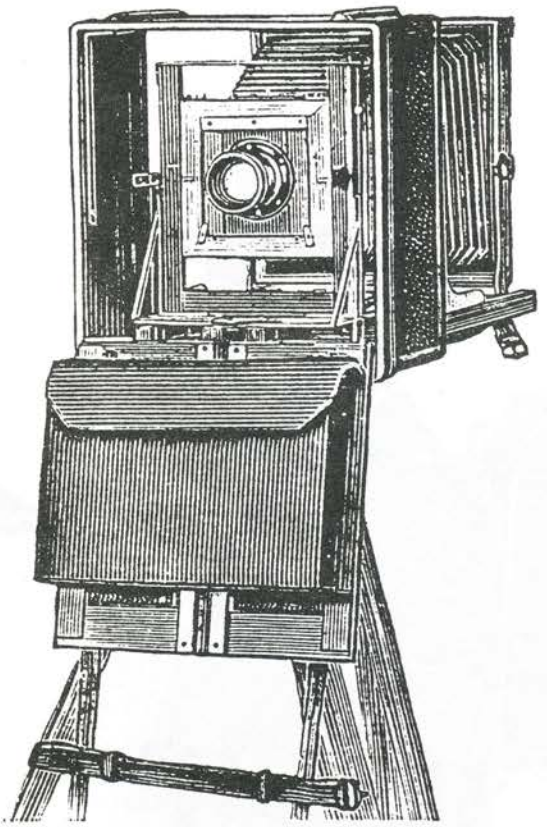
Udstyret med paraply, stativ, høj hat og kamera.



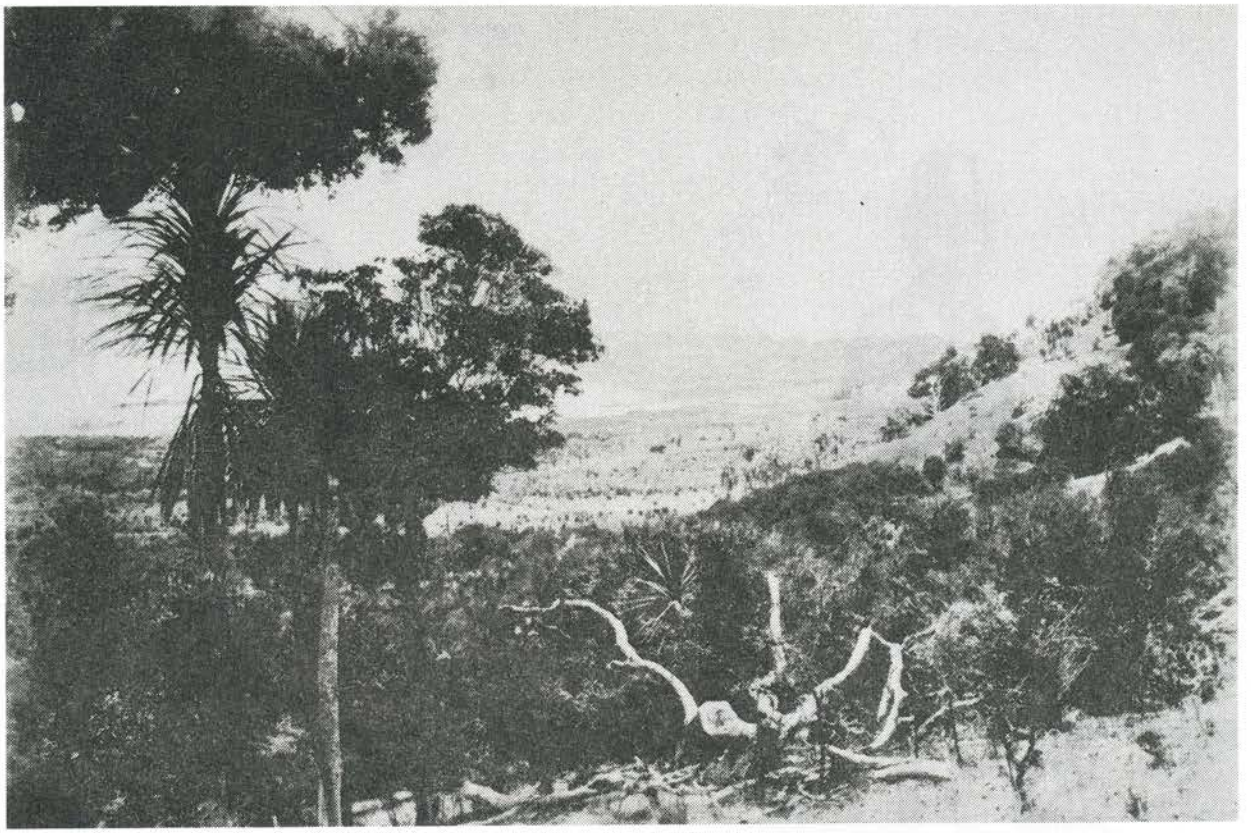
Det var få amatører, som gav sig i kast med et sådant udstyr.

På rejse

Kollodiumpladens store opløsningsevne og kontrast overvandt den besværlige metode. Der blev hurtigt brug for store formater og store kameraer. Ganske få rejselystne amatører drog ud for at dokumentere deres oplevelser, som regel i forbindelse med emigration, en sådan var Peter Schorup (1838-1887). I Australien og New Zealand optog han nogle meget smukke kollodiumoptagelser, hvoraf 11 stk. befinder sig på Det kgl. Bibliotek. Andre amatører greb chancen, og nedsatte sig som professionelle fotografer - visitkortfoto-manien var startet (10), og det blev muligt for menigmand at blive fotograferet til en billig penge. I København var der over 100 fotografer i midten af 1860'erne. Disse havde behov for vejledning og viden, hvilket førte til den første danske oversættelse af en håndbog i 1865.



Rejsekamera med kassetter.



Et af Peter Schorup's smukke landskabsbilleder fra New Zealand optaget på våd kollodiumplade i begyndelsen af 1860'erne.

Samling: Det Kgl. Bibliotek.

Amatørens bibel

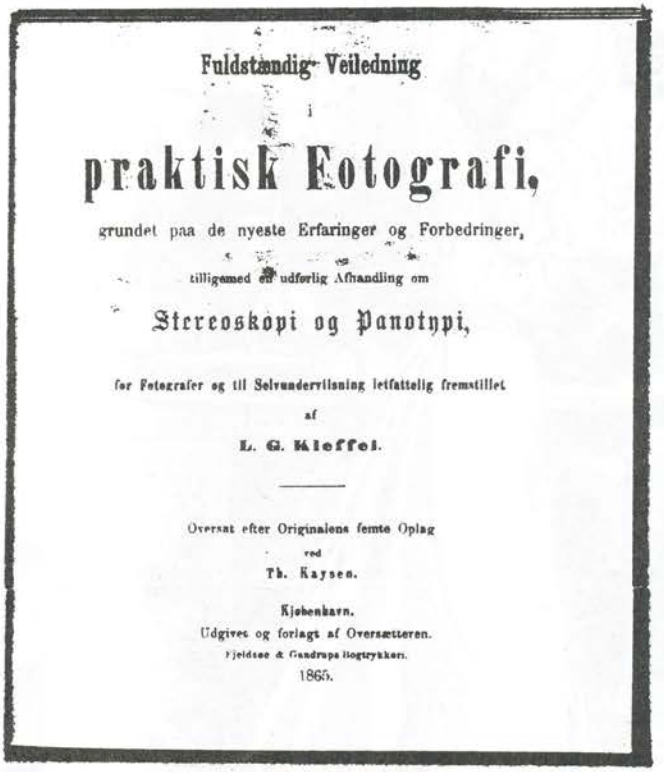
Bogen var skrevet af L.G. Kleffel og oversat af Th. Kaysen - tysk grundighed, præcision og mange ord - ikke mindst dens titel:

"Fuldstændig Veiledning i praktisk Fotografi, grundet paa de nyeste Erfaringer og Forbedringer, tilligemed en udførlig Afhandling om Stereoskopi og Panotypi, for Fotografer og til SELVUNDERVIISNING letfattelig fremstillet." (11)

I en dugfrisk indledning giver forfatteren amatøren en lille erindring med på vejen:

"Da Daguerre i Paris for ca. 25 Aar siden gjorde sin store Opdagelse, blev vi nysgjerrige og overraskede; men vi anede dengang endnu ikke, hvilken stor Nytte denne Opdagelse vilde have for Verden. Nutildags gives der fra Nordpol til Sydpol og fra Øst til Vest næppe noget Sted paa Jorden, hvorhen Fotografien ikke er trængt med sit nye Lys, og der findes vistnok kun faa Byer af en Smule Betydning, hvor den ikke har taget fast Sæde, udøves praktisk og er bleven til en rig Erhvervskilde. Om ogsaa Nysgerrigheden er forsvunden, saa har dog Beundringen over det, som den virker og frembringer, ikke alene vedligeholdt sig, men er stedse i Tiltagende. Sporene af Generationer, der for længe siden ere forsvundne fra Jordoverfladen, blive ved den fremstillede for vort Øie i deres hele Storhed og Herlighed og i de mindste og nøiagtigste Details, og for en yderst ringe Udgift ere vi i Stand til at forskaffe os i Hjemmet i tro Billeder af alle Jordens Kunstskatte og Naturskjønheder."

Hidtil havde amatøren været nødsaget til at kunne mestre enten tysk, engelsk eller fransk for at få et indblik i den fotografiske verden. Kleffels bog på over 200 sider blev som en bibel for den første generation af amatørfotografer.



Fuldstændig Veiledning

i

praktisk Fotografi,

grundet paa de nyeste Erfaringer og Forbedringer,

tilligemed en udførlig Afhandling om

Stereoskopi og Panotypi,

for Fotografer og til Selvundervisning letfattelig fremstillet

af

L. G. Kleffel.

Oversat efter Originalens femte Oplag

ved

Th. Kaysen.

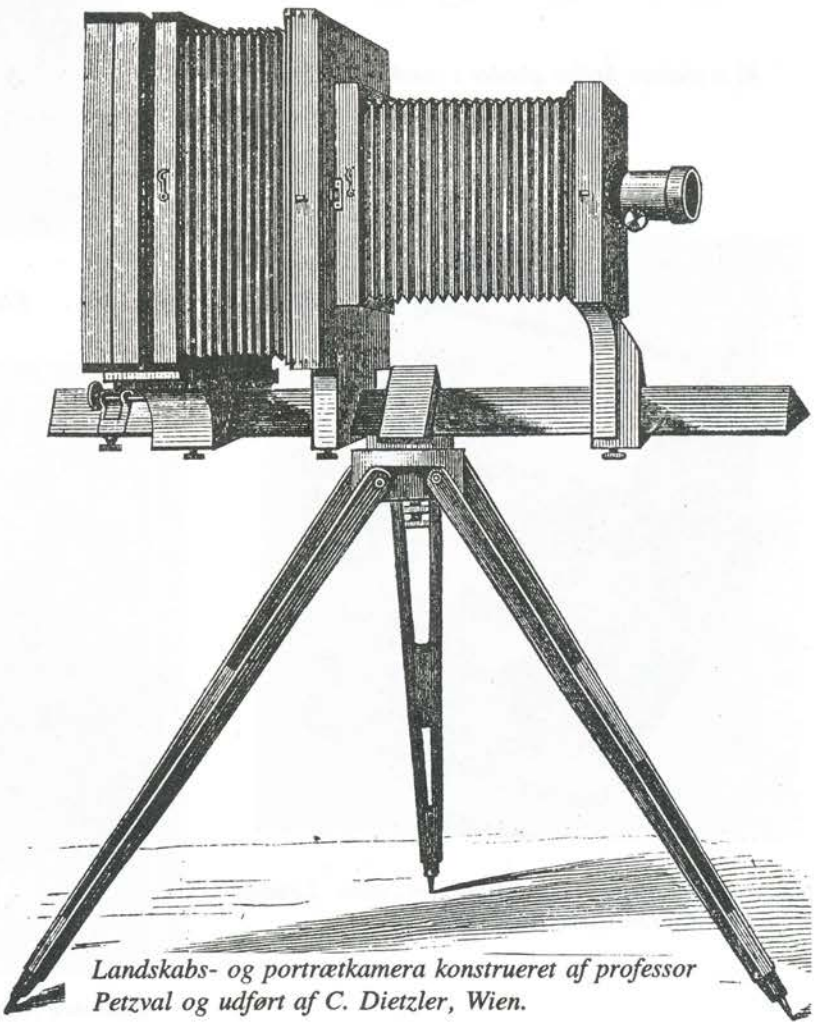
Kjøbenhavn.

Udgivet og forlagt af Oversætteren.

Kjeldsee & Gandrups Bogtrykkeri.

1865.

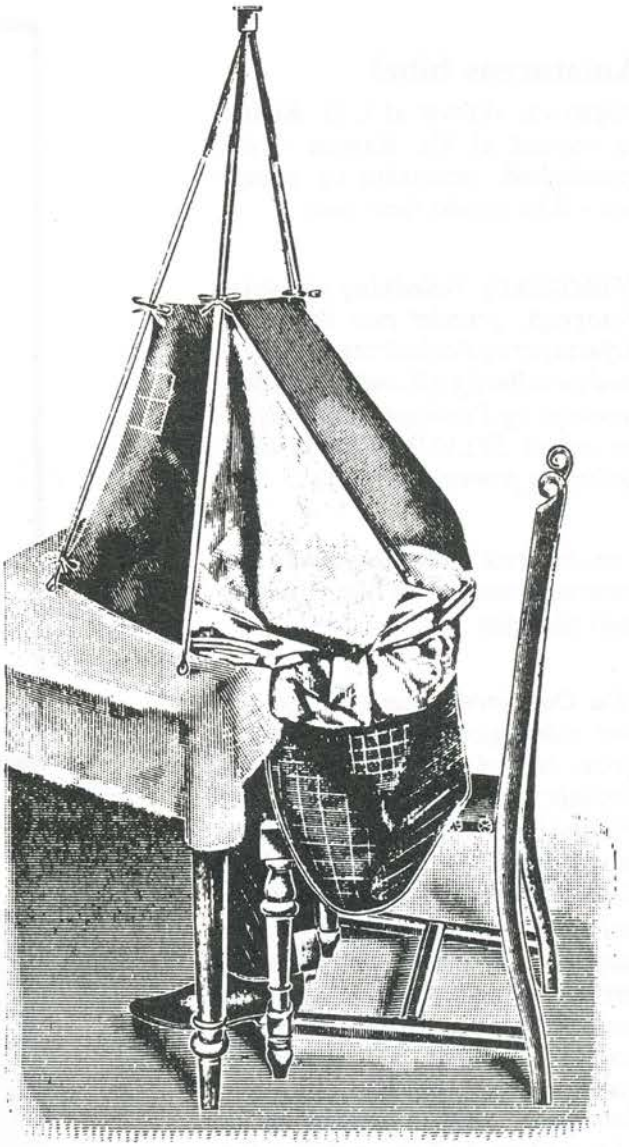
Titelblad.



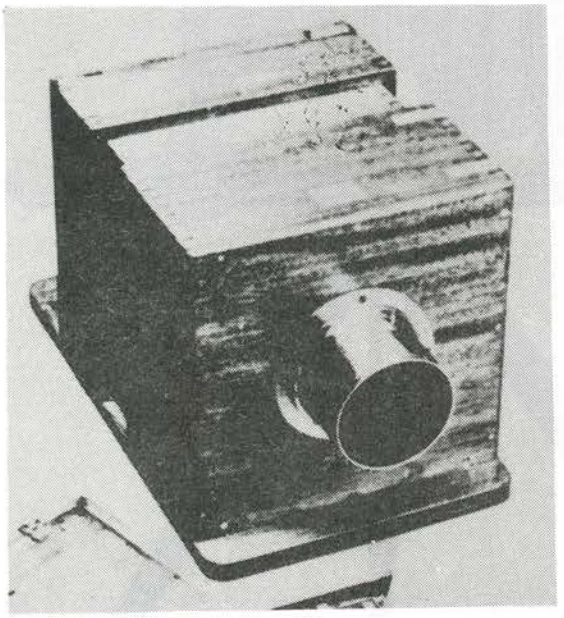
Landskabs- og portrætkamera konstrueret af professor Petzval og udført af C. Dietzler, Wien.



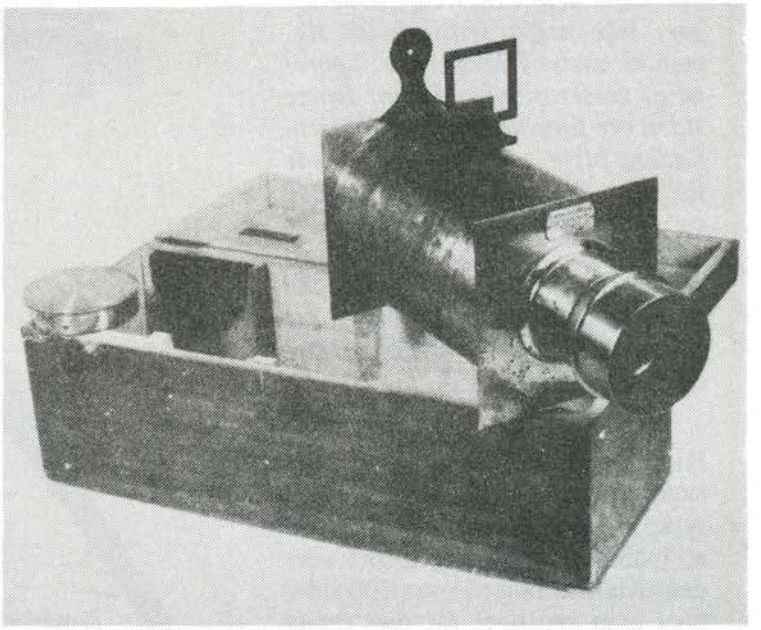
Et ægtepars fælles glæder i mørkekammeret.



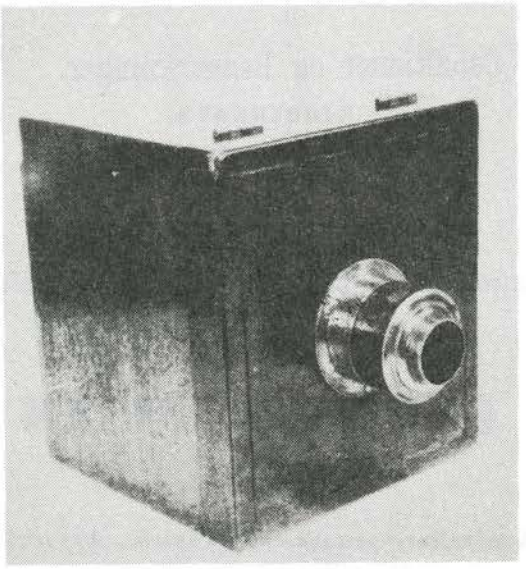
Eller måske foretrak man ensomheden.



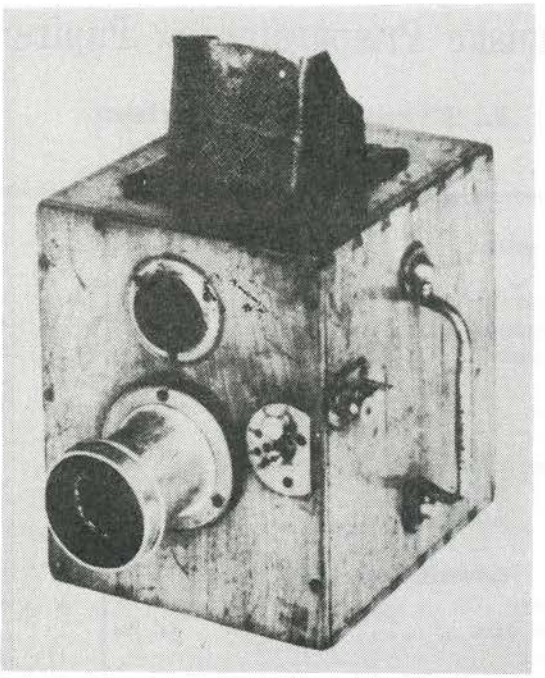
Glideboxkamera for kollodiumplader. Ross, London. Objektiv: Andrew Ross. Ca. 1850.



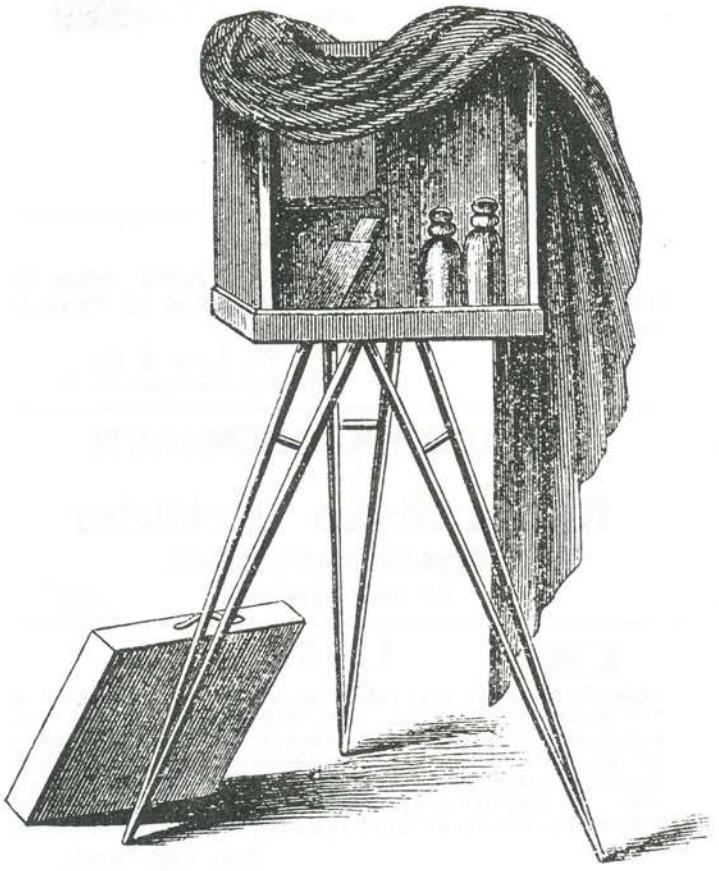
Chambre Automatique De Bertsch 6x6 cm til kollodiumplader. Objektiv: fix-focus. Kameraet udført i messing. Ca. 1860.



Vådpladekamera 8x10 cm. Objektiv: Lerebours, Paris. Ca. 1855.



Spejlreflekskamera for 9x12 plader. Stereoskopic Co., London. Objektiv aplanat, sektorblænde. Ca. 1890.



Et fikst mørkekammer, hvor pladsen er kneben.

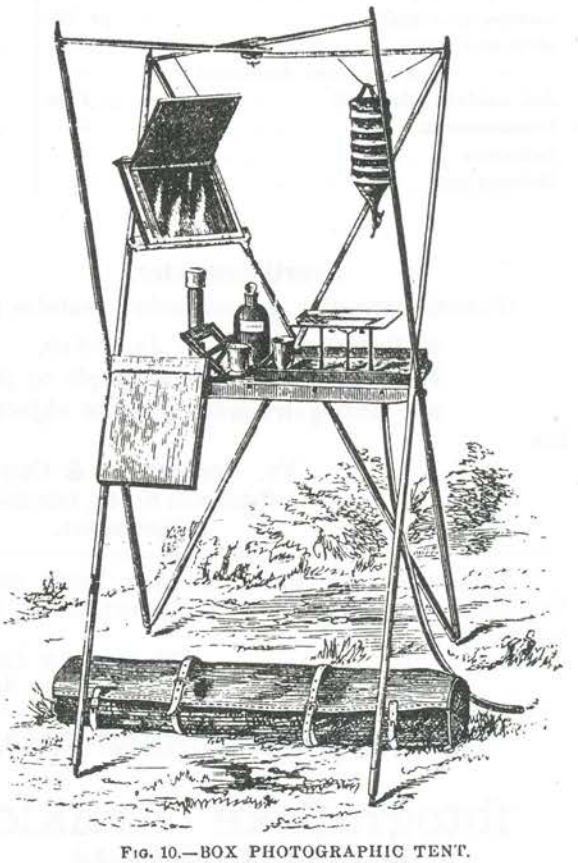


FIG. 10.—BOX PHOTOGRAPHIC TENT.

En mere avanceret sammenklappelig amatørudgave.

1864

For Fotografer.

Kemiske Præparater og Papirer

fra

L. Tvedes Laboratorium.

Kjøbenhavn, Vesterbro.

		Rd.	Sk.
Alcohol, absolut	pr. Pd.	„	52
Bomuld	—	2	48
Brom, med Glas	pr. Unze	„	48
Bromammonium	—	„	48
Bromcadmium	—	„	56
Cerat	pr. Glas	„	40
Chloruran	pr. Unze	1	32
Citronsyre	—	„	8
Collodium, 4 %	pr. Pd.	1	12
— 2 %	—	„	80
— joderet negativ	—	2	„
— — positiv	—	2	„
— Universal, Herm. Ohms	—	4	„
Cyankalium	—	1	88
Destilleret Vand	pr. Pot	„	2
Eddikesyre	—	1	32
— Iis-Cryst.	—	1	56
Eddikesuurt Natron	—	„	72
— — dobbelt smeltet	—	1	48
Guldsalte.			
Chlorguld, 1 Gram uden Glas 88 Sk.	pr. Unze	28	„
Chlorguldkalium, 1 Gram uden Glas 86 Sk.	—	28	„
Chlorguldnatrium, 1 Gram uden Glas 48 Sk.	—	14	„
Gallussyre	—	„	48
Garvesyre	—	„	24
Gummi, hvid arab.	pr. Pd.	„	72
Jernvitriol, reent	—	„	20
— med svovlsuur Ammoniak	—	„	40
Jod, dobbelt sublimeret	pr. Unze	„	48
Jodammonium	—	„	88
Jodkalium	—	„	28
Jodcadmium	—	„	72

Avertissementer.

D'herrer fotografers opmærksomhed henledes på

anilinfarver af Dr. E. Jacobsen,
Fesslers saxiske albuminpapir og på
nye hurtigvirkende engelske objectiver

hos

Fr. Creutzberg & Comp.
Østergade Nr. 44, 1ste Sal
i Kjøbenhavn.

Albuminpapir fra **L. Tvede's** Fabrik sælges til Fabrikpris, og forsendes mod Postforskud til Provindserne.

Th. Lose & Co.
Kronprindsensgade Nr. 5.

UDSALG I KJØBENHAVN
af alle
fotografiske Artikler
Østergades Materialhandel,
Nr. 18 i Kjæderen.

Priser m.m.

Conditioner og Bemærkninger.

KJØBENHAVN,

~~Store Kongensgade Nr. 48.~~

Lager og Udsalg en gros & en détail

af alle til

PHOTOGRAPHIEN

henhørende

Chemicalier, præparerede Papirer, Apparater, Utensilier, Kammer m. m.

da ingen Hensyn kan tages til senere

6.

sendelsen skeer i Regien uopholdelig efter Ordrens Modtagelse. Ønskes pr. Dampskib, Jernbane eller Fragtmand, maa Beløbet forud ind- i saa Fald ikke kan eftertages.

KJØBENHAVN.

Trykt hos C. Ferslew & Co.

1866.

Avertissementer.

Albuminpapir fra **L. Tvede's** Fabrik sælges til Fabrikpris, og forsendes mod Postforskud til Provinderne.

Th. Lose & Co.
Kronprindsensgade Nr. 5.

UDSALG I KJØBENHAVN
af alle
fotografiske Artikler
Østergades Materialhandel,
Nr. 18 i Kjæderen. 1865

ALFEN

udgåer foreløbig een gang månedlig, senere tiere, og koster 4 ℔ 8 ß dansk (1½ rdl. svensk, eller 46 ß norsk) i qvartalet, omkostningerne iberegnede. I Danmark kan Alfen bestilles på alle kgl. posthuse og brevsamlings-kontorer samt hos enhver boghandler, i Sverig, Norge og Finland ligeledes hos boghandlerne. Hr. boghandler **Wilhelm Prior**, st. Kjøbmagergade 48 ved Porcellænsfabriken i Kjøbenhavn, er hovedkommissionær.

Pet. Chr. Koch,
redaktør og udgiver af Alfen
samt fotograf i Kjøbenhavn.

Januar 1873 — Netto pr. Contant. — uden Forbindtlighed.

Priscourant

for

Mansfeld-Büllner & Lassen.

Lager af fotografiske Artikler

Kjøbenhavn, Frederiksberggade 12.

500 Gram er 1 dansk ℔	500 Gram Kr.	500 Gram Ø.	100 Gram Kr.	100 Gram Ø.	10 Gram Kr.	10 Gram Ø.
Aether - absolut		64		13		
Alkohol — —		48		10		
Bomuld kem. rén	1	64		36		4
Borax fauv.		76		16		2
Brom-Ammonium	5		1			12
" -Cadmium	11	64	2	40		28
" -Kalium	3	32		68		8
Caolinjord		14		4		
Cerat, Berliner Fabrikat pr. Fg.		20				
Cerotine " pr. Fg.		24				
Citronsyre ℔	3			64		7
Collodium raa 4%		86		20		
Collodium " 2%		70		16		
d:- Alkohol-		70		16		
Negative-Collodier: pr.	½ Fg.		½ Fg.			
Beryllium-Coll.	1	16		60		
Haloid-Coll.	1			52		
Dr Schippang's d: i original Flasker med Blyplombering	½ =	6 Sg	½ =	3½ Sg		
Cyankalium ℔	1	84		40		5
Dextrin		28		6		
Dobbel-Chlor-Kviksölv (Sublimat)	2	88		52		6
Dobbel-kulsurt Natron		14		4		
Edikesurt Natron		40		9		
Guld: Chlorguld, pr. 1 Gram		90	Ønskes gratis gratis mod 2ß pr. Sg.			
Chlorguldkalium "		90				
Guldsalt "		54				
Gummi arabic. ℔		80		20		3
d:- " pulver.	1	24		28		3
Is-Edike, stærkeste	1			24		3
Jernvitriol kem. rén		14		3		
Jod-Ammonium	21	76	4	40		44
" -Cadmium	21	76	4	40		44
" -Kalium	18	36	3	72		38
" -Lithium	37	48	5	64		60

500 Gram er 1 dansk ℔	500 Gram Kr.	500 Gram Ø.	100 Gram Kr.	100 Gram Ø.	10 Gram Kr.	10 Gram Ø.
Jod-Natrium	21	76	4	40		44
" , sublimeret	23	44	4	30		48
			½ Fauske		½ Fauske	
Lak negat. & retouch. ℔	1	16		64		36
d:- blaa				72		44
Lutoleïn til Blyantretouche pr. Fg.		48				
Pariserrödt I til Stadspudsning	2	88		60		7
Phosforsurt Natron		48		12		2
Pyrogallussyre Ia	14	28	3	48		36
Salpeter-Kali kem. rén		30		7		
Salpetersyre kem. rén		28		6		
d:- raa		18		4		
Salpetersurt Sölv	30		6	20		62
Saltsyre raa		6		2		
Schellak hvid og let löslig	1	64		36		4
Skydebomuld, almindelig	7	48	1	60		18
d:- faldet, syrefri	25	32	5	16		56
Svovlsyre raa		6		2		
Svovls. Jernoxyd-Ammon		24		6		
Fritpelse, til Stadspudsning		60		16		2
Undersvovlsurt Natron		14		3		

Fotografiske Papirer pr.	½ Ris	¼ Ris	1 Bog
Albuminp: Sanisk Udskud rosa & hvid	20 –	6 –	1 32
d:- Anschütz Ia	35 –	9 –	2 –
Bretagne udsögt Ia	40 –	11 –	2 4
Brijsler Ia meget smart	45 –	12 –	2 4
Genfer Ia stærk Glands	50 –	13 –	3
Algeinpapir, rosa, til Retouche	– –	– –	2
Arrowroot hvidt "	– –	– –	2
Cartonpapir 3 dob. hvidt II	50 –	13 –	2
3 dobl. " I	55 –	14 –	3
3 dobl chamois I	58 –	15 –	3
¼ dobl. hvidt I	68 –	18 –	3
¼ db. chamois I	70 –	19 –	4
chamois Placé elegant	60 –	16 –	3

Disse Papirer leveres meget billigt uden Bygning.

Alle andre Artikler haves paa Lager billigst.

En af de ældste priscouranter for amatørkunder. 1873.

Amatørfotografen Israel Berendt Melchior

Den "fødte" amatørfotograf

En af de amatørfotografer som gjorde sig bemærket var civilingeniør I.B. Melchior, bedst kendt som ophavsmanden til en serie fremragende stereoskopbilleder af H.C. Andersen optaget i årene 1866-68. Den ivrige amatørfotograf rejste land og rige rundt, og optog nogle fine topografiske billeder af byer som Hobro, Vejle, Viborg og Roskilde. I.B.M. præsenteres i denne sammenhæng med nogle hidtil ukendte privatoptagelser, som viser amatørfotografen vove sig ind på den professionelles gebet. I.B. Melchior forblev amatørfotograf, men har sikkert haft megen glæde af sin hobby - eftertiden er ham stor tak skyldig for de spontane og beskrivende H.C. Andersen fotografier.



Israel Berendt Melchior fotograferet i Hamborg 1867. Samling A.T. Mørch.

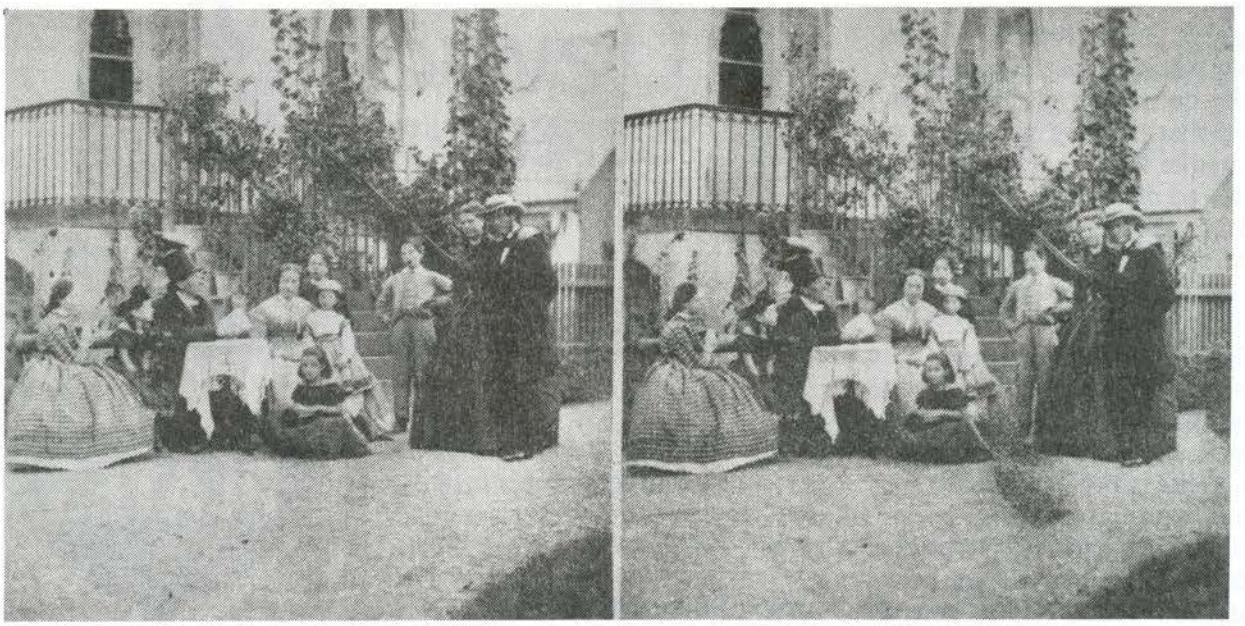


Selskabelig sammenkomst. Venstre side af stereooptagelse. 1862.



Moritz og Dorthea Melchior. Venstre side af en stereooptagelse. 1862.

Samling: Andrew Dønemann.

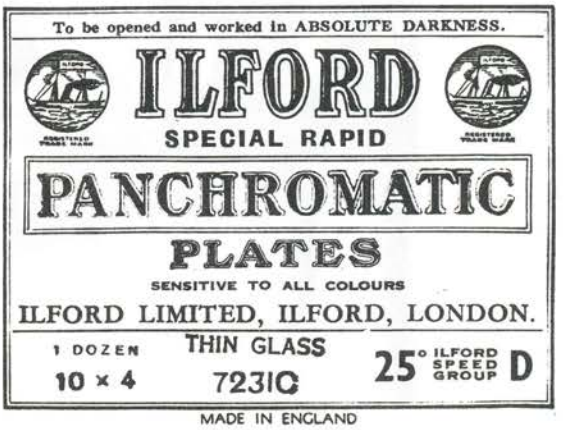


H.C. Andersen læser højt for familien Melchior's børn på landstedet Rolighed. Stereoopt. fra 1867.

De tørre pladers tid

Et sortiment af udenlandske glaspladeæsker.





Amatørfotografiens gennembrud

Kollodium blev afløst af gelatine (husblas). Den engelske læge Richard Maddox beskrev i 1871 sit forsøg med dette nye bindemiddel som resulterede i et endeligt gennembrud for amatørfotografien. I slutningen af 1870'erne var den tørre plade en realitet. Industrien fulgte hurtigt behovet op, og inden længe kunne man i de mange nye fotoforretninger købe tørplader i alle mulige formater. Tilsvarende fotografiapparater med mere lysstærke objektiver blev produceret. Eksponeringstiden kom ned på ca. 1/25 sekund d.v.s. man blev i stand til at optage øjebliksbilleder. Det blev også muligt at købe færdiglavet bromsølvpapir.

Orto- og pankromatiske plader

Daguerreotypi-, kalotypi- og kollodiumprocesserne har til fælles, at de væsentligt påvirkes af blåt og violet lys, men er blinde for grønt, gult og rødt lys. Menneskets øje har det på en ganske anden måde. Øjet påvirkes stærkest af gulgrønt, lysfølsomheden aftager både i retning mod gult og rødt, og henimod grønt, blåt og violet. Resultatet er, at alle de nævnte plader afviger i tonværdier. Blåt og violet, der synes mørke for øjet, bliver ved optagelse på disse plader i den positive kopi gengivet lysere end de blå og violette. Dette problem lykkedes det den tyske kemiker Hermann Wilhelm Vogel i 1873 at afhjælpe. Pladen blev dyppet i en opløsning af farvestof, som farvede de lysfølsomme bromsølvkrystaller uden at farve bindemidlet, gelatinen. Dette gjorde, at pladen blev følsom for gulgrønt lys og bevarede sin blåfølsomhed. Pladerne blev kaldt "orthokromatiske" og kom i handelen i 1882. I 1906 kom de første "pankromatiske" plader og film på markedet. De var yderligere gjort følsomme for rødt lys og var således følsomme for hele det synlige spektrum. Ved visse optagelser korrigerede man yderligere ved at anvende et gulfilter. Det næste skridt måtte være at gengive ikke blot tonværdierne, men også motivets farver.

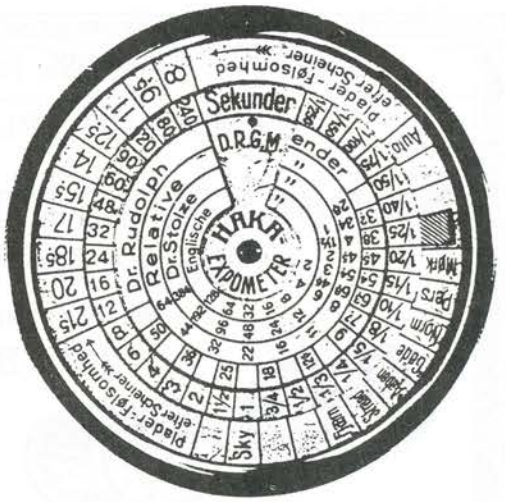


Brugsanwisning for
Haka-Expometer
Model I
for alle Blendesystemer



Samling: Danmarks Fotomuseum.

I 1918 fik fotoamatøren en hjælpende hånd idet en kemisk lysmåler HAKA EXPOMETER kom på markedet. Systemet er, at en lille del af en skive selvtonende fotopapir udsættes for lyset, der hvor man vil fotografere. Ud fra den tid, det tager at tone dette papir svarende til en fast prøve, kan den endelige belysningstid udregnes. Brugsanvisningen giver et indblik i tidens besvær med lysmåling, og det imponerende udvalg i fotografiske film og plader.



Man søger i efterfølgende Fortegnelse Følsomhedsnummeret for den Film eller Plade man bruger.

Agfa, Chromo	17
» Chromo-Isolar	12°
» Chromo-Isorapid	17
» Extra-Rapid	17
» Filmpakker	15°
» Isolar	19°
» Isorapid	17
» Orto Isolar	12°
» Rullfilm	16°
» Spezial	15°
Anker, Brandt & Wilde	15°
Apollo, Elite	17
» Elite violet	20
Autochrom-Plader (Lumière)	Auto
Bayer, Filmpakker	15°
» Rullefilm	15°
Berolina, Landskabsplade	12°
» ortokromatisk	14
» Ultra-Record, K	15°
» Ultra-Record, W	17
Colonia, blaa Etikette	15°
» gul Etikette ortokrom.	14
» gul Etikette antihaleret	12°
» rod Etikette	12°
Eastman, E. R. Plader	14
» ortho Plader	12°
» R. Plader	12°
» S. S. Plader	17
» S. U. R. Plader	15°
» Seed 26 Plader	12°
» Seed 27 Plader	14
» Seed Ortho	12°
Eisenberger, Extra-Rapid	14
» Farver	14
» Orto-antihaleret	14
» Reform	12°
» Ultra-Reform	17
Elko, Ultrarapid	17
» Ultrarapid, antihaleret	14
» Ultrarapid, farvempf.	15°
» Ultrarapid, farvet og antih.	14
Ensign, Filmpakke	17
» Rullefilm	17
Errtee, gul Etikette	15°
» lilla Etikette	17
» hvid Etikette	15°
Glock, Fidelitas-Plade	14
» Bona-Plade	14
Goerz, Pakkefilm	15°
» Rullefilm	15°
Guilleminot, Radio-Brom	18°
» Radio-Eclair	20
Hauff, Flavin	15°
» Moment (extrarapid)	17
» Moment ortokromatisk	17
» ortokrom., antihaleret	14
» Ultrarapid	20
Herzka, blaa Etikette	14
» Trebund Plade	14
» rod Etikette	17
» Spectro-Plade	17
Herzka, Spectro-Velar	17
» Velar-Plade	17
Herzog, Chromodux	15°
» Extra-Rapid	17
» Jotha a (Rapid)	15°
» Jotha b (ortokrom.)	14
» Jotha c (orto-antih.)	14
» Normal	14
» Pressoplan-Filmpakke	17
» Reform	11
» Ultra-Rapid	18°
Hofman, Planfilm Edward	17
Ica, Ideal-Extrarapid	14
» Ideal-antihaleret	14
» Ideal-ortokromatisk	14
» Ideal-orto-antihaleret	14
» Lloyd	12°
» Maximar	14
» National	12°
» Volta-Extrarapid	17
» Volta-ortokromatisk	14
Ilford, Anti-Gulfilter	17
» Special-Rapid	17
» Versatile	18°
» Zenith	18°
Imperial, Flaslight	18°
» Ortho. Spec. Sensitive	17
» Ortho. Spec. Rapid	15°
» Special Sensitive	17
Jahr, gul Etikette	18°
» rod a, gewönlich	15°
» rod b, ortokromatis	15°
» rod d, orto-antihaleret	15°
Kodak, Rullefilms N. C.	14
» Rullefilms, Speed Extra-Rapid	15°
Kraco, Extra-Rapid	15°
» Orto	15°
» Orto-antihaleret	12°
Kranseder, Imperial	18°
Kranz, Bromsolv	17
» extrarapid, antihaleret	12°
» Orto	15°
» Orto-antihaleret	14
» Orto Zeit	11
Lainer, Ala	15°
» Alafarve	15°
» Extra-rapid	17
» højortokrom. Orthoton	15°
» antihaleret Orthoton	15°
» antihaleret Alafarve	14
» lichthofschwache Ortho Ré	12°
» Ré-Plade	12°
Lauger, Efha-Plade	14
» Germania	12°
» Germania, farbeuempf.	12°
» Helios	12°
» Vigor	18°
» Vindo-Porträt	18°
Leonar, Grøn-Etikette	12°
» Lutar, blaa	9°
» Moment, Rod-Etikette	14
» ortokromatisk	12°
» ortokr., antihaleret	12°
Lomberg, Adler	17
» Elochrom	14
» Elochrom, antihaleret	12°
» Extra rapid	15°
» Landskab og Reprod.	9°
» Pleinair	8
Lumière, Autokromplade	Auto
» blaa	15°
» Pakkefilm	18°
» Rullefilm	18°
» Zigma	18°
» violet	21°
Matter, Extra Rapid	17
» gewöhnlich	14
Mimosa, blaa Etikette	15°
» blaa, antihaleret	14
» blaa ortokromatisk	14
» blaa, orto-antihaleret	14
» Film	15°
» gul Etikette	12°
» Ultra Etikette	17
Mono, Cosmos	12°
» Doppelschicht	15°
» Extrarapid	17
» Imperial	11
» Orto-antihaleret	12°
» Perfectol	14
» Ultra	18°
Müuchner Reform	12°
Perutz, Antihalo	14
» Bromesolv	15°
» Perorto, rod	14
» Perorto, grøn	15°
» Persenso	17
» Perxanto	14
» Sølv Eosin	12°
Premo, Filmpakke	14
» Filmpakke Speed, Extrarapid	15°
Sachs, Extrarapid	15°
» Farvet	14
» antihaleret	12°
» antihalerete Farver	11
Sigurd, alle Sorter	15°
Schleußner, blaa Etikette	17
» gul Etikette	12°
» gul Moment	17
» Inalo	15°
» ortokromatisk	15°
» rod Etikette	18°
» Viridin	17
» Viridin-Inalo	17
Dr Stock, Extra-Rapid	17
» gewöhnl. Emulsion	14
Talbot, Extra sensitive	17
Unger & Hoffmann, Kromo	17
» Normal	14
Wratendorp & Wehner, rod	18°
» grøn	14
» kulørt	17
Wiphot, Extrarapid	14
» farvet	14
» antihaleret	14
» ortokrom, antihaleret	12°
» Ultra	20

Efter at man paa Forsiden af denne Brugsanvisning har fundet det for Pladen eller Filmen opførte Følsomhedstal (se Anmækningen ved Begyndelsesteksten til omstaaende Plade og Films Følsomhedsfortegnelse), tager man »Haka« Expometeret i Haanden. Dernæst sættes den paa den midterste Skala anbragte fremstaaende skraverede Pil mod det fundne Følsamhedstal, saaledes at den skraverede Pil dækker Følsomhedstallet. Ved Autokrompladers ættes Pilen paa Auto.

Paa Expometerets Bagside søger man dernæst det afkortede Ord for Optagelsens Art (man bemæker sig det afkortede Ord som Sky-Fjærn-Straud etc.) For Indendörs-Optagelser gælder Ordet »Mörk«.

Maalingen af Lyset sker paa følgende Maade. Man holder Expometeret vinkelret paa Lyset, som belyser den

Sølvmedaille i Malmø 1896, Paris 1900, Dansk fotografisk Forening 1901.

EMULSIONSPLADER „EXTRA RAPID"

FRA

Kjøbenhavns Emulsionspladefabrik

Budtz Müllers Efterfølgere

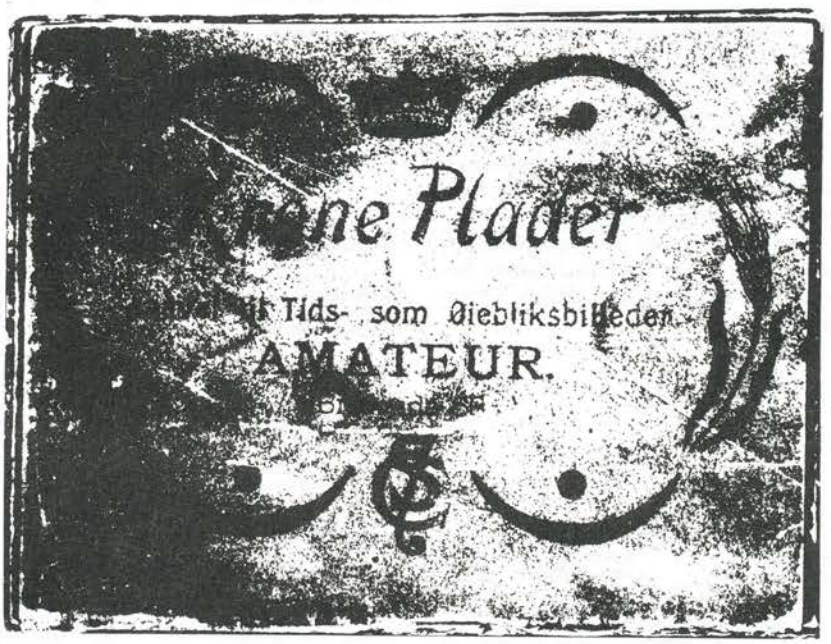
M. Abrahamsen og P. Steenbro.

KJØBENHAVN, K.



1 Dusin Nr. 2094 Fabriksmærke. 13 18 Ctm.

Æsken maa kun aabnes i Mørkkammer. A préserver de la Lumière et de l'Humidité

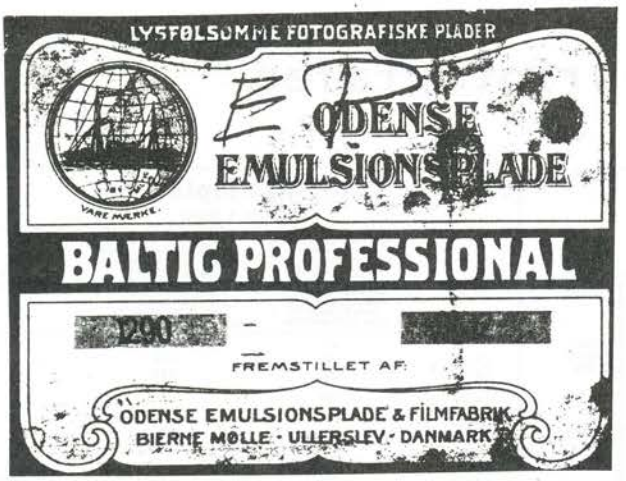






HEIPO plader blev lanceret af "HEInrich & POulsen", Kbh.

Samling: Danmarks Fotomuseum.





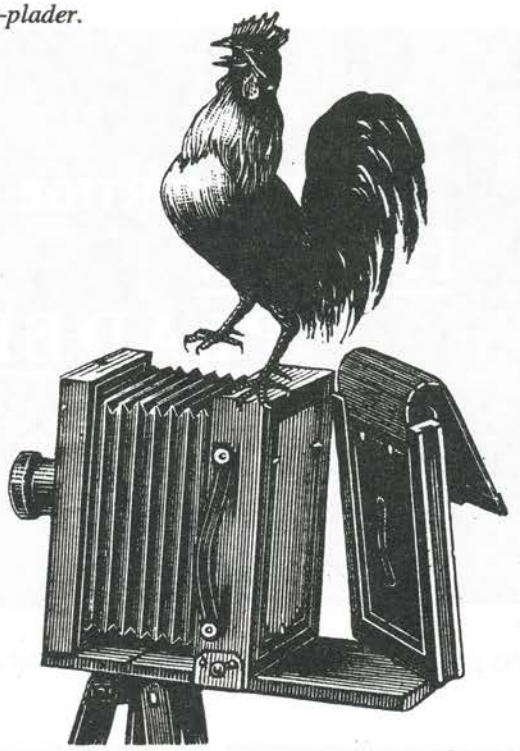




Samling: Danmarks Fotomuseum.

I Danmark var der kun få fabrikker, som fremstillede fotografiske glasplader. Enkelte importører fik sat deres firmamærke på æskerne, men tyske, engelske og amerikanske glasplader dominerede.

Forskellige priseksempler på foto-plader.



for Amateurfotografer.

Liste Nr. 8 a. **1. Februar 1923.**

Pladeprisliste.

(Fritblivende).

Format	1. Perorto-Rote Orth. 13-14° Sch. 9. Special Portræt 17° — 10. Extra Rapid 15° — 11. Diapositiv * 12. Photomekanisk 13. Røntgen	2. Grünsigel Ortho 17° Sch. 3a. Antihalo Violet 12°— 3b. Antihalo Braun. 17°—	4. Vogel Oberneiter Silber Kosin Ortho 12-13° Sch. 5. Perchromo A. Panchromatisk 13° Sch. 6. Perchromo H. Panchromatisk 13° Sch. særlig følsom for rødt. 7. Perchromo rapid Tele 20° Sch. (til Flyvning) 8. Topoplatte 16° Warnerke.	Volkaplatte 15° Sch
4,5 x 6	1,55	1,65	2,00	1,45
4,5 x 10,7	3,15 extra tyndt	2,45 extra tyndt		
6 x 9	2,25	2,50		2,25
6 x 13	2,95	3,25		
6,5 x 9	2,25	2,50	3,15	
8,2 x 10,7	3,15	3,45	4,20	
8,2 x 8,2	2,30	3,60		
8,5 x 10	3,15	3,45		
8,5 x 17	5,20	5,65		
9 x 9	2,95	3,25		
9 x 12	3,60	4,15	5,00	3,00
9 x 14	4,30	4,95		
9 x 18	5,20	5,65		
10 x 15	5,05	5,40	6,75	4,95
10,2 x 12,7	4,30	4,95	6,10	
12 x 16,5	5,60	6,10	7,65	
13 x 18	7,00	7,65	9,00	
18 x 24	13,50	14,85	18,90	
21 x 27	19,80		27,00	
24 x 30	24,75		32,40	
30 x 40	41,40		56,70	
40 x 50	76,50		99,00	
50 x 60	118,80		148,00	

Tillæg for 1/2 Dusin Pakning: indtil 9 x 12 incl. Kr. — 30 pr. Dusin
„ 16 x 21 „ „ — 40 „ „

Extra tyndt Glas 45 % dyrere.

* Diapositiv 4,5 x 10,7 Kr. 2,30.

Agfa-Fotoplader

Priser for 1 Dusin

Format	Agfa Extrarapid-Pl. Agfa Chrome-Pl. Agfa Reprodukt.-Pl. Agfa Røntgen-Pl. Agfa Special-Pl. Agfa Ultra-Special-Pl. Agfa Diapositiv-Pl. Agfa Dybtryk-Pl. Agfa Dybtryk-Film	Agfa Panchr.-Pl. Agfa Panchr. Reprod.-Pl. Agfa Panchr. Dybtryk-Pl. Agfa Isoler-Pl. Agfa Isorapid-Pl. Agfa Chr. Isoler-Pl. Agfa Chr. Isorapid-Pl. Agfa Isoler-Dispos-Pl. Agfa Røntgen-Plader enkelt Pak.	Agfa Portrætfilm
cm.	kr.	Kr.	Kr.
4,5 : 6	1.70	1.80	
4.5 : 10,7	2.25	2.50	
6 : 9	2.50	2.75	
6,5 : 9			
8,2 : 8,2			
8 : 9	3.25	3.60	
6 : 13			
9 : 9			
8,2 : 10,7	3.45	3.80	
9 : 12	4.20	4.55	3.50
9 : 14	4.95	5.45	
10,2 : 12,7			
10 : 15	5.55	5.95	4.50
8,5 : 17	5.70	6.20	
9 : 18			
12 : 16,5	6.15	6.70	5.75
13 : 18	7.70	8.40	6.50
13 : 21	9.40	10.40	
16 : 21	12.40	13.65	
16,5 : 21,5	13.65	15.—	
18 : 24	14.85	16.35	12.—
21 : 27	21.80	24.—	
24 : 30	27.25	29.70	20.—
26 : 31	30.95	34.15	
29 : 34	39.40	43.05	
30 : 40	45.55	49.50	30.—
34 : 39	55.95	61.40	
39 : 47	77.—	84.15	
40 : 50	84.15	92.—	
50 : 60	130.70	143.55	

Extra tyndt Glas

4.5 : 6	2.55	2.65
6 : 6,5	3.15	3.25
4.5 : 10,7	3.40	3.65
6 : 9	3.75	4.—
8 : 9	4.90	5.25
6 : 13		

For 1/2 Dusin-Pakning beregnes indtil Format 9×12 cm kr. 0.25 pr. Dus., for større Formater indtil inklusive 16,5×21,5 cm Kr. 0.45 Tillæg, for Størrelse 18×24 cm og efterfølgende for 1/2 Dus.-Pakning ingen Prisforhøjelse.

Agfa-Farveplader

til Optagelser i naturlige Farver

4,5:6	4,5:10,7	6:9	6,5:9	6:13	9:12	10:15	13:18	18:24	24:30	30:40 cm	
kr. 1.80	3.10	3.10	3.50	4.65	6.20	10.—	13.—	26.50	46.—	81.—	per Pakke a 4 Stykker
„ 1.—	1.75	1.75	2.—	2.70	3.55	5.75	7.50	15.25	26.50	46.50	„ „ „ 2 „

Agfa-Negativfilm for Amatör-Kino-Optagelsesapparater

i normal Kinofilm-Bredde paa 31,9 mm. (Billedfelt 18×24 mm) med Edison-Perforation in Længder paa 15, 25 & 30 Meter. Kr. 0.60 pr Meter

Fotohandel



Industriforeningens store fotografiske juleudstilling var et sandt mekka for fotoamatøren. 1873.

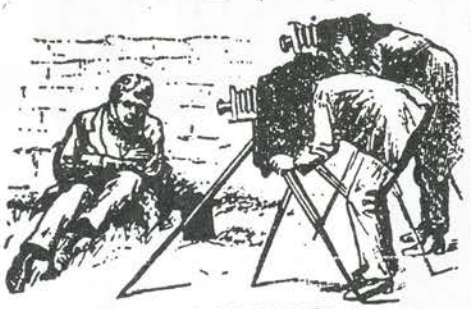
Kortfattet Vejledning

for

Amateurer & Begyndere

i

Fotografien.



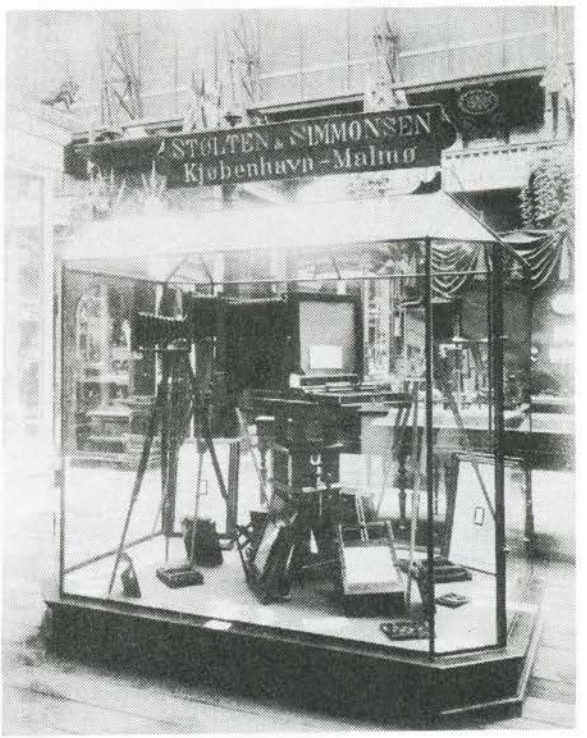
AD. GOECKER,

Herluf Trollesgade 5, Kjøbenhavn K.

Fuldstændig assorteret Lager af

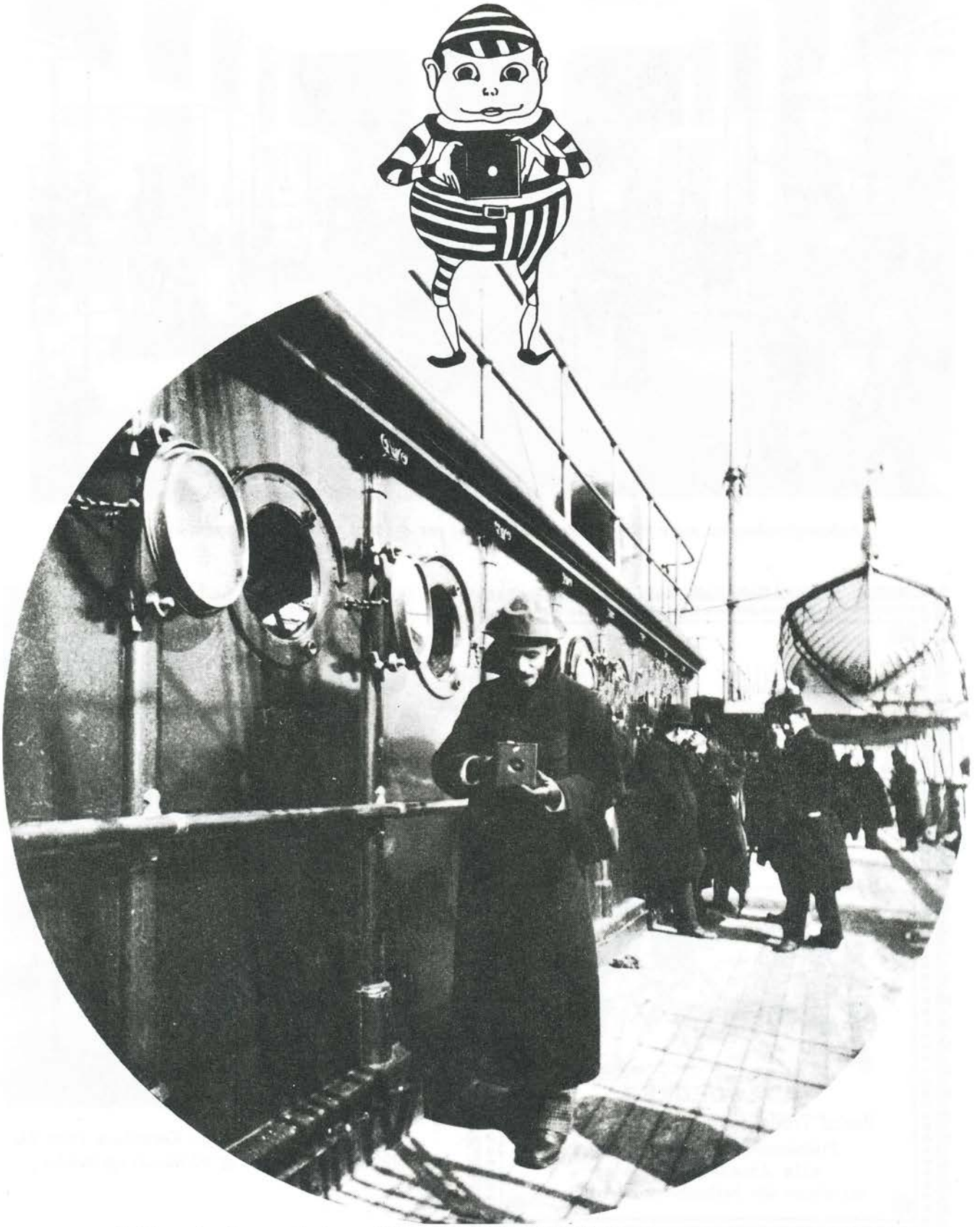
alle Amateurapparater

saavelsom alle herhenhørende Artikler.



Den Nordiske Udstilling i København 1888. De fleste kameraer var af udenlands oprindelse.

Rullefilmens tid
George Eastman



Troldmanden George Eastman. 100 runde billeder på én film!
Optagelsen er gjort på SS Gallia i 1890. Skibet er på vej til England, hvor G.E. planlagde sit forretningsmæssige korstog i Europa.

KODAKS DRØM



Kodaks æra

Under mottoet: "TRYK PÅ KNAPPEN, VI ORDNER RESTEN" (12), lancerede den amerikanske opfinder og forretningsmand George Eastman i 1888 den eventyrligste løsning på alle amatørfotografens problemer. Georg Eastman's geniale tanke var, at bortelimenere alle de tekniske vanskeligheder, som var forbundet med fotografering og fremkaldelse. Hans løsning indeholdt det, vi i dag ville kalde et koncept. Fotografiapparatet var lille og enkelt at betjene. På den 6 meter lange film kunne man optage 100 runde billeder med en diameter på 6 cm. Den faste afstandsindstilling, blænde 9 og 1/25 sekund gav dybdeskarphed fra 2,5 meter til uendeligt. Når optagelserne var gjort, blev hele kameraet indsendt til Kodak - filmen fremkaldt og kopieret samt en ny isat. Amatøren behøvede ikke at have kendskab til kemi m.m. Idéen slog an, men den rigtige hobby amatørfotograf ville noget andet og mere, som industrien hurtigt fulgte op.

Dagslyspakning

Georg Eastman's drøm om "patent" på fremkaldelse og udskiftning af film brast hurtigt. Salget var enormt, og inden længe kunne man simpelthen ikke følge med. Det næste skridt var at fremstille en rullefilm i dagslyspakning. I 1895 var den udviklet, med sort/-rødt dækpapir, præcis som vi kender i dag. Fotoamatøren stod pludselig over for helt nye muligheder. Glaspladerne var tunge og uhåndterlige, rullefilmen let og handy. Kampen bølgede nu frem og tilbage, men glasnegativets dage var talte, selv om en del amatører anvendte glasplader langt op i 1930'erne. Samtidig steg kravet, med rivende hast, om selv at kunne forstørre sine billeder, endnu en stor udfordring til amatøren.

"Brownie" & "Sejr"

Umiddelbart efter årsskiftet 1900 fulgte Kodak sin succes op med at præsentere "Kodak Brownie" til 1 dollar. I de følgende år blev Europas fotoforretninger oversvømmet med amerikanske kameraer. De

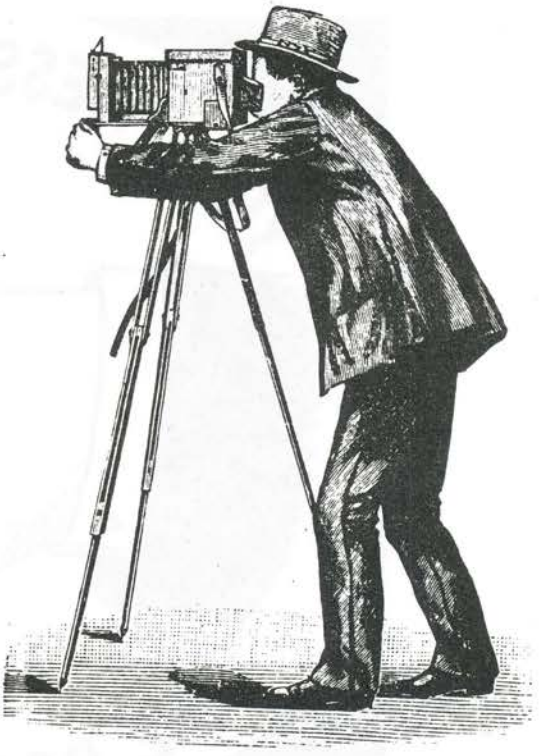


Tryk på knappen!

sammenklappelige apparater blev udstyret til såvel rullefilm som plade. Efterhånden faldt antallet af håndværksmæssigt udførte kameraer. Den industrielle masseproduktion var i fuld gang med at blive etableret både i USA, Tyskland, England og Frankrig.

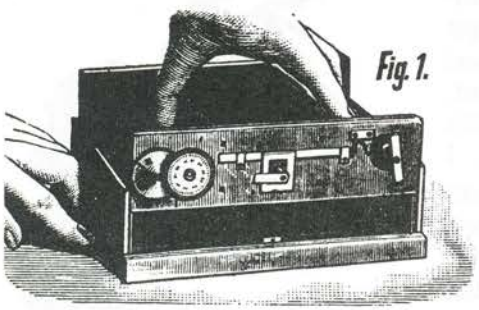


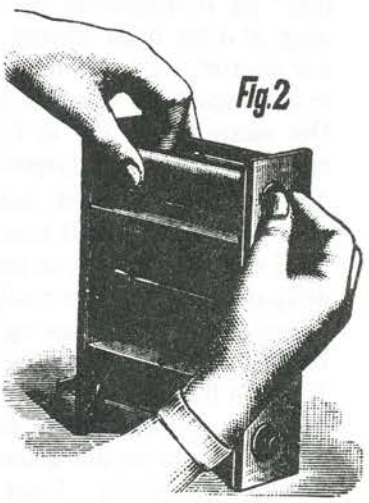
Spejlreflekskamera. 1894.

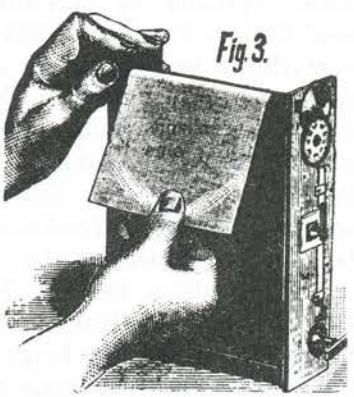


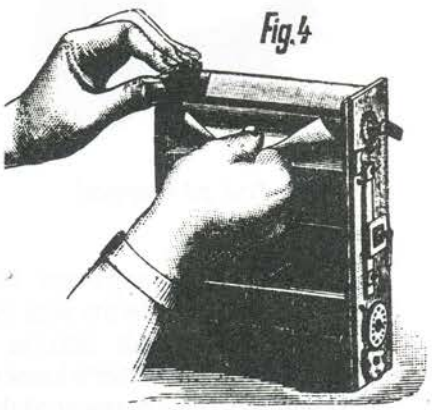
Kassetteskift og klar til optagelse. 1894.

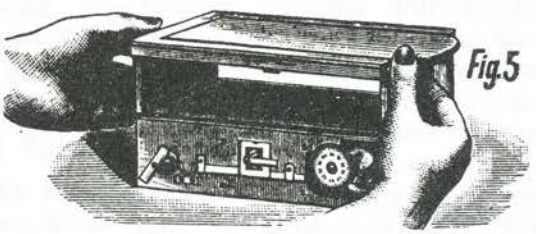
De første rullefilmkassetter blev konstrueret af Georg Eastman og William Walker og patenteret i 1884. Det blev en dundrende succes - hvorefter utallige sindrige konstruktioner så dagens lys.



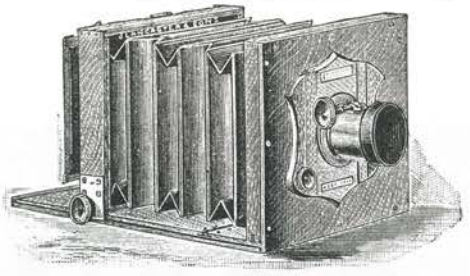




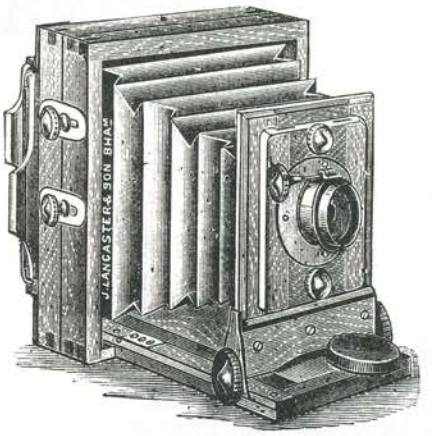




Rullefilmkassettens mange finurligheder måtte gennemprøves. 1893.



Dame kamera - ca.1880.



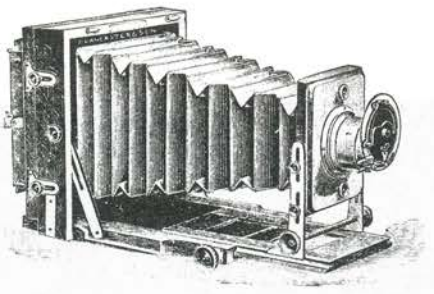
Le Meritoire - ca.1882.
1/4 pladekamera.



Kompaktkamera mærket Pearsall. 18x24 cm. 1884.

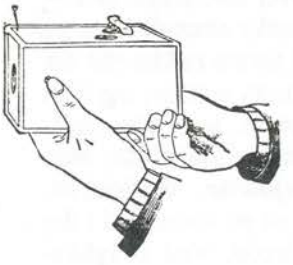


Minitor - ca.1886. Helpladekamera.

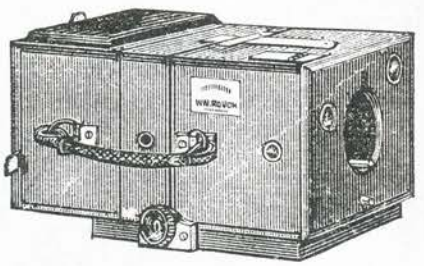


Instantograph - ca.1886. 1/4 plade.
F:8 eller 10.

EASTMAN DRY PLATE & FILM CO.
EASTMAN KODAK CO.



Kodak første rullefilmsmodel - 1888.
100 billeder pr. rulle. F:9/57 mm.



Exelsior - ca.1890. 1/4 pladekamera.

Kodak er det mindste, letteste og enkleste af alle håndkameraer. I stedet for de 10 håndgreb, der skal til hver optagelse med de fleste andre kameraer, har vi kun 3 simple håndgreb. Ingen afstandsindstilling. Der behøves ingen søger. Størrelse 8x8x16 cm. 100 optagelser pr. rulle. Vægt 1 kg.

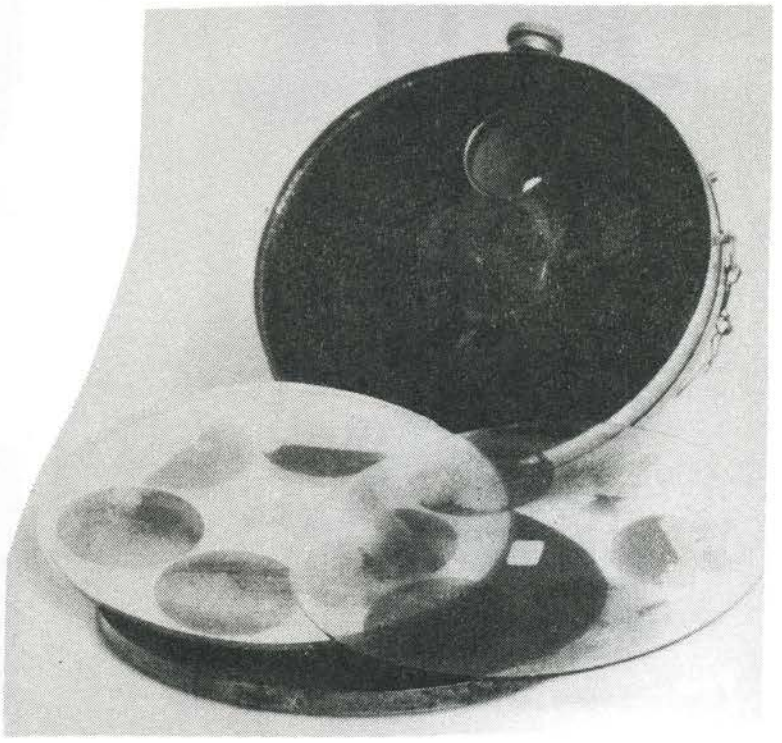
Under de små tegninger, der viser hvor enkelt det er at bruge apparatet, står der – øverste række: indstilling af lukkeren, eksponering, fremspoling af film, afskæring af eksponeret film. Næste række: rulleholderen fjernes (i rødt lys naturligvis), og den eksponerede film trækkes ud af kassen.

Tredie række tegninger – afklipning af filmen, fremkaldelse af 12 optagelser på én gang, isætning af ny rulle i kameraet. Næstnederst: isætning af film i rullen og betragtning af negativerne (tre på en strimmel), foran en lille lyskasse med stearinlys!). Nederst til venstre den komplette Kodak og til højre lædertasken.
EASTMAN TØRPLADE- OG FILMFABRIK, London.

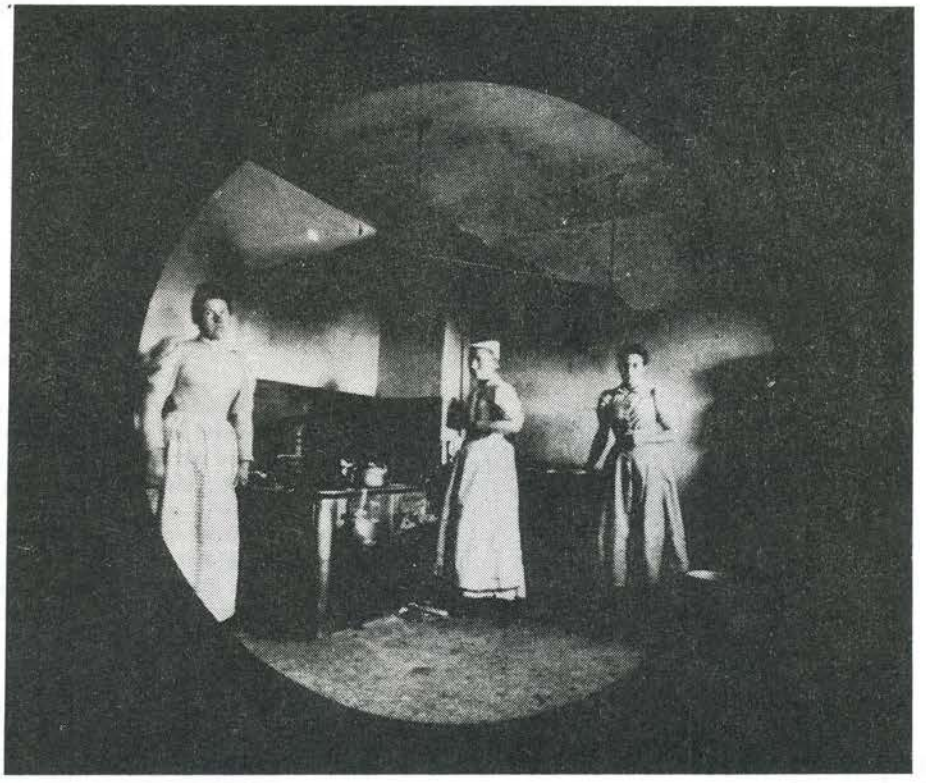
En avanceret amatør

Herregårdsliv

De fleste amatører anvendte konventionelle kameraer fremstillet af træ eller metal, men en undtagelse var Georg Barfred-Pedersen (13), som i 1882 købte herregården "Raadegaard" ca. 12 km. sydøst for Næstved. Gården blev med tiden hans stolthed, og under en rejse til verdensudstillingen i Paris år 1884 erhvervede han sig et meget specielt tysk kamera, "Stirn Geheim-kamera". Tidsperioden animerede til brug af skjult kamera, endnu var man ikke helt fortrøstningsfuld ved åbenlyst at bruge et fotografiapparat. Men Barfred-Pedersen havde næppe kunnet vælge et mere besværligt apparat. Den gode godsejer var imidlertid mekanisk interesseret og lærte sig brugen af det snurrige kamera. Fra 1887 og ca. 15 år frem fotograferede han på livet løs. Hans motivverden var ganske simpelt livet på herregården. I første række var det familien og husets venner, og dem var der mange af, som blev fastholdt på den runde glasplade, men også landarbejderne, daglejerne, kort sagt livet på en herregård i det forrige århundrede. Ved et lykketræf overlever næsten 50 af disse runde glasplader, hver med 6 optagelser, og amatørens fornøjelige hobby blev for eftertiden et uvurderligt vidnesbyrd om en svunden tid. Et par af disse billeder afslutter på værdig måde en tidsperiode i amatørfotografiens historie.



Stirn-kamera med plader.



Livet på herregården.

Danmarks Fotomuseum

Københavnske fotohandlere

Heinrich og Poulsen

I København begyndte flere og flere fotografiske engrosfirmaer at etablere detajludsalg til gavn for fotoamatøren. Den 26. oktober 1889 etableredes firmaet Heinrich og Poulsen af Heinrich og Th. Poulsen i en nedlagt herskabslejlighed på Højbro Plads 21, i begyndelsen udelukkende med handel til fagfotografer. Med gå-på-mod og stor energi, kombineret med økonomisk sans, voksede firmaet støt, og ca. 10 år senere udvider firmaet med en detaljafdeling for amatørfotografer. I 1950-51 får det eneforhandling af det lille fikse kamera FOTEX 4x4 cm, i dag et eftersøgt samlerobjekt. Detajlsalget blev en ubetinget succes. Mange amatører fandt her en blivende leverandør. Firmaet fungerer i bedste velgående på adressen Tordenskjoldsgade 25. København.

Heinrich & Poulsen,

Højbroplads 21 — Kjøbenhavn K.

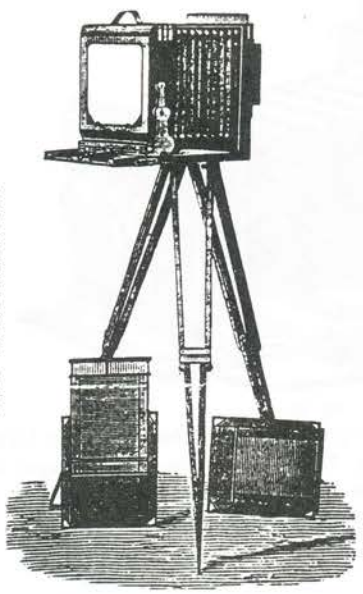


H & P's logo var tegnet af familiens talentfulde onkel Max.

Heinrich & Poulsen,

Højbroplads 21 — Kjøbenhavn K.

Største Udvalg af **Fotografi-Apparater** for Amatører.



Alle Nyheder komme strax paa Lager.

D'Herrer

Amatører i Fotografi!

Prøv de fortrinlige engelske:

„Imperial" Plader,

„Barnet" Plader,

„Barnet" Papirer, mat og blankt,

og De bruger aldrig andre Sorter.

Ikke dyrere end andre Plader og Papirer.

Faas i enhver bedre Handel med fotografiske Artikler.

Hovedforhandling for Danmark:

Heinrich & Poulsen, Højbroplads 6, Kjøbenhavn K.

Husk! „BARNET" Konkurencen 1904. — Præmierne udgør 9000 Kr.

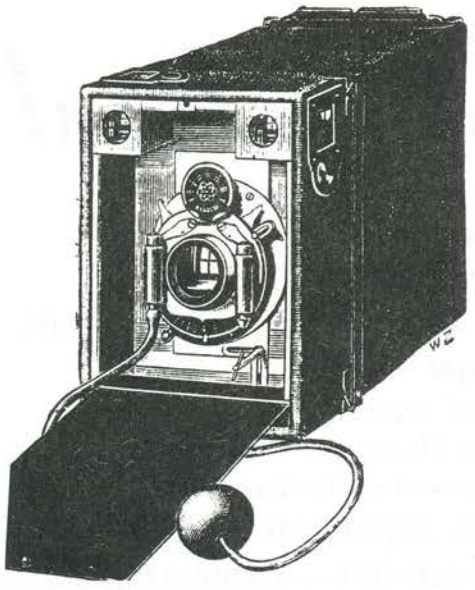
„AMATØR-FOTOGRAFEN"

VED

ENNA

I 1892 grundlagdes "AMATØR-FOTOGRAFEN ved Enna, specialforretning for amatører", Vimmelskaftet 47, den ældste fotoforretning i København.

Denne yderst beskedne forretning, smal og lang som en sporvogn, skulle overleve mere end 100 år! Mindre end 200 meter fra de førende strøgforretninger Kongsbak og Cohn, Vimmelskaftet, og Thorkild Hendriksen i Skoubogade har denne forretning formået at fastholde et lille stampublikum af amatører, som her fandt betjening, service, udvalg og priser i overensstemmelse med deres krav og pengepung. I 1934 skiftede forretningen navn til Foto-special med den dygtige Emanuel Jensen som ejer. Ved dennes død i 1961 blev forretningen videreført af hans enke, som i 1969 overgav roret til sønnen. Denne videreførte den afstukne linie indtil 1977, hvor de nuværende ejere, Paul Wulff Jensen købte den. Det er utvivlsomt den ældste danske fotoforretning på samme adresse!



"Stella" - 1904. 9x12 cm kassetter. Rapid-Aplanat F:8. Pris: kr. 85.



AMATØR APPARATER

fra ganske billige til de aller fineste Konstruktioner.

Fotografiske Papirer, Plader, Films etc.

i de bedste Mærker, samt alle øvrige fotografiske Artikler.

Gratis Vejledning. **Katalog gratis.**

„Amatør-Fotografen" ved Enna

Nr. 47 Vimmelskaftet Nr. 47

ligefor Yorks Passage.

Brownie-Kodak Nr. 1.

Brownie-Kameraet er tiltrods for sit lille Format og særdeles billige Pris, intet Legetøj, det tager fuldstændig klare og skarpe Billeder 6×6 cm. Det er ligesom de andre Kodaks indrettet til Filmspoler (paa 6 Optagelser), der veksles i Dagslys. **Pris Kr. 5.00.**

Komplet Tilbehør	Kr.	**3.00**
1 Spole Film	„	**0.60**
1 Søger	„	**1.00**

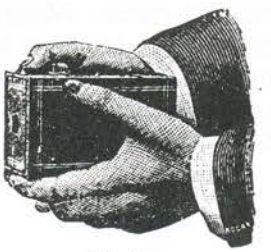


Fig. 43.

Klap-Kamera „Favorit".

13×18 cm. og Stereoskop.

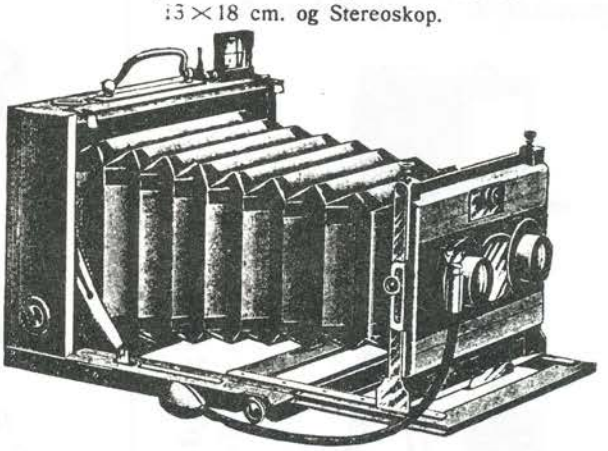


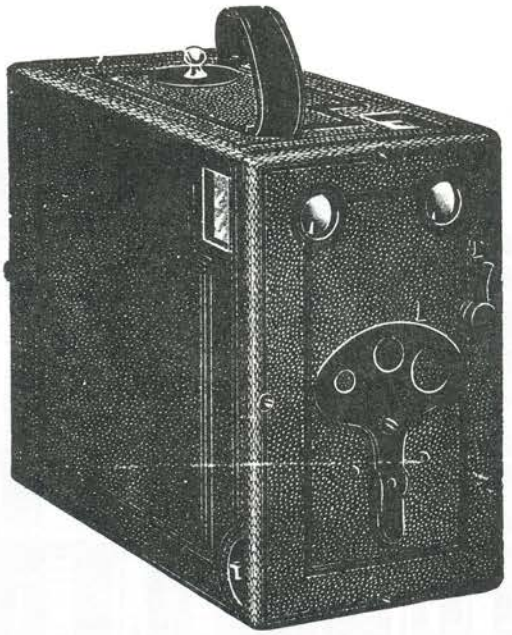
Fig. 28.

Udført i mat Nøddetræ, forsynet med Læderbælg, dobbelt Udtræk, **Tanddrev,** forskydelig Forpart, Skillerum til Stereoskop, Søger og 2 Libeller samt **3 dobbelte Rulle-Jalousi-Kasetter.**

Pris uden Objektiv **Kr. 45.00.**

Objektiver se Pag. 51. Tilbehør se Pag. 5.

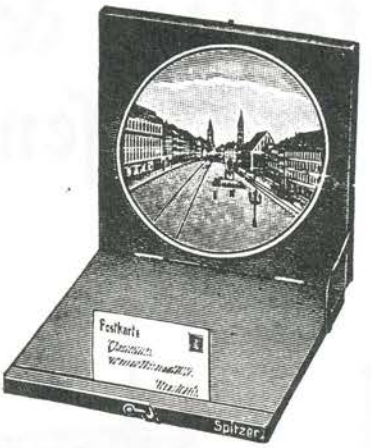
Ennas „Blink"-Kamera.



Overtrukket med sort Calico, forsynet med lysstærkt Objektiv, 3 Blændere, Tids- og Øjebliksslukker, 2 Søgere samt Veksel-Mekanisme til 6 Plader $4^1/_2 \times 6$ cm. (halv Visit).

Pris Kr. 3.50.

Komplet Tilbehør Kr. 2.50.



Panorama-Spejle

til at betragte Postkort og alm. Fotografier i. Billederne bliver stærkt forstørrede og perspektiviske (plastiske) som Stereoskopbilleder.

Nr. 1. Poleret Træ-Indfatning.
Spejlets Diameter $10^1/_2$ cm.
Pris Kr. 2.50.

Nr. 2. Poleret Træ-Indfatning.
Spejlets Diameter 15 cm.
Pris Kr. 3.75.

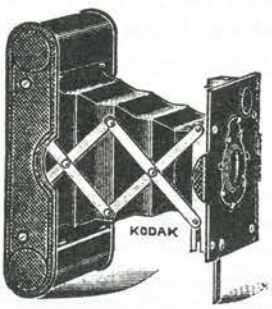


Fig. 39.

Vestpocket Kodak

($4 \times 6^1/_2$ cm.).

Kan med Lethed bæres i Vestelommen.

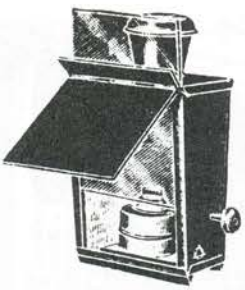
Forsynet med en meget skarptegnende og lysstærk Linse.

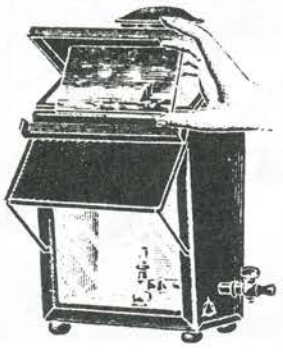
Udstyrelse: Udført helt af Metal, Læderbælg, omdrejelig Brillantsøger, Lukker til forskellige Momenthastigheder, kort og lang Tid, Irisblænder, Læderetui.

Pris Kr. 28.50.

Film-Spole til 8 Optagelser Kr. 0.85.

Tilbehør Kr. 4.00.





Kodak Fremkaldermaskine — Nyhed!

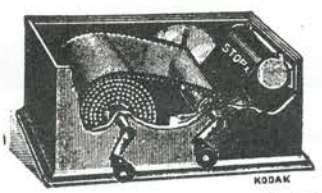




Fig. 87.



Stölten & Simonsen blev grundlagt i Malmø den 26. marts 1884. I 1893 er adressen i København, Klosterstræde 19. 1904 er adressen Nytorv 3., København. I 1924 ved 40- årsjubilæet blev firmanavnet ændret til Stölten og Søn. Firmaet var oprindelig et engros firma, men da amatørfotografien begyndte at blomstre, fik man oprettet en detailafdeling. Billederne er fra 1918.

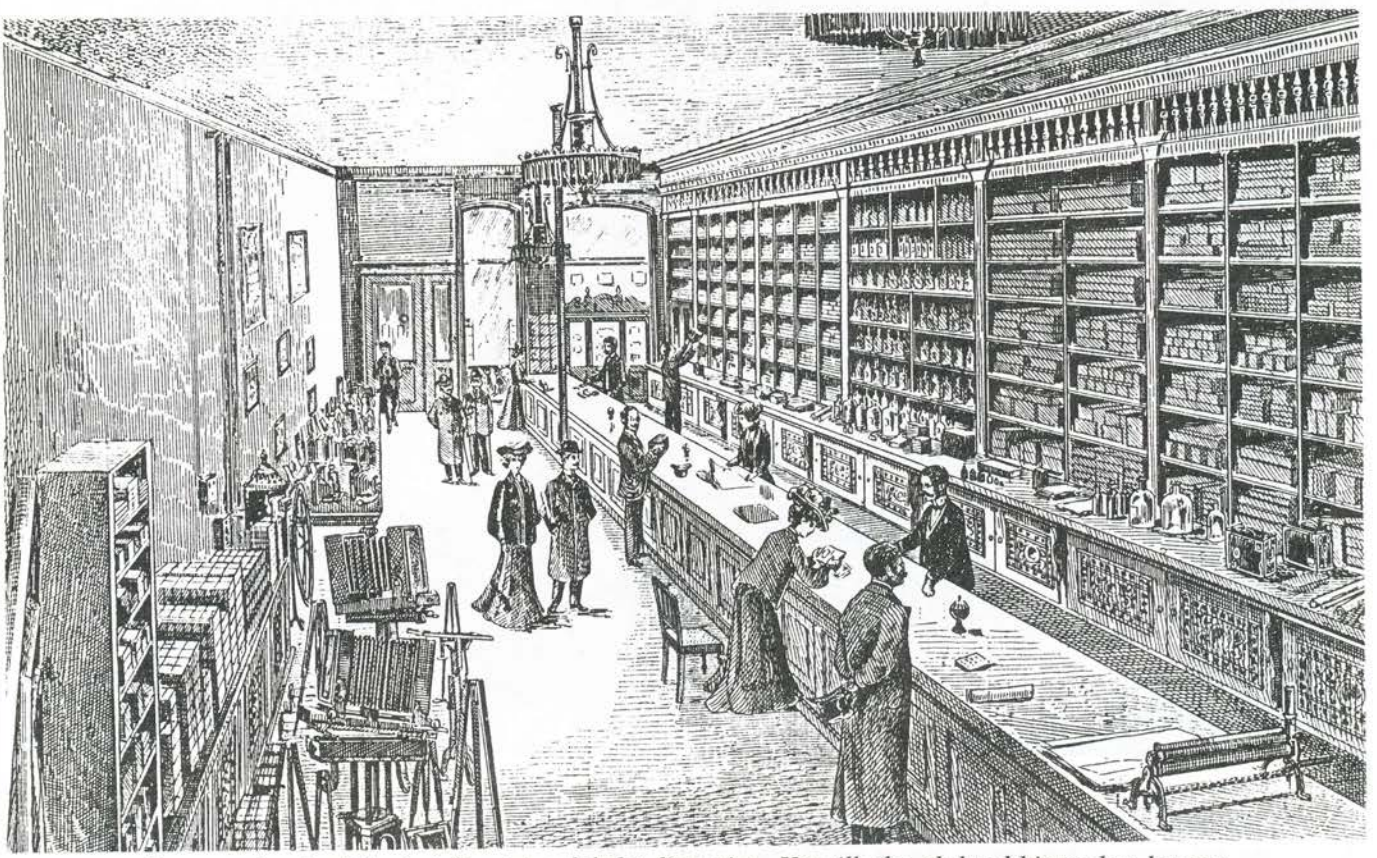


En stor og velassorteret forretning bød amatør som fagfotograf velkommen.

Peter Knudsens Eftf.
Holmens Kanal 5.
København K.



Det var ikke kun i ydmyge sidegader, man tilbød fotografer og amatører sine fotografiske rekvisitter.



Tegneren har bevidst givet forretningslokalet dimension. Her tilbydes alt hvad hjertet kan begære. I forgrunden de sidste nyheder indenfor atelier- og salonkameraer.

Samling: F. Berendt.



- Fruen dyrker Ridesporten nu, men De har vel ikke helt lagt Amatørfotografien paa Hylden?
- Nej, naar min Mand bliver gnaven, henter jeg Kassen og laver mig i Stand til at fotografere ham - saa kan det nok være, at han hurtigt faar et venligt Ansigt paa! (1900).

Samling: F. Berendt.

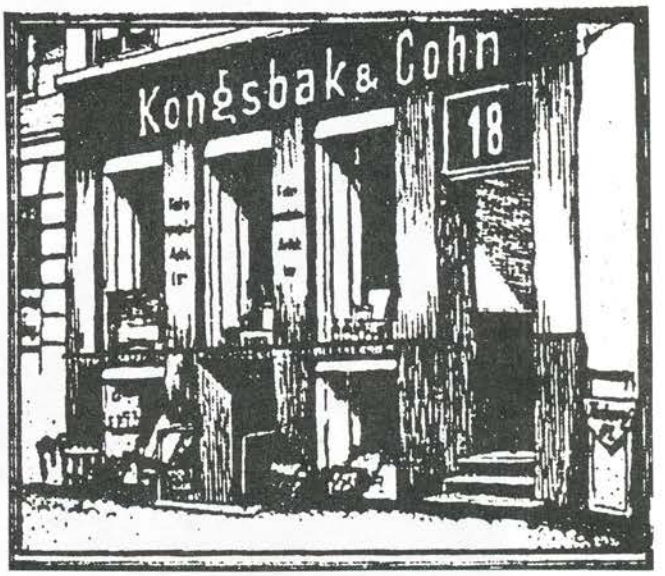
KONGSBAK & COHN

ETABLERET 1898

Den 3. marts 1898 etablerede Jacob Kongsbak og Otto Cohn sig på adressen Klosterstræde 18. På den tid en ret ydmyg adresse, men det skulle med tiden blive en af byens førende forretninger endda med prædikatet kgl. hofleverandør. To år senere flyttede forretningen til større lokaler i Skoubogade med facade til Nygade. Jacob Kongsbak begyndte sin fotohandlerkarriere hos engrosfirmaet Budtz-Müller, og var således en af tidens grand old man. Direktør Cohn døde allerede i 1924. Fra sin beskedne start blev forretningen ved utrættelig flid og handelsmæssig dygtighed arbejdet op til Københavns førende strøgforretning med adressen Vimmelskaftet 43. I 1914 afholdes den største fotokonkurrence nogensinde for amatører. Da resultatet blev offentliggjort i dagspressen, kunne man læse følgende:

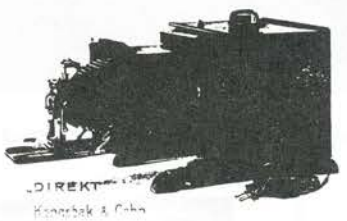
"Storslået - og hermed vaktes amatørfotografien til sundt og forædlende liv, ved som de første at vove og vinde."

Forretningen i Vimmelskaftet var indrettet meget elegant. I stuen fandtes en stor og velassorteret detailforretning og på 1. sal en kinoafdeling med et lydisoleret forevisningslokale. I 1948, ved 50-årsjubilæet, blev firmaets junior chef, Poul Kongsbak, interviewet om sin far: "Hvad er Deres Faders Hobby?" Svaret lød: "Forretningen er vor Hobby". Den kongelige familie var flittige kunder, bl.a H.M. kong Frederik IX, som erhvervede sig et komplet udstyr af Minox. I begyndelsen af 1950'erne beskæftigede man 57 personer. Særlig interessant for fotoamatøren var det høje vindue til venstre for indgangen, hvor et righoldigt udvalg af brugte kameraer altid lokkede kunder til. En kæmpe forstørrelse, motiv



Kongsbak og Cohn's første forretning i Klosterstræde 18. 1898.

Anskaf Dem et Forstørrelsesapparat „DIREKT" som bruges i Forbindelse med Deres Klapkamera. — saa har De ingen ledige Timer.



FORSTORRELSESAPPARAT
TIL
ELEKTRISK LYS
KOMPLET MED LAMPER

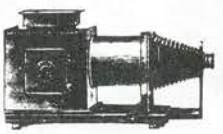
til Plader 9 × 12 cm Kr. 25,00 Tilpasning gratis
— 10 × 15 35,00 — 2a. 3 Kroner

LYSBILLEDAPPARATER LEVERES MED BUELAMPER, NERNSTLAMPER, OG ANDRE LYSKILDER ACETYLENGAS

Alle Apparater forevises i Virksomhed i vore Demonstrationslokaler.

STØRSTE LAGER AF LYSBILLEDAPPARATER HER PAA PLADSEN

føres fra **Kroner 18,50.**



Forstørrelsesapparat
9 × 12 med Condensator som dækker 9 × 12 ctm. Plade, uden Objektiv Kr. 37,50.



Buelampe
5 Amp. Kr. 30,00, 10 Amp. Kr. 35,00. Med Modstand.



Nyhed! **Buelampe**
2½ Amp. Kr. 30,00, 4 Amp. Kr. 35,00. Med Modstand. Behøver kun at reguleres hvert **20. Minut.**

KONGSBAK & COHN, NYGADE 2

INDGANG SKOUBOGADE KØBENHAVN INDGANG SKOUBOGADE



Det smalle og dybe forretningslokale besad en vis charme. Ca. 1950.

Over 300 Amatører har i denne Sæson deltaget i vor ugentlige Bromolie-Demonstration.

Vær med paa Onsdag Aften Kl. 8

og lær at udføre Forstørrelser paa den rigtige Maade.

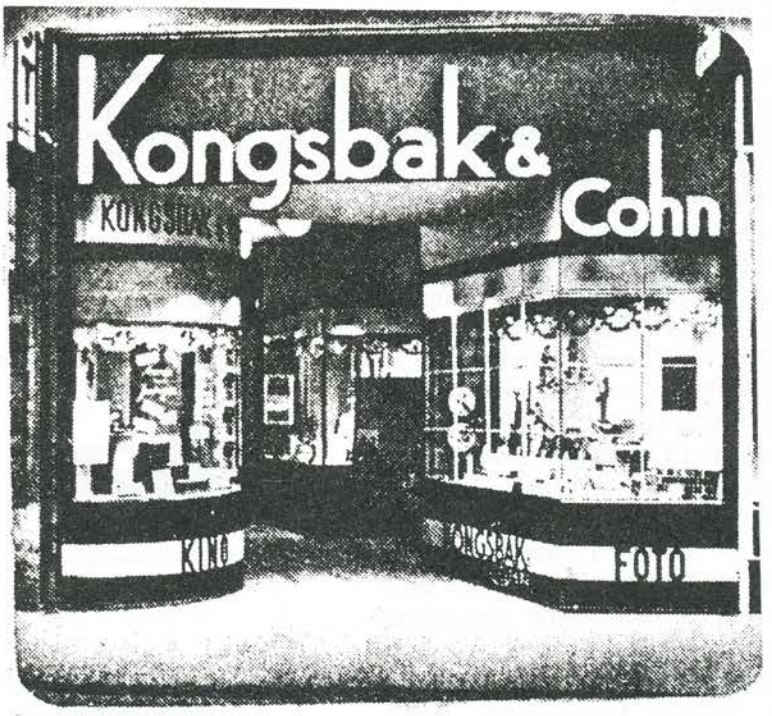
Adgangskort à Kr. 2,00 faas i Forretningen.

KONGSBAK & COHN

Nygade 2 København K. Telf. C. 2569 - 12569

Gammel Strand, optaget i Leica-format, og med det lille 24x36 mm negativ anbragt i et hjørne, gav stof til megen snak: Hvordan var det muligt at lave et så stort billede efter et så lille negativ?

Tiderne skiftede, man havde svært ved at omstille sig til voksende konkurrence, lavere priser, selvbetjening. Kort sagt, man formåede ikke at omstille sig i tide. Forretningen lukkede i oktober 1975.



Hovedindgangen ca. 1960.



I loftetagen var indrettet mørkekammer, montageborde og lagerlokale.



Som kgl. hofleverandør fremviste man de royale film på Amalienborg.

Danmarks Fotomuseum

Stort Lager af alle

Fotografiske Artikler.

Mørkkamre til Disposition fra **9**—**7**.

Plader og **Films** fremkaldes,

Kopiering fra **Plader** & **Hinder**

samt **Forstørrelser** udføres.

Nyheder:

Photo Velox Papir

Svensk Fabrikat, særlig let at anvende.

Mat og blankt, med sort og varm brun Tone.

50 Blade 11×15 cm Kr. 3.00

Prøver sendes paa Forlangende.

Gem-Pladen

Engelsk Fabrikat, fineste og billigste Plade

12×16½ Ctm. pr. Dus. Kr. 1.90. 18×24 Ctm. pr. Dus. Kr. 4.70.

Andre Formater i Forhold hertil.

Eneforhandling hos

Ad. Goecker. København K

AD. GOECKER,

Nr. 5 Tordenskjoldsgade **Nr. 5**

Kjøbenhavn,

anbefaler sit Lager

EN GROS & EN DETAIL

af

Fotografiske Artikler,

som:

Chemikalier, Cartons, Albuminpapirer, Rammer og samtlige Utensilier etc. etc.

Eneste Depot af:

Dr. Schippangs Moment-Collodium,
Engelsk Patent-Collodium,
Universal-Brillant-Collodium,
H. Anschütz Patent-Albuminpapirer og
Marseille-Albuminpapir.

ROMAIN TALBOT

BERLIN C.

46, Kaiser Wilhelm-Str. 46.

Special-Forretning for Amatører.

Forlang gratis tilsendt

Amatørliste 1890—91

med mange Afbildninger af

Cameras, Objectiver, Microphotografier, hele Udstyr, Plader, Aflukker osv.

H. Leonhart Carlsen

Absolut billigste Udsalg af Alt til Fotografien henhørende.

PLADER

fra

Dr. Monckhoven, Schleussner, Joh. Sachs & Co., Lumière, Actiengesellschaft etc.

Emulsionspapir Eastmann.

Wellington ægte Platinpapir.

Aristopapiret H. L.

Kontant Betaling.

Sachs Plader.

Nedsat Pris. Weisbrod-Plader. 2,25 f. 12 × 16½.

Anilin-Plader.

AD. GOECKER.

Etableret 1862.

Herluf Trollesgade 5. Kjøbenhavn K.

Lager af samtlige fotografiske Artikler, særlig for

FAG-FOTOGRAFER.

Carlemans Magnium-Lynlampe.

Scherings Aristopapir.

Brocher til Indfatning af Fotografier.

Blindprægekort.

Den continuerlige Lynlyslampe

— Patent: Sinsel —

er den bedste af alle existerende Magnesialamper fordi Magnesium-forbruget kan reguleres og fordi man uden Afbrydelse og saa ofte man vil kan lyse med den.

Anerkjendelsesskrivelser foreligger fra Professor *Dr. Eder* i Wien og andre Capaciteter. Lysstyrken maalt af Prof. Dr. Eder: 350,000 Lys.

Den continuerlige Lynlyslampe egner sig fortrinlig til Øiebliksoptagelse om Natten i det Frie af Portræter, Interieurer, Huler etc. etc.

Ved Bestillinger maa indsendes:

For 1 Lampe 25 Kroner.
» 2 — 40 »

til **H. Dorn,** Leipzig.

En Gros. Export.

Etableret 1861.

Største Lager af alle S'ags photografiske Apparater for Amatører, Kunstnere og Fagmænd.

Øiebliks-Apparater

ALB. GLOCK & Cie.
Karlsruhe i/B.

Objectiver, Øiebliksaflukker Momentaflukker. Tørreplader. Copier-papir. Chemikalier etc. etc. — Flere Belønninger. —

Telegramadresse: Glock Cie.

Priskuranter med Anvisning gratis og franco. Forsendelse til alle Verdensdele.

OTTO WERNHARD
München, Sonnenstrasse 24—25.

General-Oplag fra Firmaerne: C. A. Steinheil Søhne H. Mackenstein i Paris.

Complette Indretninger og Udstyr.



Haand-Apparater. og Tourist-

saavelsom alle

Utensilier, Plader, Chemikalier, Papir, Forstørrelses-Apparater etc.

— Prisouranter paa Forlangende. —

Det kgl. og keiserl. private Institut,
— Karl Fritsch —
(forhen Prokisch)
Gämpendorferstrasse 81,
Wien, VI

leverer photographiske Objektiver af enhver Slags og hovedsagelig

Aplanater med Øieblikslukke

for Billedstørrelse 9 × 12 cm., 13 × 16 cm., 18 × 20 cm.
Pris 28.00, 35.00 og 45.00 Gylden

hvilke paa Grund af deres Hændighed, compendiøse Form og store Prisbillighed særlig egner sig for Amatører, desuden

lysstærke Antiplanater
til Øiebliksoptagelse

for Billedstørrelse 10 × 13 cm., 12 × 16 cm. 13 × 18 cm.
Pris 40.00, 52.00, og 65.00 Gylden

Objektiverne er særlig anbefalet af photographische Versuchsanstalt in Wien, (Director, Prof. Dr. J. M. Eder.)

— Prislister gratis og franco —

J. H. Schippang & Co.
— Prinzenstrasse 24 —
Berlin, S.

Fabrik af

Apparater for Photografer og Dilettanter.

Lager af vore Tørreplader forefindes hos de storre Handlende i Christiania, Stockholm og Goteborg.

Priskuranter sendes paa Forlangende gratis.

Budtz Müllers Efterfølgere.
Amagertorv 22 (Indg. i Walkendorfsg.) **Kjøbenhavn.**

Fotografisk Magazin og Kjøbenhavns Emulsionspladefabrik.



Specialitet:
Amatør-Fotografi-Apparater
i meget stort Udvalg.
For Expl. **Kodak, Dr. R. Krügeners og Stirns Kameraer.**

Alle Slags **Emulsionsplader og Hinder,** samt Utensilier.

— Aristopapir —
fremstillet af **Cand. pharm. Immanuel Mohr**
er det tidligst i Handelen bragte.



Fotografer, der før selv have præpareret Kollodiumpapir, anvende nu udelukkende Mohrs aldeles konstante, fejlfrie og holdbare Aristopapir. 10 Halvark (29 × 49 cm.) Kr. 3,50 kun fra

Fotografisk Laboratorium
Adelegade 81, Kjøbenhavn K.

PETER L. PETERSEN
Kjøbmagergade No. 64. — Kjøbenhavn K.

Fabrik af **Børnepuder** à 10 Kr.

Eneforhandling af Andersens Kameraer.

Forstørrelser

udføres paa Bromsølv-Gelatinepapir med eller uden Retouche.

Priserne ere:

uden Retouche	½ Ark	7	Kroner.
og pr. Kontant	¹/₁	12	—
	²/₁	30	—

AD. GOECKER
Kjøbenhavn, K.
Etableret 1862. — Herluf Trollesgade. 5 St.

Fuldstændig assorteret Lager af alle fotografiske Apparater & Artikler.

Fuldstændigt Magazin for Amatørfotografi.

Emulsionsplader fra alle renommerede Fabriker,

Generalagentur for Skandinavien for flere af Udlandets storste Fabriker af Plader.

Engelske, franske, tyske og amerikanske Apparater.

Alle Nyheder paa Fotografiens Omraade anskaffes strax.

Fotografiske Apparater til videnskabelige Øiemed samt fuldstændige Udrustninger til Expeditioner og længere Reiser leveres, konstruerede efter nyeste Erfaringer.

Illustr. Katalog over samtlige Artikler gratis & franco.
Særskilt, illustr. Amatør-Prisliste do. do.



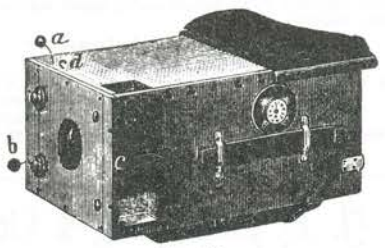


Fig. 51.

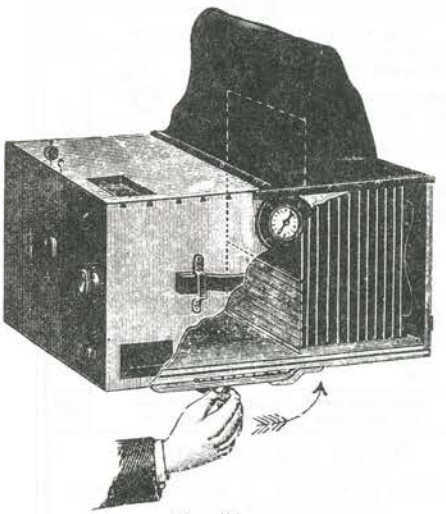


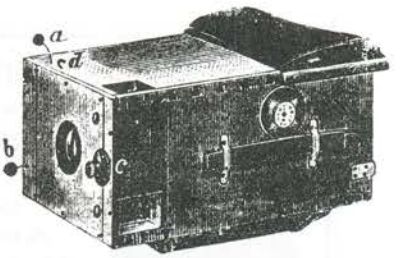
Fig. 51 a.

Haand-Kamera „Furror".

(Fig. 51 og 51 a.)

„Furror" 6—9 Ctm. **Kr.** 45. Taske Kr. 5.—.
Do. 9—12 » » 55. Do. » 6.50.
Do. 12—16½ » » 82. Do. » 13.50.
Do. 13—18 » » 90. Do. » 15.—.
Do. **Stereoskop,** 8½—17 Ctm., med 2 Stereoskop-Objektiver **Kr.** 82. Taske Kr. 8.

Magasin Kamera „Zeus" I og II.



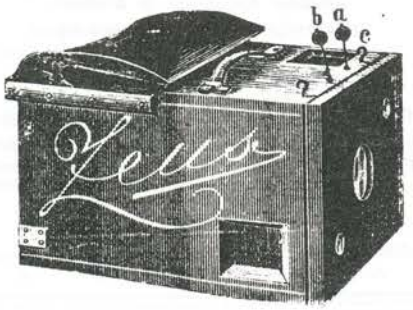




Fig. 32.

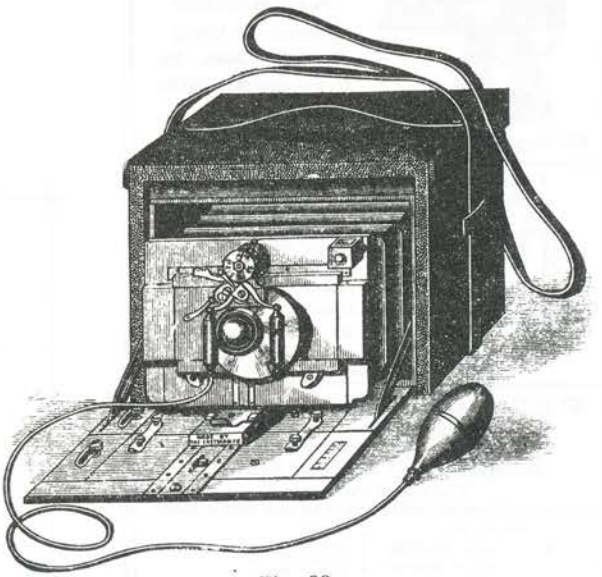
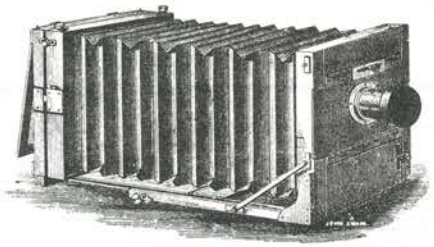


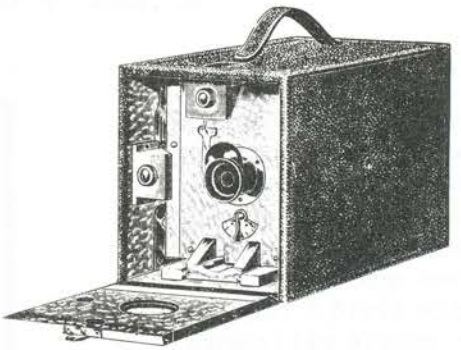
Fig. 32 a.

Folding „Kodak", 4 og 5.

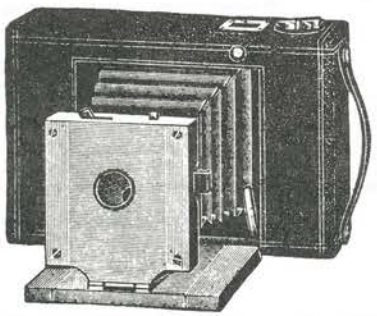
Danmarks Fotomuseum



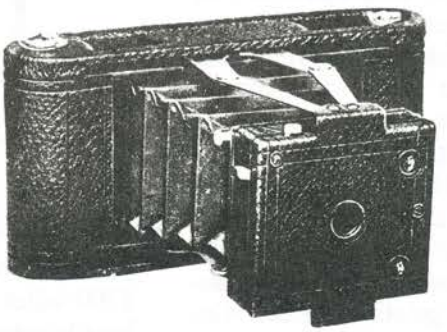
Tailboard Camera - ca.1890. 8x10".



No.4 Kodet - 1894-97. Rullefilm 4x5".

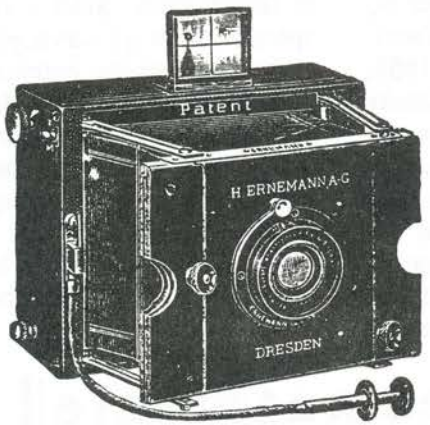


No.1 Tourist Buckeye - ca.1895. 3½x3½".

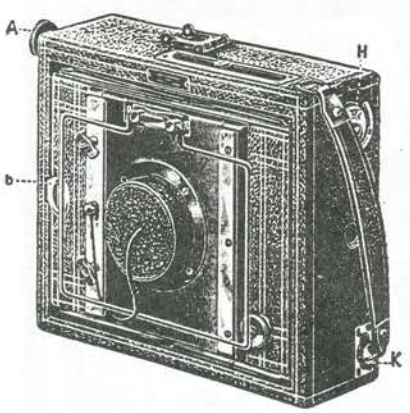


No.1A - 1899-1905.

„Mentor“ Spejl-Refleks Kamera







Ernemann og Nettel klapkamera.

Amateur,

Bredgade 63.

Bedste og billigste Udvalg af fotografiske Apparater.
Katolog gratis. **Sagkyndig** Vejledning gratis.
Apparater fra de billigste til de mest fuldkomne.

Elevapparat (Visitk.-Format)	Kr.	2,50
Danois (Victoriaformat)	»	6,00
Unikum I (Victoriaformat)	»	10,00
Unikum II (Kabinetsformat	»	12,00
Sport I (Visitkortformat)	»	10,00
Sport II (Victoriaformat)	»	15,00
Sport III (Kabinetsformat)	»	30,00
Stereoskop-Apparat **Sport**	»	25,00
Lomme Kamera **Perkeo**	»	20,00
Amateur I (Victoriaformat)	»	20,00
Amateur II (Kabinetsformat)	»	30,00
Saturn (Victoriaformat)	»	25,00
Merkur (Victoriafarmat)	»	30,00
Mars I (Visitkortformat)	»	25,00
Mars II (Victoriaformat)	»	38,00
Mars III (Victoriaformat)	»	50,00
Mars IV (Kabinetsformat)	»	70,00
Zeus I (Visitkortformat)	»	20,00
Zeus II (Victoriaformat)	»	30,00
Zeus III (Victoriaformat)	»	30,00
Zeus IV (Kabinetsformat)	»	60,00
Expres I (Victoriaformat)	»	35,00
Expres II (Kabinetsformat)	»	60,00
Furror I (Victoriaformat)	»	60,00
Furror II (Kabinetsformat)	»	90,00
Furror I med Gøerz Lynkeioscop	»	125,00
Touristen (Victoriaformat)	»	85,00
Meteor (Kabinetsformat)	»	50,00
Daguerre I (Kabinetsformat)	»	60,00
Daguerre II (Folioformat)	»	90,00
Daguerre II med »Gøerz Dobbeltanastigmat«	»	225,00
Paris (Kabinetsformat)	»	75,00
Monopol I (Victoriaformat)	»	60,00
Monopol II (Kabinetsformat)	»	90,00
Monopol I med Gøerz »Dobbeltanastigmat«	»	200,00
Monopol II med Gøerz »Dobbeltanastigmat«	»	300,00

Garanti for ethvert Apparat.
Alle fotografiske Artikler i bedste Kvalitet til billigste Priser.

Eneforhandling af Romain Tallots fortrinlige „Errtee“ Plader og Aristopapiret „Heureka“.

Farvefotografi

Bdr. Auguste og Louis Lumière (14), markedsfører deres epokegørende opfindelse autocromefarveglaspladen i 1907. Med ét slag blev man i stand til at se "lysbilleder" i naturens egne farver. Glaspladerne målte 12x16,5 cm, pris kr. 700,- pr. æske (4 stk) i dagens kurs. Lumières teknik byggede på farvede stivelseskorn, 2-3000 pr. mm^2 glasplade, som optrådte i de tre grundfarver rød, blå og grøn. Den fotografiske hinde var følsom over for alle farver (pankromatisk). Imellem hinden og glasset var der anbragt et farveraster (stivelseskornene). Ved fotografering skulle pladen anbringes i apparatet, således at lyset ved optagelsen passerede farverasteret, inden det nåede bromsølv gelatinehinden. Hinden belystes nu af de røde stråler, hvor der var røde korn i rasteret, af de blå stråler, hvor der var blå korn osv. Glaspladen fremkaldtes som negativ. Efter et omvendebad blev den udsat for sollys, og fremkaldt igen, hvorefter billedet fremkom som positiv og ved betragtning gav bløde, naturtro farvetoner. Farvepladerne kunne ikke overføres på papir. Man måtte enten se dem i et lysbilledapparat med kraftigt kulbuelys, eller hænge dem i vinduet og beskue dem som glasmalerier. Der skulle gå mange år før farvebilleder på papir blev en realitet.



Autochromepladeæske

Gengivelse i farver

Allerede omkring slutningen af 1700 tallet havde adskillige kemikere konstateret, at fugtigt klorsølv ved belysning med et solspektrum kunne gengive spektrets farver i større eller mindre grad. Det skulle vise sig, at vejen mod målet førte ad to veje. Interferensmetoden kan sammenlignes med sæbebobler eller små oliepletter på vand. Teorien blev fremsat af Zenker i 1868, men det skulle blive den franske fysiker Gabriel Lippmann, der udførte den i praksis. Man kunne ad denne vej fremstille meget smukke og kraftige farver. Metoden var dog så besværlig, at den endnu ingen praktisk betydning fik. Trefarvefotografien bygger på teorien om, at samtlige farver dannes af tre grundfarver: rødt, grønt og blåt, eller deres komplementærfarver. Hvis man derfor (på pankromatiske plader) tager tre billeder af motivet gennem et blåt, et grønt og rødt filter, vil de fremkomne sorthvide negativer kunne omsættes til et farvebillede. Sidst i 1890'erne optog man de tre farveoptagelser i et specielt kamera, enten samtidigt eller hurtigt efter hinanden. Men det endelige gennembrud skete først i 1907, hvor brødrene Lumières autocromeplader så dagens lys. I slutningen af 1880'erne fik amatørfotografien endelig sit helt store gennembrud. Rullefilmens opfindelse!

Universal-Optagelsesmateriale til Feriefotografering:

„Chromo-Isolar"-Plader

(Gratis Gulfilter i hver Pakning)

Højlysfølsomme. — Farvefølsomme. — Gloriefri.
Stort Belysningsspillerum.
Bekvem og renlig Behandlingsmaade.

„Chromo-Isorapid"-Plader

som de ovennævnte, men **extrahurtige** og med blødere **Gradation** (uden Gulfilter).

Faas hos de fotografisk Handlende.





Læs den instruktive, underholdende, interessant illustrerede Brochure **„Om gloriefri og farvefølsomme Plader"** af Dr. M. Andresen.

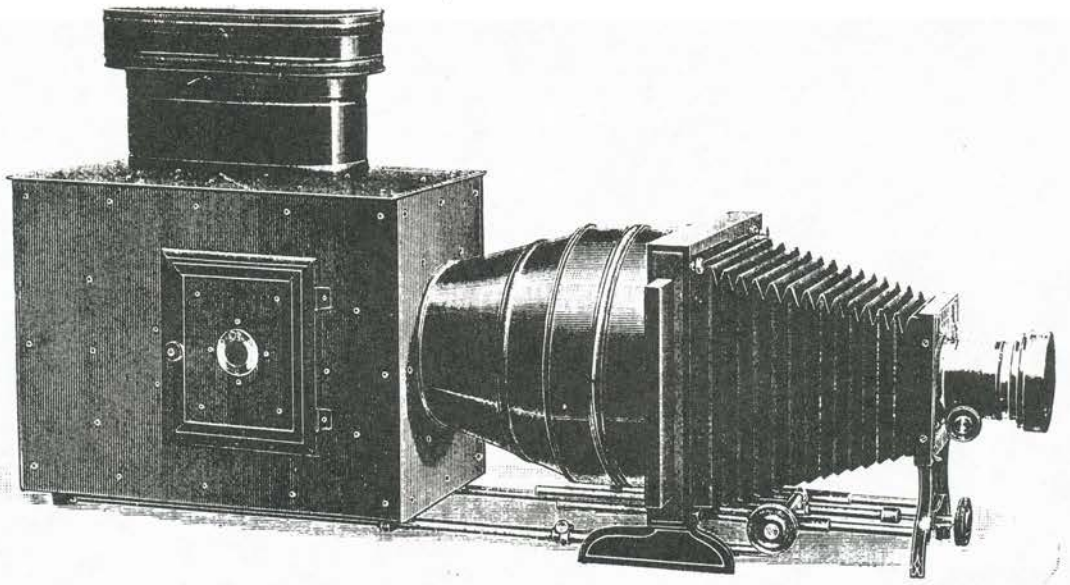
Gratis hos de fotografisk Handlende eller hos vor

Repræsentant **Jens Thuesen**, Madvigs Allé 14
København V.

Forstørrelses-Apparat „Sejr“

For alle Størrelser fra 9×12 indtil 18×24 cm.

Dette Apparat er det mest fuldkomne, der kan fremstilles!



Nr. **1244**

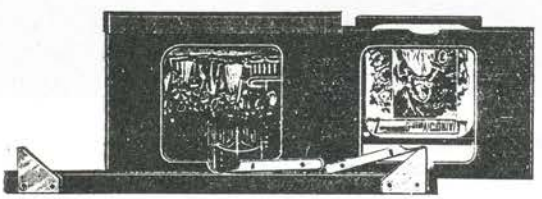


Fig. 142.

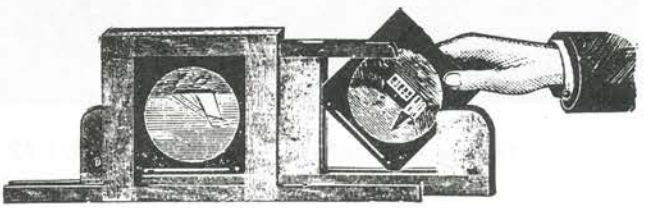


Fig. 141.

Storm Petersens

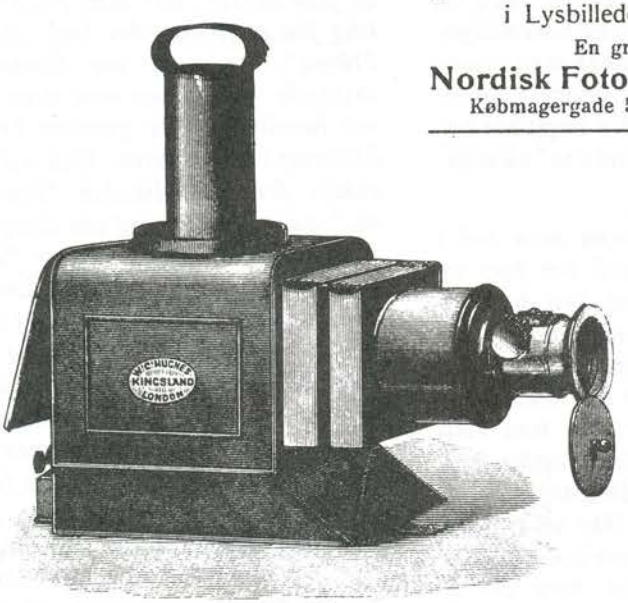
„De 3 smaa Mænd“

i Lysbilleder, 8 x 8 cm.

En gros fra

Nordisk Foto Kompagni A/S

Købmagergade 5. København K.



Kr. 75.



Kr. 110.

Lysbilledapparater 1910-1920.

En fynsk amatørfotograf



Odense Fotografiske Amatørklub ca. 1911-12. I midten af første række ses Marius N. Topp.

Marius Nicolai Topp

Nytårsdag år 1900 mødtes fem Odense-herrer for at fejre det ny århundrede, men også for at drøfte deres fælles interesse: amatørfotografi. En af de tilstedeværende skulle blive én af det næste tiårs fineste farvefotografer, Marius Nicolai Topp (15). I 1981 kunne man gense et udvalg af hans smukke farveoptagelser ved en præsentation af Sigfred Løvstad, fra Danmarks Fotomuseum på Odense bibliotek i forbindelse med udgivelsen af bogen, "Dengang i Odense" skrevet af hans datter Kylle Topp.

I 1987 blev de udstillet som farvepapirbilleder på Museet for Fotokunst på Brandts Klædefabrik. M. N. Topp udtalte i 1907 at "Verden vil snart blive farvegal" - 50 år senere var denne spådom gået i opfyldelse. Men ud over at være en eminent amatørfotograf beskæftigede M.N. Topp sig også med "rumligt fremtrædende levende billeder". Datteren, Kylle Topp har beskrevet denne "opfindelse" således:

"Fra dagligstuen kom man ind i spisestuen, som også var fars og mors arbejdsværelse. Ved den lange midtervæg stod en grøn plyssofa, som altid flød med store ruller med tegninger. Far var nemlig noget af en opfinder. Ja, han VAR faktisk opfinder. Han opfandt f. eks. den første tredimensionale kinofilm. Hvem, der ikke vil tro det, kan bare kigge i Frem's Aarbog for 1908-1909 side 266, hvor der er billede og beskrivelse af fars opfindelse. Jeg var bare 3 år dengang, men jeg husker mors fortælling om de fine herrer, der kom fra Frankrig fra et firma, der hed "Pathé Frères", og som var filminteresserede. Kontakten med dette firma havde de fået gennem Frede Skaarup i København. Han var direktør for filmselskabet "Fotorama" og senere ejer af det dengang kendte og festlige revyteater "Scala". Skaarup inviterede franskmændene til diner på Grand Hotel i Odense, og mor har fortalt, at det kostede 100,00 kr. pr. kuvert. Mange, mange penge dengang, men vi fik også både østers og champagne. Der skulle rigtigt fyres op for den danske opfindelse. Det viste sig desværre, at hele sagen var for kompliceret. Der skulle nemlig hænge et apparat ved hver plads i biografen, det havde facon som et nakkespejl, og det var for-



synet med to glughuller, folk skulle kigge ind i. Inde i apparatet gik en lille motor med en anordning, der var synkroniseret med maskinen oppe i operatørrummet. Når begge dele kørte, og billederne begyndte at bevæge sig, så det så ud, som f. eks. et eksprestog kørte lige ud i biografsalen. Man regnede imidlertid ud, at alle disse apparater ville blive ødelagt alt for hurtigt af publikum, og det hele ville blive for dyrt".

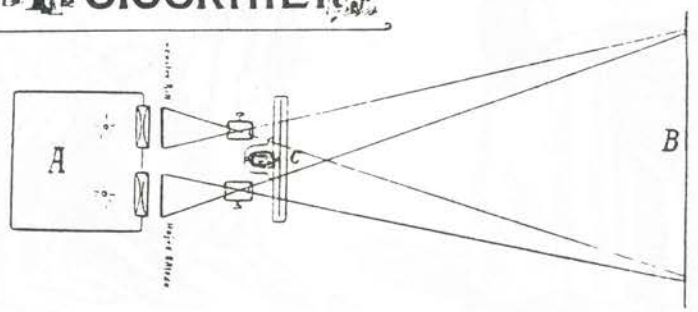
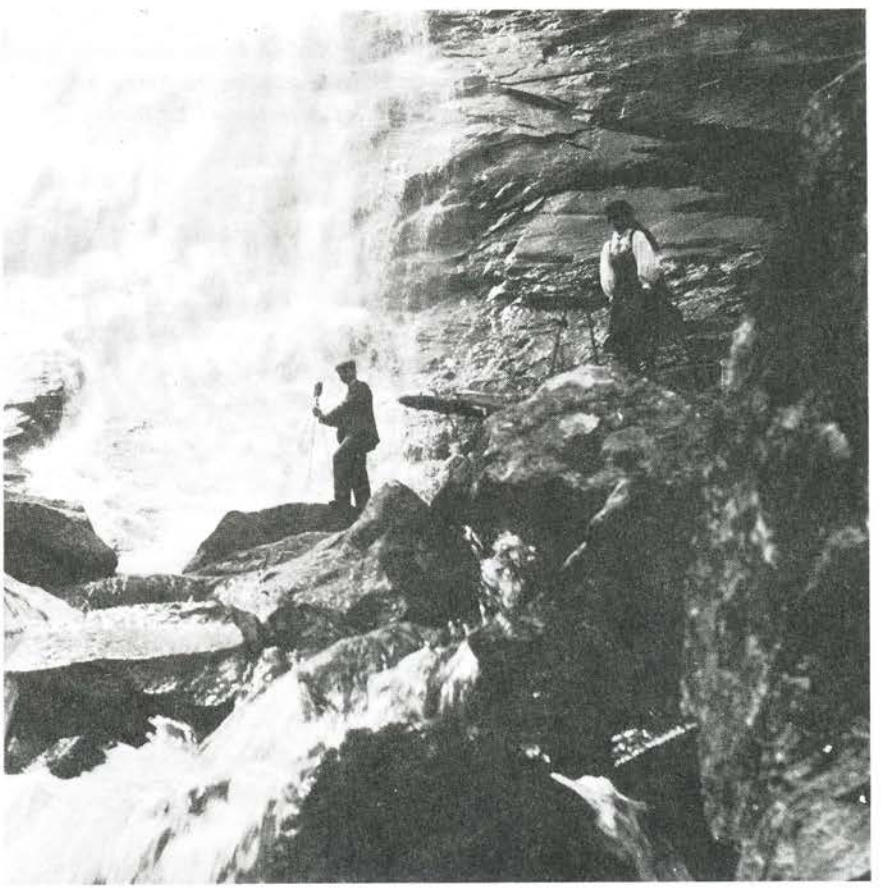


Fig. 217. DET DOBBELTE PROJEKTIONSAPPARAT.

I Frem's Aarbog konkluderes med følgende sørgmodige salut:

"Når man imidlertid betænker, hvilke uhyre summer, der mellem år og dag ofres på ofte meget tarvelig fremstilling af levende billeder af det argeste pjat eller snavs til øjebliksglæde, men smagsfordærvelse for tilskuerne og til økonomisk fordel for ganske tilfældige bevillingshavere, så må man håbe, at økonomiske vanskeligheder ikke i længden skal kunne spærre vejen for virkelige fremskridt i fremstillingen af levende billeder, som, når det er virkelig gode gengivelser af natur og menneskeliv rundt om i verden, kan være en rig kilde til glæde og oplysning for både voksne og børn".

Marius N. Topp, senere biografdirektør i Odense, forblev dog amatør til sine dages ende.

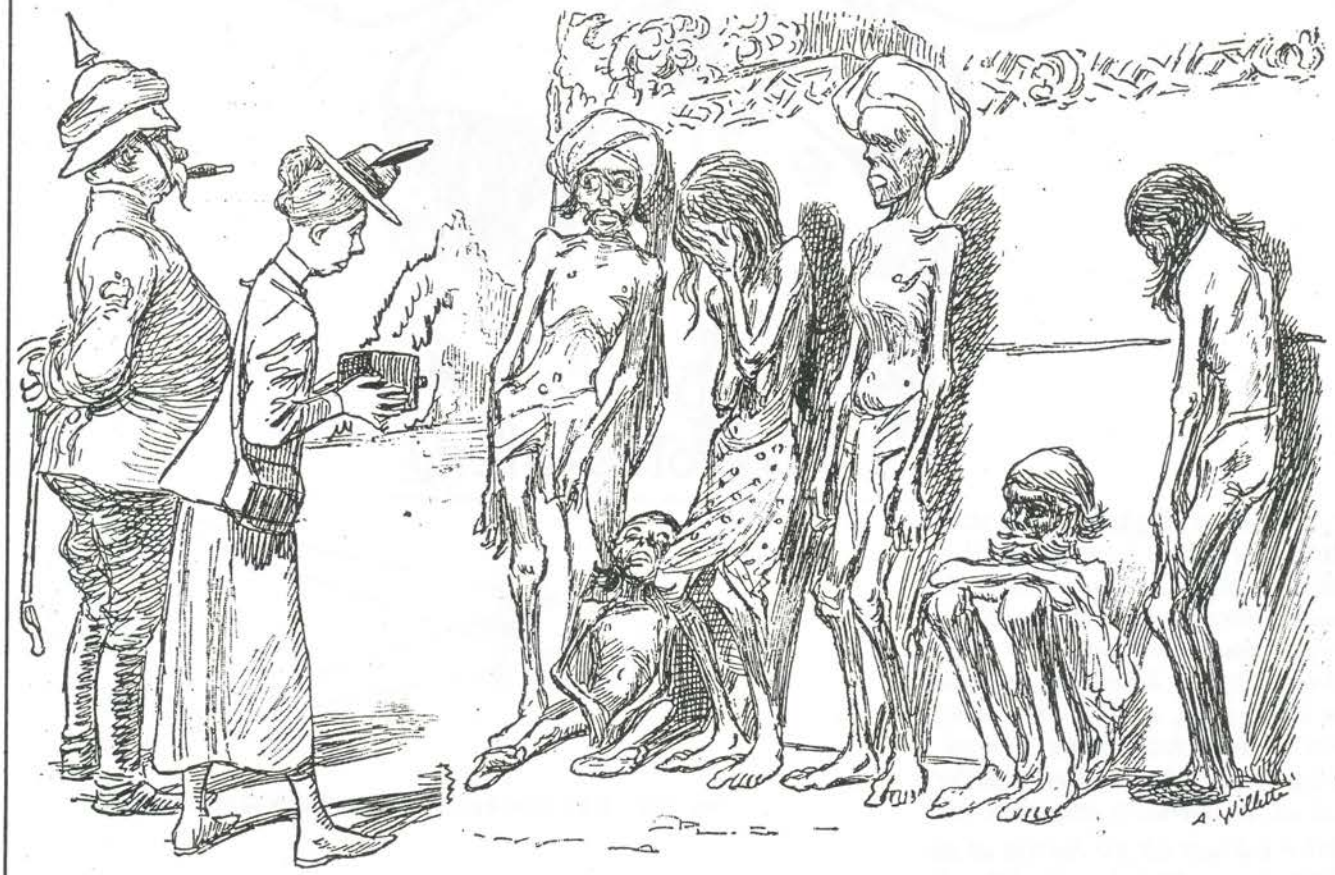


På bryllupsrejse i Norge, med kone og kamera.

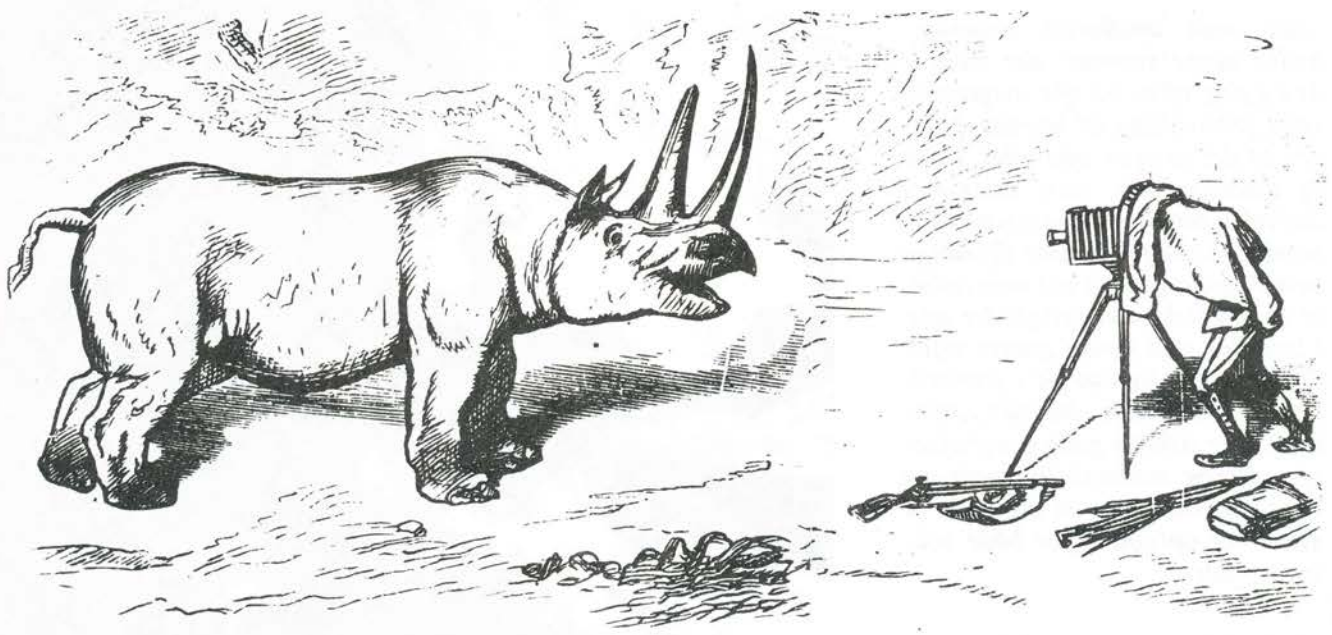
Samling: Kylle Topp.

Hungersnøden i Indien.

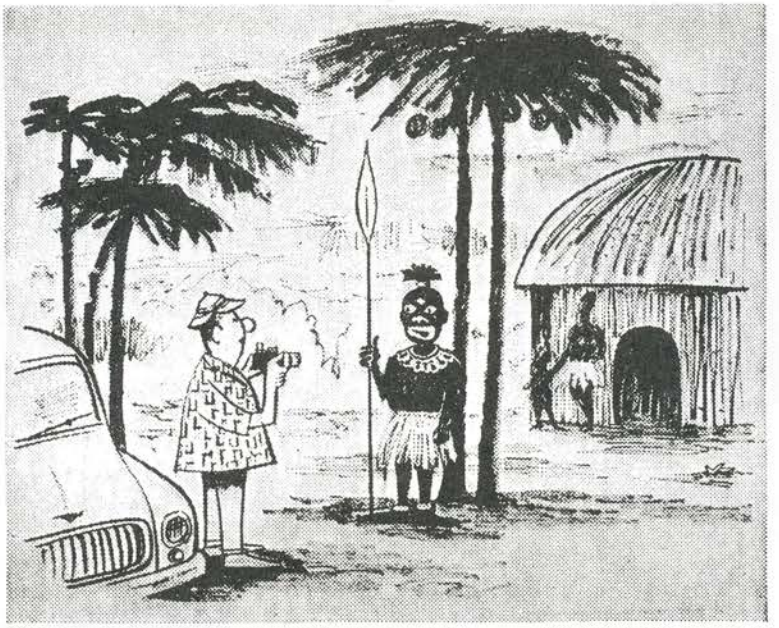
(Af Le Rire's meget omtalte Englands-Nummer).



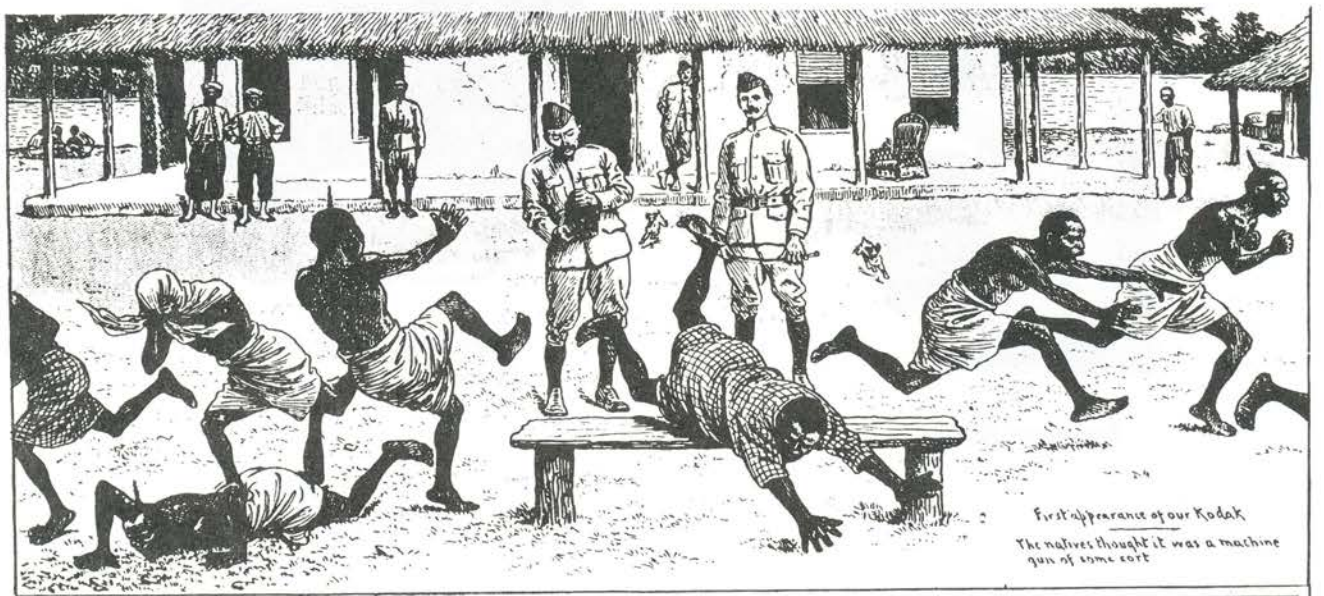
Med et KODAKS kunne amatøren hjembringe de eventyrligste minder fra fjerne lande.
(Tegnet af A. Wilette i Le Rirés).

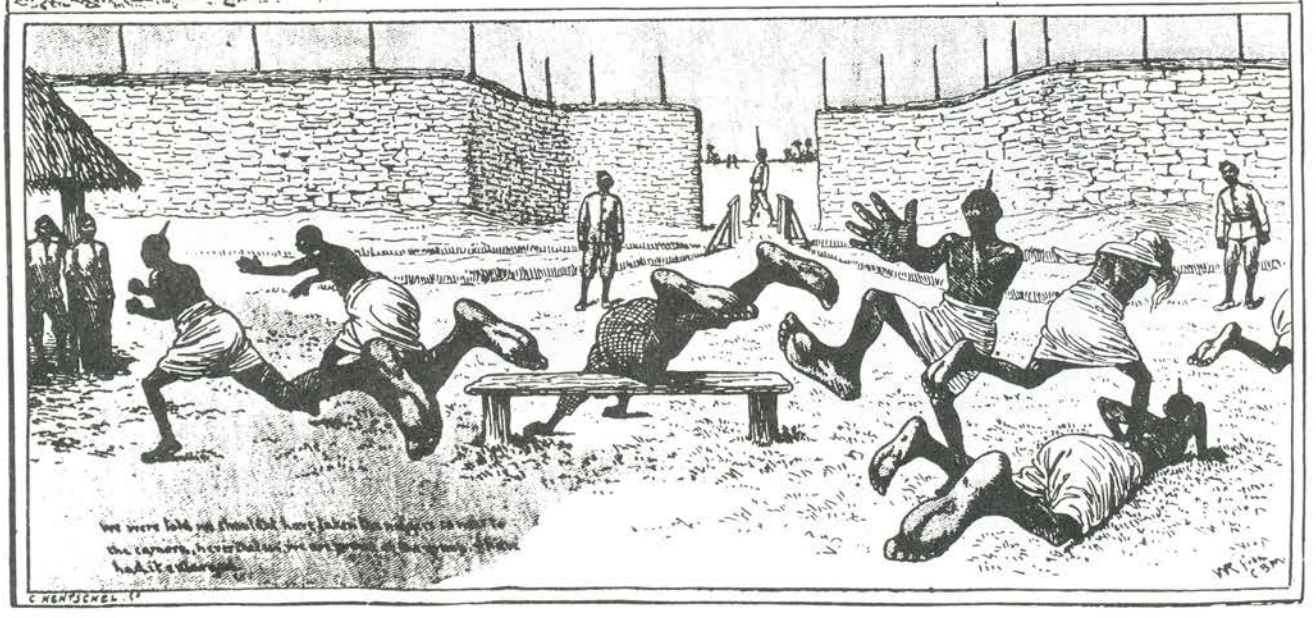


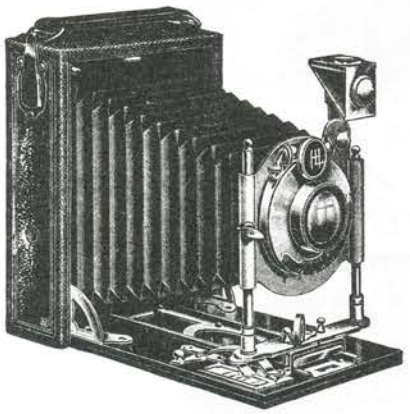
»Først ta'er du mig, saa ta'er jeg dig!«



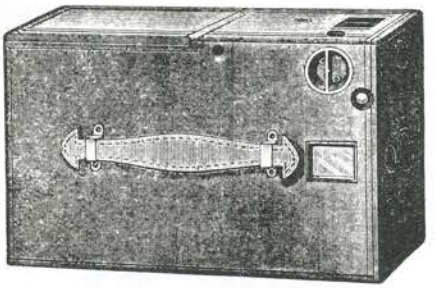
I denne belysning skal De bruge blænde 8, sir . . .







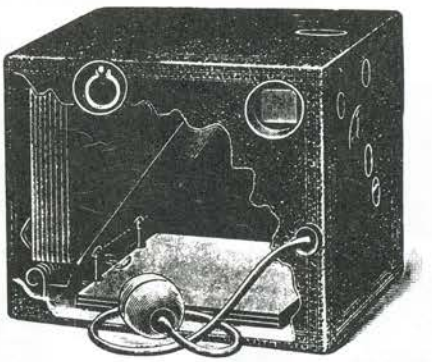
Folding Klito - 1900-20.
3 1/4x4 1/4".



No.4 Folding Weno Hawk-Eye, 1902.



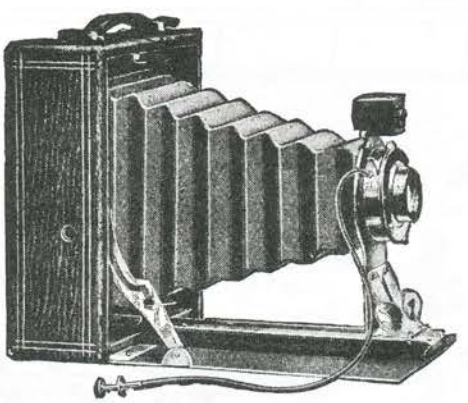
Ernemann Refleks.



Magazine Cyclone No.4.
3 1/4x4 1/4".



Premo Folding No.1. - 1905.
4x5" pladekamera.



Pocket Seneca No.3A - ca.1908.

Magnium Lamper

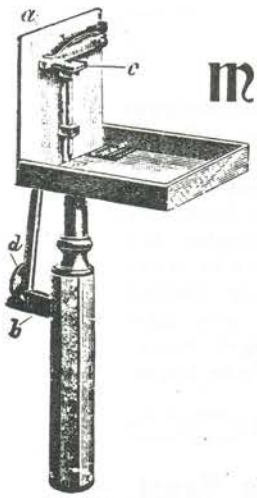
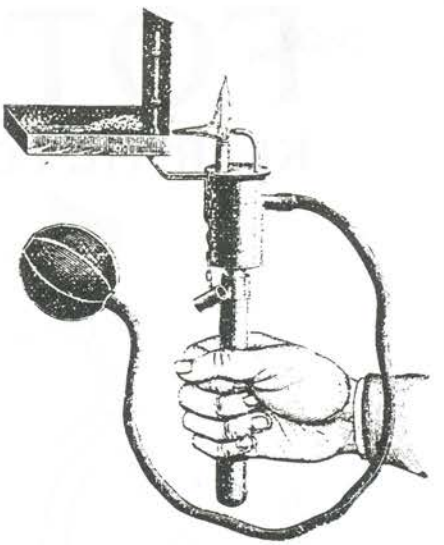
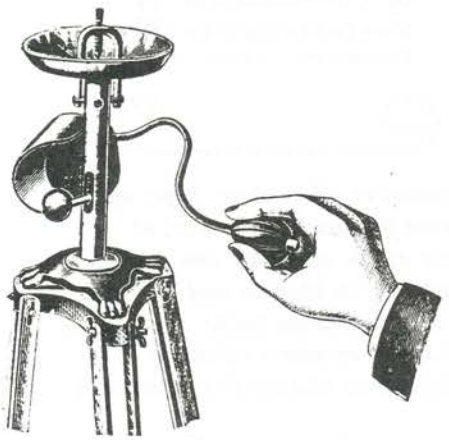


Fig. 68

„Elektra“
(Fig. 68)

Udmærket og nem Lampe til Øjebliksoptagelser i Værelser etc.; man anbringer et Kvantum *Lynpulver* i Skaalen, dette antændes ved Hjælp af en Stift, der slaar ned i Knaldsats.
Pris med Bold og Slange til pneumatisk Udløsning
Kr. 5,00




Fig. 69

„Lumen“
(Fig. 69)

Anvendes som Elektra.

Kr. 5,00

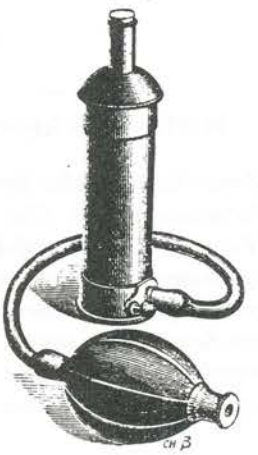



Fig. 2908.


Fig. 2906.

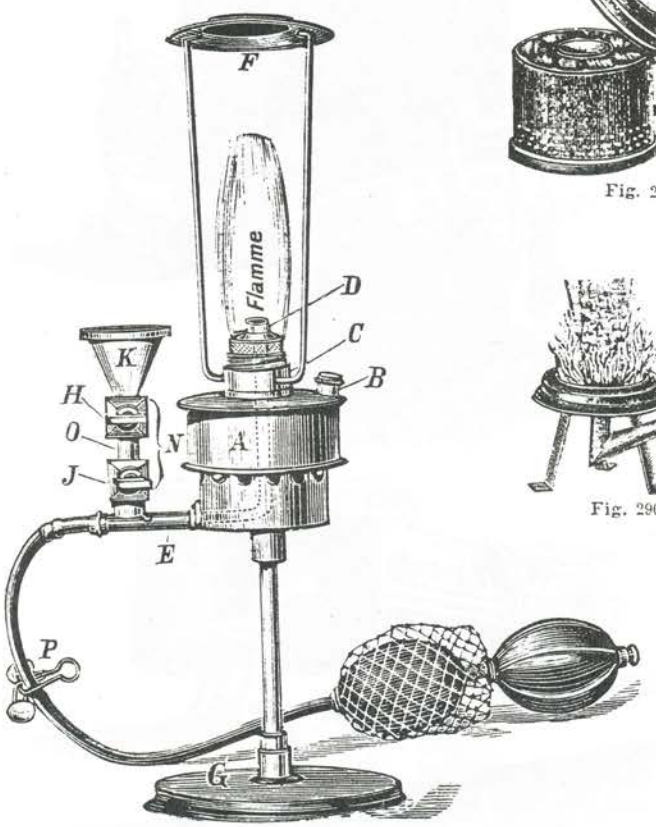
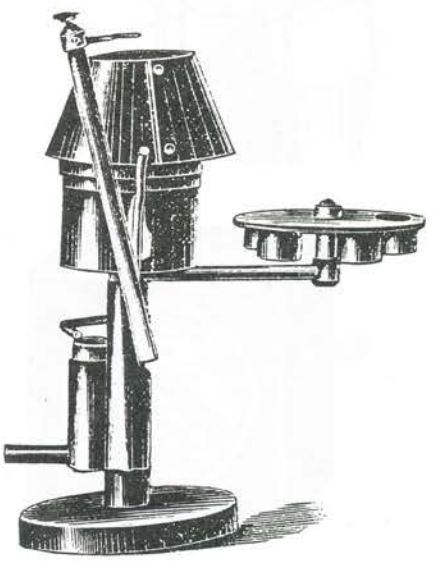
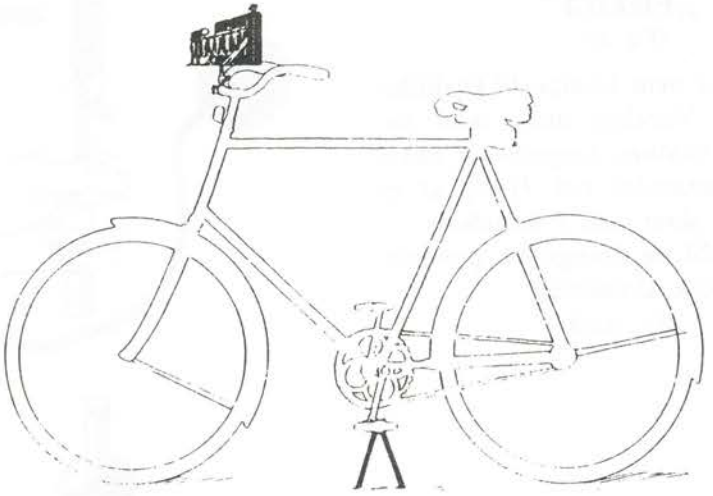



Fig. 2909.



FOTOBEN

KLAR TIL FOTOGRAFERING

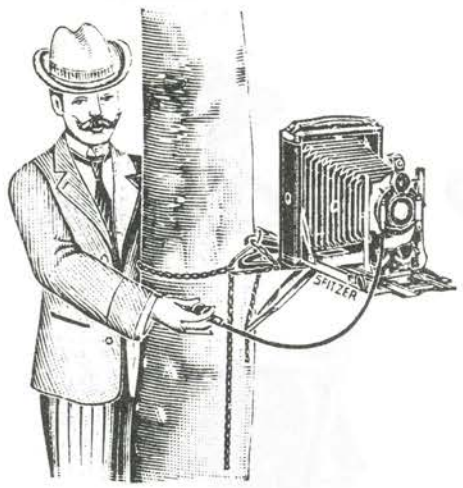


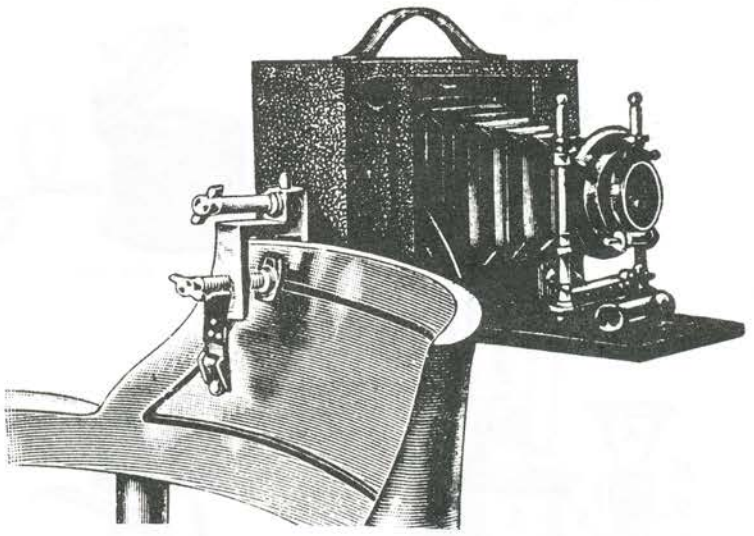
Fotoben overflødiggør Trefoden, er billigere og ikke større end det kan anbringes i Cycletasken eller Lommen. Gevind Diameter 8,5 mm passende til tyske Apparater og Gevind Diameter 7 mm passende til engel. Apparater haves paa Lager.

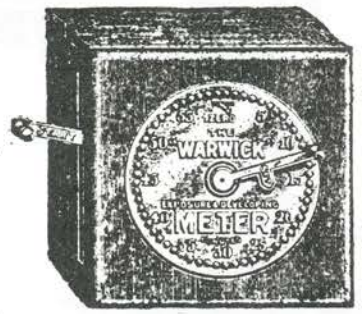
Vesterbros Tapet- & Farvehandel A/s
Vesterbrogade 25
Telefon-Nr.: Vester 4037

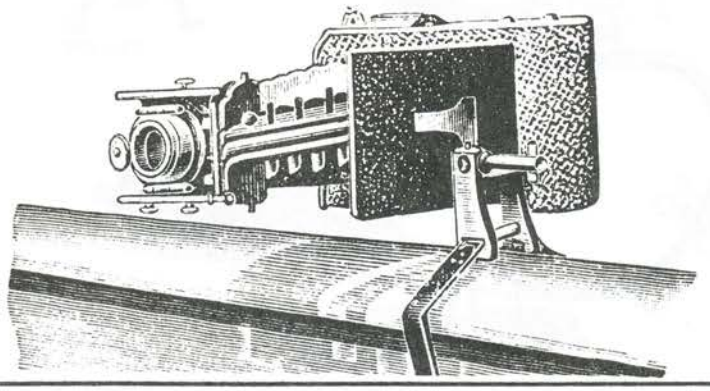
MØNSTERBESKYTTET OG INDREGISTRERET

Mange hjælpemidler for amatøren så dagens lys, bl.a. gjorde indehaveren af "Vesterbros Tapet og Farvehandel", Hr. Chr. S. Jacobsen en opfindelse, som var kærkommen for mange amatører, et "Fotoben", en fortræffelig nødhjælp på cykeludflugter som gør, at hele cyklen anvendes som stativ. Apparatet består af to dele, en støtte-gaffel på hvilken pedalen kan hvile og en klemme med gevindstykke til at skrue på styret, således at kameraet kan komme i den sædvanlige højde. Naturligvis kan dette "Cykle-stativ" ikke sammenlignes med et stabilt træstativ, men det er yderst enkelt og praktisk, let og bekvemt at føre med sig i lommen. Alle amatører anbefales at aflægge forretningen et besøg - apparatet koster 8 kr. 50 øre.





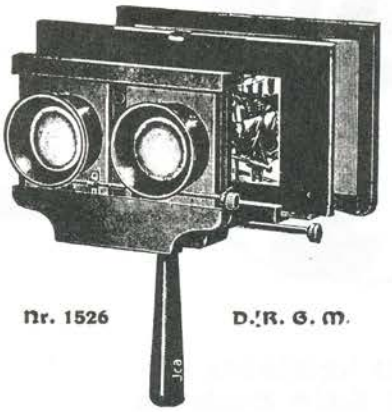






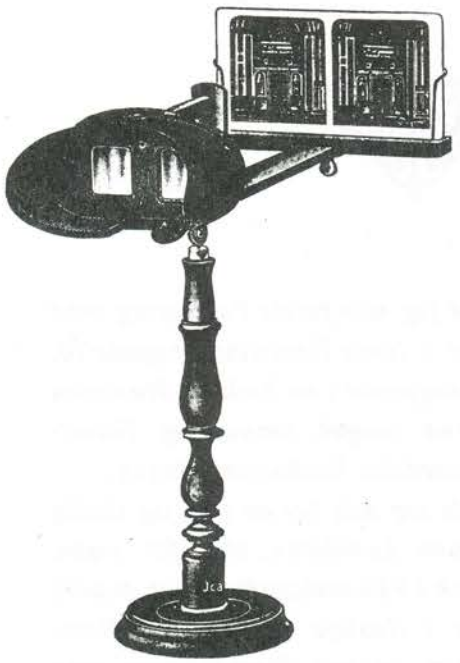
Nr. 1525

Ica-Universal-Stereoskop

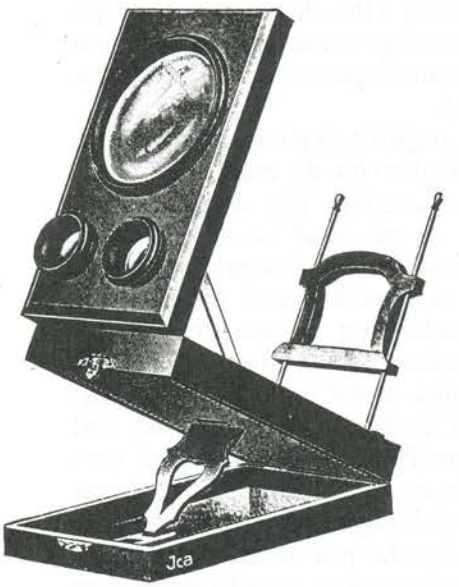


Nr. 1526 D.R.G.M.

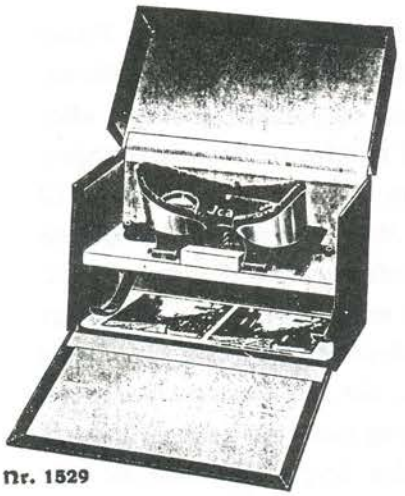
Ica-Ortho-Stereoskop







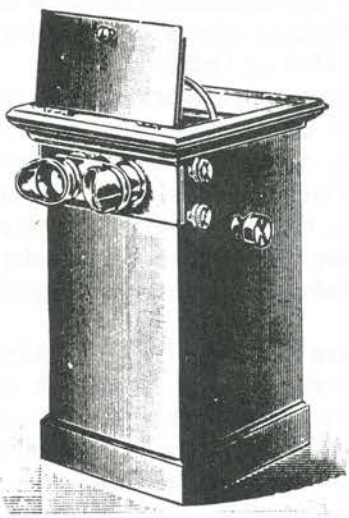
Pantoskope



Nr. 1529

Idealoskop

für Stereobilder bis 9×18 cm



Nr. 1530

Revolver-Stereoskop

für Stereobilder 9×18 cm



REIMERT KEHLET

Den senere så legendariske fotograf, Reimert Kehlet åbnede den 15. oktober 1912 for anden gang en lille forretning med amatørartikler i Niels Hemmingsensgade 4. Han udsendte et righoldigt salgskatalog (16), hvori der er nogle personlige bemærkninger om hans forventninger til en amatørfotograf:

"Amatørfotograferne rekrutteres jo i Reglen fra de mere intelligente Samfundslag, idet der jo kræves en vis Norm af Intelligens for at kunne forstaa Fotograferingen og til at have Interesse for Naturens Skønhed og fæstne disse Skønhedsindtryk paa Pladen. Af denne Grund er det ogsaa en Behagelighed daglig at beskæftige sig med dette Publikum, og det skal være mig en Glæde, om jeg ved denne Vejledning kunde anspore flere til at tage fat paa Amatørfotografiens interessante og smukke Sport, som i høj Grad skærper Iagttagelsesevnen, og ved at udvikle sine Udøveres Skønhedssans skaffer os en stor Nydelse udover det rent daglige - Mad og Drikke".

Kataloget indeholder, foruden reklamer for forretningens varesortiment, mange gode råd til de vordende amatører bl.a. gives der anvisning på indretning af et mørkekammer. Skulle man være i yderste pladsnød gives følgende gode råd:

"De kan ogsaa om De foretrækker det, krybe ind i et Klædeskab og lade en anden dække til med et Tæppe, for saaledes krumbøjet at udføre den fotografiske Proces, - dette fraraades dog korpulente Personer, da det til Tider kan være ret vanskeligt at komme ud igen, og forøvrigt er Bunden i vore Klædeskabe ikke altid lige solide".

Sidegadeforretning

kontra

Strøgforretning.

I AARET 1906 *startede jeg min første Forretning med fotografiske Artikler i Niels Hemmingsensgade 10. Forretningen var beliggende i en Kælder,* ***Huslejen og Driftsomkostningerne meget smaa,*** *og Forretningen af denne Grund særdeles konkurrencedygtig.*

Efterhaanden samlede jeg mig her en god, og stadig voksende Kundekreds, men Lokalerne blev for smaa, hvorfor jeg lejede en Butik ***i Vimmelskaftet,*** *her maatte jeg give 10 Gange mere i Husleje end i Niels Hemmingsensgade, thi vil man bo paa Strøget, maa man betale det dyrt.*

Jeg indsaa dog snart, at jeg med mine billige Priser ikke kunde tjene tilstrækkeligt til at dække Udgifterne, og jeg havde som Udvej kun at forhøje Priserne eller flytte tilbage til en Butik med mindre Driftsomkostninger.

Jeg valgte da det sidste, og den 15. Oktober 1912 ***flyttede jeg igen til Niels Hemmingsensgade, denne Gang til Nr. 4,*** *hvor jeg lejede en mere passende Butik.*

Her har det vist sig at mit Salg er gaaet betydeligt frem, hvilket hovedsagelig skyldes Anbefaling fra Kunde til Kunde, og jeg takker dem, der saaledes har hjulpet til til min Forretnings Fremgang, og beder dem være forvisset om, at de ogsaa i Fremtiden trygt kan anbefale mig videre til Venner og Bekendte.

Med megen Agtelse

København 1915. *Reimert Kehlet.*

Københavns Fotografiske Amatørklub

KFAK 1895

Mange af de mere seriøst arbejdende amatører tilmeldte sig en fotoklub. Den mest kendte var KFAK's klub som blev stiftet den 13. november 1895 på hotel "National" i København, primus motor var bogtrykker Martius Truelsen med professor F.V. Thiele som klubbens første formand. Blandt klubbens medlemmer finder vi Louise Melchior, datter af Israel B. Melchior, og ivrig stereoskopfotograf. Hos fotograf Bech i Lille Kirkestræde havde man lejet mørkekammer fra januar 1896. Senere fandt man lokaler på Gl. Kongevej 96 under tagryggen. Det blev en meget aktiv og levende fotoklub, hvor medlemsskaren i de første 25 år udelukkende kom fra det bedre borgerskab, men efterhånden, som det fremgår af medlemsprotokollen, udjævnedes den sociale status.

"Amatør-fotografen"

Københavns Fotografiske Amatørklub's fineste adelsmærke blev udgivelsen af "Amatør-Fotografen" fra den 1. januar 1912 frem til 1919. Et usædvanligt klubblad, ofte med kunsttrykbilag, hvis trykkvalitet og redigering var i topklasse. Martius Truelsen, en uselvisk og rundhåndet sjæl, er den, som må bære den største ære. "Amatør-Fotografen" blev redigeret fra 1912-17 af Hans Waagø, 1918 af Axel Hjorth og 1919 af Herman Bente.

En generalforsamling

Den 31. marts 1918 skal vi overvære en årlig generalforsamling og i korte uddrag beskrive dens forløb.

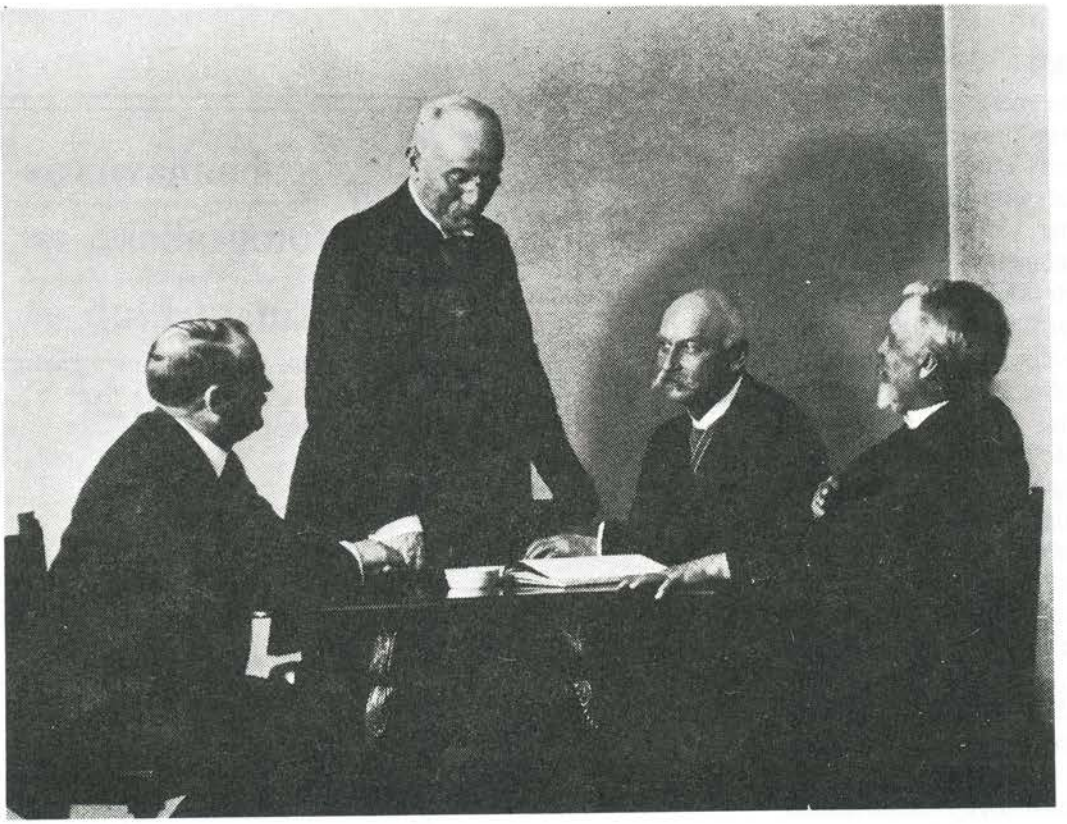
Bogtrykker M. Truelsen blev valgt som dirigent, hvorefter formanden, direktør Brodersen, aflagde beretning. Her gengivet i uddrag:

"Foråret 1917 afholdtes en udstilling, der havde vagt megen opmærksomhed og givet et overskud på 796 kr. 85 øre. Medlemstallet var steget til 180. Der var i vinterhalvåret afholdt møder hver torsdag med afvekslende foredrag,





KFAK første katalog.



Klubbens bestyrelse i 1906. William Truelsen, formanden C.J. Brodersen, prokurist Brusendorf og brandchef Liisberg.



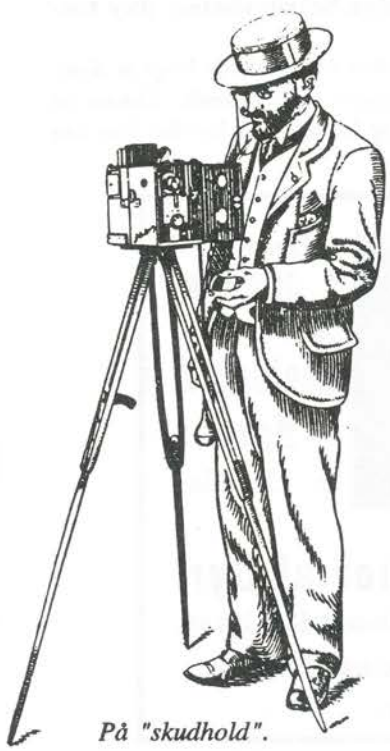
Instruktionsaften i København fotografiske Amatørklubs lokaler på Købmagergade 1905. Amatørfotograf H. Rom i midten af billedet forklarer og demonstrerer. Optagelse: Agfa lynlyspulver.



Bestyrelsen for KFAK samlet til billedbedømmelse. Optagelserne er fra klubbens 1. internationale udstilling af fotografier i Bredgade 29., fra den 22. april til 8. maj 1904.

Samling: KFAK - klub.

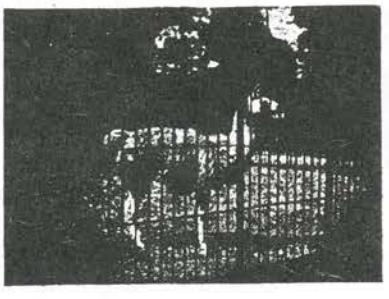
demonstration og forevisning af lysbilleder. Der var afholdt 2 kurser i bromolie under ledelse af fotograf N. Chr. Bang. Formanden rettede en tak til alle, som havde bidraget til arbejdet i det forløbne år. Klubbens financielle status var god med et overskud på 582 kr. 58 øre. Bestyrelsen blev genvalgt. Bestyrelsen består derefter af d'Herrer P.G.R. Bentzen, C.J. Brodersen, H. Brusendorf, A. Poulsen, E. Ridler, H. Rom, R.H. Stam og Orla Sæby; suppleanter er D'Herrer C. Reitzel og W.Truelsen; revisorer d'Herrer C. Frederiksen og M. Truelsen. Udstillingsudvalget består af d'Herrer Chr. Bertelsen, Chr. E. Hansen, W. Truelsen, Sigvart Werner samt klubbens formand og kasserer".
Sluttelig rettede formanden en varm tak til bogtrykker M. Truelsen for den støtte han ydede amatørfotografien ved at udgive "Amatør-Fotografen" og den overordentlig smukke udførelse, han ofrede på dette blad. Videre hedder det:
"Torsdag den 4. april holdt docent Dr. phil Chr. Winther i Teknologisk Instituts bygning et meget interessant foredrag for klubbens medlemmer om "betragtning af billeder" hvorefter Polyteknisk Læreanstalts fotokemisk-fotografiske laboratorium blev forevist. Mødet var talrigt besøgt".
Denne velfungerende amatør-klub, som stadig er aktiv, fostrede mange fremragende amatørfotografer bl.a. H. Waagø, men ikke mindst Sigvart Werner (17), en del amatører blev endog kendte erhvervsfotografer.



På "skudhold".

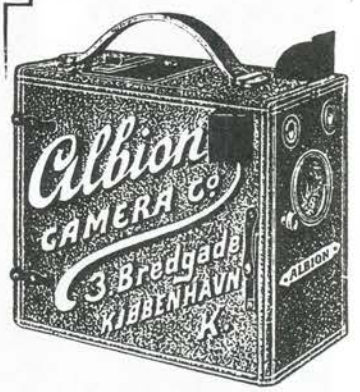
EKSPEDIENTENS OG SÆLGERENS 10 BUD

1. **Vær elskværdig.**
   (Man foretrækker altid at købe, hvor Ekspeditionen er behagelig — man køber helst af den, der viser at han kan lide een. Stræb derfor at gøre et godt Indtryk paa Kunden. Vær ogsaa soigneret og kultiveret — uden at være affekteret, og sørg for, at Kunden i Dem finder et dannet Menneske, der er opsat paa at vinde hans Velvilje. Tal smukt og korrekt).
2. **Kend nøje de Ting, De handler med.**
   (Varens Art, Oprindelse og Historie maa Ekspedienten kende. I Deres Fritid maa De udarbejde en Oversigt over Varerne).
3. **Diskutér ikke med Kunden. Benægt ikke hans Paastande.**
   (Det gælder om at vejlede Kunden, han vil ikke belæres om, at han tager fejl. Paastaaelighed fremkalder kun Uvilje).
4. **Læg enhver Ting klart til Rette.**
   (Brug ikke indviklede Sætninger, forklar alt saaledes at den jævneste Kunde saavel som den begavede Kunde faar klar Besked — uden Omsvøb. Glem ikke, at en Kunde ofte ønsker at anses for klogere og i hvert Fald ikke kan fordrage at blive korrexet).
5. **Stik ikke noget under Stolen, men vær oprigtig.**
   (Lyv ikke, overdriv ikke. Det, De siger, maa have fast Bund i Virkeligheden. Kunden skal have Følelsen af, at De er fuldt oprigtig og gerne ønsker hans Tillid).
6. **Vær bestemt og ordholdende.**
   (Deres Ord bør være saa godt som en underskreven Erklæring).
7. **Husk Navne og Ansigter.**
   (Ikke alle har den Evne, men den maa udvikles. Opnotér derfor Kendemærker og Ejendommeligheder ved Kunden, og Deres Hukommelse vil udvikles).
8. **Benyt saalidt som muligt „Jeg"-Form.**
   (Lad Talen dreje sig om Kunden og ikke om Dem selv. Forretningen er vis for alle andre end Principalen).
9. **Hav Tillid til Dem selv og Varerne.**
   (Tro paa Forhaand paa Succes — en Succes begynder med Deres egen Tro paa den. Regn hellere med at skulle sælge for Kr. 50.- end for Kr. 5, og vær derfor glad og optimistisk ved Forretninger. Det er smittende).
10. **Vær værdig og menneskelig uden Selvdyrkelse. Sky Udflugter som Pest.**
    (Husk De er antaget som »Menneske«, ellers kunde man jo bruge en Katalog. Vær derfor levende, interesseret, begejstret og forstaaende. Kunden vil altid søge den Ekspedient, han kan lide, og kommer helst kun dér, hvor han sætter Pris paa Ekspeditionen).



Omkring
1. Juli d. A.
arrangeres i
Zoologisk Have
en Udstilling
af
Amatørfotografier af Dyr,
forbundet med **Præmieæskning.**
Flere fremragende udenlandske Udstillere vil deltage.

I have det største Udvalg her i Landet af alt til Amatør-Fotografien henhørende



TELEFON 8172

Vort illustrerede Katalog sendes gratis og franko

MODEL 1928



viser paa

3

SEKUNDER

den

rigtige Belysningstid.





Lad Julegaven blive en

"Kodak"

saa er De sikker paa at vække varig Glæde — tænk blot paa alle de morsomme Billeder, som samles i Tidens Løb og holder Minderne i Live!

Priser fra Kr.. 10,00.

Chr. Jensen
Vestergade
Søsted



til Viden-
skab,
til Kunst,
til Mikro-
fotografi,
til Astro-
fotografi,
til al
teknisk
Brug,

ıkker,
ær,



Reklameeksempler fra 1912-1915.



Skriv Dato paa Deres Negativer!

Gør Deres Optagelser dobbelt værdifulde ved paa Negativets Margin at notere det allervigtigste:
hvem, naar, hvor,
De kan gøre det samtidig med Optagelsen, naar De bruger en

Autograf Kodak

KODAK AKTIESELSKAB
ØSTERGADE 1 TELEFON 6202 KØBENHAVN

Danmarks Fotomuseum

Kodak Folding m.m.

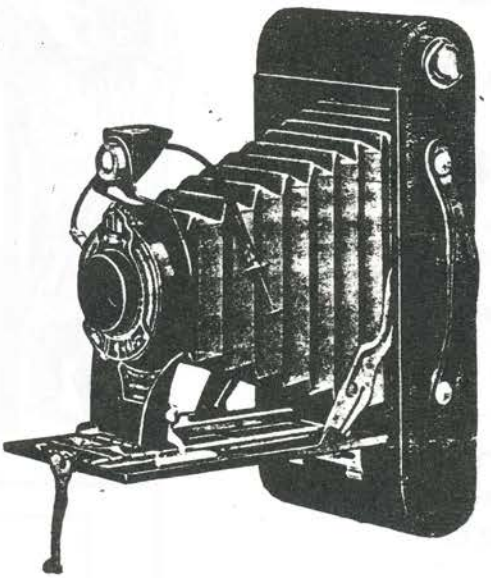


Kodak Folding mm.

Den Første Verdenskrig virkede stimulerende på udviklingen af fotografiapparater og udstyr. Tyskland var blevet den førende leverandør i Europa. Over 50 fabrikker producerede kameraer til et stadigt voksende amatørmarked. I Amerika havde det verdensomspændende firma KODAK en markedsandel på 90%, men var ikke leveringsdygtig til Danmark under krigen. Det var stadig sådan, at man valgte kamerastørrelse i forhold til sit endelige billedformat. Nye tekniske frembringelser blev præsenteret på stribe.

Kodak lancerede i 1914 Autographic Kodak. Apparatet brugte specielle film, som havde karbonpapir imellem filmen og underlagspapiret. Med en lille stålgriffel kunne man notere motivets art. Vest Pocket-kameraet (1912) til 127 film blev en formidabel salgssucces ligesom tilsvarende tyske fabrikater såsom Picolette og Ernemanns Bob. I 1916 fremstillede Kodak det første kamera med indbygget afstandsmåler, koblet direkte til afstandsindstillingen.

Efter verdenskrigens afslutning stod en ny epoke for døren: de mindre formater og handige kameraer! Fotohandleren havde sandelig besvær med at håndtere de mange film- og billedformater. Men stadigvæk førtes rullefilm i mange størrelser og planfilm i endnu flere formater. Planfilm og plader, som førtes på lager, kunne have følgende formater: 4,5x6, 6x9, 6,5x11, 8x10,5 9x12, 8x14, 10x15, 10x16,5, 12x16,5, 13x18 og 18x24 cm.



Ethvert Negativ, som er værd at fremstille, er værd en Dato og en Titel, om ikke af anden Grund, saa for senere Identificering. Værdien af Autograf Indretningen ligger deri, at Dato og Titel findes paa selve Filmen, saa at man Aar efter ikke behøver at være i Tvivl om Tid og Sted for Optagelsen. Alle Folding Brownies og Folding Kodaks, med Undtagelse af Stereo Kameraet, har paa Bagsiden en lille Klap, der dækker en Aabning, hvorigennem man kan skrive paa det røde papir, som beskytter Filmen. Naar Optagelsen er foretaget, holdes Klappen nogle faa Sekunder aabnet for Lyset (ikke mod Solen). Ved Fremkaldelsen staar det skrevne da i sorte Træk paa Negativernes blanke Mellemrum.



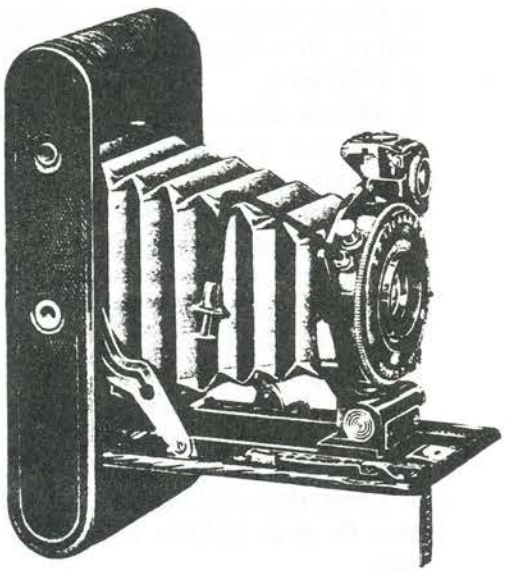


Brug altid

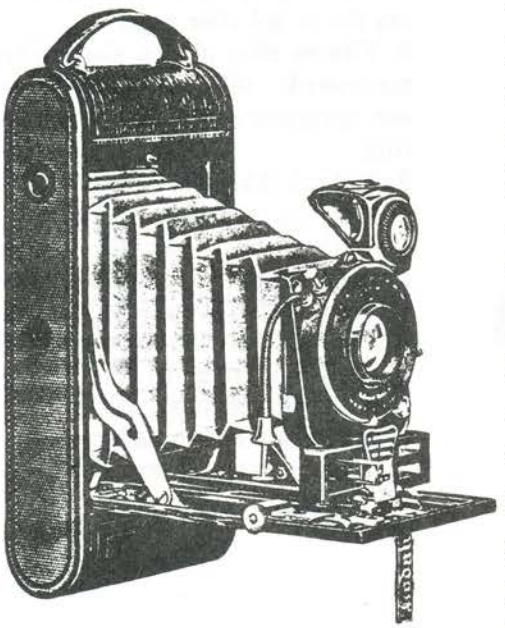
"Kodak" Film

Dersom De havde en »Kodak«!

1925



Nr. 1 Autograf Kodak Special



Nr. 1 A Autograf Kodak Special

Hvad er en »Kodak«? I det populære Sprog er »Kodak« og Kamera blevet samme Begreb, men ikke ethvert Kamera er en »Kodak«. Derfor maatte »Kodak« Fabrikkerne i sin Tid ved et Slagord fastslaa Kendsgerningen: »Naar det ikke er en »Eastman«, er det ikke en »Kodak«.

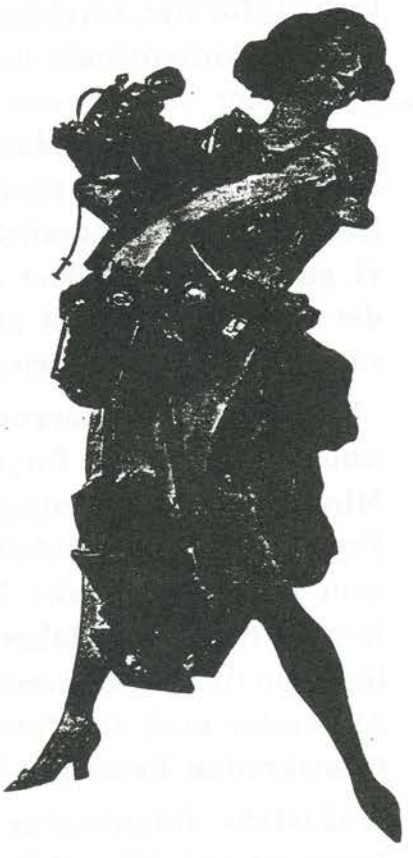
»Kodak« Kameraerne er specielt byggede med Amatørbrug for Øje. Aarelange Eksperimenter og Erfaringer, stadige Forbedringer og Moderniseringer har skabt de Typer, der Verden over har gjort »Kodak« Navnet berømt. At eje en »Kodak« er at være i Besiddelse af et Middel til med de færrest mulige Forudsætninger at frembringe et fotografisk Billede. »Tryk paa Knappen, vi gør Resten«, lød et andet verdensberømt Slagord, der karakteriserer et af de almindelige Kodak Apparaters ypperste Fortrin.

»Kodak« er Amatørens Kamera. Der er ved en Række Anordninger sørget for, at Begynderen efter blot et Par Minutters Undervisning kan benytte det uden at gøre Fejl. Enkelhed, Paalidelighed og Styrke er Egenskaber, som ethvert »Kodak« Kamera besidder, medens der iøvrigt findes »Kodaks« for enhver Smag fra de billigste op til de kostbareste, fornemt og delikat udstyrede Apparater med den fineste Optik, der tilfredsstiller de fremskredne Kenderes højeste Fordringer.

»Kodak« Kameraerne er praktisk indrettede. Amatøren vil paa ethvert Trin i sin Udvikling kunne finde en »Kodak«, der passer ham og med netop de Egenskaber, som svarer til hans Behov. Men selv med de enklest indrettede »Kodak« og »Brownies« kan der tages Billeder, som fotografisk og kunstnerisk staar fuldt paa Højde med Billeder, der er optaget med de fineste og dyreste Kameraer. Kun kan man med de billigere Kameraer ikke løse vanskeligere fotografiske Opgaver, man kan ikke gøre Øjebliksoptagelser under ugunstige Lysforhold eller foretage meget hurtige Eksponeringer.

Det ideelle kamera

1. Et forholdsvis lille kamera, og store billeder kan man naturligvis få indenfor rimelige grænser. Som særligt små i forhold til formatet kan nævnes Zeiss Ikons Icarette, 6x9, Kraus-Rolette og Cocarette, 5x8 cm, samt adskillige 9x12 kameras til planfilm.
2. Nu til dags er der stort udvalg i solide aluminiums-kameras.
3. Deckrullo Nettel samt enkelte rullefilmkameras springer automatisk op og er indstillet på "uendelig".
4. Uden afstandsindstilling kan kun tænkes små formater med ringe optik, uden lysstyrke, og kun med skarphed indtil en vis afstand.
5. Blænden er absolut nødvendig, da dybdeskarpheden ifølge naturens lov afhænger af den anvendte blændes størrelse.
6. En lukker af denne hastighed er let at skaffe, men det er ikke muligt at fremskaffe et negativ-materiale, der er tilstrækkeligt hurtigt, og som tåler et så enormt spillerum i belysningens virksomme værdi, som vil fremkomme ved variation imellem stærkt lys og svagt lys henimod aften i dårligt vejr.
7. En sådan anordning er praktiseret ved "Leica" kameraet, der i øvrigt har flere af de forlangte egenskaber og som, hvis man ikke er bange for at forstørre sine billeder, er noget nær det ideelle kamera.
8. Prisen vi nævner er naturligvis spøg, og er utænkelig for et kamera med flere af de ønskede egenskaber forenet i ét kamera.



Amatøren drømte ofte om det perfekte kamera. Hvorledes det skulle se ud og fungere, var der mange bud på, bl.a. dette fra begyndelsen af 1920'erne:

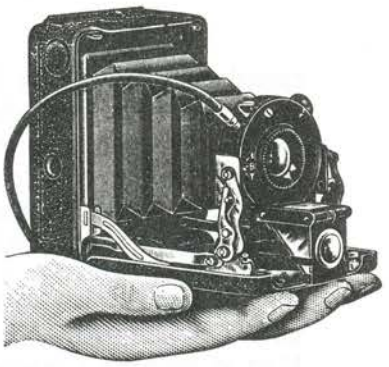
1. Så lille som vel muligt, og alligevel give ret store billeder, f. eks. i størrelse 9x12 cm.
2. Det skal være så let som muligt, og alligevel være solidt.
3. Det skal naturligvis være til at klappe sammen, men skal ved et tryk på en knap springe op og være færdigt til brug.
4. Der skal ingen afstandsindstilling være, men billederne skal være skarpe på enhver afstand.
5. Lysstyrken skal være så stor, at man får gode billeder selv i regnvejr.
6. Der skal ikke være nogen blænde, men dybdeskarpheden skal være lige stor, uden hensyn til afstand, med fuld åbning.
7. Lukkeren skal aldrig indstilles, men skal være i stand til på 1/1000 del sekund at gennemeksponere negativet, uden hensyn til, om det er sol eller regn.
8. Filmen eller pladen skal skiftes automatisk, således at mere end een optagelse er umulig på samme film.
9. Det må ikke koste mere end 10 kroner, og skal kunne købes på afbetaling med 1 krones udbetaling og 10 øre om ugen. Hvis ikke det er tilfredsstillende inden et år fra købet, skal det tages retur og de hafte udgifter til film o.s.v. skal refunderes køberen. Ja, et sådant kamera kunne sælges i masser. Ja, næsten i større tal end Fordvogne.

Men hvad kunne man få i virkeligheden?

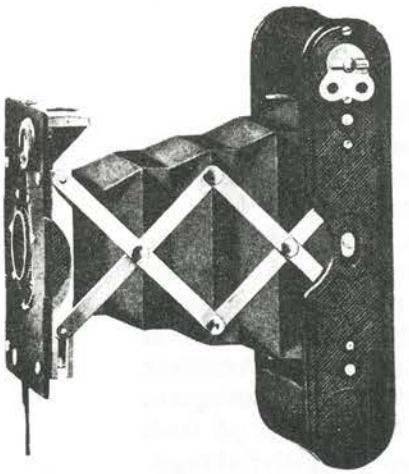
Amatørens hverdag

Amatørens sædvanlige format 13x 18 cm skrumper takket være forstørrelsesapparatet ind til 9x12 cm eller 6x9 cm. Næsten samtlige fabrikker fremstiller små kameraer fra 4,5 x 6 og mindre. Salget af disse apparater går i de første år alt for langsomt. Amatøren skræmmes over omkostningerne ved at lave forstørrelser på trods af besparelsen i negativforbruget. Man er også skeptisk overfor et så lille format, selvom man med kinofilm på 22x33 mm ser et fremragende resultat. Småbilledkameraets fordele og mangler kan kort beskrives således: dets ringe vægt og omfang er mest iøjnefaldende. Forholdet mellem et 9x12 cm kamera og et 4,5x6 cm er ca. 5:1. Størrelsesforholdet det samme. 9x 12 kameraet skal enten bæres i hånden eller transporteres i en taske, hvorimod de små kameraer uden besvær kan stikkes i lommen, nogle endda i vestelommen. Det samme gælder kassetterne, 12 fyldte kassetter er en tung pakke; hvorimod et tilsvarende antal småfilmkassetter let kan ligge i lommen. Anskaffelsesprisen er næsten den samme i begge tilfælde, men besparelsen ligger i de løbende udgifter til negativmateriale. En negativ-film eller plade koster ca. 1/3 af 9x12 størrelsen. På det optiske område er forbedringerne endnu mere indlysende. Det lille format og tilpasset brændvidde giver en langt bedre dybdeskarphed, eller ved samme dybdeskarphed en langt større åbning, herved kortere belysningstid. Dette faktum blev ofte undervurderet af amatøren. En anden fordom var frygten for det lille negativ og besværet med at forstørre. Det eneste man kunne anbefale var, at afprøve teknikken. Det skulle da hurtigt vise sig at ved en forstørrelse kunne man opnå helt andre billedmæssige muligheder f.eks. afskygning, blødtegning, fortoning for slet ikke at nævne glæden ved udsnitsforstørrelse. Et minus i regnskabet var dog det lille negativs sårbarhed. Negativfejl, beskadigelser af hinden m.m. var en ulempe, men her var retouche en redning. Mange amatører havde svært ved at skulle undvære den vidunderlige matskive - selv om en god rammesøger er fuldtud så god. Afstandsindstillingen var klart et problem i mange år, selv om de mange sindrige dybdeskarphedstabeller var en hjælp, men heldigvis havde Kodak allerede i 1916 fremstillet en koblet afstandsmåler - så hjælpen var på vej.

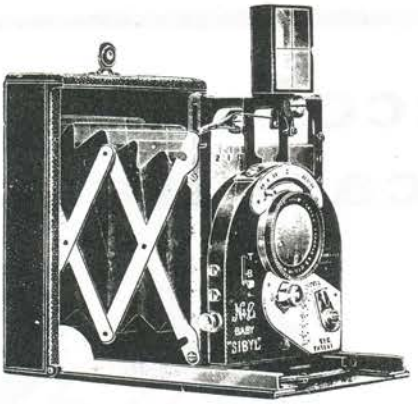




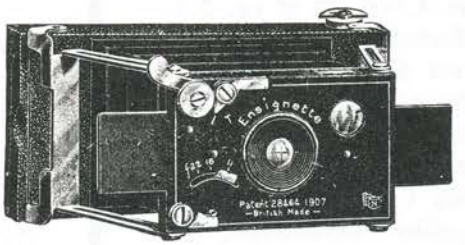
Vertikal Atom ICA, ca. 1909-25.



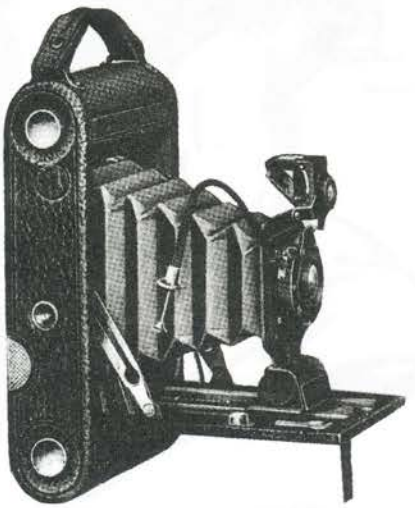
Vest Pocket Kodak kamera - 1912-14.
Kodak Anastigmat f:6,9. Kr.36,00.



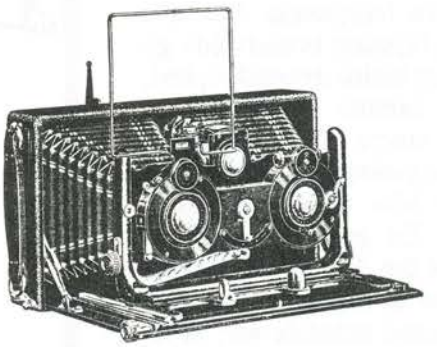
Baby Sibyl - ca.1912-35. 4,5x6 for plader eller film. Tessar f:4,5/75mm.



Ensignette - ca. 1910-30.

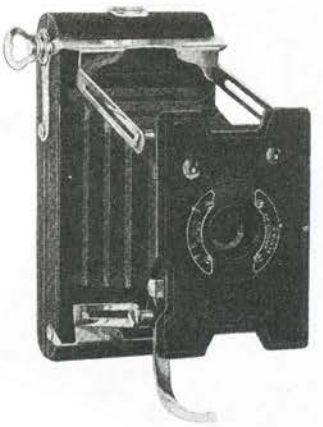


Kodak No.1 - 1914-27. 2¼x3¼"
120 rullefilm. Kr.36,00.

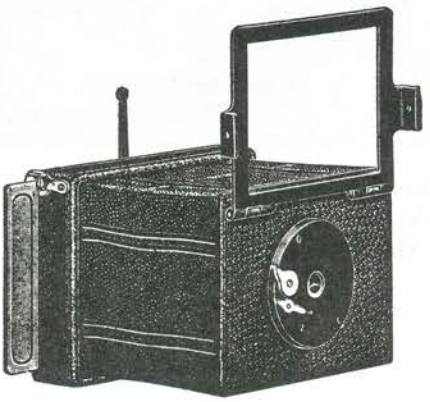


Stereo Ideal (651) - ca. 1910.
6x13cm plader. Tessar f:4,5.

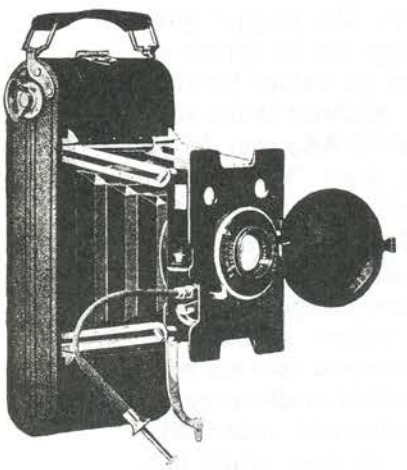




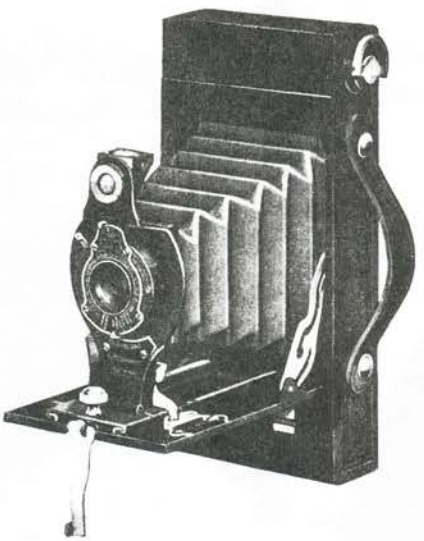
Vest Pocket No.1. - ca.1915-19.
6x9 cm. Kr.36,00.



Liliput - ca.1914-26.
4,5x6cm eller 6,5x9cm.



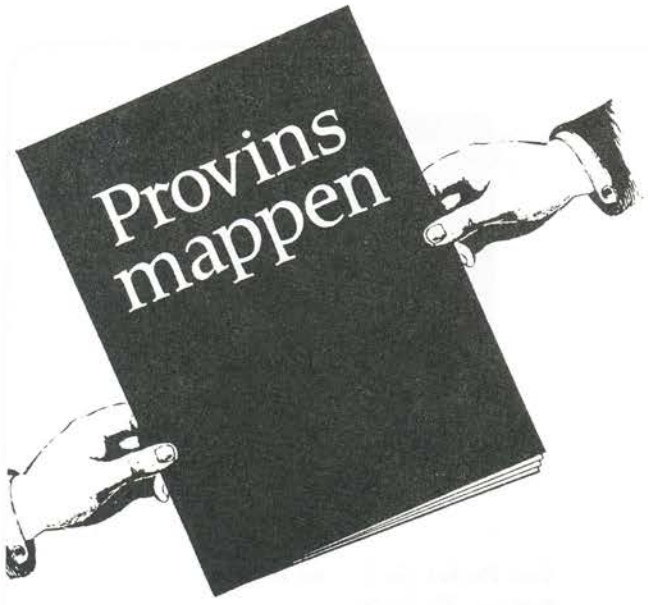
Vest Pocket No.2. - ca.1915-24.



Kodak No.2. - 1915-26. 2¼x3¼"
120 rullefilm. Kr.38,00.

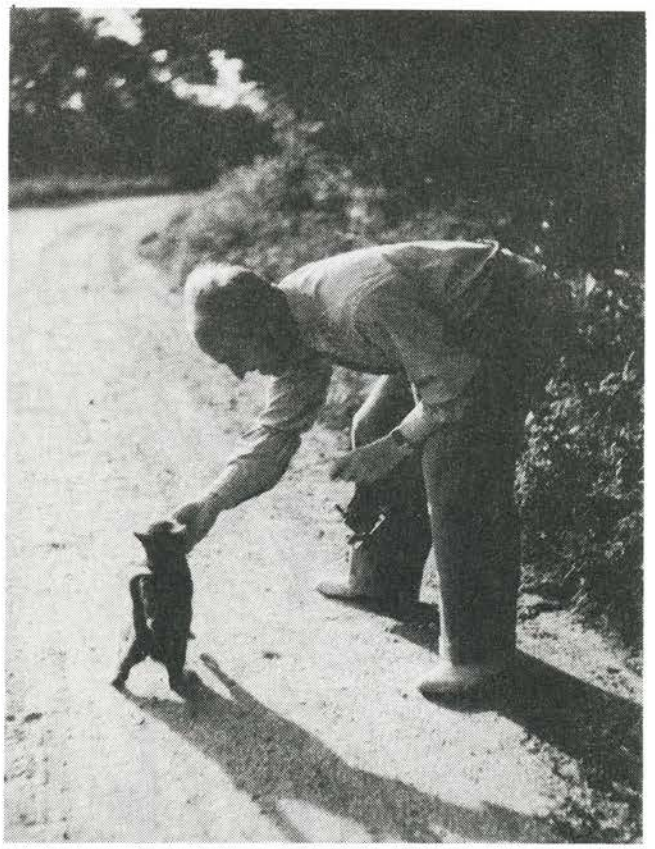


Piccolette - ca.1919-26. 4,5x6,5 cm,
127 film. Tessar f:4,5/75mm.



Provinsmappen

I 1923 blev en lille gruppe jyske fotografer enige om at oprette en fotoklub, som de kaldte Provinsmappen (18). Klubben skulle være et modsvar til KFAK, som de betragtede som noget "københavneri". PM's medlemmer blev rekrutteret over hele landet og talte både amatørfotografer og fagfotografer. Et af klubbens mangeårige medlemmer og stifter, viceskoleinspektør A. Johansen fastsatte nogle meget specielle medlemsregler. Klubbens medlemstal måtte ikke overstige 20, og man skulle indsende en prøvekollektion på 3 billeder, som skulle godkendes af en streng censurkomité. Man havde intet personligt samkvem. Provinsmappen cirkulerede blandt medlemmerne, som udelukkende skriftligt bedømmer hinandens billeder. En lille smagsprøve på disses strenge bedømmelse fremgår tydeligt af følgende:
"-det fortællende indhold er stærkt og mærkeligt", "billedet siger mig overhovedet intet", "interessant, set fra et pyroteknisk synspunkt", "morsomt og godt lavet".
Det viste billede var en elektrisk installation på en forkullet træ-væg. Provinsmappen blev på ingen måde den eneste i landet, mange fotoklubber tog idéen op, som blev en stor inspirationskilde for mange amatørfotografer. Medlemskontingentet var i mange år 2 kr. om året, men er dog steget til 30 kr. i dag!



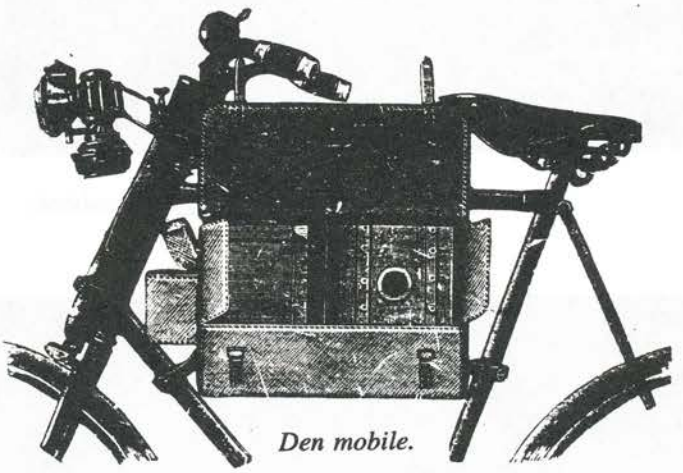
Provinsmappens primus motor skoleinspektør H. Johansen under en udflugt til Mols. Ca. 1938. Foto: Thomas Pedersen.



Som faglig leder ses Th. Weg. Foto: Thomas Pedersen. Ca. 1960.



Thomas Pedersen betragte et godt motiv. Foto: Weg. 1960.



Den mobile.



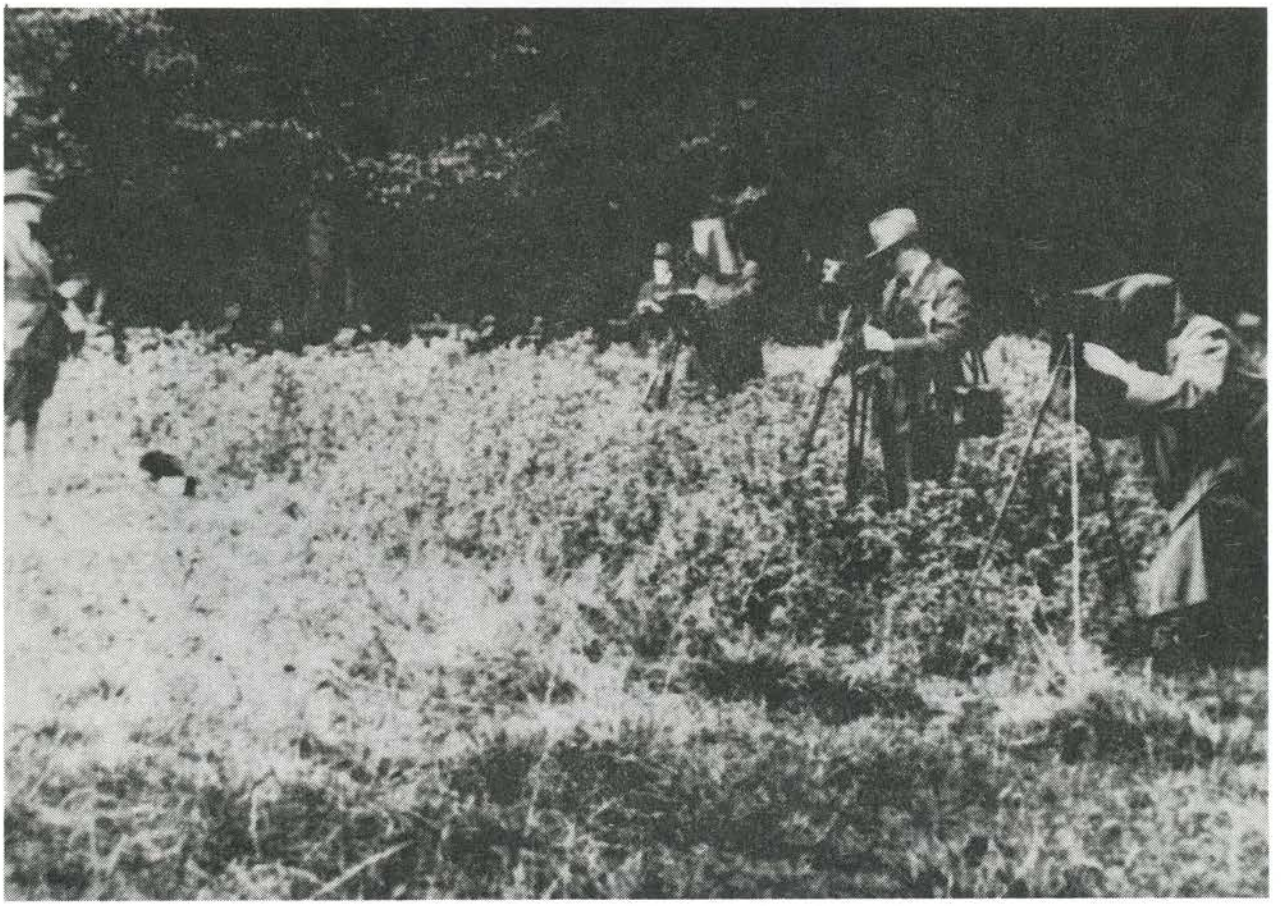
Medlemmer af Aarhus fotografiske Amatørklub ved Egens kirke sidst i 1930'erne. Foto: Thomas Pedersen.

Samling: Poul Pedersen, Århus.

Amatør-fotograferne!



Amatørfotografen arbejder i det jyske landskab.



Amatørfotografer på ARBEJDE!

Samling: Poul Pedersen, Århus.



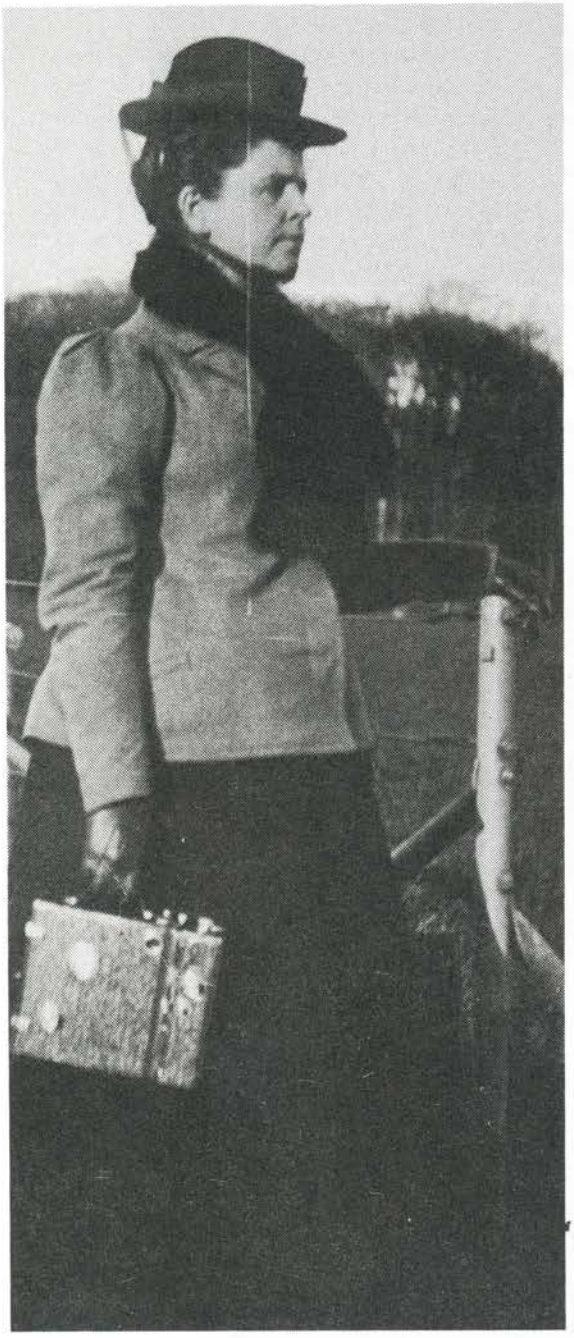
Amatøren "fanget" i en sommeraftenidyl. Samling: Peter Haagen



Måske er det skovridderen, som forsøger sig? Danmarks Fotomuseum

Amatør-fotografier

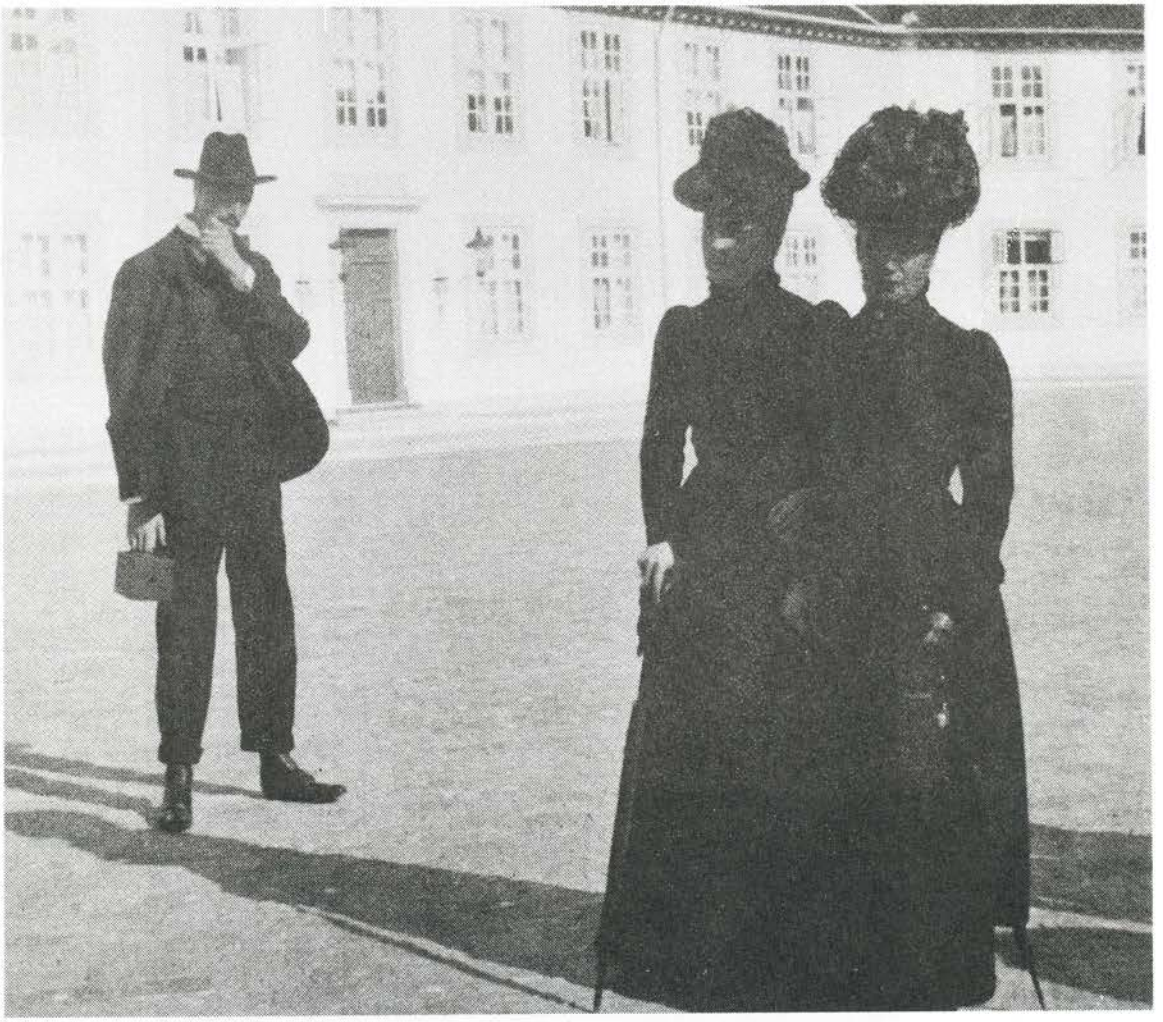
Heldigvis var klub-medlemskab ingen betingelse for at kunne udøve amatørfotografering. Udstyret med et box-kamera blev høj som lav i stand til at fastholde familiesammenkomster og daglige begivenheder. De færdige billeder kunne man sende til venner og bekendte - et væsentligt supplement til det skrevne ord. Amatørens muligheder for at fotografere "her og nu" episoden blev aldrig en konkurrent til fagfotografen, tværtimod. De bedste af disse amatørbilleder vil altid kunne give os en fornemmelse af en svunden tids elegance, elendighed, livsmod eller afmagt, men også en visuel oplevelse og samtidsforståelse.



Kvindelige amatørfotografer var sjældne - muligvis fruen til "Ordruphøj" nord for hovedstaden.



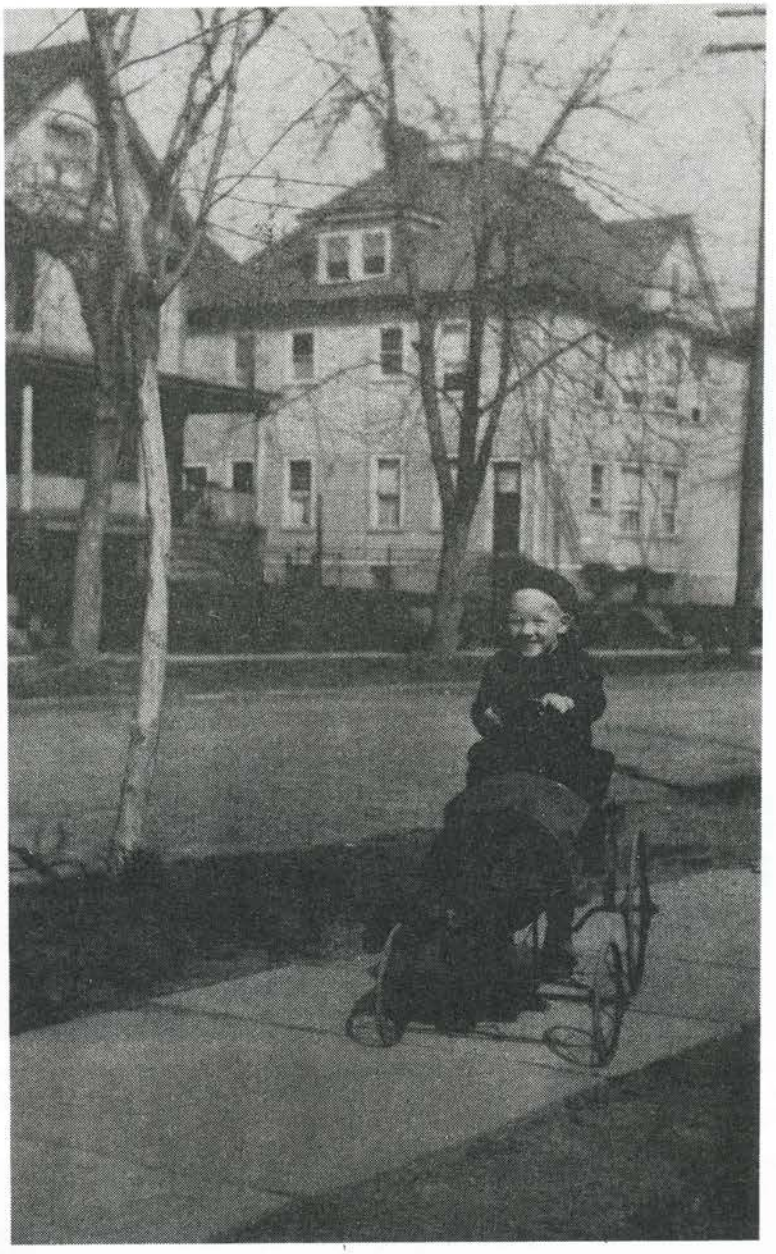
Prinsesse Alexandra af Wales var en ivrig fotoamatør. Ca. 1889. Foto: Mullins. Kgl. arkiv. Windsor slot.



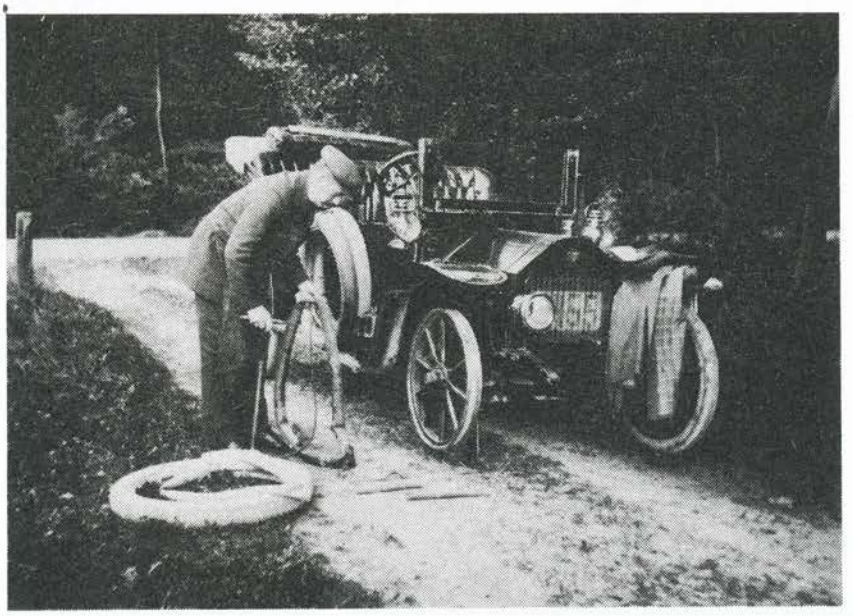
Prins Christian, (senere Christian X) tager bestik af et motiv. Damerne er dronning Alexandra af England og kejserinde Dagmar af Rusland med et Panoram Kodak, som nu befinder sig på Danmarks Fotomuseum. Fredensborg 1901. Det kgl. Bibliotek.



Træd varsomt, vandet er koldt, og snart er du i kassen. Lønstrup strand 1911. Foto: P. Elfelt. Det kgl. Bibliotek.



Fars dreng har fået bil. Samling: Svenn Hugo.



Dyrlægen er mistet "pusten". Præstø ca. 1922.

Samling: Niels Weitemeyer.



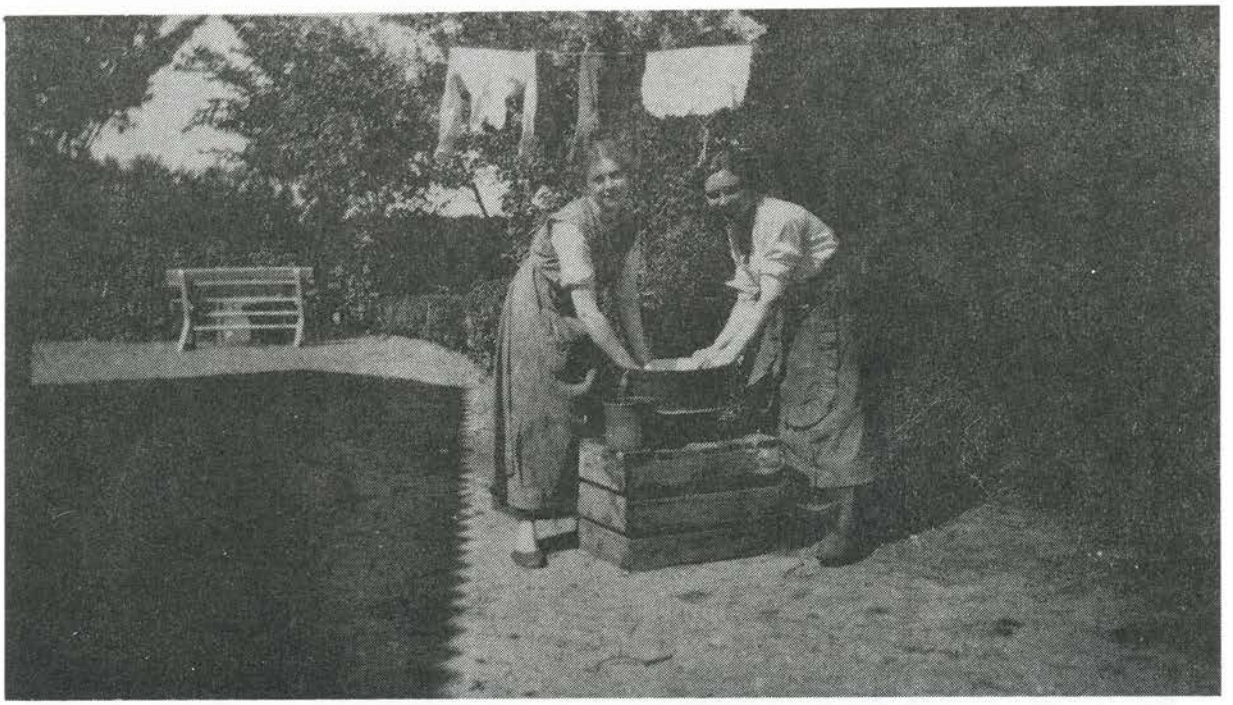
Fra en københavnsk baggård. Gæsterne skal foreviges.

E Olsen
Amatørfotograf
Baugensgade 10 II
N.



En omgang hjerterfri - er ikke til at kimse af!

Samling: Tune Laug.



Så gør vi sådan, når vi vasker vort tøj! Samling: Svenn Hugo.



Optagelse fra baggården på Nørrebro.



To piger "aftaget" i fotofirmaet Budts Müller's gård 1897.

Samling: F. Berendt.



Faders stolthed. Fotografi fra haven. Samling: Svenn Hugo.



Familieidyl foran huset.



Strandbilleder er altid et oplagt motiv for amatørfotografen. Samling: F.B.



Det er FLAGDAG og man er på langfart. Hadsund. Ukendt fotograf.



Fire damer på skovtur - med én herre?



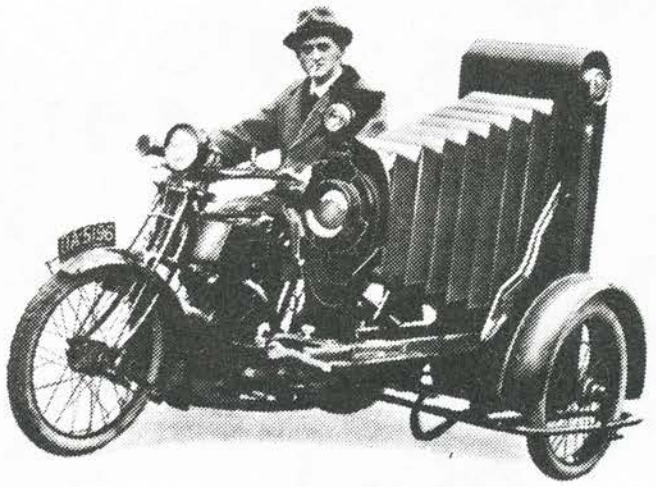
Tante ét og tante to. Samling: Svenn Hugo.



Hele familien har taget "professionel" opstilling for amatørfotograf E. Olsen. København.

Samling: Tiene Laug.

Nogle rejsevink



"En særlig ivrig amatør har i forsommeren 1927 ønsket at meddelagtiggøre andre lidelsesfæller i de fotografiske problemer, en længe ønsket ferierejse kan give. De skønne feriedage nærmer sig, som det plagede dagligdagsmenneske, desuden fotoamatør, allerede i lang tid har længtes efter. Længe i forvejen har han lagt planer og studeret prospekter og kort. Drømmen om skønne, solrige dage, om det ubundne ophold i naturen, bliver nu til en vished hos hine lykkelige, som kan tillade sig i længere eller kortere tid - alt efter rejseomkostninger. Den ene vil foretrække havet, den anden heden og nogle lykkeligere vil vælge syden, som længe har været deres hemmelige ønske og mål. Alle ønsker de sig de bedste optagelser. Men hvorledes ser det ud i virkeligheden. Efter ferien skælder og smælder den ene over det anvendte filmmateriale, som har ødelagt alt for ham, en anden gør det samme over et bestemt plademateriale, som han til sin ulykke bestemte sig til kort før rejsen, eller muligvis har objektiv eller lukkeren gjort strejke, og bæstet har ikke været til at få i orden igen o.s.v. Sådanne klager er efter ferien ikke sjældne. Og hvem af os er det ikke gået på lignende måde? Dette har som regel sin årsag deri, at ferietiden bringer os noget usædvanligt, at man til negativmateriale må anvende noget ganske særligt, hvormed man aldrig har arbejdet med før. Fordi en eller anden ven har arbejdet med denne eller hin plade eller filmmærke, og fået gode resultater, glemmer man, at man først må indarbejde sig med hvert nyt materiale og først lære dets ejendommeligheder at kende. Dette sker først efter at have taget en mængde optagelser, og det er derfor en stor fejltagelse at medtage et sådant materiale uden en forudgående nøje afprøvning. Det må derfor indtrængende tilrådes, at man til en rejse kun medtager det negativmateriale, som man er vant til at arbejde med. Selv eet og samme fabrikat kan svinge betydeligt i kvalitetsgodhed, og dette er navnlig tilfældet med mindre fabrikkers produkter. Prospekter og anbefalinger er jo meget nyttige, men som regel mest for fabrikanten selv; thi hovedbetingelsen er, at man forsøger selv. Man skal endvidere ikke begive sig på en rejse med et kamera, som man ikke i forvejen har gjort sig fortrolig med. Noget, der ofte volder vanskelighed, er den rigtige afstandsbedømmelse. Indstillingstabeller er jo ganske nyttige, men det bedste vil altid være, forud at øve sig i bedømmelsen af den rigtige afstand, thi selv om man har afstandsmålere, som for øvrigt er ganske fortrinlige, så vil der dog forekomme tilfælde, hvor man ikke kan få tid til at anvende en sådan. For det meste fordrer et godt billede en ikke ringe overvejelse og tankearbejde forud. God rejse!"

Det var godt
at jeg havde
Tonafix



ellers var mine Billeder
ikke bleven saa gode
Faas overalt

Enefabrikanter:
Emulsions-Papir-Fabriken
„MERKUR"
Carl Poulsen & Sønner
København Valby

MERKUR
FOTO

Agfa

Actien-Gesellschaft für Anilin-Fabrikation
Fotogr. Afdeling BERLIN S.O. 36.

BERLIN, 1. Januar 1923.

Agfa Filmpakker og Rullefilm

Fritblivende Højfølsom, gloriefri, farvefølsom.

	4,5 : 6	4,5 : 10,7	6 : 9	8 : 10,5	9 : 12	10 : 15 cm
Kr.	1.75	2.85	2.60	4.70	5.30	7.–

per Pakke til 12 Optagelser.

*)	4 : 6,5	cm	A	til 8	Opt.	. .	Kr.	1.30
*)	4 : 6,5	„	AB	„ 6	„	. .	„	1.05
*)	4 : 6,5	„	AB	„ 12	„	. .	„	2.10
	3,5 : 5,5	„	O	„ 6	„	. .	„	1.05
	6 : 6	„	B 1	„ 6	„	. .	„	1.05
	5 : 7,5	„	N	„ 6	„	. .	„	1.30
*)	6 : 9	„	B 2	„ 6	„	. .	„	1.30
*)	6 : 9	„	C	„ 6	„	. .	„	1.30
*)	6 : 9	„	C	„ 12	„	. .	„	2.60
	6,5 : 11	„	D	„ 6	„	. .	„	1.60
	6,5 : 11	„	D	„ 12	„	. .	„	3.20
*)	8 : 10,5	„	E	„ 6	„	. .	„	2.35
*)	8 : 10,5	„	E	„ 12	„	. .	„	4.70
*)	8 : 10,5	„	F	„ 6	„	. .	„	2.35
*)	8 : 10,5	cm	F	til 12	Opt.	. .	Kr.	4.70
	7¹/₄ : 12,5	„	M	„ 6	„	. .	„	2.85
	7¹/₄ : 12,5	„	M	„ 10	„	. .	„	3.95
	8 : 14	„	G	„ 6	„	. .	„	2.85
	8 : 14	„	G	„ 10	„	. .	„	4.75
	9 : 9	„	H	„ 6	„	. .	„	1.80
	9 : 9	„	H	„ 12	„	. .	„	3.60
*)	10 : 12,5	„	I	„ 6	„	. .	„	2.85
*)	10 : 12,5	„	I	„ 12	„	. .	„	5.70
*)	10 : 12,5	„	K	„ 6	„	. .	„	2.85
*)	10 : 12,5	„	K	„ 10	„	. .	„	4.75
	12,5 : 10	„	L	„ 6	„	. .	„	2.85
	12,5 : 10	„	L	„ 12	„	. .	„	5.70

per Spole.

Ved Bestillinger maa den ønskede Spolelængde stadig opgives nøjagtigt; desuden maa man ved de med * forsynede Formater, der leveres i forskellige Spolesorter, absolut tillige opgive Bogstavet.

„Agfa" Rullefilm i Sorterne A, B, D, E og G passer, som Stemplingen viser, ogsaa til Kodak-Autographic Kameraer.

Agfa Röntgenfilm, præparerede paa begge Sider.

	9 : 12	13 : 18	18 : 24	24 : 30	30 : 40	40 : 50	35,5 : 43 cm
Kr.	4.50	8.30	14.40	26.10	43.90	76.50	64.80 per Dus.

Agfa Röntgenfilm til Tandfotografering.

med Hinde paa den ene Side	3 : 4 cm	Kr. 2.50	per Karton a 12 Stykker i Enkeltpakning.
	4 : 5 „	„ 3.25	
med Hinde paa begge Sider	3 : 4 „	„ 2.75	
	4 : 5 „	„ 3.60	

Agfa-Foto-Haandbog, af Dr. M. Andresen

287 Sider Tekst, Illustrationer og Tabeller. Smuk Udförelse. Kr. 1.90.

Dänemark
112/3. 23.

J. C. STOCHHOLM

POPULÆR VEJLEDNING I
FOTOGRAFI



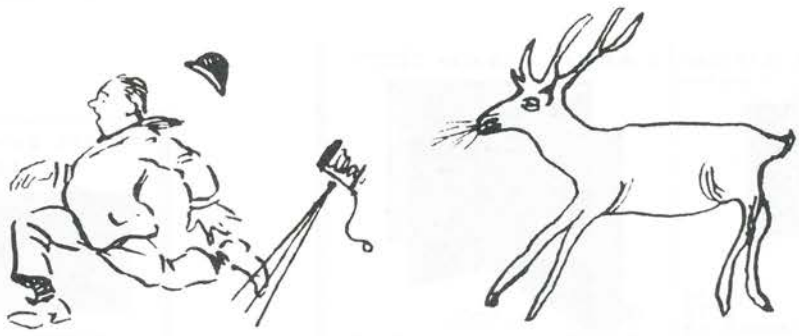
AUGUST BANGS FORLAG · KØBENHAVN
MCMXXIII

Reparation af Kameras
samt alle Lukkerkonstruktioner.
Axel Borgen,
Nørre Farimagsgade 42.
København. Tlf. B. 1342 x

Reparation af Kameras
Axel Jensen
Vester Fælled Mollevej 5.
Telf. Vester 955 x
Reparatør for Københavns største og fineste Specialforretninger.

Joret Stativfuteral
Lysfølsomme Silkestoffer
fabrikeres kun af
JOS. REICHELT
Berlin—Steglitz

H. Hjorth,
Fotografisk Snedkeri.
Smedegade 18 — — København
Reparerer og omforandrer Kameras



Naar man fotograferer i Dyrehaven i Oktober!

SMÅBILLEDFORMAT
35 mm kinofilm

"De glade tyvere" hed det. Verdenskrigen var forbi, og forventningerne til fremtiden kendte ingen grænser, man stræbte mod hensigtmæssighed og demokrati, hver mand/kvinde sit kamera. Fotobranchen og -industrien rustede sig til gyldne tider. Udviklingen styrede mod mindre formater, smart udseende og lysstærke objektiver. Der skulle dog gå en del år før disse tanker var en realitet for den almindelige amatør. For den avancerede og kræsne, lancerede Leitz i Wetzlar småbilledkameraet Leica i 1925. Kameraet skulle vise sig at være et veritabelt columbus-æg. Ernemann/Zeiss koncernen fremstillede kameraer til uperforeret kinofilm. Bobette I og II, med den lysstærke Ernostar 2,0/40 mm. Man blev i stand til at optage sort/hvide billeder under alle lysforhold - med tilfredsstillende resultat.



Fotografierne

Amatørfotografen købte albums, hvor man indklæbede sine fotografier. Disse var ofte bruntonede og kopieret i vindueskarmen på dagslyspapir. Familie- og rejsebilleder for en rimelig penge. Den mere avancerede optog personlige "kunstneriske" oplevelser. Amatørens behov for at skildre sin hverdag var stor.



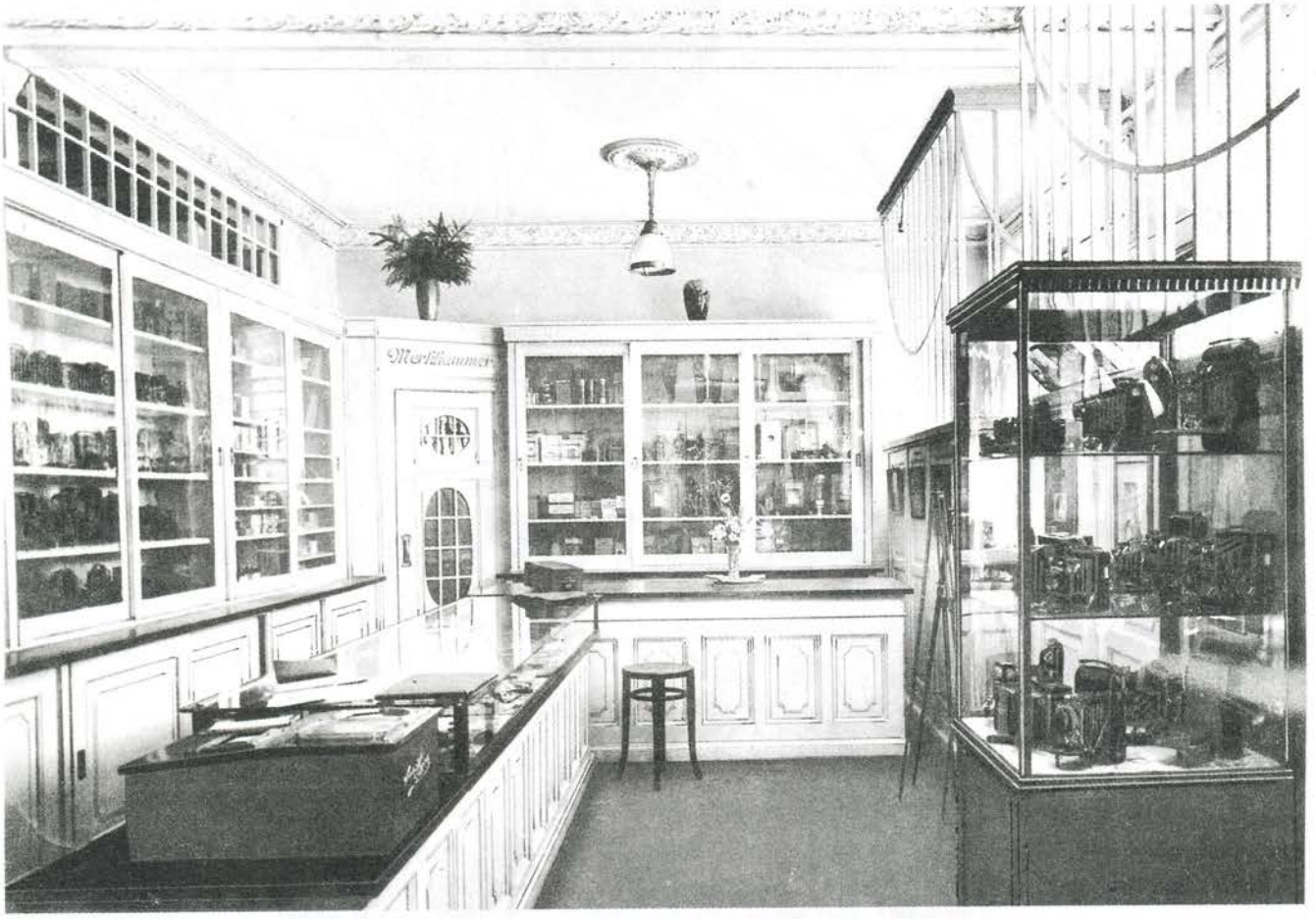






Ernst Leitz kamerafabrik i Tyskland bejlede intenst til amatørfotografens stigende kvalitetskrav. Reklamerne var internationale i streg og tekst. 1935.

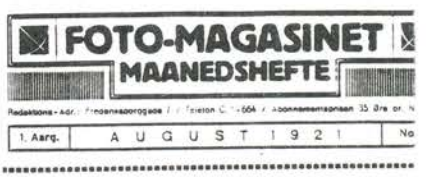
Fotomagasinet



Smukke linier, stuklofter, fine glasmontre og glasdisk var sidste skrig i 1916.

Den 12. maj 1916 var der fest i Frederiksborggade 7. Kgl. hoffotograf Peter Elfelt var blandt gratulanterne da fotohandlerne Richard Sperling, Bloch og Roulund åbnede deres elegante forretning midt i hovedstaden. Som generalrepræsentant for bl.a. Pathé og Ditmar var man blandt de første, som markedsførte amatørsmalfilm. Fra august 1921 udsendte man gratis et månedshefte, FOTO-MAGASINET, til forretningens kunder. Budskabet var nyheder samt instruktive artikler om den fotografiske hobby. I 1922 udgav Sperling "Foto-håndbogen". Man etablerede en filial på Amagertorv 16, som lukkede i 1928. Ny forretning blev etableret Jægersborg Alle 28. Desuden havde man et samarbejde med Foto-Magasinet, Strandvejen 189, Hellerup.

Denne forretning bliver senere udskilt, og drives videre af Sperlings søster, der var gift med den oprindelige medstifter af Foto-Magasinet A/S. Forretningen blev ombygget i 1937-38, 1955 og i 1987. Efter Richard Sperlings død overtog to mangeårige medarbejdere Gunnar Sjölin og Aage Rudal forretningen, men trak sig tilbage i 1978. De nuværende ejere, Sten og Inge Olsen købte aktierne af "Any & Richard Sperlings Fond" og gav forretningen navnet Olsen Foto A/S.


FOTO-MAGASINET
MAANEDSHEFTE
1. Aarg. AUGUST 1921




I de lange Vinteraftener
FOTO-MAGASINET a/s
BLOCH, ROULUND OG SPERLING

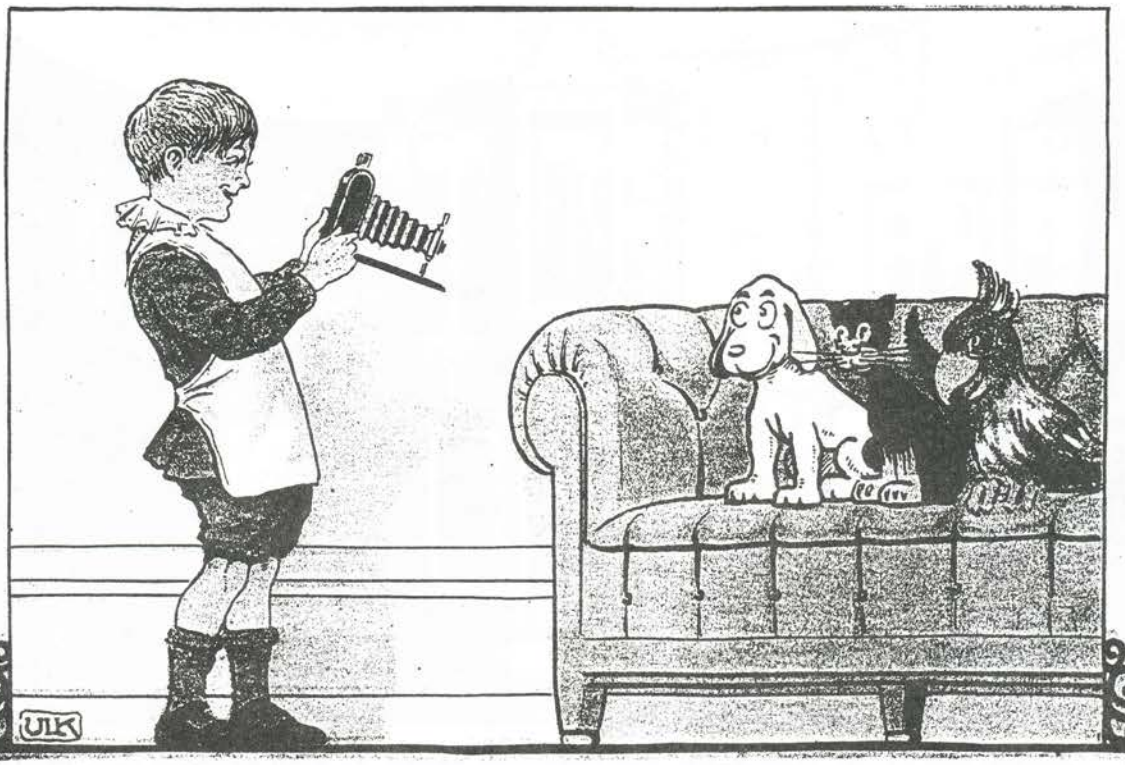


Foto-Magasinet A/S

Bloch, Roulund & Sperling

Tlf. 10474

Frederiksborggade 7

Tlf. 10474

Niels Hemmingsensgade 4

(ved Amagertorv) Tlf. 3410

Kodaks
Ica
Ernemann
Goerz

Kameraer

Forlang Prislister

Fremkaldelse

Kopiering

Forstørrelse

Fineste Udførelse
Hurtig Levering

Forlang Prisliste

1924



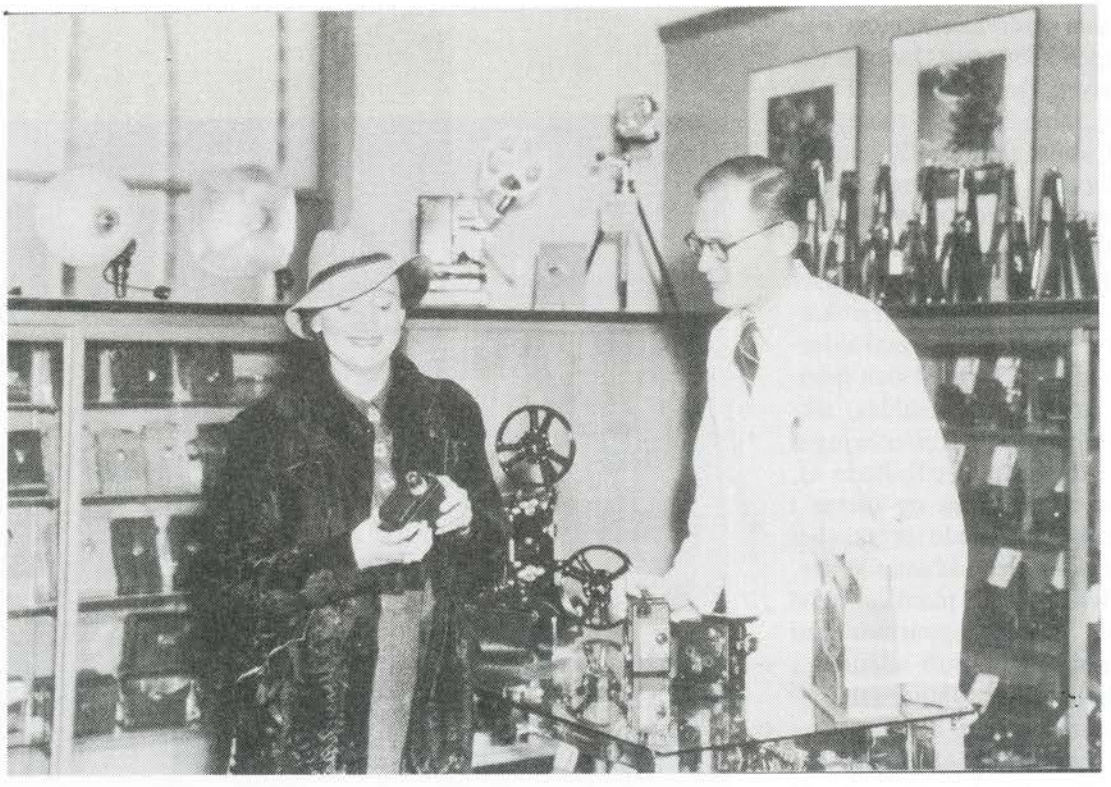
Lokalerne blev udvidet, stilen ændret, men kakkelovnen bevaret. En nobel forretning anno 1930-35.



I midten af 1950'erne blev forretningen gennemrestaureret efter datidens standard.



I 1955 blev Fotomagasinets facade strømliniet - en ualmindelig smukt designet hovedindgang.



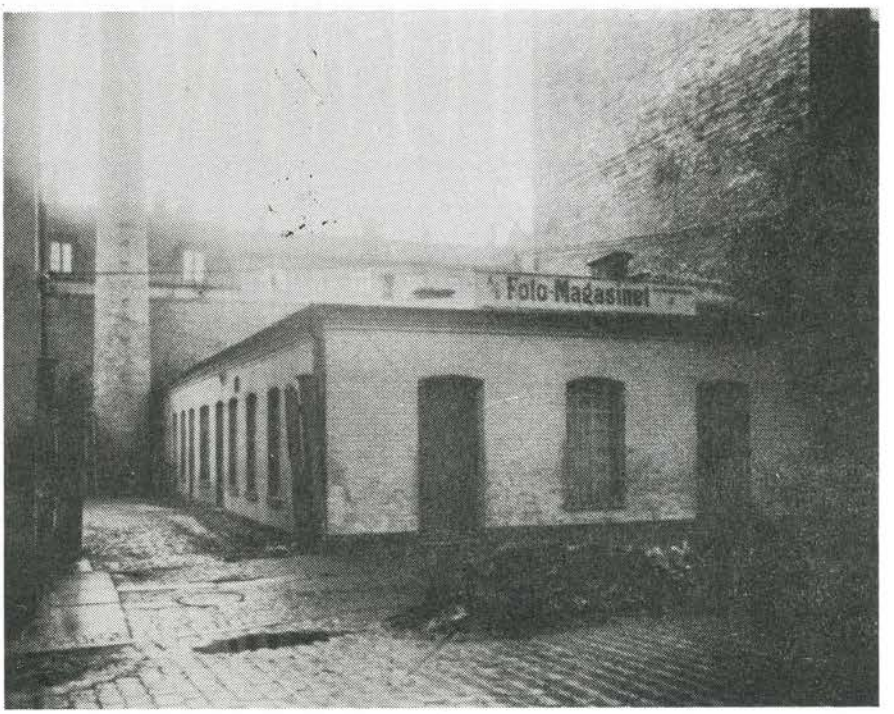
Fotomagasinet var kendt for sine kendte "ansigter".
Her er det skuespillerinden Liva Weel som bliver betjent.

Samling: Foto Ole (Fotomagasinet).

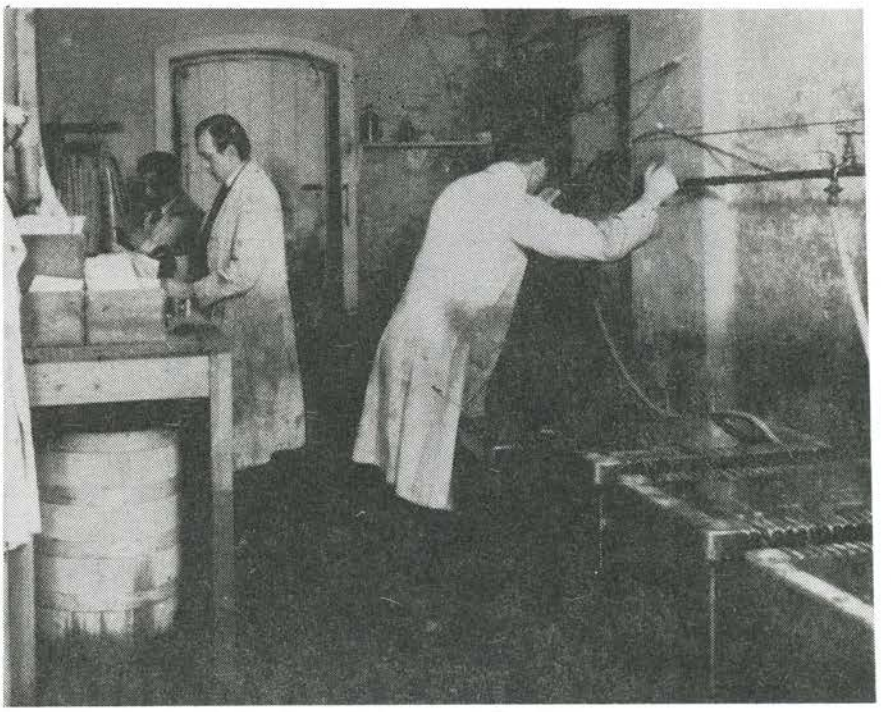
Et moderne indrettet atelier til fremstilling af fotografisk amatørarbejde. Maj 1922 (19).

Amatørfotografens brug af fotohandleren, som den, der skulle bearbejde hans film, blev i maj 1922 beskrevet i bladet "FOTOHANDLEREN". I en reportage fra "FOTO-MAGASINET" i Frederiksborggade læser vi:

"De færreste amatører gør sig nogen forestilling om, hvor stor og kompliceret en sådan moderne anstalt i virkeligheden er, og når der af og til klages over de for høje priser, er de sikkert ikke klar over, hvor mange hænder det fotografiske arbejde skal passere fra det øjeblik, det indleveres til os i vor forretning, og indtil det atter udleveres. Vi skal her give en kort beskrivelse af den rejse, som en film, der indleveres til fremkaldelse og kopiering, gør gennem vort atelier. Filmen afleveres i vor forretning og ekspedienten udskriver en ordreseddel, af hvilken kunden får en kopi med angivelse af tiden, på hvilken den atter kan hentes. Filmen lægges i en pose, hvorpå der atter skrives, hvad der skal ske med den, samt tidsangivelsen, når den skal være færdig. Et bud afhenter derefter flere gange daglig de indleverede ordrer og bringer dem ud til atelieret (billede 1). Her bliver de forskellige ordreposer sorteret. Filmen, der skal fremkaldes, bliver bragt ind i fremkalderrummet (billede 3), hvor den nummereres, standardfremkaldes, fikseres og udvandes, derefter bringes den ind i tørrerummet (billede 4), hvor den kontrolleres og tørres i dertil særligt indrettede tørreskabe; der forefindes fire sådanne skabe, to til rullefilm, et til planfilm og et til plader. Skabene opvarmes med gas, og den fugtige luft udpumpes ved hjælp af en ventilator. Til kontrol af temperaturen i skabene er hvert af disse forsynet med et udvendigt aflæseligt termometer. Så snart filmen er tør, bliver den sorteret og lagt i sin pose, hvorefter den bringes ind til kopiering; her



Husumgade 1. *1*



3

bliver hver kopi forsynet med det respektive ordrenummer samt, for kontrollens skyld med bogstavet fra det bord, hvor det er kopieret; der sidder fire medhjælpere om den ene og tre om den anden vask og kopierer ved hvert sit bord. Efter endt kopiering og fiksering bringes billederne til udvanding, hvilket sker i store, roterende tromler; der bringes de over i hærdebadet, hvorefter de lægges i de store tørretromler, af hvilke der forefindes to, der opvarmes, dels med elektricitet og dels ved gas. Når billederne efter ca. 15-20 minutters forløb er tørre, bringes de til sortering, beskæring og udprikning, hvorefter de atter går tilbage til den sidste kontrol ved udleveringen, forinden de bringes tilbage til forretningen. Såfremt filmen skal forstørres, bliver den bragt ind i forstørrelsesrummet (billede 9), og hvis det er en stor forstørrelse, der skal fremstilles, bliver arbejdet udført med det store apparat, medens de såkaldte "store aftryk" fremstilles på det lodrette forstørrelsesapparat. Efter endt fremkaldelse og fiksering bliver billederne behandlet på samme måde, som de andre aftryk, og monteres på en passende karton, hvorefter de udprikkes, retoucheres og passerer den sidste kontrol. Så snart billederne kommer tilbage til forretningen bliver de atter kontrolleret og anbragt i de forskellige rum, indtil de afhentes af kunderne".

Minimums Brutto Prisliste.

Fremkaldelse af Film i Ruller

Alle Størrelser	Kr. 0,45
Fintkornfremkaldelse	„ 0,65
Panchomatisk Film	„ 0,65
Leica	„ 0,75

Fremkaldelse af Plader og Planfilm

	pr. Stk.	pr. Snes
4½ x 6 — 6 x 9	Kr. 0,12	1,00
6½ x 11 — 8 x 10½ — 9 12	„ 0,16	1,50
9 x 14 — 10 x 15 - 10 x 16½	„ 0,22	2,00
12 x 16½ — 13 x 18	„ 0,30	2,50
18 x 24	„ 0,60	5,00
Forstærkning, Afsvækning og Reusning indtil Format 9 x 12	„ 0,15	
Fixering af Billeder	„ 0,15	

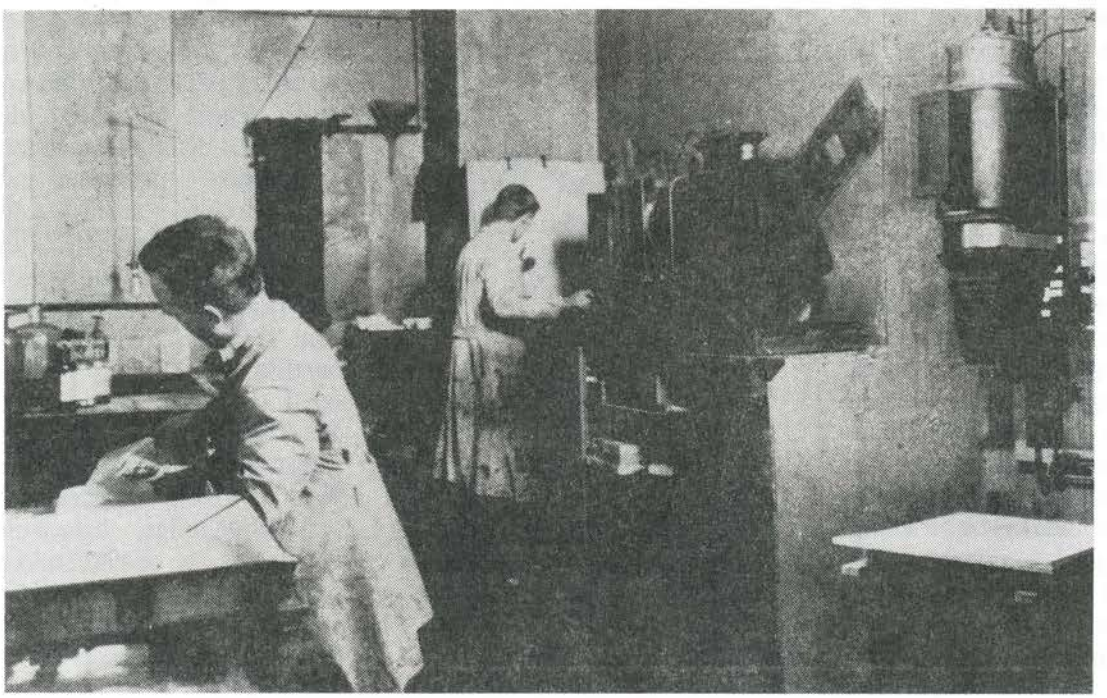
Kopiering af Billeder

	pr. Snes
3 x 4 og Leica	Kr. 0,10
4½ x 6	„ 0,13
6½ x 6½	„ 0,15
6 x 9 — 5 x 8	„ 0,17
6½ x 11 — 9 — 9	„ 0,20
8 x 10½	„ 0,24
7½ x 12½ — 9 x 12	„ 0,25
9 x 14 — 10 x 12½	„ 0,30
10 x 15	„ 0,35
12 x 16½	„ 0,50
13 x 18	„ 0,60
18 x 24	„ 0,90
Postkort	„ 0,30

Bruntoning: 20% mere. Kartontrykt Papir: 10% mere.
Paa større Ordre aftales Leveringstid.



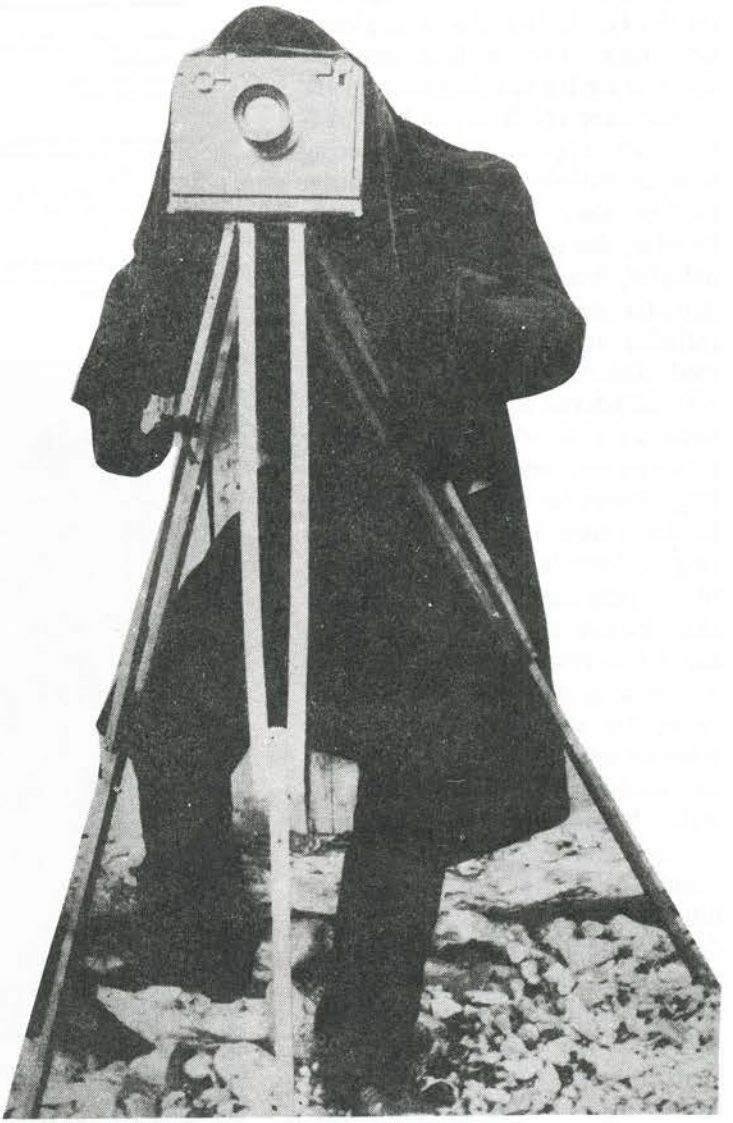
4



9

Samling: Foto Ole (Fotomagasinet).

GODE RÅD TIL AMATØREN



Når man havde anskaffet sig et kamera, var det en bydende nødvendig at sætte sig ind i de mest elementære grundregler. I et samtidigt skrift kan vi læse følgende:
"Har man anskaffet sig et Kamera, bør man undersøge, om det er nøjagtigt lavet, og fuldstændigt lystæt. Man tager Visirskiven bort og sætter Objektivlaaget paa. Naar man nu ser ind i Kameraet og dækker Hovedet og Bagsiden af Kameraet godt til med Indstillingsdugen, vil man, især i Solskin, med Lethed Opdage, om Kameraet er utæt, om Objektivlaaget dækker godt og om Blendespalten lukkes aldeles nøjagtig af den indsatte Blende".

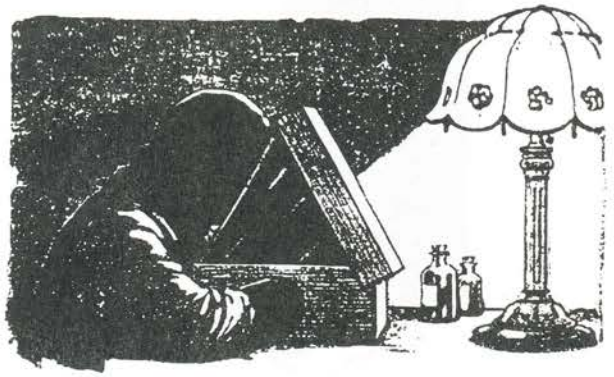
Amatørens kamera kunne efterhånden mestre alle situationer - til lands, til vands og i luften! Skulle man på en sørejse, var dette råd for begyndere ikke uden interesse. "Fare paa Oceanet" hed det i overskriften, som efterfulgtes af følgende gode råd:
"Når man vil optage en oceandamper på havet, er det forbunden med en vis fare at benytte et kamera med for kort brændvidde. Skibet, som man ser i søgeren, ser kun ud som en lille plet og synes ikke at komme nærmere, indtil den mægtige skibsbov dukker op med en utrolig hastighed, og inden den intetanende enthusiast får tid til at trykke på knappen, er det mægtige uhyre braset ind på ham, og hvad pladen angår, er alt håb om redning forgæves. Lige et ord med som hilsen til de klimatiske forhold. Den alvorlige stræbsomme begynder må udvise den største forsigtighed ved valget af en dag, hvor det ikke blæser til mere end passende storm. Kameraet må holdes omhyggeligt tørt og roligt; ved at anbringe en fod på hver ræling kan man opfylde den betingelse ved passende knæbøjninger. Det er indlysende, at det kun lader sig gøre ved en stadig træning. For at blive perfekt i denne balancekunst skal man prøve at stille sig på den vel indsæbede kant af sit badekar, idet man svinger lege-



Den stræbsomme Amatørfotograf

met kraftigt hid og did - men pas på skinnebenene. Når den ønskede damper nærmer sig, skal man have alting parat; det er en uomgængelig betingelse. Med den ene hånd skal man måle afstanden til damperen, - med den anden tilnærmelsesvis anslå damperens hastighed i sekundet, - og med hjernen skal man udfinde bølgernes længde, så - helst tidligere - skal De få vejledningen frem og anstille en nøjagtig beregning, - og i det rette øjeblik, STANDS PÅ DAMPEREN. Find belysningstiden, - støt kameraet mod brystet, - hold åndedrættet, - indstil omhyggeligt, - hæv fronten, se i søgeren, - spænd lukkeren, - træk kassetteskyderen ud, - spark stativet ad H..... til, - og tryk på knappen!".

Fotohandel

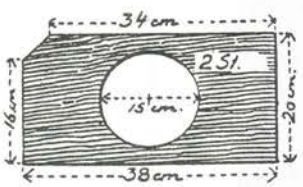


Transportabelt mörkrum.

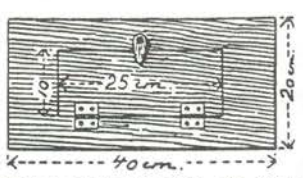
Varje amatörfotograf har säkert erfarit vad det vill säga att arrangera mörkrum hemma i ett rum en afton, vare sig det är fråga om att lägga plåtar i kassetterna eller framkalla. Innan man kan gå till verket, måste man ofta mycket ödmjukt be de ärade närvarande, om man inte kan få lov att för en stund ta hela rummet i anspråk, eller man måste hemställa till dem, om de kanske hellre vilja förlägga sin verksamhet till ett annat rum. Därefter skola ljustäta filtar och täcken hängas för fönstren, papper stoppas i nyckelhålen eller en hatt hängas på dörrvredet, och så skall man ställa upp skålar, mätglas, flaskor o. d., byta ut den vita elektriska lampan mot en röd o. s. v., o. s. v.

All denna oreda slipper man, om man använder det transportabla mörkrum, som vi här ge anvisning på. Utan att störa någon av de i rummet närvarande, utan att behöva göra någon förändring med ljuset eller stänga för fönstren o. d. kan vem som helst arbeta i sitt mörkrum, och man behöver ej heller av hänsyn till mörkret vänta, tills det blir kväll, ty det transportabla mörkrummet kan användas på vilken tid av dygnet som helst. När det transportabla mörkrummet är färdigt enligt anvisningen, sätter man genom luckan in vad man skall bruka. Här är gott utrymme för tre 10 × 15 skålar och dessutom för plåtask, kassetter, flaskor m. m. Luckan stänges, hättan dragen över huvudet, armarna stickas genom ärmarna, och man arbetar nu vid det ljus, som faller in genom det röda glaset. När man är färdig, drager man sig bara tillbaka samma väg man kommit in, öppnar luckan och tar ut därigenom vad som skall ut. Slutligen slås lådan samman. Den kan begagnas som magasin för mörkrumsinredningen, så det hela är icke mycket skrymmande.

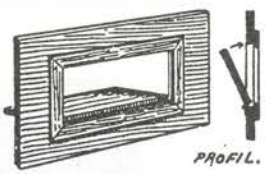
V. L.



Av tunt trä, c:a 1 cm. tjockt, skäras två stycken, som figuren visar, med ett hål i mitten, c:a 15 cm. i diameter.



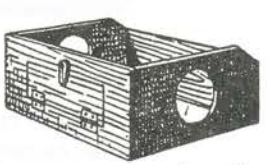
Därefter skäres ett stycke, som denna figur visar, med en lucka, c:a 10 × 25 cm. i fyrkant, och med hängslen nederst. En vanlig rigel användes som lås.



På den invändiga sidan sättas, runt utskärningens kant, tunna lister, dels till anslag för luckan och dels för att göra öppningen ljustät.



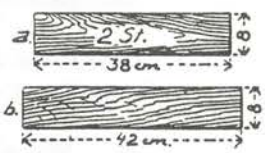
Efter de mått, som figuren angiver, skäres den fjärde sidan till lådan.



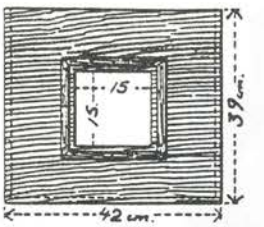
De fyra sidorna sammanfogas till en ram.



Därefter skäres en botten, 40 × 40 cm. i fyrkant, men den skall ännu icke spikas fast på ramen. Botten- och lockbrädan behöver blott vara 5 mm. tjock (kryssfaner).



Till lockramen, som blott har tre sidor, skäras två stycken som a och ett som b



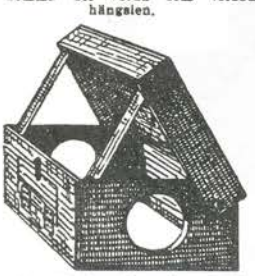
I lockbrädans mitt skäres ett fyrkantigt hål, c:a 15 × 15 cm., vari ett rött glas insättes. Man kan också först skaffa sig glaset och skära hålet därefter. Glaset skall vara mycket mörkrött och av samma slag som det, som brukas i mörkrumslampor. Tunna lister spikas fast invändigt, 5 mm. från hålets kant, och bilda fals för glaset. Längs glasets kanter limmas pappersremsor.



Lockbrädan spikas nu fast vid de tre ramstyckena.



Locket fästes vid lådan på följande sätt: Man lägger locket på lådan, så att det går c:a 1 cm. ut över dennas framsida, där luckan är, och borrar därefter genom locket och lådans sidor ett hål vid A på figuren. I dessa hål sättes en bult med mutter, så att de komma att verka som vridbara hängslen.



Invändigt i lådan, i överkanten på de två sidorna, där de runda hålen äro, sättes en list, som tjänar till att hålla locket uppe. Dessa ilster sättas likaledes fast med små bultar eller skruvar, så att de kunna läggas ned, när lådan icke användes.



Man syr en hätta, som man kan draga över huvudet och som sys fast på kanten av utskärningen D, det runda hålet för ansiktet.



Här ser man lådan med det svarta tyget slaget både på locket och lådan. Hättan tänkes vara stoppad med i den runda öppningen.



Över den långa öppningen på lådans baksida limmas eller spikas en remsa av samma ljustäta, svarta tyg.

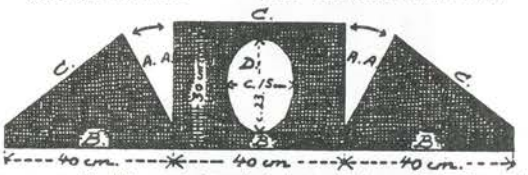


Två ärmar sys av samma tyg och med ett gummiband i ena ändan. Ärmarna spikas fast invändigt i lådan vid de två runda hålen, varefter de stickas genom hålen och hängas utanför lådan.

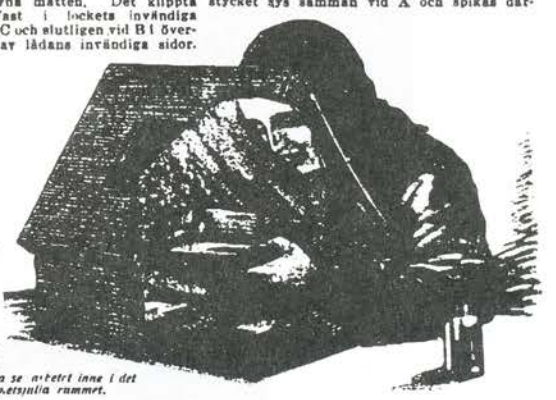
Lådan målas invändigt med matt, svart oljefärg, varefter bottnen slås på, och den är nu färdig att tas i bruk.

Utvändigt kan lådan målas med den färg man själv tycker är vackrast.

Alla fogar, kanter och hörn måste vara fullkomligt ljustäta, och äro de ej det, kan man klistra pappersremsor över dem, innan lådan målas.

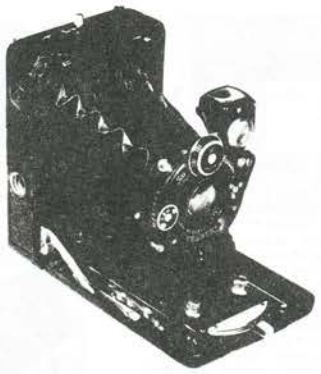


Klipp nu av ljustätt, svart tyg ett stycke, som denna figur visar och av de angivna måtten. Det klippta stycket sys samman vid A och spikas därefter fast i lockets invändiga sida vid C och slutligen vid B i överkanten av lådans invändiga sidor.



En inblick i det lilla mörkrummet, ett stycke av sidan tänkes vara bortsaget, för att man ska kunna se arbetet inne i det hemlighetsfulla rummet.

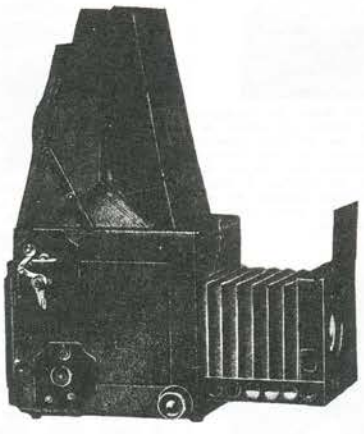
Illustreret Familie-Journal hedder i Sverige Allers Familie-Journal. Bladet ville i 1921 gerne give fotografiske amatører råd og vejledning. Artiklen beskriver, hvorledes de fleste amatører må arbejde i små rum, på loftet eller i dybe kældre. Bladet bringer derefter en fyldig beskrivelse af et transportabelt mørkekammer, som punkt for punkt bliver vist i tegninger.



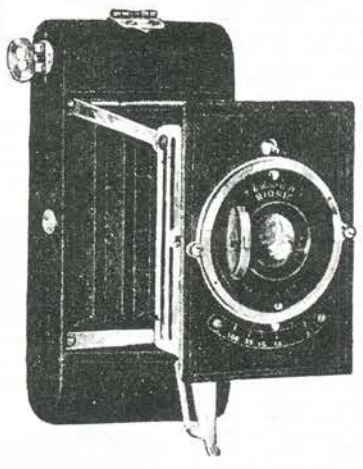
Victrix - ca.1912-25. 4,5x6 cm.
Dominar f:4,5/75 mm.



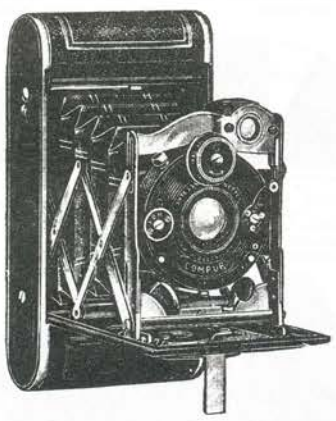
No.3A Folding Ansco - ca.1914-32.
Ansco Anastigmat.



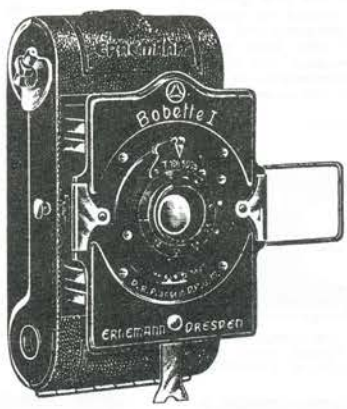
R.B. Tele Graflex - 1915-23.
31/4x41/4".



Vest Pocket No.0. - ca.1916-23.
4x6,5, 127 rullefilm.
Ansco Anastigmat f:6,3.



Picolette Luxus - ca.1924.



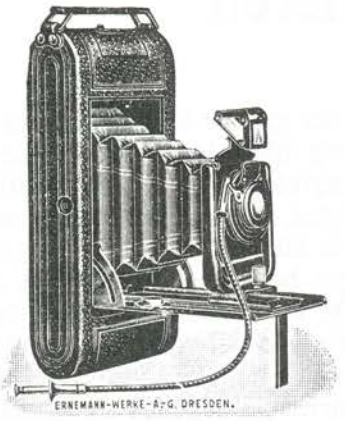
Bobette I - ca.1925. 22x33 mm til
35 mm film. Ernoplast f:4,5.



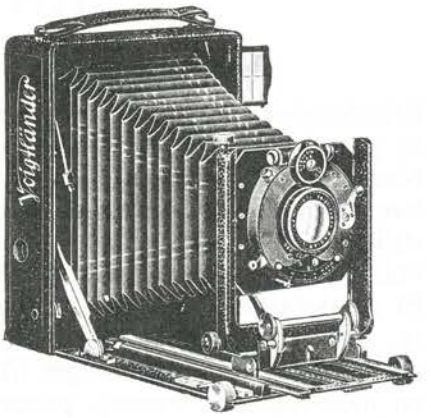
"A" LEICA I/1925



"D" LEICA COMPUR/1926



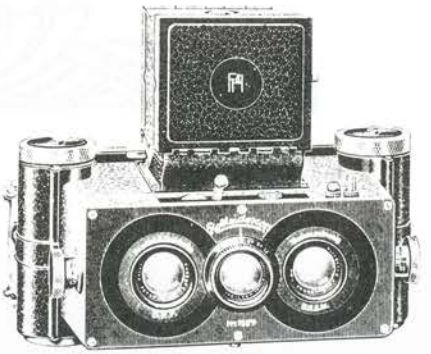
Bob OO - ca.1924-25. 6x9 cm, 120 film. Aplanat f:6,8.



Voigtländer - ca.1925. Heliar f:3,5/135 mm.



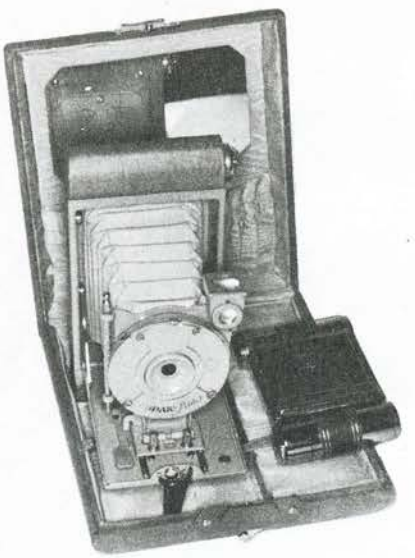
Isolar - ca.1926-35. 9x12 cm pladekamera. Solinar f:4,5/135 mm.



Rolleidoscop - 1926-41. 120 rullefilm. Triplet f:4,2.



Boy Scout Kodak kamera - 1929-33. 4,5x6 cm, 127 rullefilm.



Kodak Ensemble - 1929-33. Med læbestift og spejl.

Provinsfotohandleren

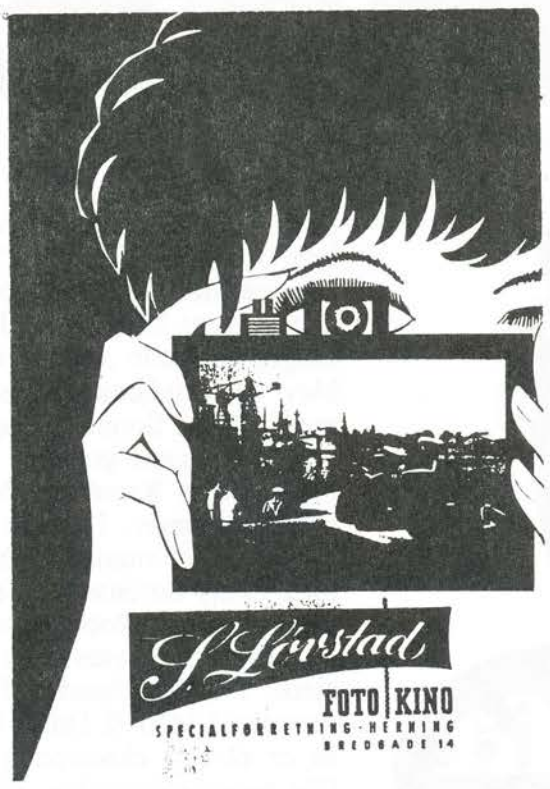
Efterhånden som amatørfotografien bredte sig ud over det ganske land, begyndte bog- og papirhandlere at forhandle fotografiske artikler, endog tobakshandleren havde film. Men i løbet af ganske få år opstod der kombinerede fagfotografer og fotohandlere. I hver eneste provinsby landet over åbnedes fotoforretninger, som udelukkende var indstillet på at imødekomme fotoamatørens store krav til at kunne dyrke sin fotografiske hobby. Alle mulige kombinationer af serviceforretninger bejlede til amatørens gunst. Et velassorteret lager var en bydende nødvendighed. De store firmaer, Kodak og Agfa, sendte en sværm af repræsentanter ud på markedet for at faldbyde deres produkter, som indtil 1963 skulle sælges til faste udsalgspriser! Amatørmarkedet blev efterhånden en indbringende levevej, priserne blev trykket, konkurrencen øgedes og forskellige indkøbsorganisationer så dagens lys. Som amatørfotograf betød det lavere priser, men for fotohandleren var stadig større investeringer nødvendige og branchen blev udsat for op- og nedgangstider.



Provinsfotohandleren skulle være alsidig. Fotograf, fotohandler, kontormand og bybud. J.A.C. Laursen (1895-1985) i sin butik i Brenderup 1923.



I 1924 flyttede J.A.C. Laursen til en ny og større forretning i Thinggade, Skive. 1937.





Overalt i provinsen kunne amatørfotografen hente hjælp og oplysninger hos deres lokale fotohandler.

Danmarks Fotomuseum



Den beskedne fotoforretning under Løve Apoteket. Bemærk det gamle skilt - "KODAKS".

Firmaet med det latinske og botaniske navn MIMOSA i Århus blev grundlagt først i 1890'-erne på adressen Store Torv 5, hvor man stadig har til huse. Oprindelig var det en af Kehlet brødrene, som i de beskedne kælderlokaler på ca. 60 m^2 solgte fotografiske artikler. I april 1912 blev forretningen overtaget af skuespiller Carl A. Nielsen tilknyttet det Århusianske filmselskab "Fotorama". Hans kendskab til fotografi var meget begrænset - han var derfor afhængig af sin førstemand Falkenstrøm. I 1932 etablerede Falkenstrøm egen forretning på Sct. Knuds Torv, og ny førstemand blev Martin Sørensen,



som var uddannet fotohandler hos Urbak i Vejle. Da Carl A. Nielsen døde i 1935, overtog han firmaet MIMOSA. Forretningen voksede støt og i 1960 blev det omdannet til et A/S, med Martin Sørensen, og dennes førstemand gennem 25 år, Niels Peter Kronborg Nielsen som aktionærer. I januar 1993, blev firmaet omdannet til I/S, med Niels Sørensen og dennes søn og datter, Robert Sørensen og Birgit Sørensen som medejere. I dag forhandler firmaet desuden Video & Data. Mimosa er et fint eksempel på den lille provinsforretning, som ved dygtighed og omtanke kan overleve i snart 100 år!

En Århusiansk fotoforretning



Fotohandler Jens E. Pedersens 30 m² på Frederiksberg Alle i Århus var en typisk "blandet landhandel", med salg af kontorartikler, papir og spillekort. Filmautomaten afslører, at billedet er taget ca. 1934-35.

Midt under den verdensomspændende økonomiske krise i begyndelsen af 1930'erne ville Jens E. Pedersen forsøge sig som fotohandlende, i stedet for at "pille rosiner" i det stedlige handelshus. Økonomien kunne lige klare et lejemål på 30 m² på Frederiks Alle i Århus. Begyndelsen var svær. Salg af papirvarer, spillekort m.m. var en nødvendighed, men hans store interesse for foto resulterede i indretning af et lille mørkekammer under trappen, hvor kundernes film kunne fremkaldes og kopieres. Omsætningen steg langsomt. Arbejdstiden var en by i Sibirien, bedre blev det ikke under krigen 1939-45. Men da tyskerne forlangte legitimationskort med billede, gav det for første gang kødannelse foran forretningen. Efterhånden kom fotosalget i



gang efter krigens afslutning i 1945, men først et stykke ind i 1950'erne kunne man slippe avis- og ugebladssalg, fyldepenne og fastelavnsris - NU blev der etableret en Foto-Special-Handel. I takt med den økonomiske fremgang i 1960'erne og 70'erne udvidedes forretningen med bl.a. salg til institutioner samt udlejning af fremvisere og smalfilm. Fotohandler Jens E. Pedersens to sønner overtog efterhånden forretningen og man etablerede yderligere filialer i Århus og andre jyske byer. I dag er det hele vokset til 10 afdelinger med detailsalg og to med engrossalg, alle med eget minilab. 100 medarbejdere og en omsætning på 130 millioner kroner. Som man læser - amatørfotograferne må have været nogle flittige kunder!

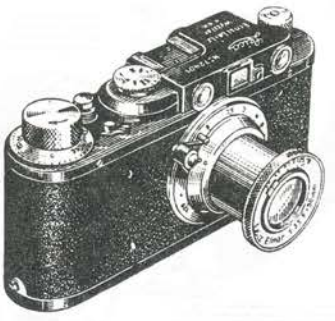
"Den lysstærke" - på Vesterbro

Okholm

En anden af byens førende forretninger var Okholm Foto på Vesterbrogade. Grundlæggeren Bent Okholm blev uddannet instrumentmager, drog, som tidens skik var, på valsen, hvor han i en periode arbejdede på en kamerafabrik i Hannover. Hjemvendt med ny viden og indstillet på at etablere et værksted og forretning. I maj 1917 stod begge dele klar til at modtage de første kunder på adressen Vesterbrogade 61. Ved energi og faglig dygtighed voksede omsætningen støt i årene mellem de to verdenskrige. I midten af 1920'erne blev Okholm kendt som den "LYSSTÆRKE PÅ VESTERBRO", idet han dristede sig til at hjemtage enkelte Ernemann-kameraer med stor lysstyrke. Den høje pris gjorde at de forblev skueretter for de fleste. I 1934 fik man mod på at åbne et atelier på Vesterbrogade 25. Sideløbende var Bent Okholm blevet godkendt som autoriseret Leica reparatør. Det økonomiske opsving i disse år gjorde at Leica salget var støt stigende. 1936 var man parat til en yderligere satsning. Midt i København, Axelborgs bygning, Hammerichsgade 4, åbnedes en lille filial med atelier og nogle år senere, i 1939, indrettede man en kinosal og demonstrationslokale på 1. sal i den gamle forretning på Vesterbrogade 61. I perioden 1939 -1945 havde man en mindre fabrikation af bl.a. forstørrelsesapparater, synkronisatorer til Leica, kuglehoveder samt reproudstyr til Leica. Den samlede produktion var: 1200 forstørrelsesapparater, 1400 synkronisatorer, 1000 kuglehoveder og ca. 100 "PRO-REPRO" til Leica. Projektion- og reproduktion systemet bestod af et forstørrelseshoved, samt lampehus, som gør det muligt at stille skarpt "den anden vej". Lampehuset udskiftes med en Leica - og der kan fotograferes. Systemet blev senere fremstillet af Leitz-fabrikken. Som følge af den stigende omsætning oprettede man yderligere en afdeling som udelukkende beskæftige-



Vesterbrogade 61 i slutningen af 1920'erne. Eget fotomekanisk værksted - som skrevet står.



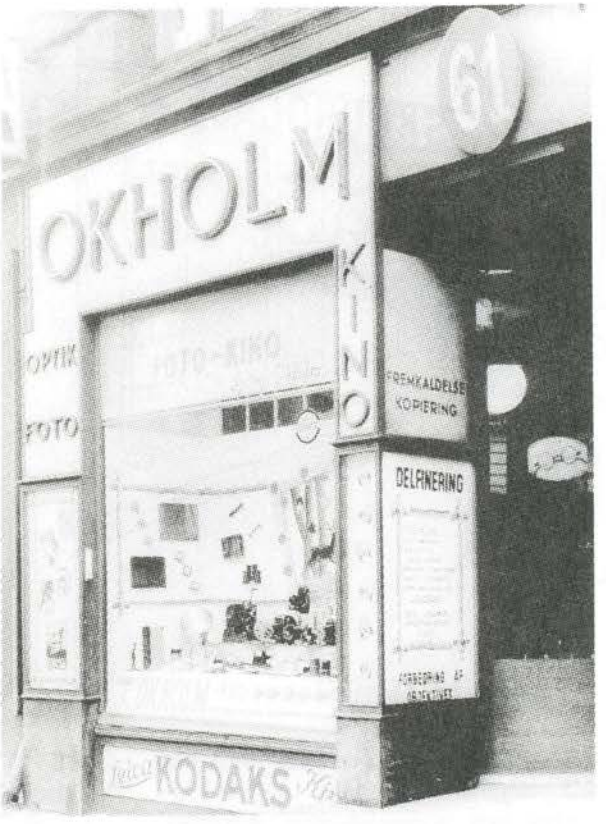
Kun ved Indstilling af Afstandsmaaleren bliver Objektivet automatisk indstillet paa den rigtige Afstand.

Kroner 315^{00}

de sig med køb/salg og bytte. I 1946 var der 6 medarbejdere, firmaets slogan var "Nyheder fås først hos Okholm". Man udvidede med agentur for Hasselblad, Graflex, Arriflex og reparation af Linhof. Det forrygende opsving i fotohandelen i 1960'erne og 70' erne fik Okholm rigelig del i. I 1966 var medarbejderstaben vokset til 18.



Bent Okholm forklarer en kunde om Leicaen's fortræffeligheder. Ca. 1946.



Vesterbrogade 61. Bemærk: Delfinering tilbydes. 1948.

Kodak

Alle Aftryk fremstilles paa

"Velox"

Se efter paa Bagsiden af Deres Aftryk — og De vil bemærke, at der i svagt Tryk staar "Velox". Dette er en Garanti for, at Deres Aftryk er fremstillet paa det bedste Kopierings-Papir. — For at sikre Amatørerne de klareste og mest detailrige Aftryk, udfører vi alle Kopier og store Aftryk paa „Velox".

Se efter "*Velox*" VELOX *paa Bagsiden!*

Kodak Aktieselskab, København V.



Okholm var blandt de første som lancerede lavprisudsalg. Ca. 1953.

Brug altid

"Kodak" Film

Hvorfor udsætte sig for Risiko, naar man paa Forhaand kan sikre sig et godt Resultat? Brug udelukkende den eneste originale Film, *den Film De altid kan stole paa* —

"Kodak" Film *i den gule Pakning*

Lad Deres gode Negativer forstørre

thi først i en Forstørrelse kommer alle en Optagelses Enkeltheder, som overses i det almindelige Aftryk, til deres fulde Ret. Den Optagelse, der ved en Kontaktkopi var et godt Amatørfotografi, bliver ved Forstørrelse til et smukt *Billede.*

Samling: Bent Okholm.

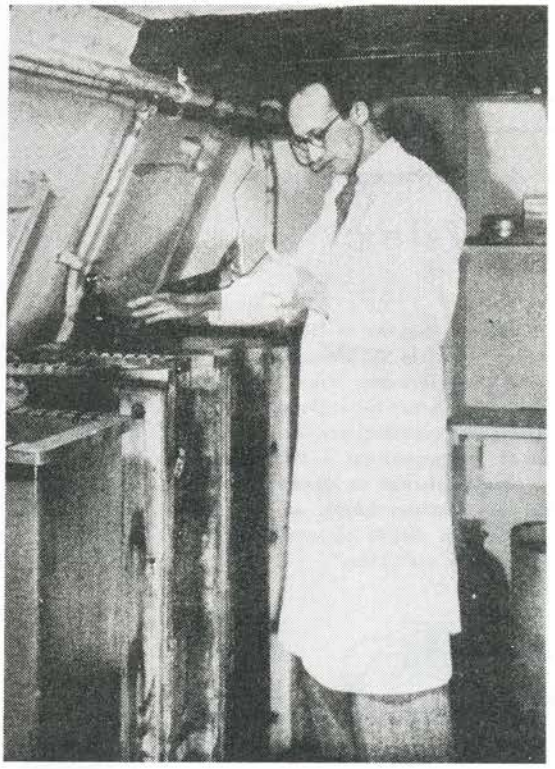




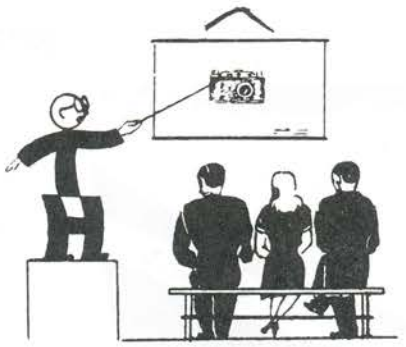
Filmen indleveres til fremkaldelse.

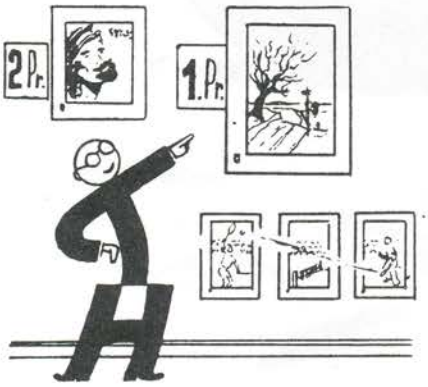
Thorkild Henriksen

Thorkild Henriksen blev født den 3. august 1899. Han blev i 1914 elev hos pressefotograf Rolfstad, ansat ved Berlingske Tidende, to år senere fik han ansættelse hos Kongsbak og Cohn, hvor han var ansat i 23 år. Hans selvstændige natur og professionelle dygtighed ansporede ham til at starte sin egen forretning. Han lejede en beskeden kælderbutik i Schoubogade 4, som blev indviet den 2o maj 1939. Forretningen blev udvidet adskillige gange. Mange husker de altid interessante og velpyntede vinduer med alverdens nyheder. Amatørfotografien var og blev hans livsværk. Danmarks Radio udsendte i en årrække faste månedsprogrammer, hvor Thorkild Henriksen på en populær og aldrig docerende facon gjorde den fotografiske hobby populær. Desuden var han skribent til husavisen HALLO-HALLO. Han rejste land og rige rundt og holdt foredrag for kolleger og andet godtfolk, som sugede hans viden og lærdomsrige råd til sig. Fra hans lommebog læser vi: "5 x 2 timers foredrag på Grafisk Højskole. Foredrag i Helsingør, Holte og en ungdomsklub på Bornholm". I 1947 fik han indført faget FOTO i folkeskolen efter at have undervist på Søndermarksskolen i Hvidovre. På skemaet stod der godt nok

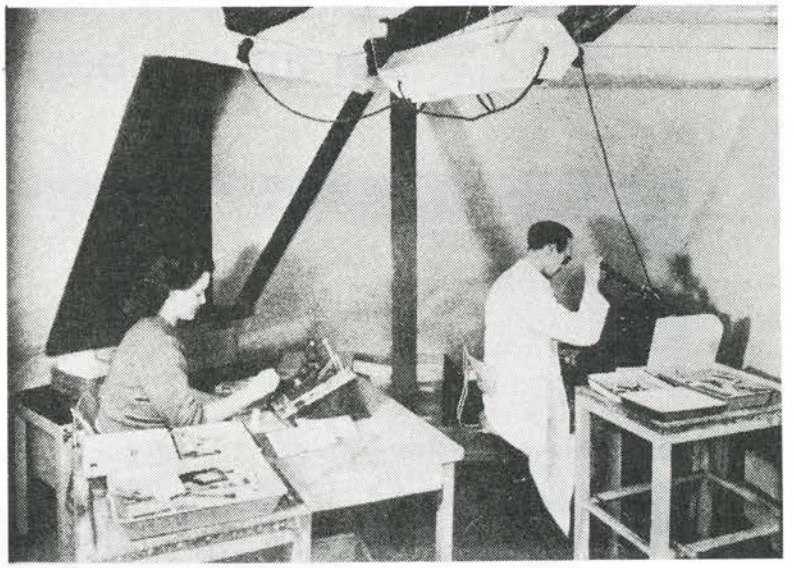


Nu vandrer filmen fra hånd til hånd. Filmen fremkaldes i mørke, så al slørdannelse undgås og nu kontrolleres den inden den går i det elektriske tørreskab.

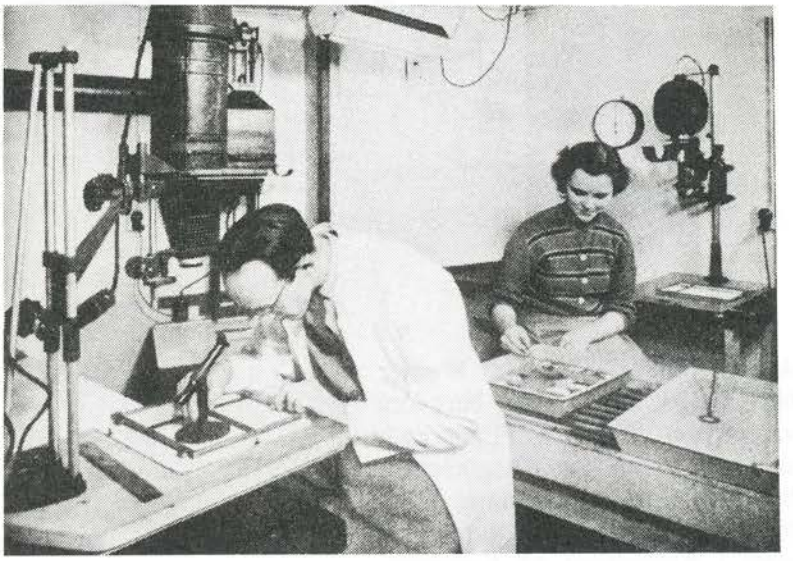




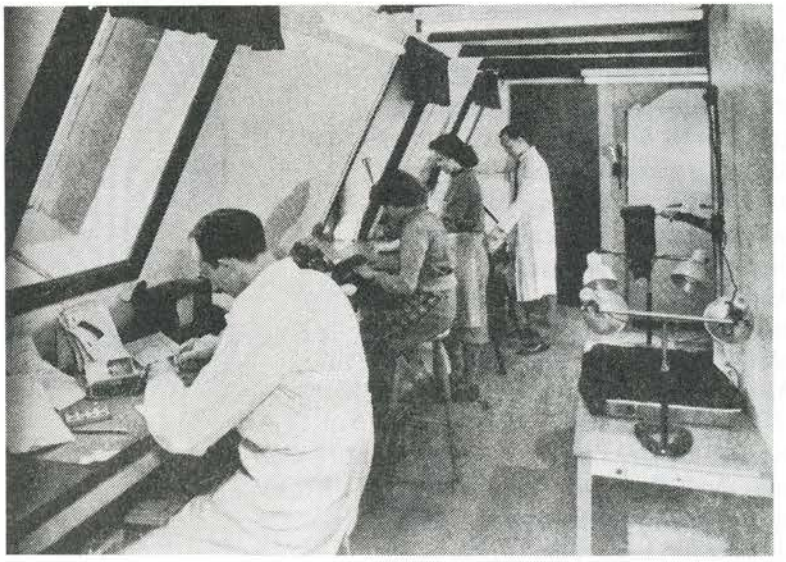
dansk, men man afsluttede med en fristil med betegnelsen "Min Hobby". Indenfor fotobrancen var Thorkild Henriksen den fødte PR mand og modtog i 1959, som den første, fotohandler Storm-Petersens æreslegat. Hans faglige kvalifikationer ytrede sig som censor på fagskolen. I 1971 blev han æresmedlem af Fotohandler Foreningen. Hans enorme energi rakte også til en omfattende skribentvirksomhed. Det blev bl.a. til 6 årgange af hans eget blad "SØGEREN - Ser alt gengiver alt". Hans bog "Lær at fotografere" blev trykt i mere end 30.000 eksemplarer og hans eminente "Billed-Belysningsberegner" blev der trykt 50.000 af. Forretningen lukkede i 1969, hvorefter Thorkild Henriksen afsluttede sin karriere som medhjælper hos Jul.E. Hothers engrosafdeling frem til 1983. I de sidste leveår kunne han se tilbage på en eventyrlig fotokarriere i amatørfotografiens tjeneste. Han døde den 13. marts 1988.



Filmen klippes og afleveres i kopieringsafdelingen. Her anvendes det moderne natriumlys, der gør det til en behagelighed at være i mørkekammer.



Et glimt af forstørrelsesafdelingen, hvor alle tekniske raffinementer er taget i brug.



Nu går det på samlebånd. Billederne tørres ved varme, sorteres, klippes, udprikkes og ender så sin foreløbige vandring i forretningens udleveringsrum.

En amatørbegavelse



Et af Sigvart Werners yndlingsmotiver.

Amatørfotograf Sigvart Werner blev født i 1872. Hans barndom var præget af naturen. Efter endt skolegang kom han i handelslære hos sin fader, isenkræmmer T.M. Werner, med bolig og forretning midt i København på Kultorvet. Med en "sølvske i munden" var hans løbebane afstukket. Men i 1889 stiftede han bekendtskab med sit første fotografiapparat, og dermed var hans skæbne beseglet. Sigvart Werner blev en af Danmarks mest passionerede naturfotografer. Det kom til at koste ham en formue, men hvad betød det, når bare salget af søm og skruer etc. gik strygende. I årene fra århundredskiftet til slutningen af Den Anden Verdenskrig gennemrejste han det danske landskab til fods, på cykel eller pr. lejet automobil. Altid udså han sig den højeste HGF-bil for at have overblik, gav pludselig ordre til STOP, hvorefter han med flagrende halstørklæde, og sit store Mentor-kamera begav sig ud i terrænet. Han brugte timer på at finde den rette vinkel for sin optagelse. Som den store naturelsker han var, blev han foregangsmand indenfor Danmarks Naturfredningsforening, og sammen med organisationens grundlægger Erik Struckmann planlagde han den danske lovgivning for naturfredning. En lovgivning vi nok i dag kan være stolte af. Denne entusiastiske amatørfotograf skabte flere værker om Danmark i billeder. Bedst kendt er tobindsværket "DANMARK", som udkom i 1944. I sit forord til værket skriver Sigvart Werner bl.a.

"Dette billedværk er blevet skabt på grundlag af de mange skønhedsindtryk, som et langt livs samleven med den danske natur har skænket mig, og som har været mig en stadig kilde til glæde. Det er mit håb, at det i nogen grad er lykkedes at fæstne disse indtryk i en form, som også kan være til glæde for andre beundrere af vort smukke land".

Han dannede skole, blev et forbillede for mange. Uden ham, ville dansk amatørfotografi have været fattigere!

Konsumkameraet

Depressionen i U.S.A. og Tyskland medførte et behov for billige små kameraer. De store formater forsvandt helt fra amatørmarkedet. Det populære Vest-Pocket format med 8 billeder på en 127 film blev halveret, herved fik man 16 billeder på en film. Baby Box og lignende småkameraer blev nu den store salgssucces. Produktionstallene steg, samtidig med at en strøm af nye modeller så dagens lys - alt til glæde for de utallige skarer af fotoamatører på alle niveauer.

Samtidigt udvikledes mere avanceret kamerateknik. Contax, Super Ikonta samt den toøjede Contaflex havde indbygget lysmåler. Lysstærke objektiver og diverse tilbehør blev produceret i en stadig stigende mængde. Spejlreflekskameraet Exakta så dagens lys. Kodak Retina, samt den i dag så kendte dagslyskassette var med til at starte en ny udvikling for fotoamatøren.

Indbygget lysmåler

En virkelig forbedring var den fotoelektriske belysningsmåler, hvad enten den var indbygget, som i Contaflex og Contax III, eller som løs rekvisit. Filmens standard forbedredes betydeligt. De mere kostbare småbilledkameraer, Leica, Exakta, og Contax, sidstnævnte med koblet afstandsmåler, blev flere og flere seriøse amatørers foretrukne kamera.

Amatøren fik desuden mulighed for at optage f.eks. billeder af fester og andre sammenkomster, da blitzpæren holdt sit indtog. Kameraer med synkronisering blev fremstillet samtidig med, at Leica og andre apparater blev eftersynkroniseret. Nat blev til dag i de små hjem. I København opstod der en hel gruppe af dygtige fotoamatører, som tilbød selskabsfotografering mod betaling.

Desværre trak det op til krig i Europa, og langsomt måtte mange fabrikker sætte tempoet ned, eller som i Tyskland, ombygges til krigsproduktion. I 1936-37 blev der i Danmark markedsført to kameraer FOTAX-FLEXO og FOTAX-MINI fremstillet i bakelit (20).



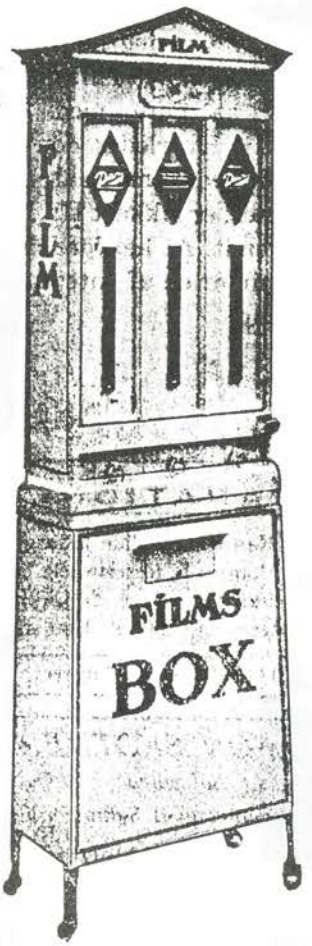
24. SEPTEMBER - - 9. OKTOBER

I TIVOLI

BESØG VOR STAND I GLASSALEN. HVOR EN OMFANGSRIG SAMLING AF ILFORD OG SELO . . SPECIALITETER VIL BLIVE UDSTILLET . .

ILFORD-SELO FOTO A/S

PILESTRÆDE 19–25 KØBENHAVN K.



Bedste Konstruktion

Smukkeste Udførelse

Længste Garanti

Billigste Pris

Ligeledes anbefales vore smaa

FILMSBOX

(til Ophængning paa Døre og Vægge)

Dansk Automatfabrik

Aktieselskab

Fælledvej 19 Kobenhavn N.

Telf. Nora 5934 Telf. Nora 5934

Stor præsentabel

Fotobox



med dobbelte Skillevægge, som forhindrer Tyveri i Boxen, samt omskiftelig Textrude, leveres i smuk gul Farve for kun

22 Kr. pr. Stk.

Metalvarefabriken

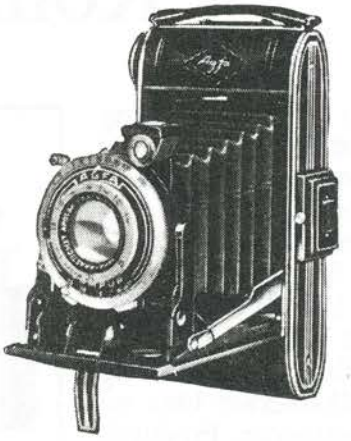
Smedegade 19,

København N.,

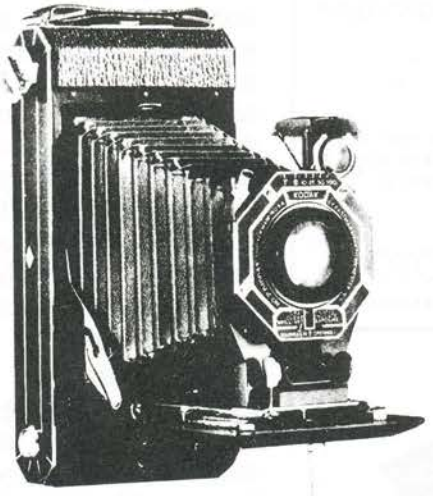
Telefon Nora 7304.



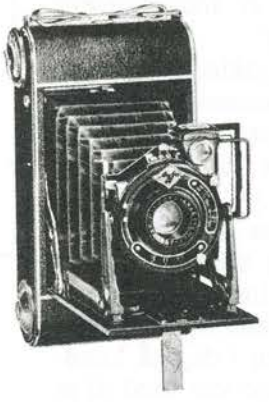
Reflex-Korelle - 1935. Kr.160,00.



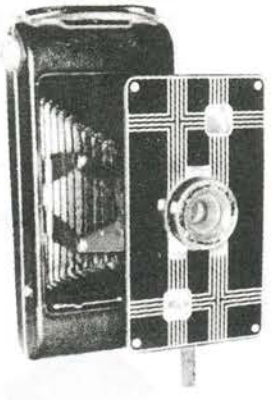
Agfa Speedex Compur - 1933-36.



Kodak Six-16 - 1932.

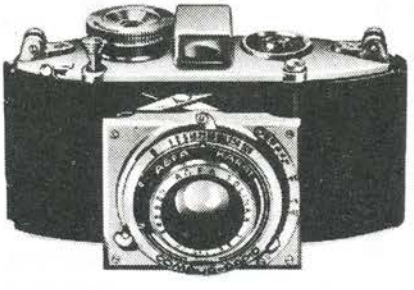


Billy II - ca.1931-33. Igestar f:7,7.



Agfa Six-16 - 1933-37. 616 film.

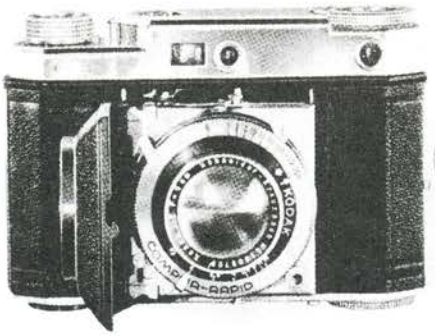




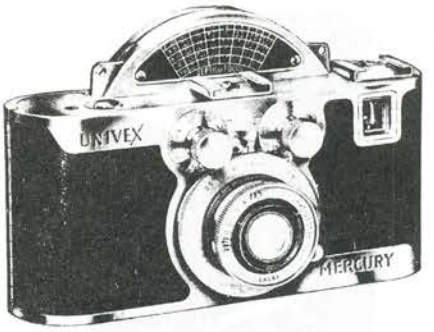
Agfa Karat - 1938-40. 24x36 mm.
Solinar f:3,5. Kr.217,00.



Super Ikonta B - 1937-56.
Tessar f:2,8/80 mm. Kr.266,00.



Kodak Retina II - 1937-39.
Kodak Anastigmat Ektar f:3,5.



Mercury CC - 1938-42. Tricor f:3,5.



Rolleicord Art-deco - 1933-36.
Zeiss Triotar f:4,5. Kr.216,00.



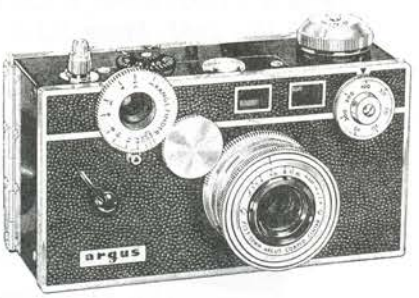
Superb, ca 1933. Heliar f:3,5/75 mm.



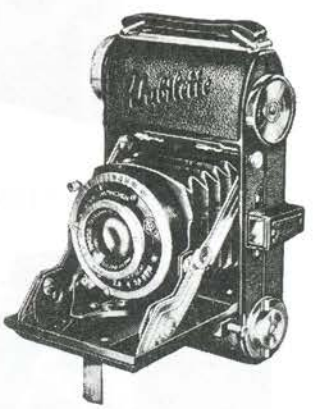
Pilot Super - 1939-41. 6x6 cm,
120 film. Ennastar f:2,9.



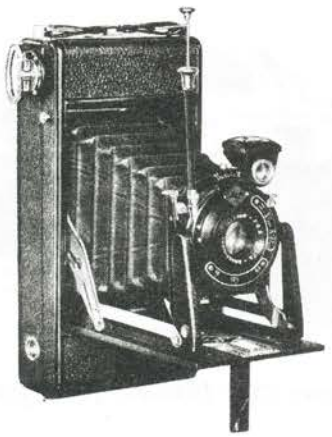
Baby-Box - 1934. Kr.18,00.



Argus C3 - 1938.



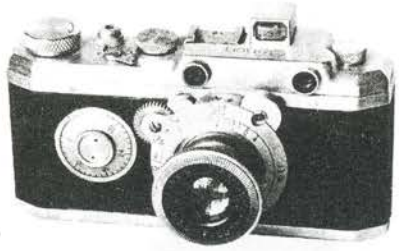
Jubilette - ca.1938.
Baldina f:2,9/50 mm.



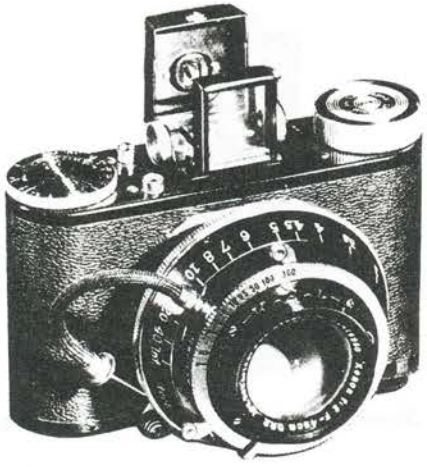
Billy I - ca.1931-33.



Kine Exakta - 1936.
Exaktar f:3,5/50 mm.



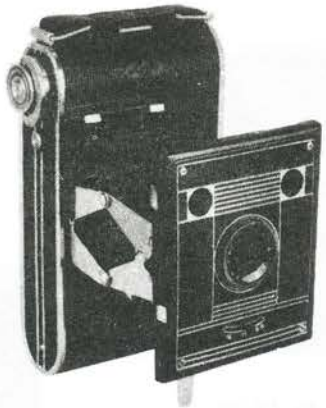
Canon Hansa - 1937-40.



Pupille - 1932-35. 3x4 cm, 127 film.
Schneider Xenon f:2/45 mm.



Box-Tengor. Kr.24,00.



Billy-Clack - 1934-42. 6x9 cm. Kr.30.



LEICA II/1932

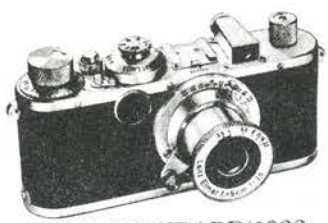


LEICA III/1933

Leica II - 1932. Elmar 1:3,5. Kr.454.
Leica III - 1933. Elmar 1:3,5. Kr.525.



LEICA I/1931



LEICA STANDARD/1932

Leica I, 1931, Elmar 1:3,5/50, Kr.300.
Leica Standard, 1932, Elmar 1:3,5,
Kr.300.



LEICA IIIb/1938



KODAK
Fotografiapparater

til Kr. 5.50, 6.50, 10.00, 14.00, 19.50, 27.00, 31.50 og 47.00
samt alt Tilbehør til originale Priser

Schultz & Rasmussen.

Knud Knudsen — Fotografisk Forretning for Amatører.
Telefon Tgv. 39.

København • Nørrebrogade 158
Eneste Specialforretning for Amatører paa Nørrebro.
Eneforhandler af:
Eisenberger-Extra-Rapid-Plader
pr. Duo. (9 × 12) 1.65.
Fotografi-Apparater mod Ratebetaling fra 1 Kr. mdl. Forlang rigt illustreret Katalog.



Plader
Filmpakker
Rullefilm
Fremkaldere
Hjælpemidler
Lynlysartikler

Mon Agfa's reklamepige har lånt sin nederdel af Kodak-pigen?

Idealet
af et Haandapparat er

• Mon plaisir •

faas kun i Forretningen

Amateur
Bredgade 63

Reparation af Kameras
samt alle Lukkerkonstruktioner

Axel Borgen
Stormgade 15
København B. Telf. 5238 y

For Amatører og Fagfotografer
er
Ernst Lombergs Plader:

„Elochrom" den bedst ortokromatiske (med og uden Antihalo)
Nøjagtig Toneangivelse uden Gulskive
H & D 300

„Adler", den bedste Portrætplade
H & D 400

„Elur 22", Verdens hurtigste
For hurtigste Momentoptagelser og Portrætter. H & D 600

„Amateur", den billigste Universalplade
H & D 250

EN GROS:
A. P. GROSSMANN
PILEALLÉ 23 A TLF. VESTER 2360 v
KØBENHAVN F.

Amatør-Fotografens

Belysnings-Tabel

Pris 1 Kr.

Illustr. med 10 oplysende Billeder

Smukt indbundet i Lommeformat

Udarbejdet af Ingeniør, cand. polyt. P. V. Christensen

Ny Udgave er udkommet og faas hos

Martius : Truelsens : Forlag

DANSK KAMERA PRODUKTION

Den tyske besættelse af Danmark den 9. april 1940 satte en brat stopper for fotografiske leverancer fra England og Amerika, hvorimod Tyskland i de første krigsår leverede kameraer, udstyr samt filmmateriale i begrænsede mængder til det danske marked. Efterhånden som leverancerne blev mindre, eller svigtede, opstod et marked for dansk producerede tilbehørsdele. Det varede derfor ikke mange måneder, før fotohandlerne ofte modtog en skrivelse fra deres leverandør med følgende bedrøvelige meddelelse: "Vi har med tak modtaget Deres ordre på ....., men beklager at måtte meddele, at dette for tiden er udsolgt, og vil næppe kunne fremskaffes, før efter krigens .... Deres ærbødige". Initiativrige grossistleverandører og fotohandlere fik kontakt med maskinfabrikker og fabrikanter, som var indstillet på at optage en lønsom produktion af fotografiske artikler. Efterhånden fremkom større eller mindre opfindelser bl.a. indenfor tilbehør, forstørrelsesapparater og projektorer. Og hen imod krigens slutning i 1945 kom der en bemærkelsesværdig produktion af bakelitkameraer i gang for at fylde de tomme hylder hos fotohandlerne til glæde for amatørfotografien, som netop fik et opsving i mørkelægningsårene!



Tomme hylder...

En god sæson

Inden vi går over til at berette om denne krigs- og efterkrigsproduktion skal en autentisk beskrivelse, gengivet i et fagblad, give nutiden en fornemmelse af de alvorlige og ikke altid lette problemer, man sloges med under besættelsen:

"Sommeren 1941 vil trods krigen og den tyske besættelses tryk stå for den danske fotohandler som en af de bedste somre i adskillige år. I første række fordi vejret har vist sig fra den bedste side - selvom der egentlig ikke har været ret mange gode søndage, så har det nu vist sig, at når blot hverdagene er gode, så er ferievæsenet nu blevet allemandseje, og dermed er lysten til fotografien efterhånden også blevet udbredt i det ganske folk. Når ungdommen er draget på vandreture i det danske landskab, da har kameraet været et nødvendigt led i udstyret, og dermed er det store forbrug kommet ganske af sig selv. At de tyske troppers enestående interesse for fotografien også har smittet det danske folk er ganske utvivlsomt, og hvis vi ikke på anden vis lærer noget af besættelsestropperne, så må vi forhandlere i hvert tilfælde være glade for deres gode eksempel på dette område. De steder, hvor tropperne er i større antal, har de også bidraget til at give fotohandlerne en forøget omsætning ved deres eget forbrug, og der er da heller intet, der er bedre egnet til at bringe en hilsen til hjemlandet end netop et fotografi eller flere fra soldaternes daglige liv. Disse millioner af billeder vil nu i fremtiden være i det tyske folks eje som vidnesbyrd om det gode forhold, som vor befolkning har udvist, og forhåbentlig vil de i fremtiden være et kært minde og en storstilet reklame for det lille Danmark, som kun elsker og ønsker freden til hele verden snarest muligt. Vi er overbevist om, at fotografien her netop har en mission at udføre i retning af at skaffe forsoning mellem folkene, og ligeledes at vi i mange år efter krigen, når vi kommer til Tyskland, vil finde tyskere, der sidder og glæder sig over billederne fra de gode dage, de nu tilbringer i Danmark".

FOTOGRAFIER
fra Besættelsen

af karakteristiske og dramatiske Situationer, tyske Overgreb og Nazi-Terror, Fæstningsanlæg og Flyvepladser, Varemangel, Erstatninger og Kø'er, Flygtninge og allierede Tropper, købes. Alle Billeder har Interesse og returneres efter endt Brug. — Tilbud til

BRANNERS BOGHUS
29 St. Kongensgade, København K

Det mest kendte fotografiapparat blev NEO-FOT (21). Den drivende kraft bag projektet var ingeniør Kaj Hyllestad som i januar 1945 meddelte landets 12 grossister at man kunne forvente det nye apparat sendt på markedet i begyndelsen af marts måned. Fabrikken blev etableret på Amerikavej i København og var af betydelig størrelse. Der blev fremstillet tre store bakelitpresser. Man satsede på en kapacitet af 250 apparater pr. dag. Leveringsterminen kunne dog ikke holdes, men i april 1945 stod de første danskbyggede fotografiapparater hos fotohandleren. Den første sending blev revet væk, men firmaet forsikrede at produktionen ville blive sat op. På købestævnet i Fredericia i august 1946 blev Neo-fot standen mildest talt belejret fra morgen til aften. 120.000 besøgende sikrede kameraets succes. Der blev solgt ca. 25.000 kameraer i alt. Endnu et kamera NEO-BOX 66 forsøgte man at få i produktion, men det blev kun til nogle prototyper og kom aldrig i produktion. Fabrikken fremstillede desuden stativer, og 16 mm kinospoler. I 1944 markedsførte Belgisk Import Co. et forstørrelsesapparat PILOT til Leica-format med Leica-gevind og mellemring, således at Contax objektiver kunne anvendes. Prisen var godt 400 kr. Året efter lancerede James Polack et tilsvarende til nogenlunde den samme pris. Fabrikant J. Andr. Nielsen fremstillede under hele krigen fototasker og etuier i alle afskygninger og materialer. Trods materialebrist af enhver tænkelig art var produktionen ikke så ringe endda. Endelig må ikke glemmes, at papir- og filmfabrikken MERKUR (22), under hele krigen gjorde en stor indsats for at levere kemi og papir til forbrugerne. Vi kan passende afslutte denne bevægede periode med en af fotoamatørens bedste fortalere Thorkild Henriksens ord i 1949:

"Og nu -, hvor står vi så i dag? Kan jeg sige andet end: forventen-

Prisnedsættelse **Neo-Fot** Øjeblikkelig Levering

Pengerigelighedens Tid er længst forbi, og skal vi komme paa Talefod med de Tusinder af Interesserede, som Vareknaphed og Rationering hidtil har holdt udenfor Amatorfotografernes Rækker, maa vi kunne tilbyde dem et billigt, men godt Apparat.

Ved en omfattende Afskrivning, Rationalisering og Forenkling er det nu blevet muligt at gennemføre en Prisnedsættelse paa NEO-FOT, saa enhver Fotohandler maa indrømme, at der her virkelig gores en Indsats af Betydning.

Ab 15. marts koster NEO-FOT Kr. 24.50

brutto. Denne Pris vil uden videre kunne tilføre Fotohandlerne en helt ny Kundekreds, hvis Omfang udelukkende afhænger af det Arbejde, der gøres for Salget af dette Apparat. Bl. a. vil ogsaa en kraftig

Annoncekampagne

stotte Dem i dette Salgsarbejde, der i Forvejen har saa gode Argumenter som Apparatets Kvalitet, Billedernes Skarphed, den udforlige, men let forstaaelige Fotovejledning, den gode Service osv.

Ved en Indsats fra alle Sider regner vi med

25.000 ny-amatører

Landet over, hvis Behov for Film, Aftryk, Forstorreiser m. m. sikkert for en stor Del vil kunne dækkes.

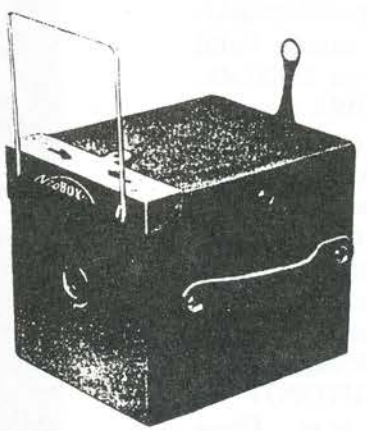
Den nye Pris er baseret paa Fotohandlernes Grundrabatter. **Kob, Salg og Levering sker derfor udelukkende gennem os.** For at bremse Administrationsomkostningerne er det desværre nodvendigt at levere Ordrer paa under 10 Stk. NEO-FOT mod kontant ved Modtagelsen eller mod Forudbetaling, begge Dele mod – 3 % sconto. Ved større Ordrer gælder de almindelige, fastlagte Betalingsbetingelser — og hvem skulle ikke kunne aftage 10 NEO-FOT ad Gangen?

Foto-Specialhandlere tog sig af NEO-FOT, dengang det kom frem — og vi haaber, at vi ogsaa maa regne med Foto-Specialhandlerne nu, da det store Fremstod mod de mange „latente" Fotoamatorer skal fores.

Neo-Foto

Helgolandsgade 13 - København V. - Telefon Central 3154

Neo-BOX 66



Vi modtager Ordre til Levering ved Fremkomst

BELGISK IMPORT COMP.

Landemærket 11—17 . C. 7073 - C. 2473

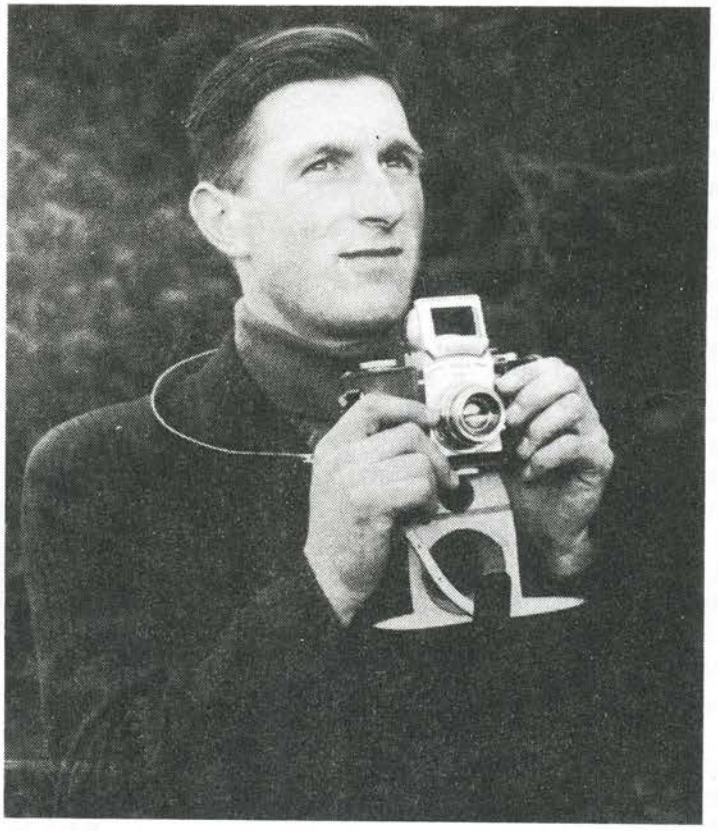
de. Den fotografiske situation i dag er alt andet end lys. Vor branche er blevet betegnet som "luksusbetonet" og behandles derefter. Det kan amatørerne sande, som har måttet gå forgæves for blot at få én film til deres ferie. Papirlageret har været så langt nede, at vi i perioder kun har kunnet levere ét aftryk af hver film - og undertiden ladet ordre vente, til den hårdhedsgrad, som var nødvendig, var kommet hjem - og stadig er interessen for fotografi levende - og den dør forhåbentlig aldrig. Nu venter vi blot på den dag, hvor vi kan handle som købmænd og få lov til at faldbyde gode varer til rimelige priser, så den gamle påstand, at hvert 6. eller 7. menneske i Danmark fotograferer, ikke alene står ved magt, men bliver overskredet!".

Nordlux

I foråret 1948 afholdtes "Dansk Fotomesse", og her præsenteredes den første nordiske fotoelektriske belysningsmåler NORDLUX fra Nordisk Instrumentfabrik. Dansk fotoindustris nestor, Jensen Andersen præsenterede stativer, kinospoler, omspolere, kuglehoveder og forstørrelsesapparater af metaller, som han var en heksemester i at fremtrylle. I 1940 var man begyndt konstruktionen af kinoapparatet KZ konstrueret af H.V. Undell (23). Men først i 1943 kom den egentlige produktion i gang, både af stum- og tonefilmmaskiner, og blev en stor succes. Indtil 1948 var der solgt over 2.000 stk. Maskinfabrikken NOWA fremstillede højglanspresser og klæbepresser med 2 stk. forkromede messingplader til hver maskine - deres produktion var især til fagfotografer. Maskinfabrikken VICO viste to forskellige forstørrelsesapparater til 24x36 og Dansk Fototeknik præsenterede et automatisk forstørrelsesapparat AUTOPOT til 24x36, Leica-kopi m.m. Disse produkter var fremstillet af E. Schleisner Petersen, som havde en anselig produktion under krigen, men i 1950 stoppede al fotoproduktion, den udenlandske import begyndte at gøre sig gældende. Et

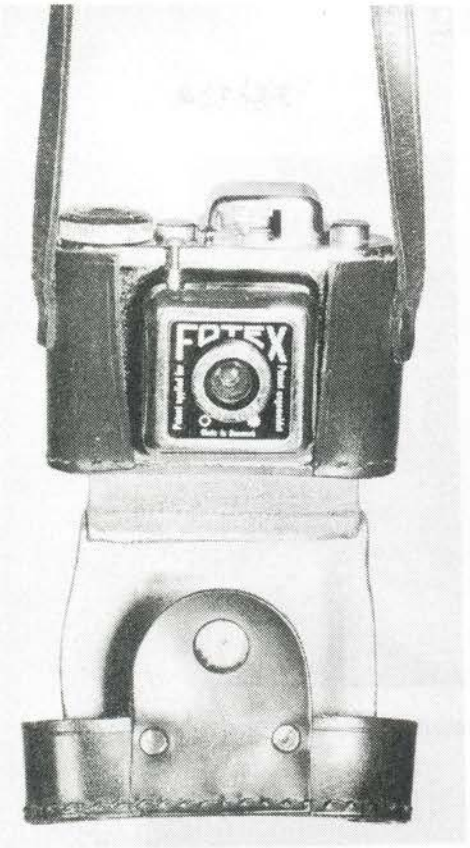


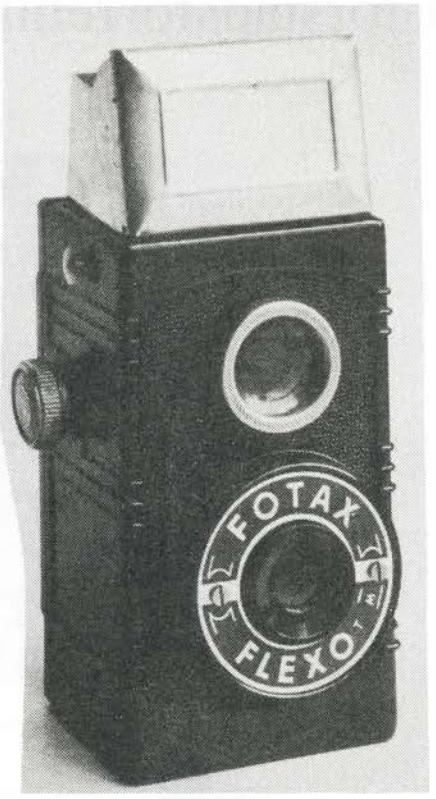
Hvem gemmer sig bag kameraet?
Fhv. landmand, nuværende museumsleder Sigfred Løvstad med sit andet kamera. En Kodak Retina. (1943).

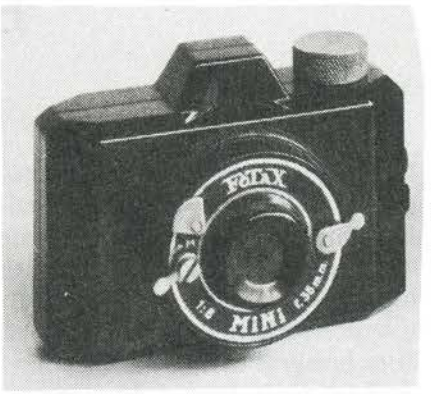


Samling: Danmarks Fotomuseum.

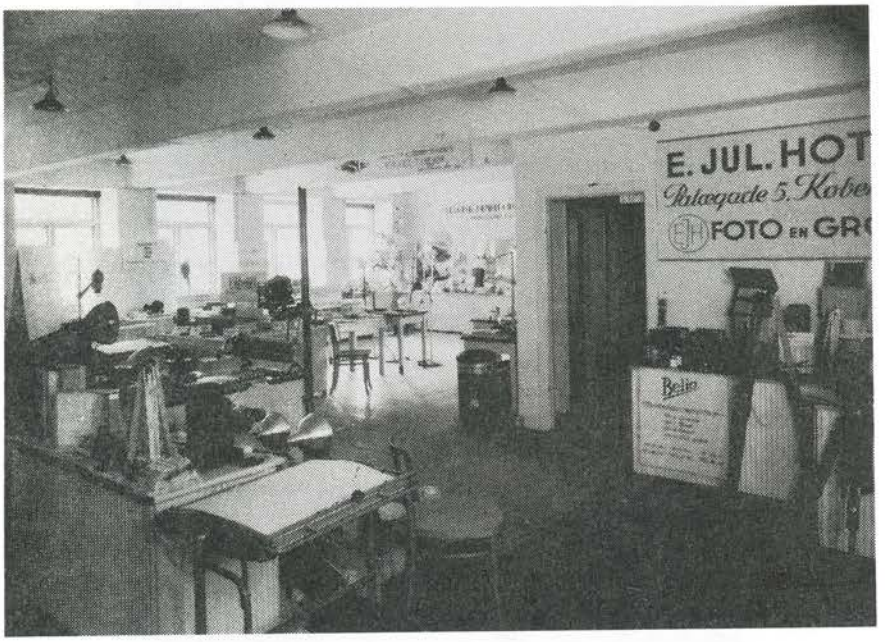
Storebror Kristian (1914-1973) lærte mig at fotografere. Billedet er optaget i 1941. Kine Exakta var drømmen til 528,00 kroner!







De 3 danske kameraer forblev enlige svaler.





Nogle indtryk fra messen i Fredericia.

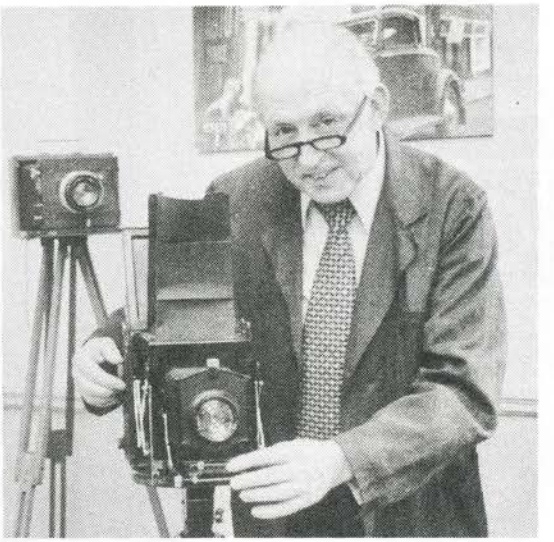
af de sidste danske kameraer, som så dagens lys i januar 1952, bar det prosaiske navn TIGER-BOX. Der var ofret meget på dets konstruktion, det var solidt og velproportioneret, men ikke mange blev solgt. Endnu et forsøg blev gjort med lommekameraet FALCON i juli 1952 - heller ikke dette kamera fik stor udbredelse, og savnes på Danmarks Fotomuseum. Det sidste danske kamera vi skal omtale er FOTEX 4x4 cm (24). Konstruktøren hed Ernst Hofer, fra Zürich, men kameraet blev produceret af fabrikant E. Lerager Larsen, metalvarefabrikken TERMAX, som også producerede Teknobiler. Produktionen kom i gang i 1953, og blev leveret gennem grossistfirmaet Heinrich og Poulsen, København. Der blev fremstillet ca. 650 stk. i alt. Tiden var uigenkaldelig forbi for danske produkter af denne slags. Ved årsskiftet 1952-53 blev kameraimporten givet fri.

NB: Beskrivelsen af amatørfotografiens meget vanskelige vilkår under den tyske besættelse af Danmark bygger væsentligt på udsagn og materiale stillet til rådighed af Danmarks Fotomuseum.

Danmarks Fotomuseum

En forstadsforretning

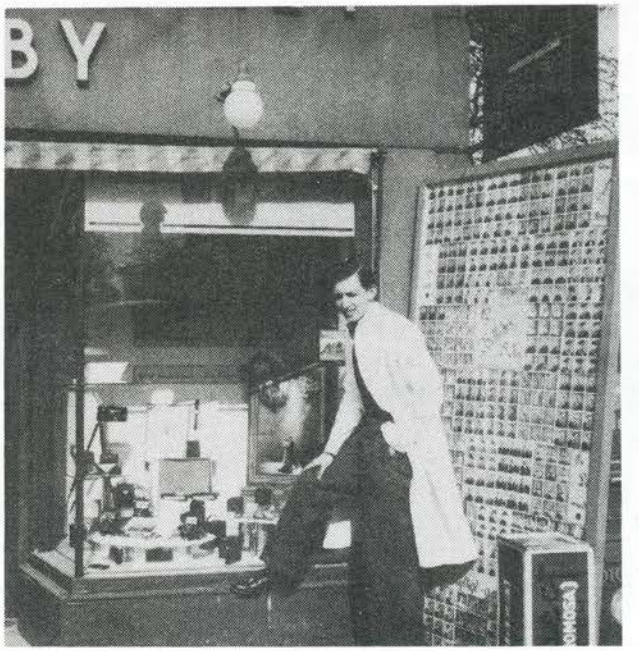
Den 10. februar 1937 åbnede fotograf Jens Bloch et atelier og fotoforretning på Lyngby Hovedgade 47. Ateliets hovedperson, foruden fotografen, var et stateligt NOR-KA-atelierkamera af bedste karat. Som bestyrer af forretningen havde han ansat Jørgen M. Gregersen, som den 15. marts 1945 overtog forretningen og gav den navnet FOTO-MAGASINET "LYNGBY". Danmarks befrielse den 5. maj skulle blive startskuddet for en forretning som må betegnes som en "lille" institution i Kgs. Lyngby. Med økonomisk sans og medfødt talent for PR, lykkedes det Jørgen M. Gregersen at opbygge en forretning, med en bemærkelsesværdig omsætning. De første efterkrigsår var noget af en prøvelse, men hvad man ikke kunne finde andre steder, det havde FOTO-MAGASINET "LYNGBY". Efterhånden som farvefilmsdillen greb amatøren, satsede man hårdt og rigtigt. Omsætningen af sort/hvid- og farvefotografiarbejde for amatører tangerede danmarksrekord. Sjældent har så mange medarbejdere været beskæftiget på så få kvadratmeter. Personalestaben voksede til 8, til tider var det svært at skelne mellem ansat og kunde! Jørgen Gregersens store interesse for gamle billeder og foto gjorde, at mange kunder betroede ham albums og andre effekter. Disse er i dag velbevarede på Danmarks Fotomuseum. Jørgen Gregersen's mange æreshverv i området er legendarisk - derfor nævnes kun ved navn, hans plads i bestyrelsen for Danmarks Fotomuseum's Venneforening. Tiden går, og i 1986 følte Jørgen Gregersen, at nu måtte tiden være inde til at stoppe. Hans forretning har været et godt eksempel på den lille forretnings store muligheder, når det fornødne engagement er til stede. Den 1. juni 1986 blev forretningen overtaget af fotohandler Hans Henrik Holfelt, som tilhører en ny generation af dynamiske fotohandlere.



Jørgen M. Gregersen som nostalgiker. Fra en udstilling i 1961.

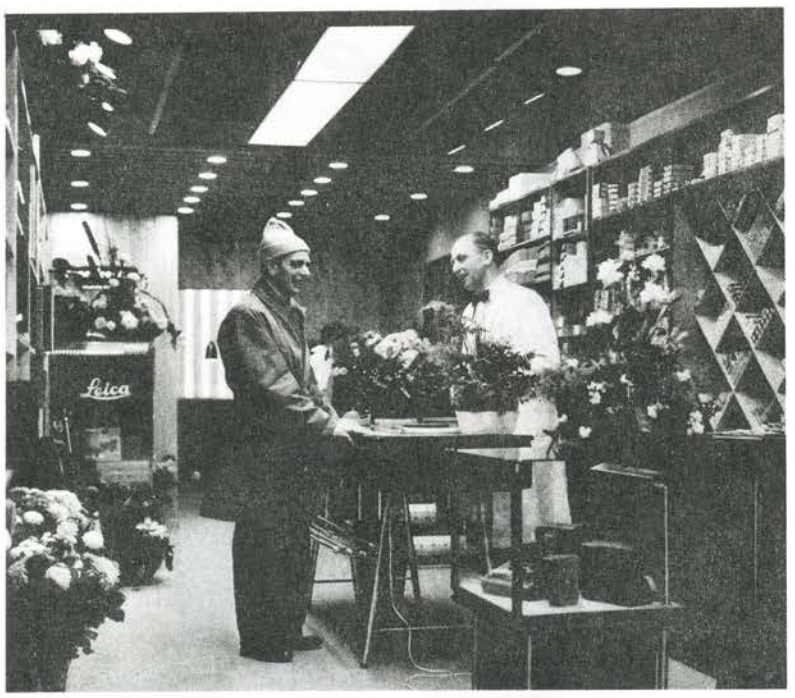


En nobel forretning i 1938.

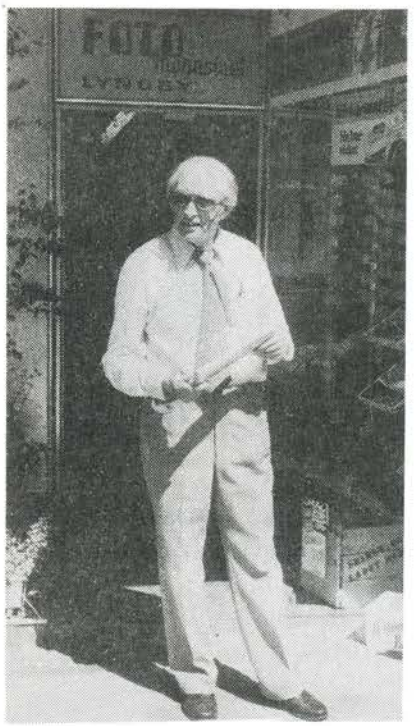




Inden renoveringen i 1950, blev facaden nedtaget og overgivet til Nationalmuseet i Ørholm. (1960).



Den nyindrettede forretning stod klar i 1961. Jørgen M. Gregersen ved disken på åbningsdagen omgivet af blomsterbuketter.

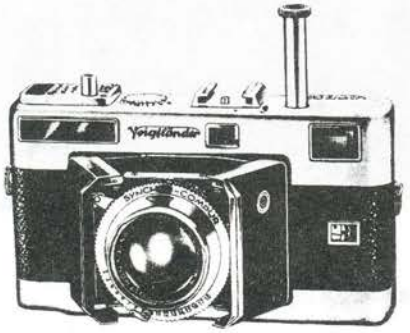


J.M. Gregersen 1986.

Samling: Jørgen M. Gregersen.



I 1939 fejrede man fotografiets 100-års fødselsdag. Et originalt daguerreotypikamera beundres af fotohandlens førende repræsentanter.



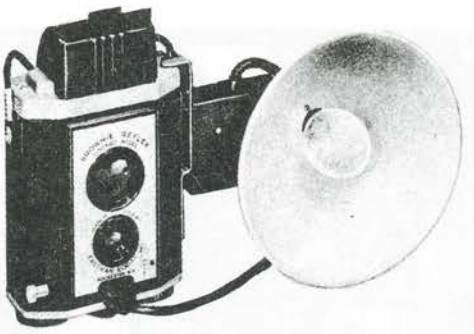
Vitessa L, ca. 1954. Ultron f:2/50 mm.



Cub - ca.1940.



Duca - 1946-50. Agfa Rapid kass.
Ducan f:11/50 mm.



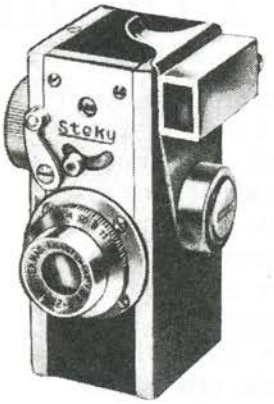
Brownie Reflex - 1941-52.



Minolta 35 - 1947. Rokkor f:2,8/45 mm.



Mighty - ca.1947. 13x13 mm.



Steky - ca.1947. 10x14 mm.
Stekinar Anastigmat f:3,5/25 mm.



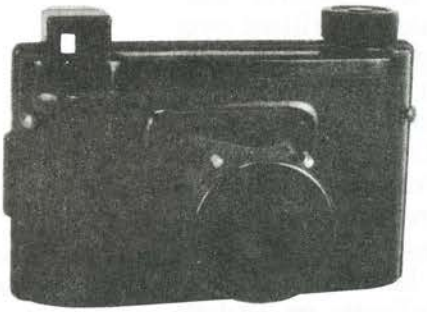
Olympus 351 - 1948-49. 24x32 mm.
Zuiko f:3,5/40 mm.



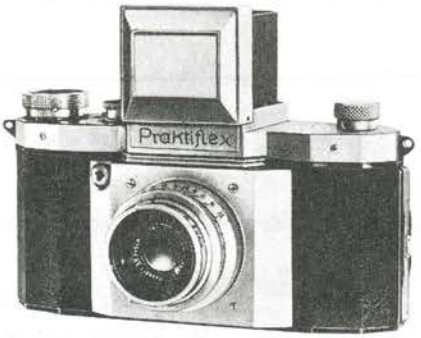
Superfex, ca. 1945-55. Bakelit, 4x6,5 cm.



Comet S - 1948.



Neo-Fot. Bakelit 120 film. Kr.38.



Praktiflex, ca. 1949. (KW).



Contax S, ca. 1949-51. Med prismesøger.

Fotoimporten gives fri

Efter afslutningen af Den Anden Verdenskrig i 1945 så fotoamatøren frem til at importen af udenlands fotoudstyr blev givet fri. Det skete som sagt i 1952-53. Den store drøm var en Leica, Contax eller Rolleiflex - tre af fotografiens flagskibe. De forblev for de fleste en drøm. Den høje pris og begrænset import satte sine grænser. Det legendariske boxkamera 6x9 cm forblev endnu en del år fotoamatørens værktøj. De mere avancerede apparater var typisk modeller fra før krigen, men efterhånden kom de nyudviklede konstruktioner til landet - en utrolig teknisk udvikling var på vej til glæde og gavn for amatørfotografien. Småbilledformatet var alt dominerende; 16 mm, 24x24, 24x36 og 6x9. Det begyndte i 1948 med at fotohandleren tilbød sine kunder "Delfinering", dvs. at kameraets objektiv blev antirefleksbehandlet, "det største fremskridt inden for fotografien i dette århundrede", som skrevet står. Coatningen skabte brillans over billederne og glæde hos amatørfotografen. For den velbeslåede kunne fotohandleren anbefale Leica, Contax eller Kodak Retina og Voigtländers Vito B med den farvekorrigerede Color-Skoparlinse som firmaets perle. Agfa lancerede sin Karat, Folke-Solinette og Isolette I,II,III, samt "bestsælgeren" Agfa Clack m.fl. Alle disse modeller var med til virkelig at popularisere amatørfotografien. Det blev 24x36 formatet, som dominerede markedet. Klapkameraet uddøde stort set i dette tiår. I slutningen af 1950'erne lanceredes endnu en bølge af tekniske nyskabelser med udskiftelig optik; Zeiss Contaflex, Retina Reflex, Bessamatic, A-karelle (1948-59). Men 1960'erne blev tiåret, hvor importen fra et fjernt land skulle få en altafgørende indflydelse på amatørfotografiens udvikling.



K. P.: — Op med Humøret, kære Storm, — her har du mig igen!

St. P.: — Herligt, — — og nu vil vi aldrig mere skilles, vel?

Kodak Danmark var under Den anden Verdenskrig helt afskåret fra sine fabrikker. Firmaet overlevede ved at handle med branchefremmede varer. Kapitalen blev investeret i udlejningsejendomme. Tegningen er fra 1945. Kodak-pigen i den stribede kjole var et kendt symbol. Her hilser hun på Fotohandler-foreningens daværende formand, K. Storm-Petersen (1890-1956), bror til den berømte humorist.



Alt i FOTO

Fagkyndig Ekspedition - - Specialforretning

K. Storm-Petersen

Nr. Voldg. 64 - Nørreport

年を証言する写真



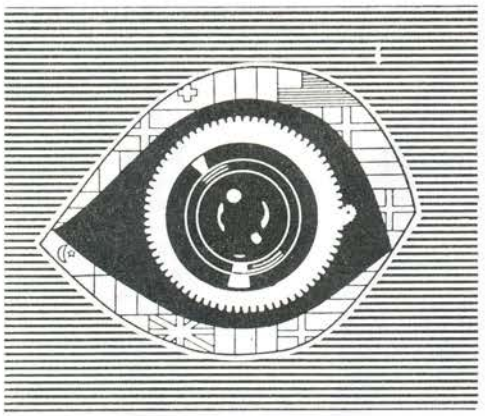
カメラとプリントの豊庫

Japan

På den anden side af kloden var tanken om at erobre det fotografiske marked vokset fra en idé til at blive en særdeles mærkbar trussel. De første japanske kameraer havde været for ringe og ofte plagiater af europæiske modeller. Men Japan rejste sig nu af krigens aske, og begyndte at opføre den ene kolossale kamerafabrik efter den anden. I hundredvis af veluddannede og sprogtrænede "spioner" blev sendt til Europa for at "stjæle". Denne østerlandske snedighed skulle efterhånden bære frugt, til ugunst for den europæiske fotoindustri, men til stor glæde og gavn for amatøren. Pludselig var den tyske fotoindustri alvorligt truet. Den teknologiske udvikling løb hurtigere i Japan.

Made in Japan

De første japanske fotografiapparater havde nogle ejendommelige navne; Canon, Olympus, Pentax, Minolta, Miranda, Mamiya, og Asahiflex m.fl. Amatøren lærte sig hurtigt gloserne, og fik respekt for den nye generation af højteknologiske kameraer. Spejlrefleksmeraet med returnerende spejl, prismesøger, og udskiftelig optik med automatisk springblænde, var de tekniske nyskabelser. Japanerne havde sandelig ikke sovet i timen. Tysk fotoindustri fik sig et chok, det aldrig kom sig over. I 1959 lancerede Zeiss Contarex, samtidig med at andre tyske fabrikker forsøgte at tage konkurrencen op med Japan.



Verdens største fotoshow

photokina Köln



Den første messe

I dagene den 6. til 14. maj 1950 afholdes den første handelsmesse i Køln efter verdenskrigens afslutning. "Photo und Kino" messen var et rent tysk anliggende, og for første gang fik danske importører og fotohandlere mulighed for at se, hvad den genopbyggede tyske fotoindustri kunne præstere. De efterfølgende messer kom i øvrigt til at hedde "photokina", stavet med lille p - årsagen skyldes en trykfejl begået af et bogforlag. Den første messe omfattede 22000 m2. Efter danske forhold ganske imponerende. De 32 danske fagfolk kom hjem med gode nyheder til fotoamatørerne. En af de helt store nyheder var den begyndende massefabrikation af blitzpærer, synkronisatorer. Efterhånden blev alle kameraer synkroniserede. Endnu var den tyske fotoindustri ikke helt på fode, men foreløbig tilsyneladende selvsikker på, at den igen ville blive den førende producent. Det skulle dog vise sig at gå helt anderledes. For amatøren blev det et fremskridt at kameraerne efterhånden blev forsynet med automatisk belysningsstyring. Færre kiksere, bedre billeder!
Boxkameraet var endnu i slutningen af 1950'erne "folkekameraet, men i USA var man for alvor i gang med en revolution inden for kamerafremstillingen. Nye billige syntetiske formstøbningsmaterialer blev skabt, og talrige fabrikker blev opbygget - man satsede på en global markedsføring af et helt nyt produkt. Instamatic-kameraet.

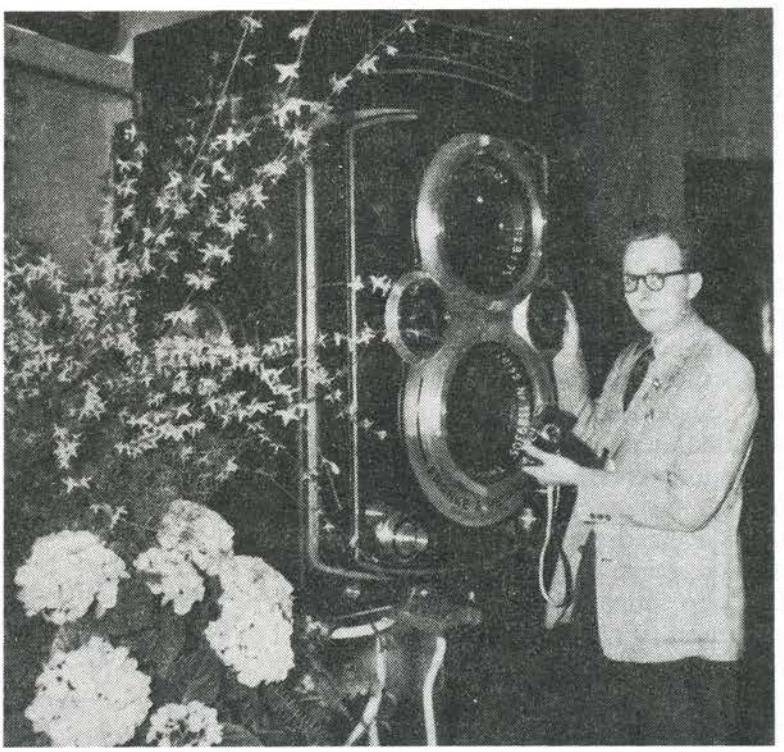


Foto: Sigfred Løvstad.

En verden i farver

Farvefilmen

Brødrene Lumiéres opfindelse af Autochromeglaspladen i 1907 (25), var en spændende begyndelse, men det endelige mål, at kunne fremstille farvepapirbilleder, lod vente på sig. I 1916 lancerede Agfa sin Agfacolorglasplade, som byggede på den additive farveblanding, bdr. Lumiéres princip. En række andre farverasterplader kom på markedet, men Agfa forblev den dominerende producent helt frem til 1939. For amatøren forblev disse løsninger for dyre og komplicerede, men der var sat en udvikling i gang, som ikke var til at standse. Kodachrome og Agfacolor NEU var de to produkter, amatøren havde at vælge imellem. Prisen på Kodachrome var kr. 15,75 for 18 optagelser, hvorimod Agfacolor Ultra kornrasterfilm kostede kr. 7,20, og Agfacolor linserasterfilm kr. 5,55. Senere lanceredes Agfacolor NEU med 36 optagelser til kun kr. 6,75 pr. film. Alle disse film kunne først erhverves i Danmark efter 1937-38!



På Rådhuspladsen havde importøren Finn Jensen anbragt sit logo.

Kodak først

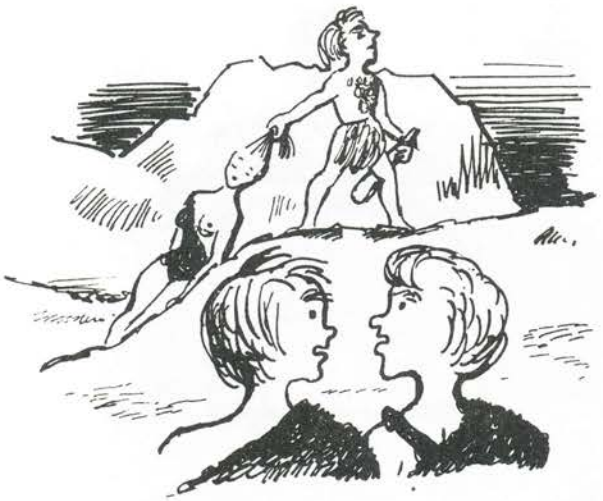
Den 18. december 1941 lancerede Kodak i Amerika de første farvebilleder på papir. Filmen hed Kodacolor med samme filmhastighed som sort/hvid film. Agfacolor papirbilleder blev vist på en udstilling i Kunstindustrimuseet i København i februar 1943. I udstillingskataloget kunne man læse følgende:

"Vi fantaserer os frem til den dag, hvor fotoalbummet vil vrimle med aftryk i naturlige farver, og til den dag, hvor den første farveforstørrelse kan hænges på væggen".

Her kunne fotoamatøren slikke sig om munden og glæde sig til de farvestrålende tider som ventede, når krigen engang ville være slut. Agfacolor-negativfilm kom i handel for amatører i 1950, derefter fulgte Ferrania-color i 1952 og endelig kom Kodacolor i 1958. Farvebillederne var nu fotoamatørens foretrukne valg. Det var dyrt, men dejligt. Samtlige fotoforretninger i Danmark fik en "ansigtsløftning" i disse år. Nu skulle amatøren vænnes til at fotografere i farver. Koste, hvad det koste ville! Efterhånden kom pris og kvalitet på et niveau så forbruget begyndte at vokse - en betingelse for yderligere prisreduktioner. Danmark var midt i et økonomisk opsving, lønningerne steg, forbruget steg, og charterrejserne blev etableret af Spies og Tjæreborg. Over 1 million amatørfotografer rejste ud og var i stand til at fotografere døgnet rundt i farver. Succesen var hjemme.



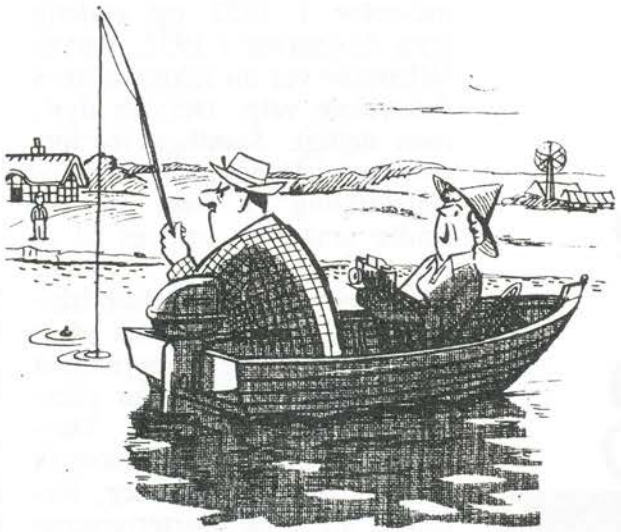
REIDLS FOTORIER



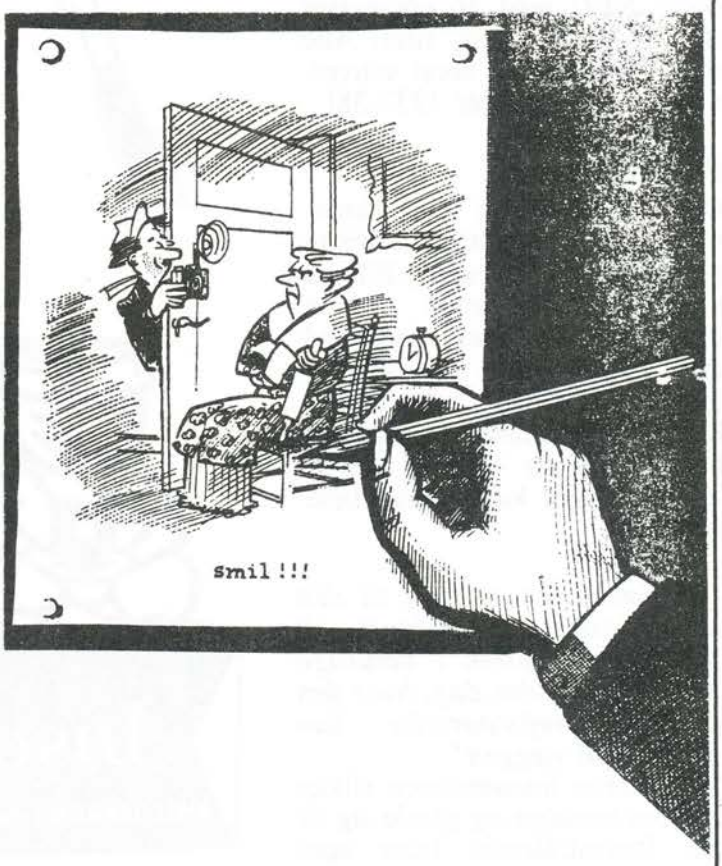
Kedeligt, at fotografiapparatet ikke er opfundet endnu, det kunne ellers være blevet et godt bryllupsbillede.



Marie - Marie — hvor har du lagt fotografiapparatet?



— Hvorfor skulle jeg egentlig slæbe fotografiapparatet med





--- et par skridt tilbage Marie ---



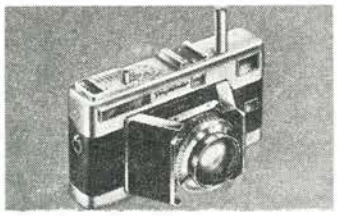




VI BEDER DEM MODTAGE
VORE BEDSTE ØNSKER FOR
EN GLÆDELIG JUL OG ET
LYKKEBRINGENDE NYTÅR -
OG KNYTTER HERTIL VOR
TAK FOR DERES TILLID I 1961

MED VENLIG HILSEN
REIDLS FOTO

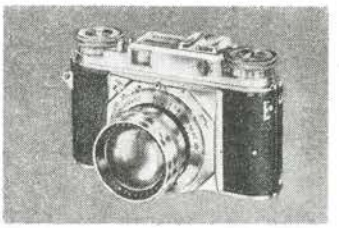
KReidl



Voigtländer Vitessa L. Color Skopar 1:3,5/50 mm. Kr.492,00.



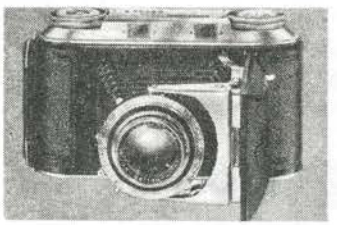
Voigtländer Vitessa T - ca.1957. Color Skopar f:3,5/50 mm. Kr.770,00.



Voigtländer Prominent. Color Skopar 1:3,5/50 mm. Kr.763,00.



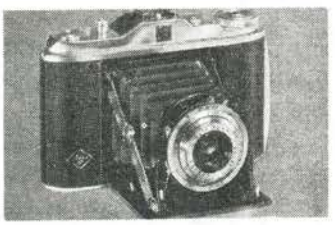
Voigtländer Vito B. Color Skopar 1:3,5/50 mm. Kr.230,00.



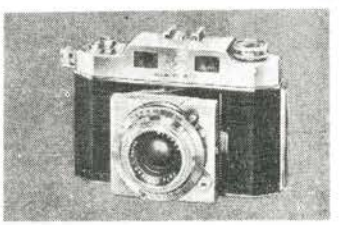
Voigtländer Bessa I - ca. 1950. Color Skopar 1:3,5/105 mm. Kr.338.



Agfa Clack - ca.1954-59. Kr.39,00.



Agfa Isolette I - ca. 1952-60. Agnar 1:4,5/85 mm. Kr.116,00.



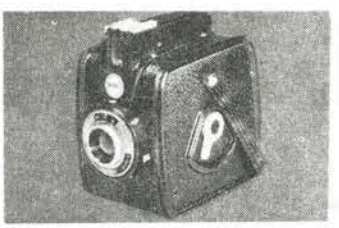
Agfa Karat IV. Solinar 1:2,8/50 mm. Kr.455,00.



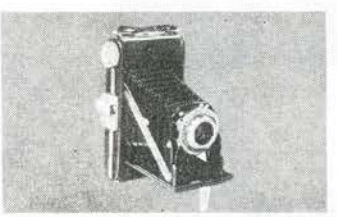
Agfa Super Isolette - 1957-60. Solinar 1:3,5/75 mm. Kr.582,00.



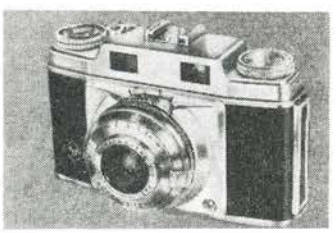
Regula Cita III - ca. 1951. Steinheil Cassar 1:2,8/45 mm. Kr.450,00.



Gevabox. Meniskus 1:11/105 mm. Kr.32,00.



Agfa Billy I - ca. 1950-57. Agnar 1:6,3/105 mm. Kr.111,00.



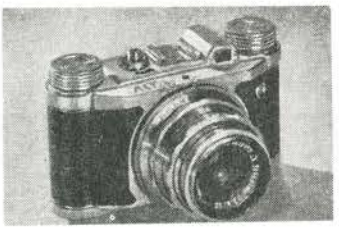
Agfa Super Isolette - ca. 1954-57. Apotar 1:3,5/45 mm. Kr.376,00.



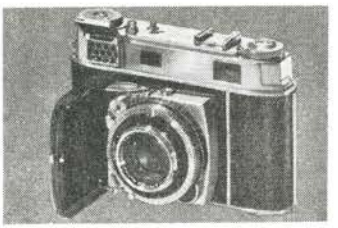
Agfa Automatic 66 - ca. 1956. Color Solinar. Kr.970,00.



Bilora Bella 66. Kr.58,00.



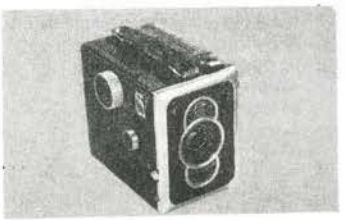
Altix IV - ca. 1955. Trioplan 1:2,9/50 mm. Kr.145,00



Kodak Retinette. Schneider Reomar 1:3,5/45 mm. Kr.260.



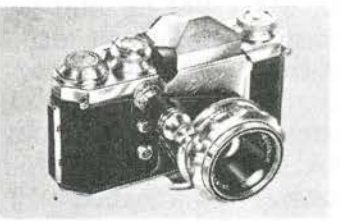
Lordomat Standard. Lordinar 1:2,8/50 mm. Kr.470,00.



Zeiss Box Tengor. 1:9. Kr.45,00.



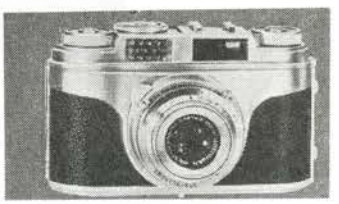
Edixa II-L. Westanar 1:2,8/45 mm. Kr.330,00.



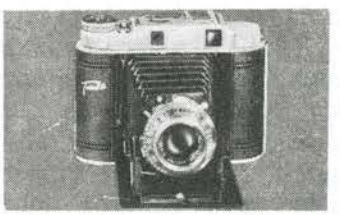
Edixa Reflex II - ca. 1956. Cassar 1:2,8/50 mm. Kr.685,00.



Diax I b. Isconar 1:3,5/50 mm.



Arette 1.A - ca. 1958. Kr.260,00.



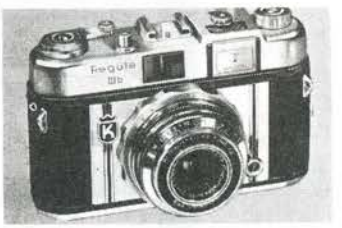
Franka Solida II - ca. 1950. Isconar 1:3,5/50 mm. Kr.152,00.



Akarelle



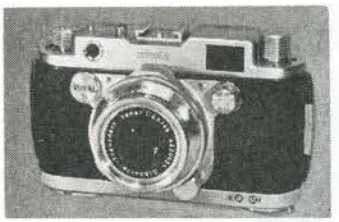
Montana - ca. 1956. Deltamon 1:3,5/45 mm. Kr.100,00.



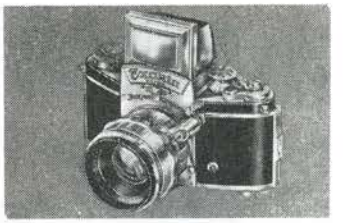
Regula IIB - ca. 1951. Rodenstock Trinar 1:2,8/45 mm. Kr.345,00.



Regula II - ca. 1951. Cassar 1:2,8/45 mm. Kr.178,00.



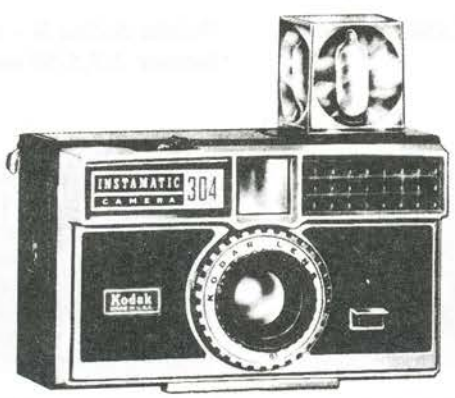
Robot Royal 36 - ca. 1955-59. Xenar 1:2,8/45 mm. Kr.945,00.



Exakta Varex VX - 1957. Jena 1:2,8/50 mm. Kr.1.360,00.

Instamatic

Amerika d.v.s. Kodak tog udfordringen op på billigkameraområdet og under salgsmottoet: "Kroning af et nyt program" lancerede man INSTAMATIC-kameraet i 1963. Man satsede på det helt brede og endnu ikke fotograferende amatørmarked. De første modeller hed 50, 100, 300, 400 og 500 og var fremstillet i Stuttgart med "Retina-finish". Model 50 og 100 blev fremstillet i England, og model 300 og 400 kom fra USA. Med ét slag fik alle fotoamatører en chance. Et let kompakt kamera, nogle med indbygget blitz, andre til blitzterning. Ideén blev taget op af mange andre fabrikker, som fremstillede 126-kameraer på licens fra Kodak. Agfa lancerede RAPID-kameraet, men Instamatic systemet sejrede og blev Kodaks største succes nogensinde. Næsten 70 millioner kameraer er blevet fremstillet. Guds gave til den uerfarne amatør.



Instamatic 304.



Instamatic Reflex.

KODAK SENSATION - ENDNU NEMMERE FOTOGRAFERING!



KODAK INSTAMATIC 400 under kr. 315,-

Det sensationelle kamera med motor til automatisk filmfremføring efter hver optagelse. Indbygget blitz og automatisk belysningsmåler, der sikrer korrekt eksponering.



KODAK INSTAMATIC 100 under kr. 85,-

Dette kamera har indbygget blitz til såvel inden- som udendørs optagelser. Sikret mod dobbelteksponering. På 1 sekund indsættes ny film med den praktiske KODAPAK film-kassette.

CDS og halvformat

En anden banebrydende nyhed var fremkomsten af CDS lysmåleren. Pludselig skulle der batteri i kameraet for at få det til at fungere! EE-kameraet med Electric Eye, der styrer blændeindstillingen, var det nye, som skulle gør det endnu lettere at fotografere. Udviklingen løber pludselig ganske hurtigt, så hurtigt, at de japanske kameramærker bliver altdominerende på amatørmarkedet. Mange gamle hæderkronede tyske kamerafabrikater går sin undergang i møde - situationen for Zeiss og Voigtländer bliver pludselig kritisk. Mange fabrikker overflytter deres produktion til Japan og Korea. Et amatørkamera er nu ikke mere noget, man køber for hele livet. Konstant teknisk fornyelse kombineret med reklame gør, at et 10 år gammelt kamera er umoderne, tungt og besværligt. En udvikling så hastig og voldsom havde ingen kunnet forudse!



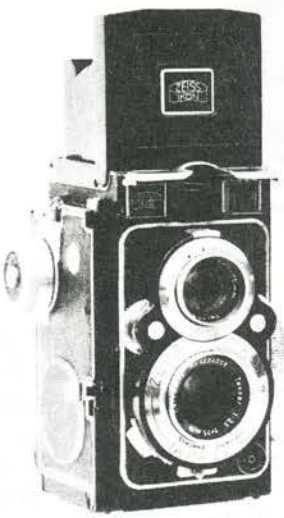
Yashica 35M. Pris: 468,00.



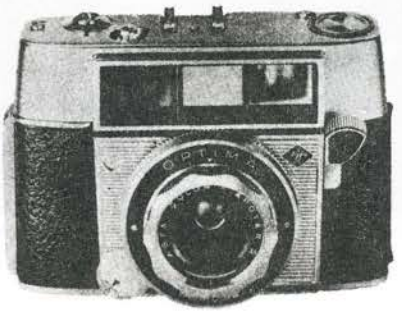
Yashica-Mat. Pris: kr. 510,00.



Tenax Automatic - 1960-63.
Tessar f:2,8/50 mm.



Ikoflex 6x6 cm. 1957-60.
Tessar 75mm.



Optima 35mm. 1959-63.
Apotar f:3,9.





Contaflex Super. Ca. 1959-62.



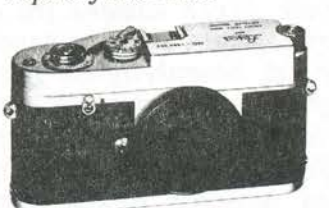
Zorki 4, ca. 1956-73.
Jupiter f:2/50 mm.



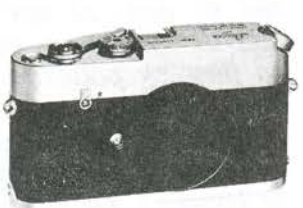
Nikon S4. 1959.



LEICAFLEX/1965



LEICA MD/1965



LEICA MDa/1967

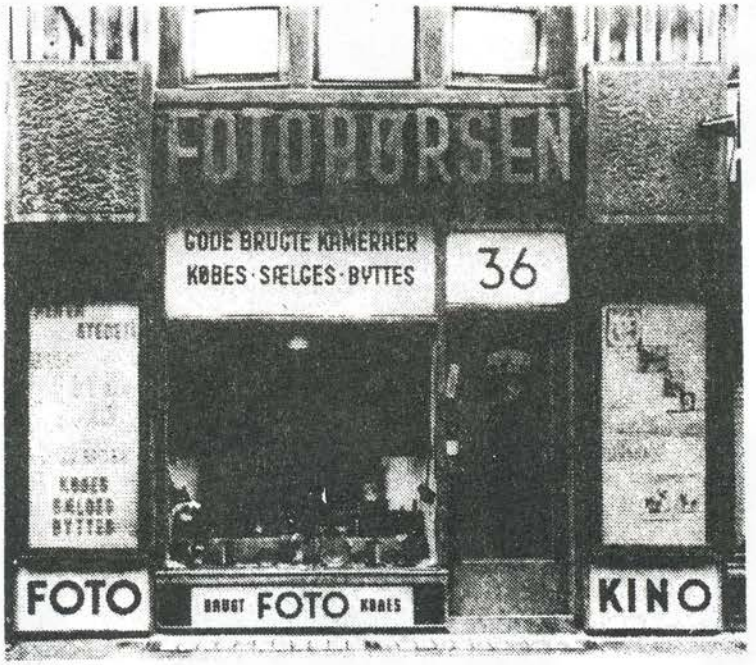


LEICA M4/1967



LEICAFLEX SL/1968

Brugt-marked



KØB & SALG af brugte fotografiapparater som speciale blev introduceret af Jens Rolighed i 1924. Ved forretningens 25-års jubilæum blev den da veletablerede fotohandler interviewet af Hans Tørsleff:

"Et af de første indtryk, jeg for henved 25 år siden modtog af Rolighed, er typisk for hele manden. Det var nede i den diminutive kælder i Skt. Pederstræde. En forhutlet fyr kom ned for at sælge et kuffertlignende 13x18 kamera fra amatørfotografiens første dage. Efter lidt betænkelighed gav Rolighed ham en skikkelig pris for "oldsagen", og fyren luskede tilfreds af. Og nu kom Rolighed med følgende forklarende bemærkninger:

"Jeg kunne sgu' ikke lade være at købe den gamle kasse...det ville da være synd, hvis den skulle ligge og rådne op hos en eller anden marskandiser! Selvfølgelig er det nærmest usælgeligt, det skulle da lige være den "Dagor" i den gamle omstændelige lukker, der ligefrem minder om en af Storm-Petersens "små praktiske opfindelser" ... den kunne man vel få lidt ud af. Men kan De ikke forstå, at jeg ligefrem ikke nænner af flå det fra hinanden? Sådan en gammel svend var jo for sin tid et teknisk vidunder. Og se dog bare på det arbejde! Sikken et materiale! Sikke noget læder i den bælg, sikken en politur, sikke nogen skinner, og så det tanddrev! Uha, der kan de ikke være med i vognen nutildags. Nå, men kom nu her, gamle dreng! Jeg kan godt lide dig. Op på hylden med dig. Måske kommer der en af "de rigtige", en der ikke hænger sig i årstal og model, og som laver nogen satans gode billeder med dig - og kommer han ikke, kan det såmænd være det samme. Så kan du komme på det museum, jeg engang skal se at få lavet!"

Fotoamatører, eller måske skulle vi kalde dem "samlere", havde i mange år glæde af den lille forretning i Skt. Pederstræde. Endnu en lille skildring fra Tørsleffs hånd:

"Fotobørsens" vindue ligefrem lynede af en sensation: En 4,5 x 6 Ermanox med en - hold dem fast, mine damer og herrer, Ernostar 1:1,8 f=8,5 cm, for satan! Den tronede i strålende ophøjethed på en lille fløjlsbetrukket kasse bag det halvtredie kvadratalen store udstillingsvindue. Ak ja, vi var mange forlibte, og jeg tegnede mig øjeblikkeligt for den. Tegnede? Jo, jo, jeg tegnede mig for den, for det måtte man med den. Motiveringen, der af Rolighed blev fremsat med følgende bemærkning:

"Tja, den er jo ikke sådan uden videre til salg, den pynter så godt i vinduet, ikke? Og jeg bryder mig i grunden ikke om at sælge den, for jeg kan godt lide den. Den er noget kilden med afstanden, men rammer man rigtigt, er det imponerende så skarpt "det lille svin" kan tegne. Jeg har nu halvvejs lovet den til en anden, hvis jeg da sælger den. Han spurgte først på den. I grunden har han ikke råd til den, så der bliver en rest til afbetaling, men han er en flink og pålidelig mand, og han er helt tosset med den, så jeg synes, han fortjener at få den. Bedre hænder kan den ikke komme i. De må så vente, til den kommer tilbage igen, hvad den gør med matematisk sikkerhed. Ikke alene fordi den er så

kilden, men fordi han, der skal have den, er mindst lige så tosset med kameraer, som de fleste med piger. I begyndelsen er det meget spændende, men ligesom selv den "dejligste pige" i længden bliver mindre tiltrækkende og risikerer at blive fortrængt af en endnu blondere blondine, sådan også med kameraer. De fleste gode kameraer går atter og atter igen hernede. Det er sådan en slags uskyldig form for konebytningsleg - man har jo selv en rem af huden og tror immervæk, at "den næste" er bedre end alle dem, man har haft. Nå ja, når den kommer tilbage, skal De være den første, der får den".

Og dermed måtte jeg trøste mig. Jeg kunne dog ikke dy mig for, samme aften, at lægge hjemvejen over Skt. Pederstræde, for at se, om "den" var der endnu. Nå, men jeg rundede buksekongens hjørne, da et sælsomt, et næsten utroligt syn mødte mit øje: En lille mand på alle fire foran "Fotobørsens" udstillingsvindue, med ansigtet trykket tæt ind mod ruden og en lommelygtes lyskegle rettet lige ind mod "min" Ermanox .... Tableau! Han var så hensunken i beskuelsen af vidunderet, at han ikke lagde mærke til mig, før jeg var tæt inde på ham. Da slukkede lygten brat, og en lille slunken klædt mand trykkede sig tæt ind til muren for at undgå at blive set.... Roligheds psykologiske klassificering af bejlerne til den skønne "Ermanox" viste sig at være rigtig - manden med lommelygten var endnu mere betændt end jeg, uden tvivl den værdigste af os".

"Fotobørsen" var et hyggeligt sted at komme - skarer af fotoglade mennesker fra alle samfundslag mødtes her i kammeratlig samhørighed, der nærmest kan karakteriseres som "Foto-Frimureri". I marts måned 1966 fik fotoamatøren i København et nyt valfartssted, idet Svend Nielsen åbnede forretning i Livjægergade på Østerbro under navnet Fag-Foto. Senere flyttede forretningen til Frederiksberg Alle 29.

FOTOBØRSEN

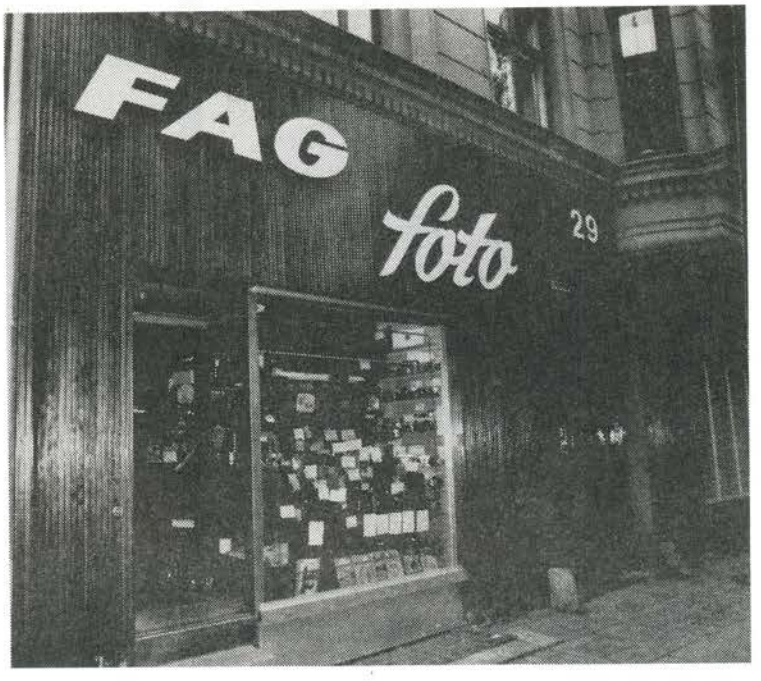
er Stedet

for Køb, Salg og Bytte af gode

brugte Kameraer

JENS ROLIGHED

St. Pederstræde 36 - Telefon Byen 6563



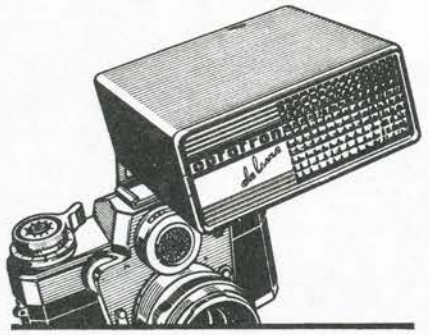
Fag-Foto har det hele.

Samling: F. Berendt.



løven blandt blitzer

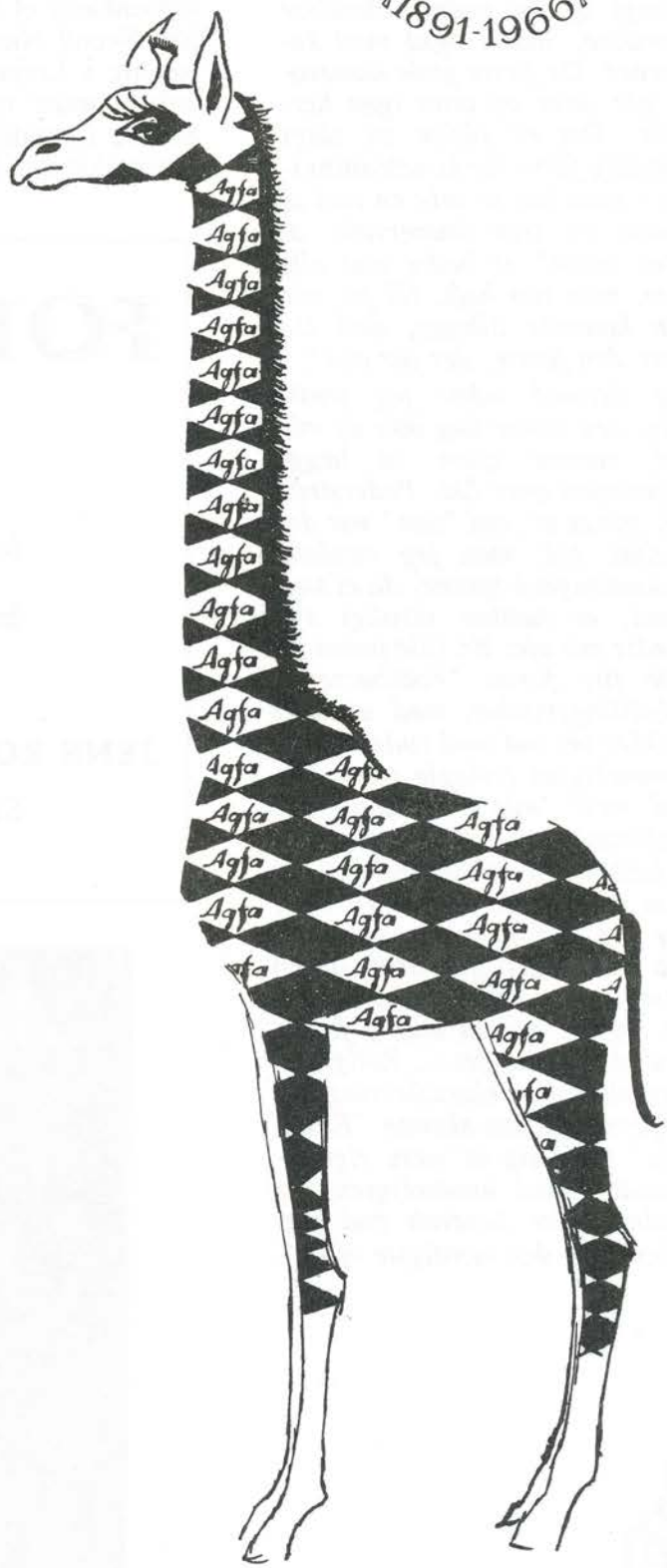
Den nye OPTATRON de luxe - det dejligste tilbehør til Deres kamera. Ca. 60 skud pr. opladning, vidvinkelreflektor, forsænket holderfod og synkrokabel. Maksimal lyseffekt -min. dimensioner. Komplet: kr. 425.



optatron

IMPORT: H. HANSENS SØN

75 ÅRS FREMSKRIDT
PHILIPS
1891-1966



Amatøren ombejles

De har det - på 60 sekunder!

-det første enøjede spejlreflekskamera med indbygget elektronhjerne

NYHED

SE MOTIVET FRA ALLE VINKLER

De kan snart helt undvære fingrene

UNDGÅ RYSTEDE OPTAGELSER

Systemkameraerne der forener avanceret teknik med problemfri betjening!

ÅRETS STØRSTE NYHED

Hvorfor slæbe? - tag Olympus med -

"Selv det allerførste billede er helt perfekt"

Amatøren ombejles

Amatørens drøm om det "IDEELLE KAMERA" kamera fra begyndelsen af 1920'erne gik i opfyldelse præcis 50 år senere. Alverdens fotofabrikanter blev i stand til, takket være de teknologiske hjælpemidler, at producere det helt eventyrlige kamera. INGEN indstilling - kun "tryk på knappen" - cirklen er sluttet fra 1888. Disse selvtænkende apparater fremstillet til stadig lavere priser, indebar forretningssammenlægninger, stordrift, rationel distribuering, og ikke mindst, en stigende købekraft hos forbrugeren, styrede lige imod paradis og helvede. Kameraet fra i går var forældet i dag. I 1951 kunne importøren kun levere ét stk. Agfa Syncro Box pr. fotohandler. Amatørfotografen boltrede sig i de nye selvbetjeningsbutikker, hvor han erhvervede sig alverdens herligheder for under indkøbspris. Medaljen havde dog en bagside - nye forretningskæder blev etableret, omsætningen steg til hidtil ukendte højder, men med lavpriser baseret på en til tider meget lille margin, med deraf følgende trussel for lukning. En karrusel var sat i omdrejninger - og den kører stadig. Hvad, der er sket efter 1970, har vi alle været vidne til. Amatørfotografiens historie er næppe forbi, men nye tider står for døren - som altid. Vor lille historie skal have en afslutning - kan det gøres bedre med ordene fra visen:
"Jeg vil så gerne eje et fot'grafi af dig"?





Jeg er til ud over grænsen
begejstret Thit Jensen-
tilhænger – ud til provinsen
forleden jeg skrev:
Jeg vil så gerne eje et fot'grafi af dig.
Så skal du til kommoden
få et stort et af mig.
Mange slags situationer kunne man ta' af dig.
Et hvor du står imellem en præst og en læge
og et hvor man ser dig som vordende brud.
Og et hvor du ordner et mandfolk i Stege.
Det vil jeg gerne eje.



Svir'mor som hedder Franciska
er kommet, så vi ska'
inden hun rejser til Biscra
i dag ha' talt ud.
Jeg vil så gerne eje et fot'grafi af dig.
Vi har jo mange minder
om hinand'n du og jeg.
Man må ku' variere sådan et konterfej:
Et hvor du er i harnisk og et hvor du lider,
kun et hvor du kommer, men tre hvor du går.
Et par hvor du tuder og fem hvor du »bider«.
Det ku' jeg li' og eje.



Foto: F. Berendt

Charlottenborg 1953

Amatørens flotte billeder bliver beundret.

Hvad kostede det?

For at kunne forstå priserne på fotografika for 25, 50 eller 100 år siden er det nødvendigt at kunne omregne priserne i fremmed mønt til danske kroner. Nutidige valutakurser findes i ethvert dagblad, men anderledes stillede det sig med gamle dages kurser, som afveg betydeligt fra dem, vi kender i dag. Fra omkring 1870 og indtil 1914 lå de europæiske og amerikanske valutakurser på et stabilt niveau. Efter 1918 kom der ubalance i kurserne, den tyske mark gik i bund i 1923, og Wall Street krakkede i 1929.

1870-1914:

Norske og svenske kroner	1,00 kr
Engelske pund a 20 shilling a 12 pence	18,20 kr
Tyske reich mark	0,89 kr
Franske franc	0,72 kr
Belgiske franc	0,72 kr
Schw. franc	0,72 kr
Italienske lire	0,72 kr
Spanske pesetas	0,72 kr
Finske mark	0,72 kr
Russiske rubler	1,90 kr
Hollandske gylden	1,50 kr
Østrigske schilling	0,75 kr
USA/Canada dollars	3,75 kr

1929-1939:

Norske kroner	1,13 kr
Svenske kroner	1,16 kr
Engelske pund	22,40 kr
Tyske mark	1,75 kr
Franske franc	0,29 kr
Belgiske franc	1,03 kr
Schw. franc	1,42 kr
Italienske lire	0,38 kr
Spanske pesetas	0,60 kr
Finske mark	0,10 kr
Hollandske gylden	2,97 kr
Dollars	4,40 kr
Tjekkiske kroner	0,18 kr

Østrigske schilling og rubler ikke noteret i den sidste periode.
Før møntenhedens krone indførtes den 1. januar 1875 var det daleren man regnede med i Danmark. Daleren, hvis værdi svarede til 2.00 kroner, deltes i 6 mark a 16 schilling, dvs. at én schilling svarer til 2 øre og én mark til ca. 33 øre.

Timelønningerne i industri og håndværk i Danmark 1870-1970 - øre pr. time.

kol.1: Faglærte mandlige arbejdere
kol.2: Ufaglærte arbejdere
kol.3: Kvindelige arbejdere
kol.4: Samtlige arbejdere

	Kolonne					Kolonne			
År	1	2	3	4	År	1	2	3	4
1870	21	14		18	1930	156	126	84	131
1880	27	20		24	1940	191	161	108	164
1890	30	21		27	1950	391	328	232	327
1900	43	32		38	1960	733	592	435	608
1910	52	40		47	1970	1944	1628	1290	1677
1920	223	184	120	188					

1. tallene for 1870-1913 gælder kun for mænd i byerne.
Kilder: Jørgen Peter Christensen: Lønudviklingen inden for dansk håndværk og industri 1870-1914 I-II (1975). Statiske meddelelser, Statistisk Årbog.

Amatørfotografien i kronologisk rækkefølge:

År

1839 Daguerreotypi-processen offentliggøres
1841 Fox Talbots negativ/positiv-proces patenteres
1847 Albumin på glasnegativer
1850 Albumin på papir
1851 Kollodium-processen præsenteres
1860 Amatørfotografen I.B. Melchior
1871 Gelatine-emulsionen
1873 Gelatine-bromsølvpapir
1873 Juleudstilling i Industriforeningen
1876 Fabriksfremstillede tørplader
1878 Platin-kopipapir
1882 Orthokromatiske sensibiliserede tørplader
1884 "Raadegaard" - Herregaardsliv
1888 1. Kodak-kamera, fremkalderservice
1889 Heinrich & Poulsen grundlægges
1889 Sigvart Werner begynder at fotografere
1890 H & D emulsionhastigheder indføres
1892 "Amatør-Fotografen" ved Enna
1893 Stølten & Simmonsen grundlægges
1894 Gummi- og kromgelatineprocessen
1895 Københavns Fotografiske Amatørklub
1898 Kongsbak & Cohn grundlægges
1902 Zeiss Tessar præsenteres

År

1904 Olietryk
1906 Pankromatiske plader
1906 Reimert Kehlet grundlægges
1907 Autochrome farveplader (Lumiére)
1907 Marius Nicolai Topp - Odense
1912 Compurlukkeren opfindes
1916 Fotomagasinet grundlægges
1917 Okholm grundlægges
1917 Platinpapir afskaffes
1923 Provins-mappen oprettes
1924 Fotobørsen grundlægges
1925 Leica og Ermanox præsenteres
1928 Rolleiflex
1929 Blitzpæren
1931 Fotoelektrisk lysmåler
1933 Pankromatiske rullefilm
1935 Dufaycolor rullefilm
1936 Kodachrome 35 mm rullefilm
1937 Exakta 35 mm énøjet spejlrefleks
1938 Indbygget lysmåler
1939 Første elektronblitz
1939 Thorkild Henriksen grundlægges
1942 Agfa neg/pos farvefilm
1945 Foto Magasinet Lyngby grundlægges
1947 Polaroid film
1950 Den første Foto-Messe i Køln
1957 Nikon 35 mm spejlreflekskamera
1963 Polaroid-farvebilleder

NOTER:

1. Objektiv nr.58. 1992. S.16-31.
2. Objektiv nr.28. 1983. S.49-50.
3. Objektiv nr.46. 1989. S.2-13.
4. Objektiv nr.45. 1989. Temanummer.
5. Norsk Fotohistorisk Journal nr.3. 1976. S.38-55.
6. Objektiv nr.41. 1987. S.48-52.
7. Objektiv nr.50. 1991. S.26-39.
8. Ochsner, Bjørn: Fotografier af H.C. Andersen. HCA hus 1957.
9. Det "tilbageholdne skrift" må være: "Anviisning til paa trende forskjellige Veie at frembringe og fastholde LYSBILLEDER paa Papir, som Portraitter af levende Personer, Prospecter efter Naturen, Copier af Malerier, plastiske Gjenstande Kobber, Steenstryk, Blade af Planter etc., deels ved at benytte Cameraobscura, deels et til Copiering indrettet Instrument". En Opfindelse af H.T. Winther. Christiania 1845.
10. Objektiv nr.60. 1993. S.8-14.
11. København 1865.
12. Objektiv nr.52. 1991. S.2-14.
13. Herregårdsliv 1887-1900. D.F.S. 1984. Objektiv nr.27. 1983. S.32-34.
14. Objektiv nr.25. 1982. S.43-46. Objektiv nr.41. 1987. S.38-43.
15. Topp, Kylle: Dengang i Odense. 1981.
16. Kehlet, Reimert: Salgskatalog. S. Løvstad. Herning 1976.
17. Objektiv nr.26. 1983. S.7-13.
18. Poul Pedersen. Århus 1993.
19. Olsen foto. Frederiksborggade. 1993.
20. Objektiv nr.24. 1982. S.35-42.
21. Objektiv nr.24. 1982. S.35-42.
22. Objektiv nr.58. 1992. S.1-15.
23. Objektiv nr.27. 1983. S.46-49.
24. Objektiv nr.35. 1986. S.10-13.
25. Objektiv nr.25. 1982. S.43-46. Objektiv nr.41. 1987. S.38-43.

LITTERATUR:

Kleffel, L.G. Fuldstændig Veiledning i praktisk Fotografi m.m. Oversat af Th. Kaysen. Kbh. 1865.
Kortfattet Vejledning i Fotografi for Amatører. 1896.
Piil, C. Veiledning for begyndende Photographer. Schou, 1861.
Alfen: Tidende for Fotografien i Norden. 1865-1869 samt 1876-1879.
"Amateur-Fotografen" 1893-96. J.C. Stochholm.
Amatør-Fotografen. 1912-1919.
Fotografiske Meddelelser: Tidsskrift for Fotografien i Norden. 1872-1881.
Tidsskrift for Amatørfotografer. 1904-1905.
Foto-Specialhandleren. 1943-1953.
Den Photografiske Forenings Tidende. 1865-1868.
Langford, Michael. Fotografiens Historie. 1981.
Løvstad, Sigfred: Katalog nr.1. Danmarks Fotomuseum. 1984.



Smil! - for pokker - smil!

Bagsiden:

Troldmanden tilbyder amatørfotografen sit "trylle" apparatet. (Logo for "Amatør-fotografen" ved Enna. Grundlagt i 1892. Forretningen eksisterer stadig på samme adresse, Vimmelskaftet 47. København).

Redaktion:
Dansk Fotohistorisk Selskab. Teglgårdsvej 308. 3050 Humlebæk. (42 19 22 99).
Pris kr. 125.- D.F.S. 1993.



Dansk Fotohistorisk Selskab